Într-o mică localitate din Munții Tirolului, mai trăia încă, în urmă cu cincisprezece ani, unul dintre personajele cele mai ciudate și enigmatice ale celui de-al doilea război mondial. Fostul general Erwin von Lahousen-Viremont — acesta era numele său — era un om care știa despre cel de-al doilea război mondial mult mai mult decît lăsa impresia felul său de a fi, calm, aproape nepăsător.

Ca tînăr descendent al unei familii aristocratice din Austria — avînd și o îndepărtată spiță franceză — Lahousen studiase la celebra Academie de război de la Wiener Neustadt. Pentru cunoștințele sale desăvîrșite de limbi străine, îndată după absolvire el a fost repartizat la serviciul secret austriac, ajungînd curînd în fruntea secției care conducea spionajul în Cehoslovacia și Polonia.

În aceeași perioadă, Lahousen a intrat în contact și cu Biroul 2, serviciul francez de contraspionaj, cu care a întreținut, după cît se pare, relații mai strînse decît îi permiteau atribuțiile. Ca expert recunoscut în spionajul împotriva țărilor Europei Centrale, în 1938, după Anschluss, a fost chemat de faimosul șef al Abwehrului — serviciul de spionaj al armatei hitleriste — amiralul Canaris, care l-a numit adjunctul său pentru operațiile de sabotaj.

În cursul celor cinci ani cît a ocupat această funcție, Lahousen a fost implicat în nenumăratele lovituri pe care spionajul hitlerist le-a dat sau a încercat să le dea în toate colțurile lumii.

În același timp însă, potrivit afirmațiilor biografilor săi, șeful secției de sabotaj a Abwehrului se pare că a luat parte și la complotul împotriva lui Hitler.

La sfîrșitul războiului, Lahousen a uimit lumea prin depoziția pe care a făcut-o în fața Tribunalului internațional de la Nürnberg, care judeca pe cei mai mari criminali de război. El s-a prezentat ca primul martor important al acuzării.

În mica localitate austriacă în care și-a petrecut restul zilelor — pînă în 1955 — Lahousen a început să-și depene amintirile asupra activității Abwehrului în cele patru colțuri ale lumii. Spionaj, sabotaj, intrigă, șantaj, venalitate, viclenie — nimic nu lipsește din tabloul acestei activități.

Reproducem un episod din activitatea condusă de Lahousen la Abwehr. Cît despre interpretarea faptelor, nici astăzi nu știe nimeni — sau aproape nimeni — care este adevărul curat...

În culisele serviciului secret

CARE ESTE ADEVĂRUL DESPRE BERG ȘI KLAUSEN?

În cursul săptămînilor care urmară prăbușirii Franței, în vara anului 1940, Lahousen începu un turneu de inspecție a rețelelor de spionaj implantate de Abwehr în diverse capitale — turneu ale cărui faze le consemna în jurnalul său. O mulțime de probleme urgente își așteptau rezolvarea ; unele dintre ele erau în legătură cu operațiile care fără doar și poate aveau să fie lansate foarte curînd împotriva Angliei ; era vorba, în special, de recrutarea unor noi spioni și sabotori care să fie trimiși în Marea Britanie.

Ca urmare, în fiecare capitală pe care o vizita, Lahousen insista îndeosebi asupra prospectării localnicilor filogermani, care puteau vorbi engleza în mod curent și, mai bine chiar, care aveau rude în Marea Britanie sau locuiseră ei înșiși cîtva timp acolo.

În Norvegia, unde cunoașterea limbii engleze este foarte răspîndită, cercetările au fost începute imediat. Căpitanul Mueller, care comanda pe atunci organizația germană de spionaj din Klingerberg, își dădu seama repede că serviciul de cenzura poștală german ar putea constitui un excelent teren de recrutare. Într-adevăr, în vremea aceea corespondența dintre Norvegia ocupată și Statele Unite încă neutre era foarte intensă, în timp ce un anumit număr de scrisori erau schimbate cu Marea Britanie prin Suedia, țară neutră. Pentru a asigura cenzura acestei corespondențe, fuseseră angajați norvegieni cunoscători ai limbii engleze ; o scurtă anchetă îi fu lui Mueller de ajuns pentru a întocmi o listă de recruți posibili pentru serviciile sale.

Curînd atenția îi fu reținută de doi tineri care, în urma invaziei germane din aprilie, își pierduseră slujbele pe care le aveau și care, cu toate acestea, nu pregetaseră — ceea ce în ochii Abwehr-ului era un lucru important — să primească posturi bine plătite în serviciul cotropitorului. Era vorba despre Jack Berg, frizer de aproximativ douăzeci și cinci de ani, și de prie-

În culisele serviciului secret

tenul acestuia, Olaf Klausen, de aceeași vîrstă, fost sergent în armata norvegiană.

Jack Berg era un băiat bine clădit, înalt de un metru șaptezeci și șapte, cu un păr negru foarte ondulat și ochi căprui închis. Angajat la un atelier de frizerie dintr-un hotel din Oslo, el își pierduse postul în momentul în care hotelul fusese rechiziționat de germani. Locuia, împreună cu mama lui, într-o suburbie a capitalei, și pe lîngă noțiunile de limbă germană, la nivel școlar, pe care le poseda, vorbea o engleză aproape perfectă. După cum își dădu seama căpitanul Mueller examinîndu-i dosarul, aceasta se explica prin faptul că unul dintre bunicii băiatului locuia la Londra, iar acesta îl vizitase în mai multe rînduri.

Spre deosebire de prietenul său, Olaf Klausen era foarte blond, zdravăn, înalt de un metru optzeci și cinci, și făcea ravagii printre drăgălașele cuconițe din Oslo. Pînă la invazia germană servise într-un regiment de geniu cantonat pe o insulă din fiordul Oslo. Olaf Klausen vorbea și el o engleză excelentă, iar fișa sa arăta că avea prieteni în Marea Britanie.

Faptul că cei doi tineri acceptaseră să lucreze pentru germani încă de la începutul ocupației lăsa să se prevadă că, chiar dacă nu erau filogermani, aveau totuși o anumită aptitudine de a se lăsa convinși cu argumente sunătoare. Principalul agent de legătură al lui Mueller, Andersen, primi ordin „să lege prietenie" cu cei doi băieți, lucru pe care întreprinzătorul Andersen îl făcu fără nici o greutate. După multe rînduri de băutură el începu, cîte puțin, să-i lase pe noii săi prieteni să înțeleagă că ar putea cîștiga mai mulți bani decît îi se dădeau la cenzura germană dacă ar accepta să lucreze pentru Germania.

Jack Berg și Olaf Klausen erau prudenți. La început nici n-au vrut să audă vorbindu-se despre o asemenea eventualitate. Dar puțin cîte puțin ajunseră să admită. Aventura îi ispitise totdeauna, însă insistară asupra faptului că nu aveau să întreprindă niciodată nimic împotriva propriei lor țări.

Andersen îi asigură în această privință, dar ei rămaseră reticenți. Atunci, Mueller hotărî să intervină personal. Andersen îi anunță, pe Berg și Klausen, că un bun prieten al său, înalt funcționar german, sosise de la Berlin și dorea să-i cunoască. Întîlnirea avu loc la sfîrșitul săptămînii următoare, într-o cafenea.

După cîteva pahare bine umplute, Mueller îi întrebă într-o doară dacă cunosc Londra.

— Da, foarte bine — răspunse Berg. Am un bunic care locuiește acolo și am fost de mai multe ori la el.

— Atunci poate că ești omul pe care îl caut — spuse Mueller. Lucrez la Ministerul Propagandei, la Berlin. De la începutul războiului avem mari dificultăți în a obține, pentru ziarele noastre, știri din Anglia. După cum puteți să vă dați seama, nu putem să trimitem acolo corespondenți de naționalitate germană. De aceea ne-am gîndit să trimitem persoane neutre — oameni ca dumneavoastră — care să devină corespondenții noștri permanenți. Ce-ați spune de un serviciu de acest fel? Ați fi bine plătiți. Firește, ar trebui să luați cu dumneavoastră un post de emisie cu ajutorul căruia să transmiteți relatările.

Nu se va ști niciodată dacă cei doi norvegieni au avut naivitatea de a crede în basmul lui Mueller. Oricum, ei se declarară interesați de perspectiva de a deveni corespondenți ai agenției germane de presă (D.N.B.) în Anglia și se înțeleseră să se întîlnească cu toții în aceeași cafenea cu cîteva zile mai tîrziu.

Într-adevăr, avură loc mai multe întrevederi. Într-o bună zi Mueller își exprimă dorința de a le oferi un avans care să le acopere mici cheltuieli. Fiecare primi echivalentul a cincizeci de lire sterline; acum, după ce acceptaseră banii Abwehrului, căzură fără scăpare sub stăpînirea lui Mueller. În cursul întîlnirii următoare acesta începu să-și dea cărțile pe față, făcîndu-i să înțeleagă că dacă vreodată s-ar răzgîndi în ceea ce privește angajamentul luat față de el, i-ar fi foarte lesne să aducă la cunoștința Rezistenței norvegiene, în plină dezvoltare, că erau niște trădători. Povestea cu corespondența de presă fu treptat dată uitării și, într-o bună zi, Mueller îi anunță că vor trebui să înceapă antrenamentul în vederea misiunii în Anglia.

Între timp, Mueller pusese pe urmele lor secția de contraspionaj, Abwehr III, care confirmă curînd că cei doi tineri nu păreau să aibă contact cu Rezistența norvegiană. Începînd din noiembrie 1940, faza preliminară fiind încheiată, Jack Berg și Olaf Klausen au fost încredințați lui Koblischke — un ofițer al Abwehrului, însărcinat cu antrenamentul agenților secreți ce urmau să fie trimiși în Anglia. Concomitent, ei își continuau activitatea la cenzura poștală germană, dar de la o vreme începură să dea de înțeles colegilor de birou că se făceau încercări de a-i obliga să plece la lucru în Germania. De la Crăciunul anului 1940 ei afișară chiar păreri cu totul antigermane. Jack Berg merse chiar pînă într-acolo, încît mărturisi prietenei sale care lucra, de asemenea, la cenzură, că se pregătea să fugă în Anglia. Nu s-a putut ști niciodată pînă la ce punct a dezvăluit Berg fetei adevărul, dar este sigur că ea a pălăvrăgit de-ajuns cu colegele ei pentru ca după dispariția spionilor Mueller să se considere obligat să o ridice și, prin intermediul poliției militare germane, s-o îndepărteze din Oslo.

Între timp, viitorii spioni învățau să se servească de materialul de radiocomunicații al Abwehrului, de coduri — în general bazate pe cîntece germane — și de cerneluri invizibile. Ei făcură, de asemenea, un antrenament pentru provocarea unui sabotaj, cu toate că, în ceea ce-l privea pe Klausen, se văzu că el știe tot atît de mult ca și profesorii săi.

Acest antrenament se prelungi mai mult decît normal și de aceea abia la începutul lunii martie 1941 Koblischke și specialistul său în probleme de radio, locotenentul Huenke, putură să-i comunice lui Mueller că Jack Berg și Olaf Klausen erau gata pregătiți.

În cursul acestor luni de antrenament, șefii Abwehrului, atît la Berlin cît și la Oslo, chibzuiseră îndelung la problema transportului și acoperirilor. În privința primei probleme, se hotărî ca cei doi norvegieni să fie debarcați cu ajutorul unui hidroavion, în largul coastei septentrionale a Scoției.

Au fost luate în considerație mai multe acoperiri. Pînă în cele din urmă Lahousen alese povestea cea mai simplă. Cei doi norvegieni aveau să sosească în Scoția

sub adevăratele lor nume, dîndu-se drept refugiați.

Către jumătatea lunii martie Berg și Klausen primiră ordin să fie gata de plecare în orice clipă. Mueller le reaminti că trebuiau să spună familiilor și prietenilor, din timp, că, aflîndu-se pe punctul de a fi trimiși în Germania, hotăriseră ca mai degrabă să fugă în Anglia. Nu se știe ce a spus Klausen prietenilor săi, dar este incontestabil că Jack Berg i-a mărturisit mamei sale adevărul.

Într-o bună zi Jack Berg și Olaf Klausen nu se prezentară la lucru, la serviciul de cenzură. La început absența lor nu îngrijoră pe nimeni, căci amîndoi erau cunoscuți ca niște cheflii de prima mînă. Nici a doua zi nu se prezentară la birou. Atunci fu chemat Gestapoul, ceea ce provocă o agitație nemaipomenită. Zvonul dispariției lor se răspîndi, ajunse la urechile Rezistenței norvegiene, care raportă incidentul la Londra, prin intermediul unuia dintre emițătoarele sale clandestine.

În realitate, cei doi tineri fuseseră îmbrăcați în uniforme germane și, pierduți într-un grup de soldați și de aviatori care se înapoiau din permisie, se suiseră într-un autobuz care-i dusese la Stavanger. Înainte de a părăsi Oslo, ei primiseră din partea lui Mueller ultimele consemne.

Din punctul de vedere al sabotajului, le spusese el, trebuiau să atace toate obiectivele pe care întîmplarea li le scotea în cale, dar insistînd în mod deosebit asupra a tot ceea ce era esențial pentru industria aeronautică britanică. Ei trebuiau să acționeze, de asemenea, asupra liniilor de cale ferată, uzinelor de armament, magaziilor de aprovizionare sau rezervoarelor de benzină.

Din punctul de vedere al spionajului, ei trebuiau să descopere cît mai repede cu putință și cît mai amănunțit tot ceea ce avea legătură cu actele de identitate, cartelele de alimente și alte documente destinate refugiaților din Europa ocupată.

De asemenea, cei doi norvegieni erau chemați să comunice despre mișcările de trupe și, pe măsura posibilului, să opereze în împrejurimile Clyde-ului și Mersey-ului, de unde ar fi putut semnala prin radio plecarea unor convoaie importante.

La Stavanger, în așteptarea plecării, Berg și Klausen se antrenară pe un mic lac în vederea trecerii cu două biciclete și restul bagajului dintr-un hidroavion într-o mică barcă de cauciuc.

Era de la sine înțeles că cei doi agenți trebuiau să evite prin toate mijloacele ca de la sosire să cadă în mîinile securității britanice. Materialul radio și de cifrare, fără a pune la socoteală banii ascunși în bocanci, care ar fi fost cu siguranță descoperiți, i-ar trăda de îndată. De aceea ei trebuiau să debarce în cel mai mare secret, să îngroape toate obiectele care ar putea să-i demaște și abia după aceea, în calitate de „refugiați", să se prezinte autorităților norvegiene de la Londra.

Pentru a asigura acoperirea agenților săi, Koblischke luă toate măsurile pentru ca un vas vechi de pescuit, care lua apă din toate părțile, să fie furat dintr-un mic port din apropiere de Stavanger și scufundat de marina germană în largul Mării Nordului, foarte departe de coastă, astfel încît să nu fie găsit. Era aproape sigur că acest furt va fi și el semnalat cartierului general al serviciului secret englez. În sfîrșit, el le reaminti spionilor că, orice s-ar întîmpla, barca lor de cauciuc și sistemul pneumatic trebuiau să fie scufundate cu grijă și că trebuiau să facă tot posibilul pentru a debarca pe stînci.

Toate pregătirile au fost terminate în cursul celei de-a doua săptămîni a lunii aprilie. Aviația anunță că condițiile atmosferice păreau să fie convenabile pentru manevra prevăzută.

Încărcați cu sacii înțesați cu lucrurile personale, cu material radio și cu exploziv, Jack Berg și Olaf Klausen se îmbarcară pe o mică vedetă. La oarecare distanță de țărm se urcară pe bordul unui mare hidroavion care îi aștepta cu motoarele în ralanti și își luară zborul către Scoția.

Programul operației fusese foarte minuțios pus la punct de șefii forțelor aeriene: pilotul avea instrucțiuni să încerce să amerizeze în clarobscurul care precede zorile, astfel încît spionii să aibă șansa de a ajunge la țărm fără să fie observați. I se lăsase întreaga libertate să aleagă el însuși locul exact al debarcării, potrivit condițiilor pe care le va avea, în largul coastelor Scoției, dar era bine stabilit că totul trebuia să se petreacă mult la sud de Aberdeen, probabil în dreptul lui Firth of Tay.

În cursul orelor întunecoase care rămîneau, hidroavionul, ale cărui motoare erau așezate foarte sus pe aripi, zbură cu zgomot deasupra Mării Nordului. În momentul precis în care culoarea cerului devenea violet închis, pilotul începu să apropie greoiul aparat de suprafața mării. Dacă măsurătorile de navigație făcute fuseseră exacte, era aproape sigur că se găsea undeva între Aberdeen și Bell Rock, care se înalță departe în mare, în dreptul vărsării rîului Tay. După cinci minute, falezele înalte se conturară deodată în penumbră, iar aparatul trebui să se cabreze cu brutalitate pentru a evita o ciocnire cu stîncile.

— Nu știu unde ne găsim exact — anunță pilotul, executînd un viraj pentru a se îndepărta puțin de coastă — dar pregătiți-vă să treceți barca peste bord. Încep să cobor. Marea pare puțin agitată dar cred că o să reușim.

După cîteva secunde hidroavionul se lăsă pe apă într-un zgomot infernal, sări în sus, se lăsă din nou pe apă și după o lunecare prelungă se opri. Barca de cauciuc, gata umflată, a fost aruncată peste bord. În clipa următoare Olaf Klausen sări în barcă, și imediat după el, Jack Berg. Echipajul le ajută să treacă bicicletele și rucsacurile, apoi spionii începură să se depărteze. Nu era timp de pierdut, căci cerul începea să se lumineze. Îl văzură pe pilot cum le adresează un gest de bun rămas, apoi hidroavionul decolă și dispăru în direcția zorilor.

Aceasta fu ultima dată cînd germanii îi mai văzură pe Berg și pe Klausen.

Începînd din această clipă, singurele știri pe care Abwehrul avea să le primească cu privire la activitatea celor doi spioni norvegieni aveau să parvină prin intermediul mesajelor radio recepționate la Oslo. Dar, de bucurie că reușiseră din plin îndrăzneața lor debarcare, cei doi agenți aveau să furnizeze o atît de mare abundență de amănunte, încît Mueller și Koblischke nu avură nici o greutate să reconstituie această odisee. Pilotul își îndeplinise misiunea cu foarte mare îndemînare: cei doi oameni fuseseră lăsați la mai puțin de o milă de una din zonele stîncoase ale coastei scoțiene. Locul exact însă Abwehrul nu avea să-l cunoască niciodată.

În zorii care se înălțau, cei doi tineri vîslirâ cu toată viteza spre țărm. Amîndoi erau marinari desăvîrșiți și acostară fără prea multă greutate pe o plajă cu prundiș, deasupra căreia se afla o faleză înaltă.

Prima sarcină pe care o aveau consta în a distruge orice urmă a bărcii; înarmați cu cuțite începură să taie anvelopa de cauciuc; apoi, înaintînd în apă cît mai departe cu putință, împrăștiară cu metodă resturile, astfel încît să nu apară la suprafață toate în același loc. După aceea, distruseră vîslele și aruncară bucățile departe.

Apoi, cei doi spioni hotărîră să execute o mică recunoaștere. După ce își ascunseră bicicletele și sacii printre stînci, începură să escaladeze faleza. Amîndoi aveau noțiuni de alpinism. După ce se asigurară că nimeni nu-i vede, cu prețul a două ceasuri de eforturi se cățărară pînă la marginea peretelui stîncos. Nu departe zăriră un șir de stîlpi de telegraf care păreau să urmeze linia unui drum destul de important dar circulația nu părea să fie intensă.

După toate probabilitățile, aveau să fie nevoiți să ajungă la acest drum. Dar cum să-și care bicicletele și tot bagajul pînă la înălțimea falezei? În împrejurime nu se afla nici o casă; la doi sau trei kilometri depărtare se puteau distinge pereții văruiți și acoperișul cenușiu al unei clădiri, pe semne una din acele ferme izolate, tipice pentru Scoția. Ascunzîndu-se cît puteau de bine, urmară marginea falezei pînă descoperiră o cărare care, după toate aparențele, ducea la marginea plajei. Se repeziră de îndată pe cărare și își dădură seama, spre marea lor ușurare, că ajungea la nivelul mării, cam la 200 de metri de locul în care își lăsaseră echipamentul.

Cea mai mare parte a zilei o petrecură tîrîndu-și bicicletele și bagajul din stîncă în stîncă pînă la cărarea pe care o descoperiseră. Către seară, gata să înceapă ascensiunea, își oferiră luxul unei mese. Era încă lumină cînd sfîrșiseră de urcat toate obiectele la înălțimea falezei. Acolo rămaseră ascunși pînă în amurg. Apoi, cu sacii în spate, își împinseră bicicletele pînă la celălalt capăt al crîmpiului și ajunseră, în sfîrșit, la marginea drumului. N-aveau nici cea mai slabă idee despre locul unde se găseau, dar întrucît drumul părea să se îndrepte în linii generale de la nord la sud, o porniră, firește, în direcția sud.

Circulația continua să fie aproape inexistentă, deși din timp în timp fură depășiți de cîte o mașină sau un camion al armatei, cu farurile camuflate. Totuși, doi cicliști cu sacii în spate nu riscau nicidecum să trezească bănuieli; ei continuară deci să pedaleze pînă către miezul nopții. Cei doi spioni erau epuizați de tensiunea pe care le-o provocase nesfîrșitul zbor cu hidroavionul, debarcarea, apoi eforturile pe care fuseseră siliți să le facă pentru a-și aduce echipamentul pe faleză. Mai mult încă, nici nu trimiseră vreun raport la Oslo. Și atunci, găsind o pădurice care părea să le asigure protecția necesară, făcură popas pentru noapte... și începură să-și monteze antena.

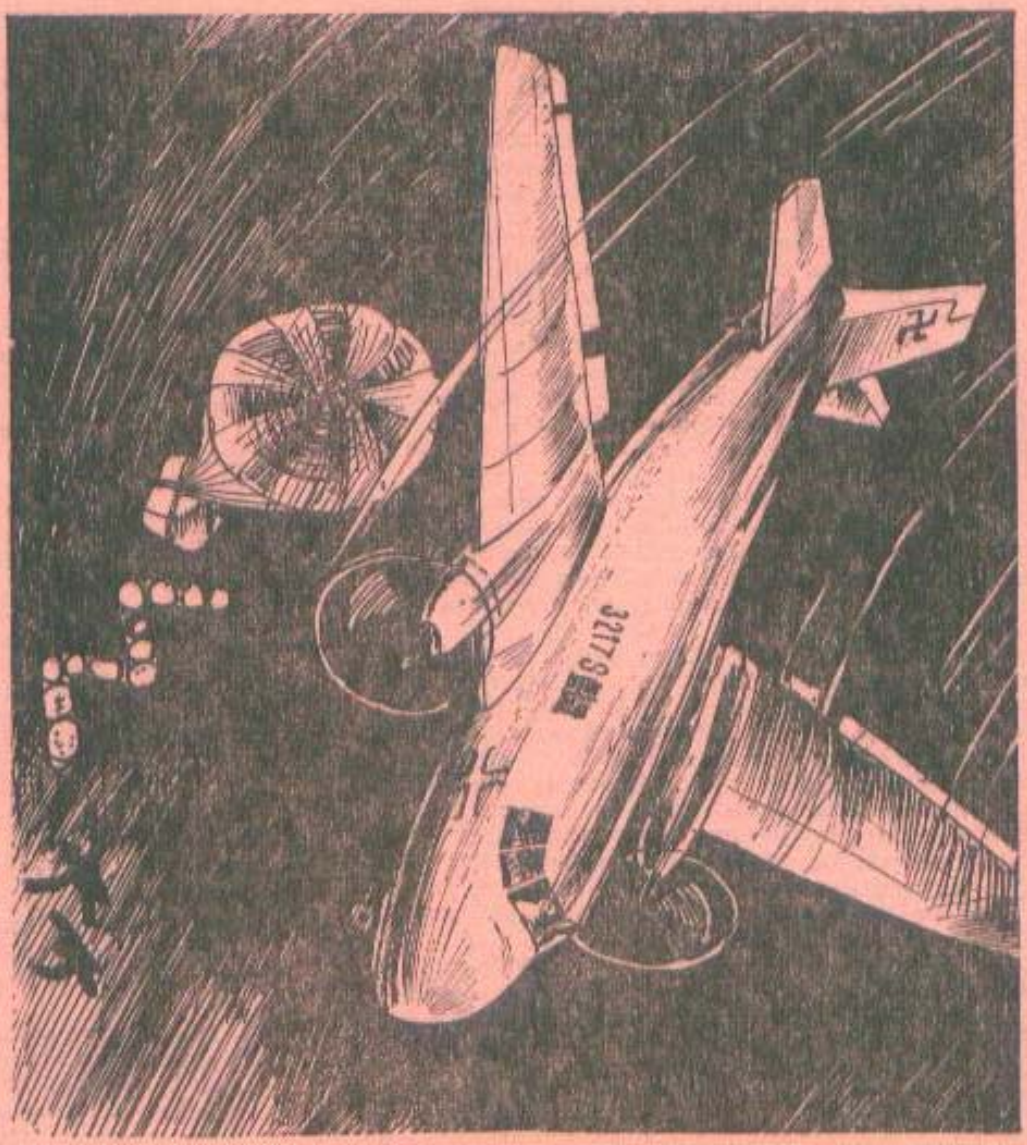

Așteptară pînă la trei dimineața, ora stabilită pentru emisiuni. Jack Berg transmise indicativul, apoi mișcă cheia. În clipa următoare, ca și cum Oslo nu s-ar fi aflat decît la cîțiva kilometri depărtare, îl auziră pe Huenke, instructorul lor, confirmînd recepționarea mesajului și rugîndu-i să continue. Cu grijă, Jack Berg transmise în alfabet Morse literele „X...Y...Z". Era semnalul stabilit pentru a anunța: „Ajunși cu bine. Transmitem fără intervenție dinafară".

În culisele serviciului secret

Dacă ar fi fost capturați și obligați să emită sub controlul serviciului secret englez, ar fi transmis, după cum se convenise, un semnal special compus din literele „Y.E.V.".

Încă o dată Berg transmise : „X...Y...Z..." și de îndată Huenke îl rugă să-i comunice amănunte asupra debarcării. Timp de două ore pe ceas Berg continuă să emită pînă ce toată lumea la Oslo află cele mai mici amănunte asupra sosirii și primelor lor aventuri din Scoția. Îndată după terminarea emisiei, adormiră ca doi bolovani și cînd se deșteptară soarele se înălțase pe cer.

În pădurea în care se aflau, spionii descoperiră un peisaj brăzdat de văi ; la est, marea încă foarte apropiată ; la vest, dealuri și munți cît vedeai cu ochii. În depărtare se înălțau clopotnițele cenușii ale unui oraș de mărime mijlocie. După ce se sfătuiră, hotărîră să se depărteze de coastă cît mai repede cu putință. Jack propuse s-o steargă spre sud-vest, aproximativ în direcția orașului Glasgow.

Dintr-o cercetare atentă a hărții de stat-major înțeleseră că regiunea muntoasă care se întinde la nord de Glasgow avea să le procure un amplasament ideal pentru a-și îngropa explozivii și a-și ascunde bicicletele. De acolo, cu buzunarele doldora de bani, puteau să ia trenul spre Londra. Timp de trei zile pedalară lenești peste cîmpia scoțiană. Nici unul dintre orașele pe care le străbătură nu putură să-l identifice cu certitudine. Și, în ciuda faptului că Berg avea să raporteze ulterior că, dînd dovadă de o îndrăzneală nebună, se aventuraseră în mai multe circiumi scoțiene, unde descoperiseră, spre marea lor bucurie, că se găsea încă destul whisky, nu îndrăzniră să întrebe pe vreun consumator locul exact în care se aflau.

Mueller le ceruse să nu dea nici un semn de viață atîta timp cît nu vor fi ajuns la Londra. Făcînd pe refugiații norvegieni aflați în vacanță, ei își continuară liniștiți deplasarea în direcția Glasgow. Spre sfîrșitul lunii aprilie, ajunseră la dealurile care domină nordul orașului. Acolo își îngropară explozivii și-și ascunseră bicicletele în apropierea unui lac. Ofițerii Abwehrului din Norvegia nu reușiră niciodată să identifice acest lac, dar la Berlin se considera, în general, că trebuia să fie vorba de Loch Lomond.

După ce se descotorosiră provizoriu de bagaje, cei doi ajunseră la Glasgow cu o căruță țărănească. După ce se echipară la un telal din centrul orașului, făcură să dispară hainele lor norvegiene, apoi luară un tren cu destinația gara Euston. Ajunși la Londra, se duseră în suburbia de nord pe care Jack Berg reușise s-o cunoască de pe cînd era copil și venea să steu la bunicul său. El n-a precizat niciodată în rapoartele pe care le-a făcut dacă a luat sau nu legătura cu familia. La data de 1 mai 1941 Lahousen nota în jurnalul său :

„Cei doi agenți trimiși în Anglia în cadrul operației „Hamar III-Nord" (denumirea cifrată a întregii acțiuni) au ajuns teferi la destinație. Ne-au trimis un mesaj prin radio de la Londra".

La Oslo și, mai mult încă, la cartierul general din Berlin al Abwehrului, pe Tirpitzufer, se știa perfect că pentru cei doi veseli cheflii se apropia ora H ; ora la care trebuiau în sfîrșit să se prezinte la serviciul pentru refugiați al guvernului norvegian în exil de la Londra. Din ordinul Berlinului, a doua zi dimineața la ora trei li se transmise un mesaj de maximă urgență, care în interesul propriei lor securități le cerea să păstreze o tăcere radiofonică totală. „Nu emiteți nimic înainte de 1 iunie — li se ordonă. Dacă nici la acea dată nu puteți, reluați emisiunile îndată ce va fi posibil, dar nu mai devreme".

În timpul acestei lungi așteptări, cercurile înalte de la Abwehr avură tot timpul să cîntărească cu îngrijorare șansele de supraviețuire ale celor doi spioni. Dar Abwehrul nu a reușit niciodată să stabilească cu certitudine ce s-a petrecut la Londra în cursul acestor săptămîni ale lunii mai 1941. Niciodată Jack și O.K. nu au dezvăluit în chip precis felul în care au fost „filtrați". Fapt este că la 1 iunie, exact la ora trei dimineața, locotenentul Huenke, care era de serviciu la stația de ascultare de la Oslo, captă indicativul lor.

El confirmă de îndată recepția și după cîteva minute primi următorul mesaj : „Totul bine. Pentru viitor, liberi. Emitem apropiere Londra. Continuați recepția conform program. Salutări tuturor. Jack și O.K."

La 10 iunie, Lahousen scria : „Cei doi agenți ai operației „Hamar III-Nord" au trimis un raport amănunțit la Oslo". Acest raport furniza toate precizările asupra buletinelor de identitate, cartelelor de alimente, pe scurt, asupra a tot ceea ce-i privea pe refugiații norvegieni în Marea Britanie. Lahousen își încheia însemnarea cu aceste cuvinte : „Agenții au primit instrucțiuni să treacă la executarea programului de sabotaj".

Cei doi spioni se înapoiară de îndată în Scoția, unde-și dezgropară explozivii și-și scoaseră bicicletele. Începînd de la sfîrșitul lunii iunie, anunțară că provocaseră incendii într-un depozit de muniții, o magazie de alimente și un antrepozit de lemn special utilizat la fabricarea avioanelor. Cîtva timp mai tîrziu, Lahousen fu în măsură să verifice unele dintre afirmațiile lor, datorită ziarelor care soseau la Berlin prin capitalele neutre. Căci, deși notițele respective, cenzurate cu severitate, nu menționau decît fapte petrecute în „sudul Angliei", nu era greu să atribui unele incendii celor doi norvegieni.

În vremea aceea ei țineau legătura cu Oslo la fiecare două-trei zile, precizînd că domiciliau într-un cartier popular din nordul Londrei, nu departe de locuința bunicului lui Jack ; de asemenea, ei îi avertizară pe operatorii din Oslo că dacă se întîmpla să nu fie prezenți la întîlnirea pe unde, aceasta se datora faptului că erau obligați să ajungă cu bicicleta într-un colț de țară destul de îndepărtat pentru a putea face transmisiile. Și, mai mult decît atît, din ordinul lui Mueller, ei se deplasau tot timpul căci era evident că stațiile de ascultare ale contraspionajului englez nu puteau să nu le recepționeze emisiile, lucru care de altfel a fost confirmat după război.

În cursul uneia dintre emisii, spionii anunțară că Jack își găsise o slujbă de trizer într-un atelier elegant din West End, la Londra, ceea ce le permitea ca, înce-

În culisele serviciului secret

pînă de atunci, să furnizeze informaţii de tot felul, culese chiar din gura personalităţilor care frecventau frizeria. Datorită pregătirii sale de tehnician, Klausen găsise cu uşurinţă un loc într-o uzină de armament din nordul Londrei. Cei doi agenţi anunţară, de asemenea, că, potrivit instrucţiunilor primite, se împrieteniseră cu alţi refugiaţi norvegieni ; la puţin timp după aceea, ei fură în măsură să transmită informaţii asupra constituirii unui anumit număr de unităţi norvegiene în tabere situate şi ele în nordul Londrei.

În cursul toamnei anului 1941, spionii elaborară o nouă metodă de război bacteriologic. Ei cerură chimiştilor din laboratorul Abwehrului de la Teger să le comunice cu precizie mijloacele de a fabrica un produs capabil să omoare caii şi vitele la păşune. Dar, în vremea aceea, declanşarea unui război bacteriologic în Marea Britanie nu era luată în consideraţie de către serviciile de sabotaj ale Abwehrului, aşa încît cererea fu transmisă lui Lahousen personal. Acesta o respinse.

Totul părea să meargă strună, cînd, într-o zi din toamna anului 1941, se primi din partea lui Jack Berg un mesaj urgent : „O.K. mobilizat de armata norvegiană din Marea Britanie şi trimis în Islanda".

După cum s-a arătat, Klausen fusese sergent în trupele norvegiene de geniu : de aceea, de bună seamă el fusese mobilizat automat. I se comunică lui Berg să-i transmită să se abţină de la orice operaţie de sabotaj în Islanda.

Dacă Klausen avea posibilitatea să-i transmită lui Berg informaţii utile, nu trebuia să stea la îndoială. Dar cu nici un preţ să nu încerce să intre în legătură cu agenţii Abwehrului implantaţi în insulă. I se recomandă totuşi să încurajeze simţămintele defetiste oriunde putea...

Mobilizarea lui Klausen păru să-l descumpănească pe Jack Berg, care-şi părăsi în chip discret slujba de la Londra şi plecă spre nord, unde începu să se dedea unei activităţi complexe de spionaj asupra convoaielor care părăseau Clyde şi Mersey pentru a pleca în America.

Uneori, informaţiile transmise de el erau de mare valoare. Citeodată mesajele lui provocau panică în înaltul comandament german... De pildă, cel în care semnala că un mare convoi, incluzînd unităţi norvegiene, tocmai ridicase ancora. Hitler considera că aliaţii aveau să lanseze un atac asupra Narvikului şi fu convins că acest convoi se îndrepta spre nordul Norvegiei. Toate trupele aflate în Norvegia fură puse în stare de alarmă şi se desfăşurară spre a fi gata pentru orice eventualitate. Şi atunci, Berg semnală calm că convoiul se înapoiase în Scoţia : „Probabil că nu a fost decît un exerciţiu" — explica el.

În octombrie 1942, totuşi, Berg reperă de pe malurile estuarului Clyde una dintre cele mai puternice concentrări de nave pe care le văzuse vreodată. Se găseau acolo — anunţa el de la postul său de observaţie — un mare număr de pacheboturi camuflate cu gri, dintre care multe aveau două sau trei coşuri, plus cel puţin un cuirasat, portavioane care se deplasau tot timpul, un mare număr de crucişătoare, precum şi nave de tonaj mai mic. Către jumătatea lunii octombrie el anunţă că pe malurile lacurilor din Argyllshire aveau loc exerciţii de debarcare. Trupele erau consemnate la bordul vaselor de transport, dar aflase din gura cîtorva marinari pe care putea să-i întîlnească în cîrciumile de pe malurile estuarului că toţi oamenii primiseră echipament de model arctic.

În acelaşi timp, alte mesaje sosite la cartierul general al Abwehrului păreau să facă previzibilă o operaţie aliată de mare anvergură care s-ar fi pregătit nu în Norvegia, ci în Mediterana occidentală. Dar unii dintre ofiţerii statului major al lui Hitler erau în asemenea măsură convinşi de o invadare a Norvegiei, încît fură siguri că aceasta din urmă era iminentă. Canaris şi Lahousen manifestară însă oarecare scepticism în privinţa unei expediţii britanice în Arctica, în plină lună noiembrie.

În ultima săptămînă a lunii octombrie, Berg anunţă că amintitul convoi ridicase ancora în cursul nopţii. Înaltul comandament german aşteptă cu nelinişte primele rapoarte de reperare. Dar avioanele de recunoaştere germane, cu baza în Norvegia, nu găseau nici cea mai mică urmă a convoiului. A fost nevoie de cincisprezece zile pînă cînd un spion al Abwehrului, înzestrat cu un binoclu excelent, să semnaleze de la Algeciras că, la adăpostul întunericului, un convoi format din mai mult de patruzeci de vase pentru transportul trupelor şi escortat de o jumătate de duzină de portavioane şi cuirasate trecuse prin strîmtoarea Gibraltar, în direcţia est. El furnizase după aceea precizări care porneau de la unul din agenţii săi spanioli : agentul se aflase în noaptea aceea la bordul unui bac care făcea naveta, cu toate luminile aprinse, între Spania şi Africa şi mica navă străbătuse din întîmplare convoiul în toată lăţimea sa. Abia după alte două zile cartierul general al lui Hitler înţelese, în sfîrşit, care era adevărata destinaţie a „convoiului lui Jack Berg" — aşa cum ajunseseră cei de la biroul Abwehr din Oslo să-l supranumească. În acel moment însă trupele britanice şi americane începuseră din plin debarcarea la Alger şi Oran, executînd prima fază a operaţiei „Torţa".

Puţin timp înainte de această remarcabilă realizare a lui Jack Berg, colegul său Olaf Klausen se înapoiase în Anglia într-o permisie de opt zile. Şi cei doi îşi sărbătoriseră revederea declanşînd un nou val de sabotaje. De altfel, Klausen avea să revină definitiv în Anglia la începutul anului 1943,şi de atunci cei doi spioni începură din nou să lucreze împreună. Şefii din Oslo, care controlau operaţiile executate de norvegieni, nu putură şti niciodată dacă Klausen a fost eliberat din armata norvegiană pentru un motiv sau altul ori dacă el apucase pur şi simplu să dezerteze.

Berlinul şi Oslo bombardau cu regularitate pe cei doi cu întrebări privind detalii de acest fel, dar în cea mai mare parte a cazurilor, întrebările rămîneau fără răspuns. De îndată ce apucară să se stabilească solid în Marea Britanie, cei doi norvegieni adoptară ca regulă să nu transmită Abwehrului decît ceea ce considerau ei că trebuie să ştie serviciul secret german. Ei

aveau totodată tendința de a nu ține socoteala de loc de întrebările cu caracter personal.

Puțin după înapoierea lui Klausen în Anglia ei anunțară că dacă cei de sus doreau ca activitatea de sabotaj să continue, trebuia să le trimită alți bani, precum și explozivi și detonatori : cu timpul devenise imposibil să găsești în comerț produsele necesare fabricării bombelor improvizate.

În vremea aceea faptele lui Jack și O. K. deveniseră legendare în Germania și chiar la cartierul general al lui Hitler. De aceea, Lahousen nu ezită să ridice problema aprovizionării spionilor chiar în fața mareșalului Keitel însuși, care era șeful marelui stat-major. Keitel se pasionase pentru faptele celor doi tineri și, datorită acestui interes manifestat în cercuri înalte, Lahousen obținu cooperarea aviației. Un bombardier căruia i se scoase tot echipamentul de prisos fu pus la dispoziția sa. Lungi mesaje prin radio fură schimbate între Scoția și Oslo până când se stabili ca parașutarea să se facă în regiunea în care cei doi agenți își ascunseseră echipamentul la sosirea lor în Marea Britanie, în 1941.

Pilotul care a îndeplinit această misiune specială nu a mai supraviețuit dar ofițerii Abwehrului însărcinați cu realizarea operației au primit rapoartele lui. Biroul din Oslo a pregătit un mare container din nuiele împletite cu sticle de termos conținând explozivi de mare putere și detonatori. În el fură puse, de asemenea, ambalate cu grijă în apărători de cauciuc, lămpi și piese de schimb pentru postul de radio al Abwehrului care funcționase fără defect timp de aproape doi ani. Coșul mai conținea patru portmonee mari de piele, în fiecare aflându-se cinci sute de lire sterline. Lansarea fusese fixată pentru noaptea de 20 februarie 1943.

La puțin timp după căderea nopții, bombardierul decolă de pe un aerodrom din sud-vestul Norvegiei.

Prin radio se luase înțelegerea ca cei doi norvegieni să emită, cu ajutorul unei lămpi electrice, litera „K" drept semnal de recunoaștere. Pilotul începu să planeze cu viteză redusă spre malurile lacului unde urma să efectueze operația : nici urmă de lumină de nici un fel. Stingînd motoarele, el coborî cît putu de aproape la suprafața apei și deodată zări o mică pată de lumină care se aprindea și se stingea alternativ. Dar semnalul emis în Morse cu siguranță nu era litera „K".

Neștiind ce să facă, repuse în funcție motoarele și execută un viraj pe o aripă. Punctul luminos continua să clipească în același ritm. Timp de o clipă se gîndi să se înapoieze direct în Norvegia. Apoi, gîndind că trebuie să se fi produs o schimbare de ultim minut, lansă coșul atașat de o parașută. La întoarcerea la Oslo ei află, spre marea sa ușurare, că cu cîteva ore mai înainte Abwehrul recepționase un mesaj care anunța : „Paraşutarea a reușit. Coș sosit cu bine. Mulțumim mult".

Dar avionul-curier nu fusese singurul aparat care participase la această operație. Pentru a acoperi avionul dezarmat, aviația germană organizase un raid de diversiune asupra unor orașe învecinate. Cîteva zile mai tîrziu, cei doi spioni comunicară că în cursul acestui raid fusese lovit un cinematograf și că fuseseră mai multe victime. Dar o anchetă întreprinsă după război nu fu în măsură să identifice cinematograful la care s-ar fi produs acest incident.

La 16 martie, Lahousen, care în noaptea operației fusese absent, nota în jurnalul său că întocmise un raport detaliat adresat lui Keitel, în care califica operația drept „un succes desăvîrșit".

Cu buzunarele doldora de bani și aprovizionați cu explozivi, cei doi spioni anunțară curînd că porniseră o nouă campanie de sabotaje îndreptate în special împotriva uzinelor de aviație și altor instalații de importanță vitală, în care bombele cu întîrziere plasate cu meșteșug dădeau bune rezultate.

În plină această campanie, Berlinul trimise agenților săi un mesaj extrem de urgent prin care le cerea să descopere cu orice preț secretele noilor dispozitive radar aeroportuate de care se servea aviația de apărare a coastei pentru a repera și distruge submarinele germane. Distrugerea submarinelor se înmulțea cu asemenea rapiditate încît celor doi norvegieni li se făgăduiau suma de 10 000 de lire, depusă la o bancă elvețiană, dacă reușeau să obțină planurile acestui dispozitiv. Dar de multă vreme cei doi agenți nu mai îndeplineau decît misiunile care îi interesau pe ei : mesajul privitor la radar nu primi răspuns. Dimpotrivă. În aceeași zi, cei doi îi trimiseră lui Mueller un mesaj prin care îi urau „La mulți ani"... Cu doi ani înainte îi sărbătoriseră la Oslo ziua de naștere, și acum își aduseseră aminte !

Către sfîrșitul primăverii anului 1943 ei anunțară că întreaga cantitate de explozivi paraşutată în februarie se epuizase. Se organiză un nou paraşutaj. Misiunea fu îndeplinită de același pilot, în aceeași regiune. De astă dată însă nu zări nici o lumină și pînă la urmă își lansă încărcătura la voia întîmplării. După două zile spionii explicară că fuseseră prezenți la întîlnire și că auziseră avionul, dar la ora fixată pentru paraşutare văzuseră venind cîteva mașini pe un drum din apropiere și, temîndu-se ca serviciul de contraspionaj să nu fi aflat despre cele ce se petreceau, hotărîseră să lase totul baltă.

Desene de V. OLAC

In culisele serviciului secret

În jurnalul său, Lahousen consemna la data de 18 iunie : „In urma ultimului eşec, o nouă încercare va fi întreprinsă spre mijlocul lunii iulie".

Această ultimă operaţie avea să fie încununată de succes ; primirea fără dificultate a două mii de lire suplimentare şi a unui nou stoc de explozivi fu confirmată clar de către spioni.

La puţină vreme după aceea, Lahousen părăsi cartierul general al Abwehrului pentru a prelua un post de comandă pe frontul de răsărit. Dar înainte de a pleca avea să noteze că cei doi norvegieni trimiseseră mai mult de şaizeci de mesaje de foarte mare însemnătate.

Totuşi, după plecarea lui, germanii, într-un acces de teamă, începură să-şi pună întrebări cu privire la uimitoarele succese ale celor doi spioni. Anumiţi conducători deosebit de neîncrezători ai Abwehrului găsiră că e din ce în ce mai greu de crezut că cei doi se puteau deplasa cu atîta uşurinţă pe teritoriul Angliei aflate în război, fără a fi capturaţi de forţele de securitate.

Alţi conducători ai Abwehrului, dimpotrivă, concludeau că nu ar fi existat nici un avantaj pentru a-i întoarce, de vreme ce spionii nu deţineau nici o informaţie confidenţială asupra Germaniei, pe scurt, nu ştiau decît prea puţine lucruri pe care englezii să nu le poată descoperi prin mijloace proprii. Pentru a-şi susţine teza, aceşti conducători se refereau la raidul de diversiune executat de aviaţia germană asupra celor două oraşe scoţiene cu prilejul primei paraşutări de bani şi explozivi. După părerea lor, dacă cei doi spioni ar fi fost „întorşi", ar fi fost la curent cu acest raid înainte ca el să fie executat, iar autorităţile engleze nu ar fi lăsat în nici un caz ca două oraşe să fie bombardate.

Această discuţie a luat asemenea proporţii încît la începutul anului 1944 psihiatri şi un grup de specialişti de la Abwehr începură să treacă prin ciur şi prin dirmon fiecare dintre mesajele trimise de Jack şi O.K. pentru a stabili dacă operau sub control sau nu. Le fură trimise mesaje-capcană, dar agenţii trecură prin toate încercările în cele mai bune condiţii. Comisia însărcinată cu cercetarea afacerii sfîrşi prin a întocmi un raport din care rezulta că nu părea să existe nici un motiv de dubiu.

Totuşi existau încă anumite îndoieli ; pînă în cele din urmă ceea ce rămăsese în vremea aceea din Abwehr — trecut sub controlul S.D.-ului — hotărî să încerce o lovitură senzaţională pentru a descoperi adevărul : trimiterea unui spion care să-i... spioneze pe spioni. Pentru această misiune fu selecţionat un miner norvegian nazist.

Nazistul norvegian urma să fie paraşutat în Scoţia, nu departe de locul în care operau Jack şi O.K. O dată ajuns, el trebuia să-şi îngroape aparatul de radio şi să pornească pe urmele celorlalţi doi spioni, bineînţeles fără să-şi dezvăluie adevărata identitate. După ce avea să-i supravegheze destul timp pentru a-şi face o idee asupra situaţiei lor reale, el trebuia să trimită la Oslo un raport amănunţit. Lansat pe un teren accidentat, norvegianul îşi frînse un picior, fu arestat de poliţie şi internat într-un lagăr de concentrare. Pînă la urmă Abwehrul avea să ia cunoştinţă de eşecul operaţiei printr-un mesaj pe cît de furibund pe atît de grosolan, trimis cu cincisprezece zile mai tîrziu chiar de cei doi agenţi care urmau să fie spionaţi : „Ce streche i-a apucat pe cei de la Abwehr ca să paraşuteze în acest fel un alt agent în sectorul nostru, fără ca măcar să ne prevină ? Aceşti imbecili de la Berlin nu-şi dau oare seama că o asemenea timpenie ar fi putut să ducă cu uşurinţă la arestarea noastră ? Dacă se mai organizează vreo operaţie de acest fel, întrerupem imediat orice contact".

Acest mesaj provocă o zăpăceală nemaipomenită la Oslo, şi mai rău încă la Berlin.

Cum reuşiseră Jack şi O. K. să descopere existenţa celuilalt spion ? — se întrebară de îndată cei de la Abwehr.

Detractorii celor doi afirmau că aceştia nu ar fi putut să cunoască incidentul decît prin intermediul serviciului secret englez. Ceilalţi concludeau că contraspionajul britanic era un tactician mult prea fin pentru a informa pe cei doi norvegieni despre capturarea unui alt spion, chiar dacă aceştia ar fi fost „întorşi". Şi, în orice caz, date fiind condiţiile, englezii nu le-ar fi permis lui Jack şi lui O. K. să se plîngă la Abwehr.

După matură chibzuinţă, Abwehrul ajunse la concluzia că cei doi spioni trebuie să fi aflat ştirea accidentului prin circiumi sau din trăncăneala sătenilor care, fără îndoială, nu au lipsit în regiunea respectivă.

Dar, cu îndoieli sau fără, cei doi spioni au continuat să transmită informaţii importante asupra mişcărilor de trupe din Marea Britanie ; la începutul anului 1945 ei se aflau încă în legătură cu biroul spionajului german din Oslo Ultimul lor mesaj a sosit în Norvegia în momentul în care agenţii locali ai Abwehrului se întrebau cît timp le rămînea lor însile de trăit în afara gardului de sîrmă ghimpată al vreunui lagăr de internare englez...

Astfel a luat sfîrşit contactul dintre Abwehr şi cei doi spioni norvegieni. În lunile care urmară capitulării germane din mai 1945, anumiţi ofiţeri ai Abwehrului aveau să afle în închisoare, chiar din gura ofiţerilor serviciului secret englez, că acest serviciu bănuise tot timpul existenţa a doi spioni care operau în nordul Angliei şi în Scoţia.

Foştii membri ai Abwehrului nu erau însă singurele persoane care căutau să afle adevărul asupra lui Jack şi O.K. La cîţiva ani după terminarea războiului, sosi la Hamburg o comisie norvegiană de anchetă. Cîţiva foşti membri ai Abwehrului, care lucraseră la Oslo şi în alte părţi, fură aduşi la consulatul Norvegiei şi interogaţi minuţios asupra celor ce ştiau despre cei doi spioni. Dar în vremea aceea nimic nu-i mai obliga pe germani să răspundă la întrebările norvegienilor în frumosul oraş Hamburg ocupat de englezi. Ei comunicară, cu politeţe, anchetatorilor norvegieni numai ceea ce considerau că aceştia trebuie să afle şi aceasta era foarte, foarte puţin...

PERSPICACITATE

Desigur, nici vînatul cu pene nu vă este cunoscut. Puteți identifica păsările redate în plin zbor de siluetele din desenul nostru ?

Rezolvarea problemei în pag. 383.

IUBIȚI ANIMALELE ?

Dacă da, răspundeți la următoarele întrebări :

A. Clasați animalele de mai jos în ordinea descrescîndă a longevității lor : leul, elefantul, iepurele, broasca țestoasă, lebăda, hipopotamul, gîsca.

B. Știți cînd au fost aduse în Europa următoarele animale : iepurele, oaia merinos, lebăda ?

Rezolvarea problemei în pag. 383.

BUCĂTARUL, PLĂCINTA ȘI... DIPLOMA !

Pentru a obține... diploma de bucătar, unui tînăr i s-a dat spre rezolvare următoarea problemă practico-teoretică :

Să facă o plăcintă de formă pătrată. Apoi să taie plăcinta în cinci părți egale, în așa fel încît :

— fiecare din cele cinci părți să aibă formă pătrată ;

— să nu taie cu cuțitul decît de patru ori, de fiecare dată numai în linie dreaptă.

Candidatul a trecut proba cu succes.

Cum a făcut ?

Rezolvarea problemei în pag. 383.

CAREU MAGIC

Avem un careu cu 25 de căsuțe, așezate unele sub altele. Înscrieți în aceste căsuțe numerele de la 1 la 25, în așa fel încît pe toate coloanele verticale și orizontale, precum și pe cele două diagonale, cifrele înscrise să dea suma de 65.

Rezolvarea problemei în pag. 383.

DIFICULTATE AUTOMOBILISTICĂ

Iată o mică problemă care vă va amuza în mod sigur și, în plus, poate avea o utilitate practică. În cazul că, în calitate de automobilist, vă veți găsi într-o zi în aceeași situație, veți depăși dificultatea mai repede dacă ați rezolvat acest joc.

Desigur că, în timpul concediului, vi s-a întîmplat să parcurgeți cu mașina vreun drum de munte. În cazul de față este vorba despre un drum montan atît de îngust, încît pe el nu poate trece decît cîte o singură mașină. Tocmai pe un astfel de drum, două mașini sosind dintr-un sens se găsesc față în față cu alte două care vin din sens contrar. Ce trebuie făcut pentru a trece, dacă ținem seama că fiecare mașină nu poate să-și urmeze drumul decît în direcția inițială ? Din fericire, chiar la punctul de întîlnire al automobilelor, într-o parte laterală a rutei, se află săpat în munte un refugiu, care poate servi ca parking și loc de manevrare unei singure mașini. În aceste condiții există posibilitatea ca automobiliștii să se poată degaja rapid și să-și continue călătoria. Care este soluția ?

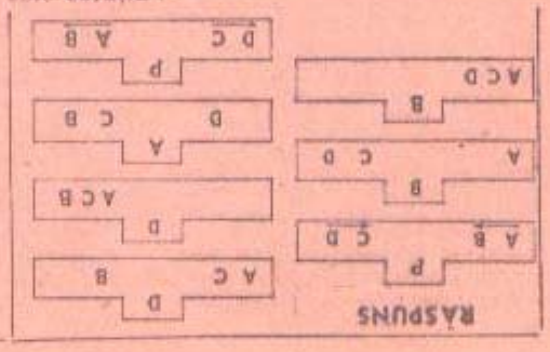

SÎNTEȚI UN VÎNĂTOR CALIFICAT ?

Precizați cărora animale cunoscute de dv. aparțin „amprentele" în ipsos din imaginea alăturată.

Rezolvarea problemei în pag. 383.

HAI SĂ NE DISTRĂM!

ANUL ARE 12 LUNI

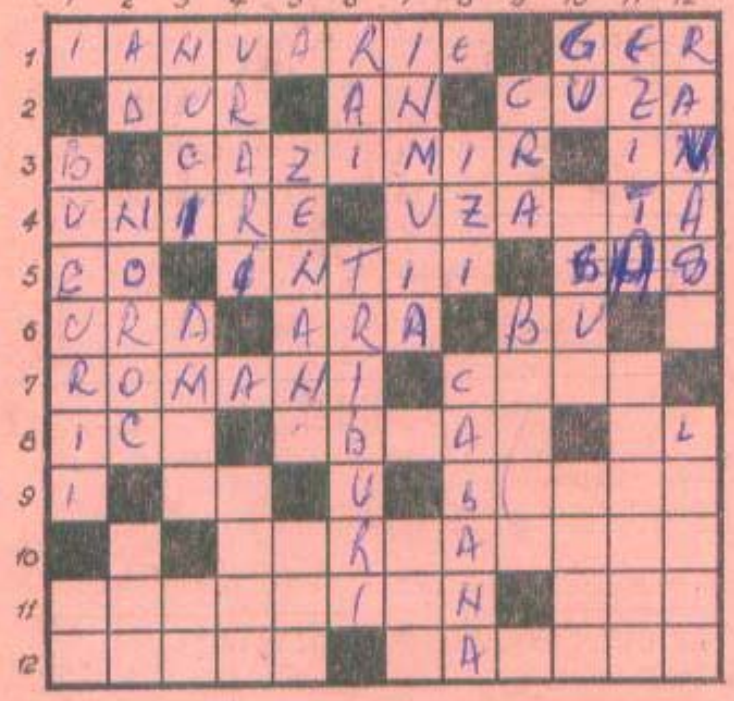

IANUARIE

ORIZONTAL : 1) Prima lună — Frigul lunii ianuarie. 2) Aspru — Începe la 1 ianuarie — Ales la 5 și 24 ianuarie domn al Principatelor Unite. 3) Autoarea poeziei „Ianuarie" ! — Ianuarie și mai ! 4) Actul istoric de la 24 ianuarie 1859 — Obicei. 5) Cap de coloană ! — Prima zi a lunii — În nordul țării. 6) Strigăt de entuziasm — A merge cu plugul — De la bun început ! 7) Popor antic care a sărbătorit mai întîi Anul nou la 1 martie, apoi la 1 ianuarie (pl.) — 1400. 8) Diminutiv feminin — Ovăz — Mai fără ianuarie ! 9) 3 și 7 ianuarie ! — Material de construcție. 10) Anul nou (pl.). 11) Noaptea de dinaintea lui 1 ianuarie — Nume masculin anglo-saxon. 12) Obicei de Anul nou — Popor în a cărui tradiție intra și obiceiul de a da foc unui plug de Anul nou, cu credința că astfel va asigura soare viitoarei recolte (dem.).

VERTICAL : 1) Satisfacții în preajma Anului nou — Rece ! 2) Ana Dobrescu — Dorit de 1 ianuarie — Nenea din temă. 3) La cozonac — Autorul tabloului „Hora Unirii la Craiova" — Vasile Popa. 4) Se transmit de Anul nou — Autorul tabloului „Iarna". 5) Țesătură dublă — Baisor (olt.). 6) Dușmănoși — Organizări sociale primitive. 7) A topi zăpada — Lîngă Brașov. 8) În centru la Mizil ! — Loc unde se petrece revelionul, la munte. 9) Vorba corbului — Plînset. 10) Gură mică ! — Nou — Bătute și mîncate de Anul nou. 11) A sta în cumpănă — Adorator. 12) În plăcintele de Anul nou — Localitate în Banat, unde în ianuarie 1929 a avut loc greva celor 3 000 de mineri.

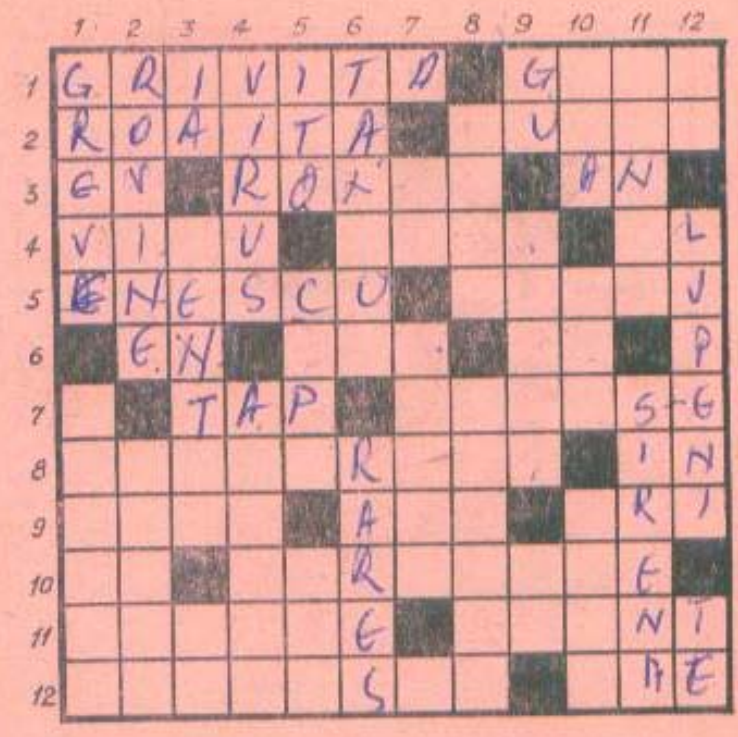

FEBRUARIE

ORIZONTAL : 1) Bastion de luptă al clasei muncitoare bucureștene, unde a început la 2 februarie 1933 greva ceferiștilor — Faur. 2) Erou căzut în luptele de la Griviția din februarie 1933 — Compozitor francez, autorul operei „Muta din Portici", a cărei premieră a avut loc la Paris, la 29 februarie 1828. 3) Secol — Popor antic la care luna februarie era dedicată cultului morților — 1933. 4) Compuzitor român, mort în februarie 1931 — Casă mare — Pronume. 5) Autorul „Poemei române", a cărei audiție a avut loc la Paris în ziua de 16 februarie 1893 — Autorul poeziei „28 februarie". 6) Elena Neculce — Dușmănie — Curs ! 7) Pahar de bere — Nase. 8) Faur (pl.) — Înăuntru. 9) Grații — Compuși din 12 luni — Înmulțit. 10) Uric ! — A pornit răscoala în februarie 1907. 11) Vine după — Crud. 12) Mișcare revoluționară în Anglia, cînd s-a prezentat Parlamentului, la 28 februarie 1837, un program de revendicări electorale — Întins.

VERTICAL : 1) Formă de luptă aplicată în februarie 1933 de către muncitorii de pe Valea Prahovei și de la Căile ferate (pl.) — Autorul poeziei „Griviția". 2) Victorie contra turcilor cîștigată aici de Mircea cel Bătrîn — A munci. 3) Poftim — Cu privire la dantură — Mare ! 4) Agent patogen — Iritat. 5) La pițon ! — Se organizează la diferite sporturi în cinstea zilei de 16 Februarie — Măsuri agrare. 6) Tohoșar — Domn al Moldovei, fiul lui Ștefan cel Mare. 7) Ale ! — Localitate în Banat, unde în anul 1929 a izbucnit o grevă în luna ianuarie, urmată de protestul minerilor din Lupeni, în februarie același an. 8) Fără urechi — Profundă. 9) George Ucrescu — Pe oz — Alifie. 10) În Liban ! — Poartă — Vîrf în Bucegi. 11) Opus nadirului — A sunat prelung la 16 Februarie. 12) Aer ! — Localitate legată de protestul minerilor din 27 februarie — Tețe.

Jocuri de I. ȘUȘELESCU

Dicționar : ANOT.

MARTIE

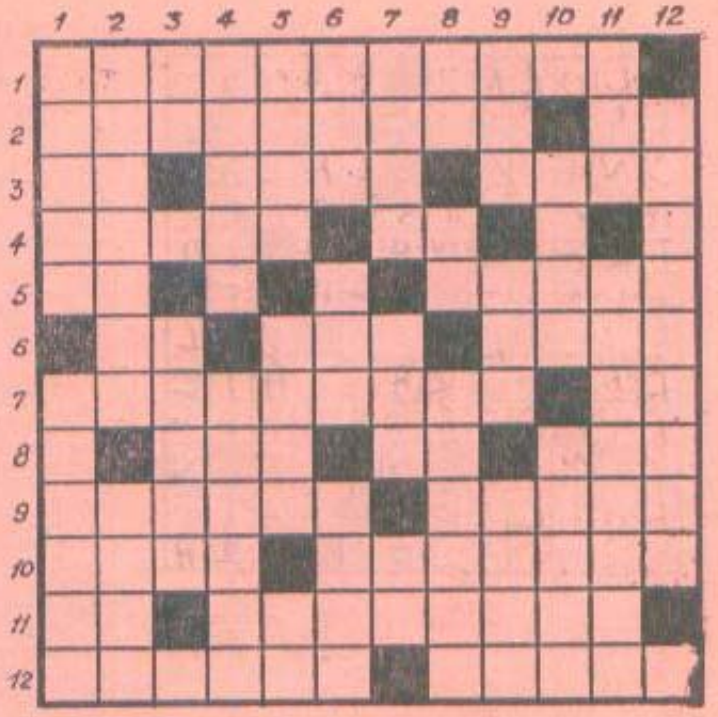

APRILIE

ORIZONTAL : 1) Mărţişor al vîrstelor anului (pl.)— Prezenţă sonoră în prag de viaţă. 2) Decedează... calendaristic la 1 martie (pl.) — Babele... în rîndul sărbătoritelor de la 8 Martie. 3) Calfe ! — Tîrg în peninsula Sinai — Oraş al victorioasei Comune proclamate la 18 martie 1871. 4) Aria florilor — Temple ale artei împodobite festiv cu ocazia zilei mondiale, celebrate anual la 27 martie. 5) Mare poet român care şi-a desfăşurat o bună parte a vieţii şi activităţii la Mărţişor — Pictor şi grafician român, autorul, printre altele, şi al unui „Peisaj dobrogean". 6) Traian Mitrea — Amalgamaţi în vechea chimie — Ape ! — 15 martie ! 7) Măretul eveniment de la 6 Martie 1945, cînd Dr. Petru Groza a devenit preşedintele guvernului în care clasa muncitoare avea pentru prima oară rolul precumpănitor — Originea antică a calendarului gregorian introdus şi în România în anul 1924. 8) Iunie (abr. uz.) — E dracul gol. 9) Cîmpul marilor bătălii pentru arăturile şi însămînţările de primăvară — Organizaţie comunistă de tineret creată de către Partidul Comunist Român în martie 1922 — Pahar de bere. 10) Deal lîngă oraşul Dej, unde a fost instalată principala tabără a răscoalei populare antifeudale a ţăranilor români şi unguri din Transilvania, izbucnită la 7 martie 1437 — Aramă. 11) Localitate în Panama — Mîndreţea leliţei (pl.) — Martie ! 12) „Vine, vine primăvara/ Înfloreşte toată ţara,/ Floricele pe cîmpii,/ Hai să le-adunăm copii" (pl.) — Prenume masculin.

VERTICAL : 1) Cunoscut poet dintre cele două războaie mondiale, autor al ciclului „Limpezimi" din care desprindem poemul „Mărţişor" — Flori în martie ! (sing.). 2) Acţiune istorică iniţiată şi condusă de Partidul Comunist, prin care pămîntul a fost atribuit celor ce-l muncesc (23 martie 1945) — A deşerta. 3) Unguent — Tîrg (abr.) — Pe un picior de plai. 4) Monedă de argint grecească — Harnaşamente. 5) Acestea (pop.) — Ciocîrlie. 6) Mare conducător de oşti din antichitate, cărula l s-a prezis şi a fost asasinat în „Idele lui Martie" — Fără pereche. 7) Cei doi din Teba ! — Usturoi (reg.) — Oficiul de stat pentru turnee artistice (abr.). 8) Frînt — Poet persan (sec. XI). 9) Zburător — Unităţi agricole socialiste a căror Uniune naţională a fost constituită la Congresul din 7—8 martie 1966 (abr.). 10) Eres (pop.) — Renaşte an de an la viaţă în fiecare martie. 11) Măsură clasică (pl.) — A degaja lumină şi căldură — Dumneata. 12) Solii de... zăpadă ai lui martie — Succesorul lui martie în competiţia calendaristică.

Dicţionar : ASC, AAA, OLA, MNA, AMAC, OCI.

ORIZONTAL : 1) Ramură principală a producţiei materiale a cărei cooperativizare, încheiată înainte de termen, a fost celebrată între 27 şi 30 aprilie 1962, cînd a avut loc sesiunea extraordinară a Marii Adunări Naţionale. 2) În atenţia generală la 1 aprilie al fiecărui an — Laura Visan. 3) Curge ! — Numele mai multor domnitori români — Sine-qua-non meteorologic al lui prier. 4) Unităţi de... vers — Soare egiptean. 5) Ler ! — De 1 aprilie. 6) Poftim — Realizat din iniţiativa P.C.R. la 23 aprilie 1944, a restabilit unitatea de acţiune a clasei muncitoare (abr.) — Zeiţa egipteană a adevărului şi dreptăţii. 7) Interpret de muzică uşoară românească din repertoriul căruia amintim melodia „Aprilie, aprilie"... (Aurelian) — Molibden. 8) Măr (pop.) — Alfa şi Omega — Fruct din Gabon. 9) Domeniul harnicelor care transformă nectarul florilor în miere — Unul din punctele celui mai scurt drum pămînt-cer ! 10) Cunoscut pictor chinez (sec. XI), maestru al peisajului monocromatic (2 cuv.) — Verbe la un concert. 11) Ion Minulescu — Gingaşe apariţii, adevărate flori zburătoare în zilele călduţe de aprii (sing.). 12) 24 aprilie, iată ziua lor internaţională de luptă împotriva colonialismului şi pentru coexistenţă paşnică (fem.) — Mare poet german, autor al poemului „Dintr-un april" din „Cartea imaginilor".

VERTICAL : 1) Săgalnicul copil al primăverii — Păcălit de... 1 aprilie. 2) Cosmonaut erou, care la 12 aprilie 1961 a executat cu deplin succes primul zbor al omului în cosmos — Se încarcă de flori (pl.). 3) Rece ! — Aprobat. 4) Covorul îmbietor al unui picnic — Colonii de la mare. 5) Şire de paie — Prefix pentru fier — Liviu Rebreanu. 6) Curs de apă la arabi — Oraşel în Franţa — Fizician german (n. 1879). 7) Simbolul gloriei — Alt nume al rîului german Mies (sec. X) — Început de la sfîrşit ! 8) Tele ! — Al fine — „...doamnei", cunoscută plantă ornamentală agăţătoare, cu flori mari, galbene-roşcate (neart.). 9) Uniunea artiştilor plastici — În acest moment (pop.) — Specie de palmier. 10) Instrumentul simbolic al inspiraţiei poetice — Mai mult ca perfectul. 11) La telefon — Localitate unde la 22 aprilie 1870 s-a născut marele Lenin (azi Ulianovsk). 12) Cînd înscriitul aprilie îşi aşterne înmiresmata sa mantie, în inima ei se înfiripă prima idilă.

Jocuri de Toma MICHINICI

Dicţionar : MAIT, MER, IBA, GOSI, RUE, LAUE, MSA, AIRL.

MAI

ORIZONTAL : 1) Numele popular al lunii mai — Parte a țării unde se celebrează în mai „Sărbătoarea liliacului". 2) Floare de mai — Mai (pl.). 3) Costache Negri — Floarea roșie din lan — Atmosferă de mai (fig.). 4) Orașul eroicei Comune care a rezistat 72 zile pînă la 28 mai 1871 — Orășel în S.U.A. (Ohio). 5) Își schimbă mersul în mai — Vapor — Fire de liliac ! 6) Floare albastră care dă o notă specifică pădurii de frasin în mai — Primul român doctor în matematici (1851—1912). 7) Sat de munte caucazian — Incursiune — Plumb. 8) Fruct care se coace în mai — Ambarcație de papirus cu care Thor Heyerdahl și-a început în mai 1969 călătoria de traversare a Oceanului Atlantic — Permisă din mai după deschiderea stranduriior. 9) Reuni ! — Cea a mării e rece încă în mai — Poetă română contemporană din al cărei buchet dedicat acestei luni cităm : „Mai" și „Copii, vine-ntîi Mai". 10) Nămol — Mare ! 11) Important centru al mișcării muncitorești americane, unde a fost reprimată cu cruzime manifestația de la 1 Mai 1886, zi care a devenit simbolică pentru proletariatul de pretutindeni — Cu ogoarele înfrățite se învesmîntează în haină de sărbătoare în ziua de arminden. 12) 1 Mai — Curelușă de mașină.

VERTICAL : 1) Mai (pop.) — Continentul care-și sărbătorește ziua eliberării la 25 mai. 2) Cîmp cultivat — Au debit bogat în mai, cauzat de ploile abundente ale primăverii și topirea zăpezilor din munți — Horia Rădulescu. 3) Fluier ! — Hotel în Mamaia — Ne vorbește prin gesturi. 4) În antichitate celebrau sărbătoarea florilor într-una din zilele lunii mai — Ține haina în cuier (pl.). 5) Pelin de mai — Sere ! — Oameni muncii se prezintă la defilarea de 1 Mai cu el îndeplinit și depășit. 6) Plantă industrială a cărei cultură se efectuează la începutul lui mai — A răsturna pămîntul — George Demetru. 7) Scriitor român, autorul nuvelei „Uzina vie" și al unui reportaj despre 1 Mai — Personaj legendar. 8) Localitate lîngă care se află vestita Poiană a Narciselor spre care se îndreaptă în luna mai zeci de mii de turiști — Negație. 9) Lucrează obiecte de alamă — Poetul care își intitulează, în volumul „Poarta Soarelui", una din poezii „1 Mai". 10) Egală cu zero — Mult apreciat obiect de uz personal din țara crizantemelor. 11) „Cîntec de mai" își intitulează una din poeziile sale acest poet contemporan — Petale de trandafiri ! 12) Coroana vechilor șahi — A scria poezia „E mai întîi".

Dumitru IACOBESCU

Dicționar : MARR.

IUNIE

ORIZONTAL : 1) Numele popular al lunii iunie — Iunie, iulie, august. 2) Compozitor român, născut în luna iunie, anul 1947 — Romancieră norvegiană, laureată a Premiului Nobel, de la al cărei sfîrșit s-au împlinit 20 de ani la 16 iunie 1969. 3) Fructe de iunie — Finale sportive ! 4) Învelitoare pentru acoperiș (pl.) — Compozitor român, născut în luna iunie, anul 1894, autorul operei „Năpasta". 5) Drum — Pune mîna — Fără importanță. 6) Loc cu veri foarte calde — Un dar pentru orice copil de 1 iunie. 7) Cîntăreață română de operă, născută în luna iunie, anul 1860 — Mamifer tropical. 8) „Cireșar" din serialul lui C. Chiriță — Fire — Sport la care campionatele internaționale ale României s-au disputat în luna iunie la București. 9) Caldă, temperată... — În voce ! 10) Acuși — Localitatea minieră, unde la 30 iunie 1929 a avut loc o mare întrunire „pentru o stare mai bună, omenească". 11) Oferite copiilor de 1 iunie — Iunie. 12) Își serbează ziua la 15 iunie — Între zi și noapte (pl.).

VERTICAL : 1) Cuptor (fig.) — Zece zile ale cadourilor pentru 1 iunie, de ex. 2) Idem (presc.) — Cărturar român, născut în luna iunie, anul 1779 — Cavitate. 3) Adversar — Atribuții. 4) Genial poet român, decedat la 15 iunie 1889 — Pe continentul american. 5) Iunie, în cifre — Ușile ! — Patru ore la bord. 6) Perfect — Iunie ! 7) Repriză la box — Radical din etan. 8) Nerv scurt ! — Rival. 9) Vede ! — Anatomie (presc.) — În iunie se produce în jurul orei 20. 10) Nu-i pasă — Vine pe la gene ! 11) Anul 1848, în țara noastră, marcînd prin ziua de 9 iunie începutul revoluției. 12) Adepți ai ateismului — În sud-estul Europei.

M. GABOR

Dicționar : TATU.

ORIZONTAL : 1) Oraș în S.U.A. unde la 1 mai 1886 a avut loc o grevă înăbușită în sînge de poliție și în amintirea căreia în iulie 1889, la primul Congres al Internaționalei a II-a, s-a hotărît sărbătorirea zilei internaționale a muncii — Republică din America Latină a cărei revoluție a început la 28 iulie 1953. 2) Neil Armstrong, primul pămîntean care, în iulie 1969, a luat contact cu un alt astru — Celebru comandant de oști roman, unul din cei mai străluciți reprezentanți ai familiei Iulia (m. 44 î.e.n.). 3) Aluminiu — Soarele vechilor teiahi — Popor antic în al cărui calendar luna iulie — quirinalis — era mărcată printr-o serie de sărbări populare. 4) Studio cinematografic în R. D. Germană — Măsuri pe mare. 5) În iulie începe pe aceste uzine ale recoltelor bogate o vie activitate — Sticlă (reg.). 6) A răcori — Cunoscut scriitor și publicist român (1875—1938), autorul poeziei „Într-o noapte de iulie". 7) Se trece la erată — Cel mai mic cor. 8) Începere... oficială — Bună pentru vilegiatura de vară. 9) Proiecte, azi realizabile — Formație muzicală — Rezultatul împărțirii. 10) Fire — Unul cu soț — Fluviu în Manciuria. 11) Notă muzicală — Luna iulie în limbaj popular — Erbiu. 12) Dărîmarea ei la 14 iulie 1789 de către poporul răsculat din Paris a marcat începutul revoluției burgheze din Franța.

VERTICAL : 1) Operă a constructorilor a căror zi este sărbătorită în fiecare an în luna iulie — Iunie-iulie-august. 2) Mișcare ondulatorie pe mare (pl.) — Caracteristică pentru zilele lui iulie (pl.). 3) Pînă la mijloc! — Pline de căldură. 4) Clasic român, autorul schiței „Căldură mare" — Calciu. 5) Varietate de struguri — Radiu — Unul dintre cele mai eficace răcoritoare pe caniculă. 6) George Topîrceanu — Refugiu estival luat cu asalt în călduroasele zile de iulie — Mai mult decît... bronzat. 7) Apanaj al poeților — Doriți. 8) Sistem de măsurare a timpului, reformat în timpul lui Iulius Caesar, din care cauză i s-a și spus „Iulian" — Uleică. 9) Se organizează la treierișe — Noțiune filozofică — Rîul pe care era așezată Sparta. 10) Răcoriți în apă — Poet contemporan, autorul poeziei „Într-o seară de iulie". 11) Pus sub semnul întrebării — 31 în iulie! 12) Măsuri pe ogoare — Semne de ploaie, balsam pentru pămîntul pîrjolit de cuptor.

Dicționar : ȘIP, IALU, AUA, EUL, IRI.

IULIE

ORIZONTAL : 1) Măreață acțiune organizată și condusă de P.C.R., declanșată în august 1944 și care a dus la eliberarea României de sub jugul fascist. 2) „23 August" din București — A pregăti pămîntul pentru viitoarea recoltă — George Andreescu. 3) Cele mai solicitate mașini agricole în luna august — Resort. 4) Localitate în Guineea Spaniolă — Aparițiile ei în august 1931 a marcat statornicirea zilei de 15 august ca zi a presei comuniste românești. 5) Seleniu — Pictor clasic român, autorul tabloului „În lanul cu grîu" — Vene! 6) Își poartă mioarele pe plaiurile munților — Ion Teodoru — Legendă. 7) Numele popular al lunii august — Sînt în această lună, în plină bătălie pentru secerat și treierat. 8) Mică planetă descoperită în 1919 — Grădină de iarnă. 9) Demonstrativ — Popor antic, constructorul vestitei porți „Augusta" din Perugia (pl.). 10) Locuință ocazională la munte sau la mare în toridele zile de august — Sport estival. 11) Specie de moluște — A vui — Consemnează fapte importante din cei 25 de ani care au trecut de la eliberare. 12) Intră în mie — Echipa minerilor din Lupeni, care au și ei sărbătoarea lor... profesională în luna august.

VERTICAL : 1) Scriitor contemporan, autorul poeziei „Luminile lui August" (din „Pe acest pămînt") — Sînt raportate de poporul muncitor la bilanțul sărbătoresc de la 23 August al fiecărui an (sing.). 2) Nicolae Zaharescu — Cunoscut poet contemporan, autorul poeziei „Drum de 23 August". 3) Orășel în Borneo — Ovaționat. 4) Nu-s două! — Dînsa de colo. 5) Grup de insule în arhipelagul Aleutine — Bun pentru plajă (mold.) — Strand natural. 6) Veche și dreaptă măsură — Nevăzut, necunoscut. 7) Cunoscută poetă contemporană, autoarea poeziei „Drum de 23 August" — Miligram. 8) Amînat, tărăgănat — Scaun de poveste — De la un august la altul. 9) Poftim — Tudor Nicolescu — Zilele lui august. 10) Andrei Ene — Își are sărbătoarea sa în prima duminică din august. 11) Orășel bulgar și — odinioară — două redute din care una cucerită de trupele române de la turci, la 30 august 1877 — Rîu în Turcia. 12) Concediile de vară, în plină desfășurare în august, ale elevilor și studenților — Mîndria metalurgiștilor noștri.

Jocuri de I. PĂTRAȘCU

Dicționar : EJO, ULLA, ENA, SIBD, RATS, OLU.

AUGUST

SEPTEMBRIE

ORIZONTAL : 1) Soi de mere mici, roșii sau galbene-pal, lucioase, care se coc în septembrie — Începe vînătoarea... soților acestor „bruneie" din Paring ! 2) Săptămînal de teatru și muzică, apărut la București la 15 septembrie, acum 60 de ani, sub conducerea lui Liviu Rebreanu și Mihail Sorbul — Încep la 23 septembrie, cu bogăția lor de roade și culori. 3) Se deschid pe la mijlocul lunii septembrie, după o lungă vacanță (sing.) — Au sărbătoarea lor la 13 septembrie (sing.) ! 4) Momentul astronomic de la 23 septembrie, ora 19 și 38 m, cînd ziua devine egală cu noaptea. 5) Nap fără miez ! — Galbenă-roșiatică, așa cum devine frunza viilor începînd cu luna septembrie. 6) Activitate, cu caracter recreativ sau sportiv, în regiunile pitorești ale munților, care se intensifică în septembrie, supranumită „luna calmului" — Începe... Înainte de septembrie ! — La început de școală ! 7) Îi oferă pescarului amator mari satisfacții și în luna septembrie — Fructe a căror recoltare începe în septembrie. 8) Produce... — ...un fel de cutii. 9) Afluent al Rinului — La început de săptămînă ! — Localitate în R. D. Germană. 10) Soi de prune grase, autohtone, care se culeg la începutul lui septembrie — Oraș pe rîul Meuse, unde, acum 100 de ani, la 2 septembrie, principalele forțe franceze, în frunte cu Împăratul Napoleon al III-lea, au fost silite să capituleze în fața armatelor prusace. 11) Acum, este permisă vînarea acestei mult căutate păsări, numită și „becață"... — ...precum și a acestor păsări din familia picioroangelor, cu carnea foarte gustoasă. 12) Pentru că se culeg în septembrie, acestei luni i se mai spune și „vinicer" sau „viniței" — În septembrie începe și această perioadă de împerechere la cerb.

VERTICAL : 1) Cotidian de frunte, al cărui prim număr legal, după eliberarea României, a apărut la 31 septembrie 1944 — Seve ! 2) Azi, 1 septembrie ! — Devin mai accelerate în timpul ascensiunilor. 3) Fructe a căror recoltare se continuă în septembrie — Boboci de... toamnă. 4) Se poate prezenta acum la școală (fem.)... — ...în clas' ! 5) Oraș în U.R.S.S. — Carpatin sau lopătar, vînat prețios din munții noștri, între lunile septembrie—noiembrie (inclusiv). 6) Vînător și culegător din Congo. 7) Fără accent (pl.) — Se vinează, cu autorizație specială, și în luna septembrie — Poenit drept în inimă ! 8) Divinitatea protectoare a grădinilor și a pomilor fructiferi (mit.) — Organ al mirosului (diminutiv). 9) Numele popular al lunii septembrie — Scriitor realist portughez. 10) Pune în circulație — Frate cu William I Cuceritorul. 11) Nai (reg.) — Își reiau învățătura în septembrie. 12) După 15 septembrie pot fi vînate și acești „găinuși-de-munte" — Un țap ceva mai mic !

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1	■	A	A	I	■	E	A	P	R	E	■	I
2	S	E	E	N	A	■	T	O	A	M	N	E
3	C	U	R	S	■	P	O	M	P	I	E	R
4	I	■	E	E	H	I	N	O	C	T	I	U
5	N	P	■	R	U	G	I	N	I	E	■	N
6	T	U	R	I	S	M	■	S	U	■	S	C
7	E	L	E	S	T	E	U	■	N	U	C	I
8	I	S	C	A	■	U	R	N	E	■	O	■
9	A	A	R	■	C	■	S	A	■	O	L	S
10	■	T	U	L	E	U	■	S	E	D	A	N
11	S	I	T	A	R	■	C	U	C	O	R	I
12	V	I	I	■	B	O	N	C	A	N	I	T

Dicționar : API, AAR, OLS, TULEU, HUST, EȚA, ODON, NEI, SNIT.

OCTOMBRIE

ORIZONTAL : 1) Federația Sindicală Mondială, de la crearea căreia se împlinesc 25 de ani la 15 octombrie 1970 — Unul dintre cele mai valoroase soiuri românești de viță de vie, care se recoltează în octombrie. 2) Cunoscut poet român, autorul poeziei „În toamnă", de la nașterea căruia se împlinesc, la 11 octombrie anul acesta 95 de ani — X (relativ la octombrie). 3) Bogata sărbătorită a primei duminici din octombrie — Regizor sovietic, care s-a remarcat prin filmele istorice „Lenin în Octombrie" (1937) și „Lenin în 1918" (1939). 4) Activitate agricolă, de toamnă, care trebuie terminată în luna octombrie. 5) Sac fără fund ! — Începe în această lună și vînarea acestui „cîlțos". 6) Leșin fără sfîrșit ! — Plină de rouă. 7) Mioare — Veche cetate din Țara Românească, care în ziua de 8 octombrie 1830 a încetat să mai fie raia turcească. 8) Nasturi (pop.) — Unul dintre primii poeți români din Transilvania, născut la 9 noiembrie 1843 în Caransebeș. 9) Precipitație atmosferică — Un soi de cilat, chiar citat. 10) Amari ! — În acest loc — Localitate în Elveția. 11) Frumoasă plantă decorativă care începe să înflorească abia spre sfîrșitul acestei luni. 12) Aici a luat ființă acum 110 ani, la 26 octombrie, una dintre cele mai strălucite universități românești — Veche cetate românească care la 8 X 1830 scapă definitiv de sub ocupația otomană.

VERTICAL : 1) Animale de pradă, a căror vînătoare se continuă și în această lună — Câini necesari pentru vînătoarea de prepelițe. 2) Oraș din Italia — Produs avicol — A brăzda pămîntul. 3) Cîine rău (pop.) — Frunza fără codiță — Caise ! 4) În luna aceasta, răsare între 6 h. 13 m și 6 h. 51 m și apune între 17 h. 57 m și 17 h. 07 m — Copaci cărora nu le pasă de brumă. 5) „Lenin în octombrie", de pildă — „Eu sînt peștele care am fost azvîrlit cel dintîi în acest lac de mîinile stăpînitorului lumii: Frederic Barbarosa în 5 octombrie 1238". 6) Cunoscut poet și dramaturg român, autorul poeziilor „Octombrie în apoteoză" și „Înserare de octombrie" — Specie de porc (elt.) 7) 1969—1970 — Străvechea Volgă — Tei ! 8) Pene ! — Lac în Etiopia — Regele animalelor. 9) Aurit (reg.) — Oraș în Germania, unde acum 165 de ani, la 20 octombrie, a capitulat armata austriacă, comandată de Mack, în fața armatei lui Napoleon I — Mere ! 10) Așa i se zicea odinioară instrucției tinerilor „boboci" — S-au răsculat la 31 octombrie 1784 împotriva asupritorilor feudali, sub conducerea lui Horia, Cloșca și Crișan (sing.). 11) Aproximativ — Printr-unul din aceste decrete dat în 1565, Carol al IX-lea al Franței a stabilit începutul anului la 1 ianuarie, octombrie devenind astfel, în mod paradoxal, luna a 10-a. 12) Straja de neclintit a hotarelor patriei noastre, care își sărbătorește ziua la 25 octombrie — Actor român din trupa căruia face parte ca sufleor Mihail Eminescu în vara și toamna anului 1867.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1	F	S	M	■	■	■	■	P	■	■	C	A
2	■	■	■	■	■	■	■	N	■	■	A	R
3	R	E	C	O	L	T	A	■	■	■	M	M
4	A	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	A
5	S	O	■	■	■	M	I	S	T	R	E	T
6	I	■	L	E	S	I	■	■	■	■	D	A
7	■	O	I	■	T	■	■	■	■	■	I	■
8	B	U	M	B	I	■	■	■	■	■	C	■
9	O	■	B	R	U	M	A	■	■	■	T	■
10	A	A	■	A	C	I	■	L	■	B	E	R
11	C	R	I	Z	A	N	T	E	M	A	■	■
12	I	A	S	I	■	G	I	U	R	G	I	U

Jocuri de dr. Nicolae ANDREI

Dicționar : BER, MIMG, RHA, TSANA.

NOIEMBRIE

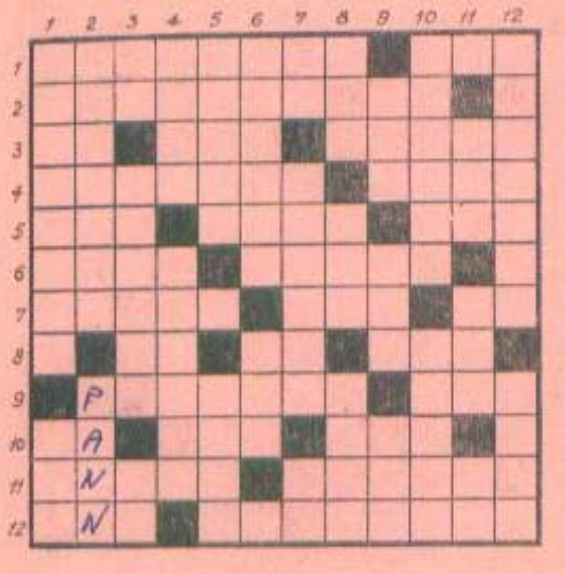

ORIZONTAL : 1) Constelația prin care trece Soarele la sfîrșitul lunii noiembrie (neart.) — Popor sud-african, care a repurtat în 20 noiembrie 1838 o mare victorie împotriva colonialiștilor englezi. 2) Autorul unei poezii cu titlul „Noiembrie". 3) Semnușor ! — Rîu în Ghana — Celebru filozof englez, a cărui operă principală „Novum organum" a primit forma definitivă în primele douăzeci de zile ale lunii noiembrie 1620. 4) „Bastilia românească", ale cărei ziduri s-au prăbușit în noaptea de 9/10 noiembrie 1940 în urma unui cutremur — Noiembrie are treizeci. 5) Eroina principală din nuvela „Soare în noiembrie" de Nicolae Velea — Mobilă — Mun'e în Beehuanaland. 6) Fiul descris în nuvela „Soare în noiembrie" — Ciorchine. 7) Coroana regilor vechilor persi — În noiembrie devine plumburiu — Posezi. 8) Goe ! — Exclamație — Fire. 9) Celebru pictor francez, autorul tabloului „Ploaie de noiembrie" — Cureluse de mașină. 10) Plan intern ! — Prenume feminin — Fiul lui Esop (mit.). 11) Aliate — Păsări permise la vînat începînd din luna noiembrie. 12) Prietena Evei din nuvela „Soare în noiembrie" de Nicolae Velea — Noiembrie (pop.).

VERTICAL : 1) Tineri a căror zi se sărbătorește la 17 noiembrie — A cumpăra. 2) Autorul poeziei „Mă zvîrcolesc în noiembrie" — „Finul Pepelei, cel isteț ca un proverb", care a murit la 2 noiembrie 1854. 3) Oprește la intrare ! — Autoarea unei poezii intitulate „Noiembrie" — Primele semne de iarnă ! 4) Poet german (sec. XVII) — Adevăratul nume al lui Voltaire, marele gînditor și scriitor iluminist francez de la a cărui naștere s-au împlinit 275 ani la 21 noiembrie 1969. 5) Cel din urmă rege al Troiei — Navă trasă de un remorcher. 6) Pictor și decorator — Astfel. 7) Osie ! — Cărturar umanist și scriitor român de la a cărui moarte s-au împlinit 180 ani la 12 noiembrie 1969 — Foarte... devreme ! 8) Afluent al Dunării — Se strecoară prin pînză (pl.) — Rudă. 9) Moft — Cea a revoluțiilor proletare a fost deschisă la 7 noiembrie 1917 — Orășel în Guineea. 10) Localitatea în care la 8 noiembrie 1784, Horia, Cloșca și Crișan au concretizat programul răscoalei, cuprins într-un „ultimatum" adresat nobilimii din comitatul Hunedoarei la 21 noiembrie 1784 — Își are ziua sa la 16 noiembrie. 11) Dans spaniol — Devine mai rece în noiembrie — Sfîrșit de toamnă ! 12) Autorul unei poezii intitulate „Noiembrie" — Principe oriental.

Dicționar : SIO, UET, ENN, RIST, NAB, NZO.

DECEMBRIE

(Deslegările jocurilor în pag. 381)

ORIZONTAL : 1) Unirea sa cu România este sărbătorită la 1 decembrie. 2) Pe acest continent nu ninge în decembrie — Organ care a fost transplantat pentru prima dată la 3 decembrie 1967 (pl.). 3) Exploratorul norvegian care a atins pentru prima oară în lume Polul Sud, la 14 decembrie 1911. 4) Teu ! — Primese vacanța de iarnă la sfîrșitul lunii decembrie (sing.) — Se-nlinde îmbelșugată de revelion. 5) ...și cuvintele care se rostesc cu acest prilej — A urca. 6) A fi la curent — Una din denumirile populare ale lunii decembrie. 7) Prelungire protoplasmică — Se-mpodobește în așteptarea noului an — Fript în tigaie ! 8) Epocă — Albii. 9) Servește jucătorilor la hochei pe gheață, sport în care sezonul oficial se deschide în luna decembrie — Localitate în Islanda. 10) Listă de acte — De obicei în decembrie exprimă temperaturi cu semnul minus. 11) Taler — Element nelipsit din decorul lunii decembrie — Afluent al Ilmenului. 12) Atelier tipografic bucureștean al cărui muncitori, împreună cu cei de la „Sfetea", au fost în fruntea grevei de la 13 decembrie 1918 — Cufer !

VERTICAL : 1) Autorul emoționantei poezii „S-a întîmplat în decembrie 13..." — Scriitor american, autorul povestirii „O amintire de Crăciun" (vol. „Harfa de iarbă"). 2) Lipsește sase în vîrf ! — Cel mai mare animal din pădurile noastre, care se vînează în luna decembrie pe baza unei autorizații speciale (pl.) — Înghețată în luna decembrie. 3) Papagal sud-american — Sport în care sezonul oficial de sală, unde se practică pe terenuri de dimensiuni reduse, se deschide în luna decembrie. 4) A lovi o țintă — Alt animal din pădurile noastre, permis la vînat începînd din luna decembrie. 5) Unelte — Monedă — Bine ! 6) Eroul central al nuvelei „Într-o noapte de decembrie" de Ion Istrati — Măsură de suprafață — Mare în apropierea Peninsulei Balcanice. 7) Dumnevoastră (abr.) — Atențiune, începeți ! — Din cînd în cînd. 8) Proiect (fig.) — Încă una din denumirile populare ale lunii decembrie. 9) Slăbiciune — Stinga (reg.). 10) Prenume feminin — Pseudonimul poetului Traian Demetrescu, autorul unei poezii cu titlul „Decembrie". 11) Începeți imediat ! — Autorul poeziei „Decembrie alb" (Petre) — Preludiu simfonic ! 12) Operă de Verdi, a cărei premieră a avut loc la 24 decembrie 1871, la Cairo — Poet român de limbă germană, autorul poeziei „Decembrie treizeci", de fapt un cînt închinat Republicii.

Jocuri de Adam STOICA

Dicționar : EIDAR, EMSE, OIDEA.

VREȚI SĂ RĂMÎNEȚI FRUMOASĂ?

de prof. Ana Maria ȘTEFĂNESCU

Vă venim în ajutor oferindu-vă cîteva exerciții fizice cu care veți obține un corp mlădios, o talie suplă și o ținută estetică, mereu tinerească.

Aplicarea exercițiilor fizice, bine alese, provoacă în organism o serie de modificări pozitive: circulația sîngelui este înlesnită, respirația devine mai profundă, mușchii se reliefează mai pronunțat, întreaga stare fizică și psihică — mai ales a celor care au profesii legate de o mai lungă ședere pe scaun sau în picioare — este influențată în bine.

Cînd, cît și cum?

Orele de dimineață, imediat după somn și înainte de mîncare, sînt cele mai indicate pentru exerciții. Cine nu are posibilitatea de a face gimnastică în aceste ore, poate face exercițiile după două ore și jumătate de la masa de prînz. Spațiul disponibil (oricît de restrîns ar fi) este suficient pentru executarea întregului program de gimnastică. Exercițiile se fac în fața ferestrei întredeschise (iarna) și deschise larg (vara), într-un costum cît mai ușor.

10 minute zilnic trebuie executate exercițiile, pentru a avea rezultatele dorite. Succesul depinde de conștiinciozitatea și perseverența cu care vor fi urmărite indicațiile noastre. Și cînd femeia vrea...

(1) Vom începe programul cu mers pe loc, ducînd genunchii cît mai sus.

(2) Din mers, ridicăm piciorul întins pînă peste orizontală, bătînd palmele sub genunchi. Genunchii vor fi întinși și spatele drept (foto 1).

(3) Depărtat stînd, îndoirea trunchiului înainte, apucăm gleznele și executăm o arcuire cu apropierea pieptului cît mai mult de genunchi. Revenire. Repetăm mișcarea, schimbînd priza după genunchi apucat.

(4) Depărtat stînd, mîini pe șold, înclinarea trunchiului spre stînga cu fandare pe piciorul drept. Aceeași, spre partea opusă. Apoi rotarea mare a trunchiului într-un sens și în celălalt.

(5) Din aceeași poziție, răsucirea trunchiului spre stînga cu ducerea brațului stîng prin înainte oblic sus (privirea urmărește mîna). Revenire. Aceeași în partea dreaptă.

(6) Șezînd cu picioarele întinse înainte, mîinile sprijinite înapoia corpului. Ridicarea și îndoirea picioarelor (apropierea genunchilor de piept), apoi întinderea picioarelor în aer și așezarea lor pe dușumea.

PUȚINĂ GIMNASTICĂ LA DOMICILIU

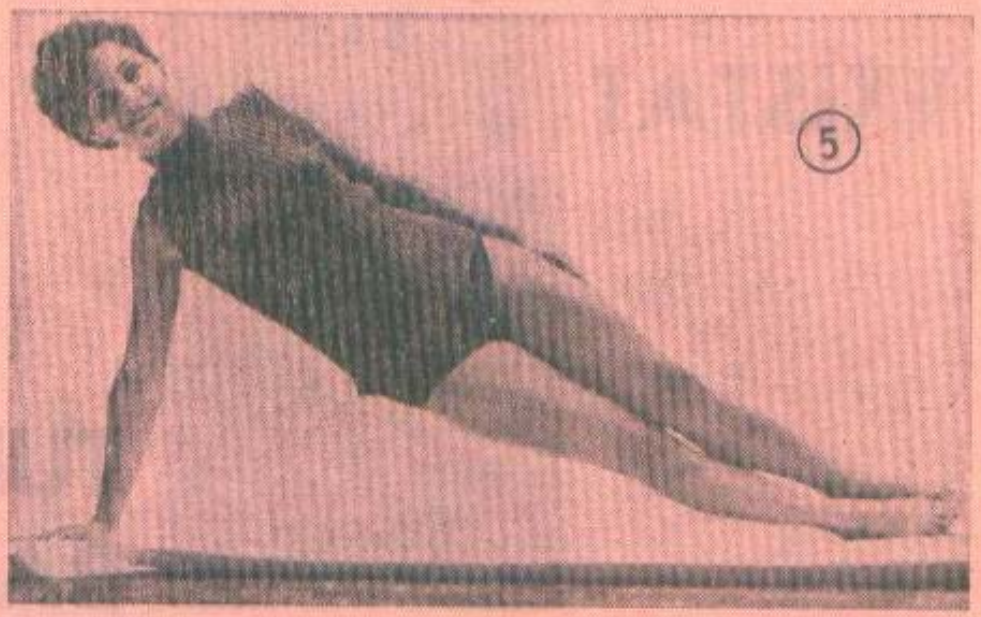

(7) Pe spate culcat, cu brațele întinse de-a lungul corpului. Trecere în șezînd fără a ridica picioarele de pe dușumea. (La început, executați mișcarea sprijinind picioarele sub un dulap, fotoliu etc., apoi executați singure.)

(8) Culcat pe spate, genunchii îndoiți, tălpile pe sol, este poziția de odihnă între exercițiile ce se execută la sol. În timpul pauzei, respirații ample.

(9) Șezînd pe dușumea, cu genunchii apropiați de piept și cu mîinile prinse la ceafă. Trecerea în poziția culcat pe spate, picioarele întinse, apoi revenirea în poziția de plecare, prin îndoirea picioarelor și ridicarea trunchiului.

(10) Pe spate culcat, cu brațele de-a lungul corpului sau lateral întinse, se pedalează ca pe „bicicletă" în ritm viol, timp de 30 s. Cu cît brațele vor fi mai depărtate de corp și pedalarea corect executată, cu întinderea genunchilor atunci cînd picioarele sînt la 45° față de sol, cu atît exercițiul va fi mai eficient (foto 2).

(11) Pe spate culcat, brațele la ceafă, mișcări de forfecare cu picioarele, în 8 timpi. Numărul de repetări crește în raport cu gradul de antrenament dobîndit. O variantă pentru femeile mai antrenate este „scara", în care picioarele urcă și coboară pe verticală încet, păsind călcîi la vîrf și apoi vîrf la călcîi.

(12) Culcat pe o latură, mîna sub cap, cealaltă mînă sprijinită înainte, cîteva arcuiri ale trunchiului și picioarelor. Întoarcerea pe cealaltă latură, cu executarea aceleiași arcuiri (foto 3).

(13) Culcat pe spate, brațele întinse lateral, genunchii îndoiți la piept, lăsarea genunchilor într-o parte (inspirăm), revenire (expirăm), lăsarea genunchilor în partea opusă (insp.) și revenire (exp.). Din aceeași poziție se poate executa trecerea genunchilor dintr-o parte într-alta prin întinderea picioarelor și deplasarea lor lateral razant pe lîngă podea.

(14) Ne întoarcem cu fața în jos și executăm cîteva extensii cu brațele duse alternativ: înainte, oblic, înainte, lateral și înapoi, exercițiu ce are drept scop tonificarea musculaturii spatelui.

(15) Culcat cu fața în jos, privirea înainte, mîinile încrucișate în față, înaintăm împingînd înainte șoldul sting, apoi dreptul. Brațele nu ating podeaua (foto 4).

(16) Culcat cu fața în jos, mîinile la spate: ridicarea capului și a umerilor în sus, în timp ce mîinile coboară căutînd să depășească fesele.

(17) Pentru subțierea taliei vă propunem următorul exercițiu: sprijinite pe un braț, cu corpul perfect întins, lăsăm șoldul să coboare pînă atinge solul. Revenim la poziția de plecare. Se repetă de 10 ori pe fiecare parte (foto 5).

(18) În încheiere, un exercițiu distractiv care, pe lîngă faptul că întărește musculatura cefei și spatelui și subțiază talia, vă va permite să verificați dumneavoastră însivă corectitudinea ținutei dv. în timpul mersului. Cu spatele rezemat de perete veți căuta să lipiți mijlocul de perete (sugîndu-vă abdomenul și bombînd pieptul). Puneți o carte mai groasă pe creștet și mîinile în șold și, păstrînd poziția obținută lîngă perete, mergeți prin cameră 3 pînă la 5 minute. Pășiți ușor, elastic, căutînd să mergeți cît mai mult timp fără să vă cadă cartea de pe creștet.

A EXISTAT

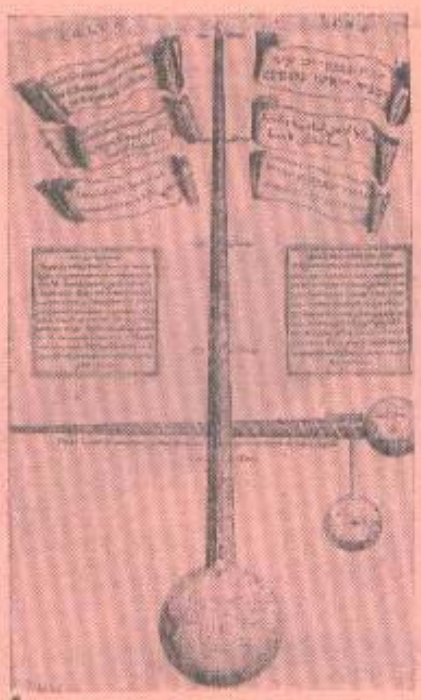

1

TURNUL BABEL?

2

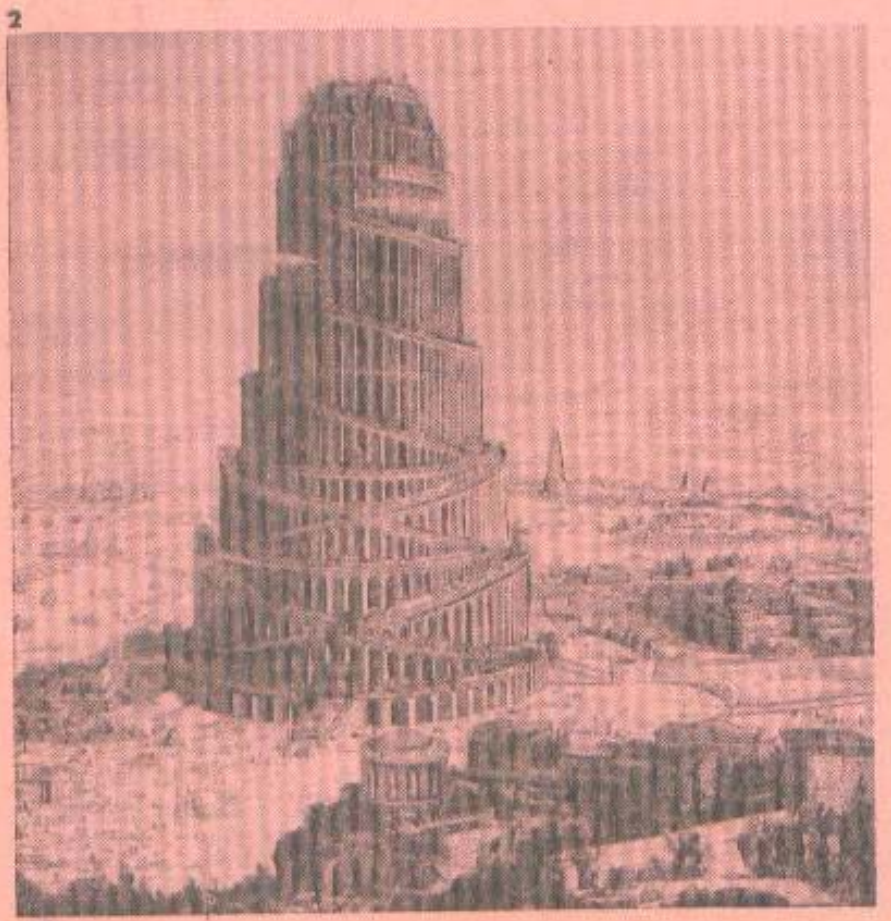

A existat sau nu acest faimos turn ?

Primii comentatori ştiinţifici care au abordat problema Turnului Babel au fost istoricii greci Herodot, Diodor din Sicilia şi Strabo. Astfel, Herodot vorbeşte de ruinele cu opt etaje ale turnului, iar Diodor şi Strabo cred că ar fi vorba de piramida-mormînt a regelui Belus — o construcţie în careu, cu laturile de cîte 90 de metri. Un alt istoric, Josèphe Flavius, ajunge la convingerea că Turnul Babel, clădit din îndemnul regelui Nemrod, întemeietorul Babilonului, avea o circumferinţă atît de mare încît înălţimea părea mai mică. Cît despre locul unde a existat uriaşa clădire, acelaşi istoric o fixează în Caldeea, pe malul Eufratului, deci la sud de actualul oraş Bagdad, ajungînd astfel la concluzia că rostul ei ar fi fost apărarea împotriva vreunui nou potop sau a revărsării Tigrului şi Eufratului, acolo încăpînd, la nevoie, toată populaţia oraşelor mesopotamiene, babiloniene şi caldeene.

Într-o epocă mai apropiată de timpurile noastre — la 1679 — a

A EXISTAT TURNUL BABEL?

apărut la Amsterdam lucrarea „Turris Babel", scrisă de cunoscutul savant Père Kircher. Acceptînd existența turnului — dar numai în forma sa incipientă — Kircher comentează presupusele gabarite ale monumentului și condițiile în care s-au desfășurat lucrările. Pentru a ajunge pînă la Lună, turnul ar fi trebuit să aibă la bază o înălțime de cel puțin opt mile italice (circa 12 km) iar înălțimea coloanei, 17 867 mile (a cîte 1 478 m mila), deci 26 400 km. Savantul își însoțește comentariul cu un desen (foto 1) reprezentînd închipuitul turn comparat cu sfera terestră care cu siguranță ar fi ajuns să-și piardă centrul de gravitate din cauza construcției. Alte calcule făcute arată că stabilitatea unei astfel de coloane nu s-ar fi putut asigura decît cu o suprafață a bazei de cel puțin o treime din înălțime, deci cu un diametru de aproape 9 000 km, arhitecții babilonieni fiind astfel declarați fanteziști și lipsiți de înțelegerea realității. Kircher dă totuși în cartea sa imaginea unui Turn Babel (foto 2) care ar fi putut exista și pentru construirea căruia Nemrod ar fi avut la dispoziția sa un număr de peste patru milioane de lucrători — cifră uluitoare dar nu incredibilă pentru vremurile de sclavie de acum cinci mii de ani. Așezat în mijlocul orașului Babilon, pe o suprafață de un hectar, acest turn ar fi putut servi adăpostirii cîtorva zeci de mii de cetățeni, în cazul unor inundații.

Arheologii moderni, întemeindu-se pe descoperirile făcute mai ales în ultima sută de ani, sînt de acord că Babilonul a avut un turn de proporții impresionante, ajuns în legendă drept ceea ce numim astăzi Turnul Babel. În mileniul al III-lea dinaintea erei noastre, aria Babilonului depășea pe cea a Parisului de azi. Era înconjurat de ziduri înalte de 25 metri și era atît de întins — ne spun istoricii — încît caravanelor le trebuia o zi ca să-l străbată de la sud la nord. Nu este exclus deci ca într-un astfel de oraș să se fi construit un turn uriaș, fie pentru a servi ca

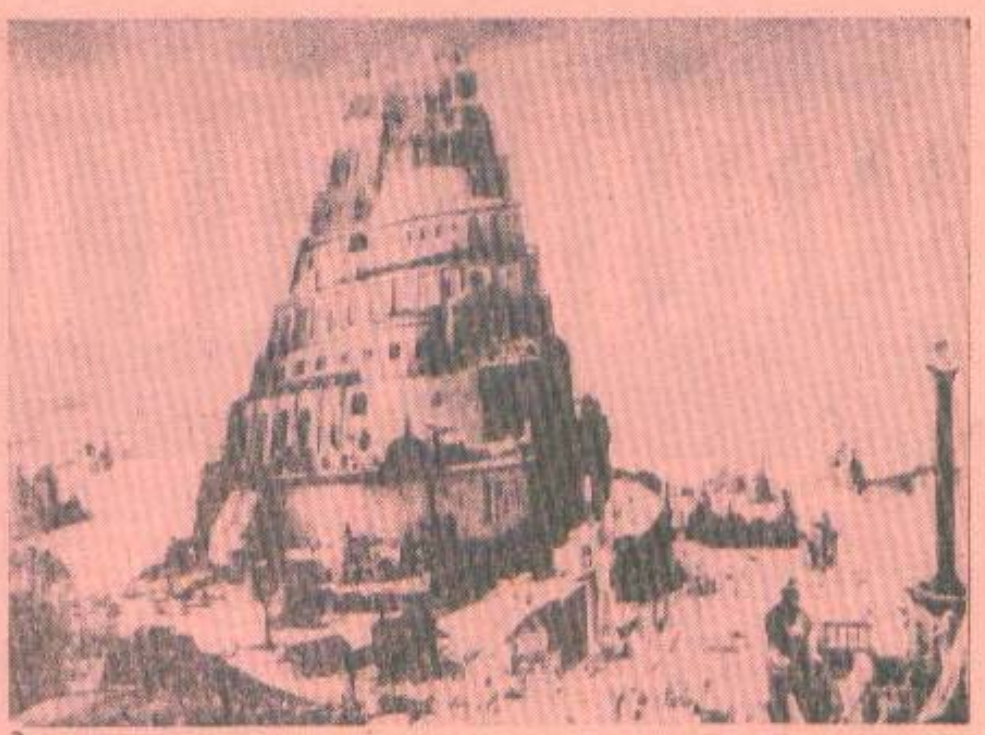

3

adăpost, fie ca mormînt al lui Nemrod. Existența ruinelor acestui turn a fost semnalată, în secolul al XII-lea, de rabinul Benjamin de Tudéle din Spania, care a vizitat regiunea și a lăsat unele însemnări cu indicarea locului respectiv: „În mijlocul unui vast cîmp, la o jumătate milă de Eufrat, se văd ruinele unei construcții cu aspectul unui munte. Are forma unei piramide și poate fi socotită Turnul lui Nemrod sau Babel, cum îi spunem astăzi. Nu are uși și nici scări. Este făcută din cărămizi mari și groase, cimentate cu un fel de pămînt ars în cuptor. Nu încape îndoială că este anticul Babel, cum îl denumesc și astăzi localnicii".

De-a lungul secolelor, artiștii s-au lăsat atrași de legenda Turnului Babel, pe care au căutat să-l înfățișeze în lucrările lor, fiecare după viziunea sa proprie, dar toți conduși de ideea colosalului și fantasticului. Există în lume tot felul de opere de artă reprezentînd marele turn, dintre care cea mai celebră este tabloul lui Bruegel cel Bătrîn (foto 3), aflat astăzi în muzeul din Viena.

vampirii PE ECRAN

Filmul cu vampiri, în ciuda faptului de a fi făcut de-a lungul timpului o strălucită carieră, a fost şi rămîne încă departe de a face şi tradiţie. Aceasta însă nu-i opreşte ca, printr-un capriciu al gustului, vampirii să facă în ultimii ani o remarcabilă vogă pe ecranele lumii. Mai mult decît oricînd, vampirii îşi părăsesc astăzi ascunzişurile secrete şi urcă pe ecrane pentru a deveni, din ce în ce mai mult, eroii preferaţi ai unui public consumator al filmelor de groază ; acesta este un fenomen pe cît de evident, pe atît de explicabil. Din punct de vedere sociologic, fantasticul cinematografic proiectează omul unei anumite societăţi contemporane, tehnicizată pînă la saturaţie, într-un alt mediu şi într-o altă perspectivă, în care spiritul său poate afirma o deplină şi totală libertate faţă de servituţile tehnicismului ; din punct de vedere psihologic, acest fantastic cinematografic încearcă să înlocuiască neliniştea lumii contemporane cu un sentiment aparte, care nu implică nici un pericol în sine.

Atunci cînd în 1914 Louis Féuillade a adus pentru prima dată pe ecran imaginea vampirului, el nu se gîndea, desigur, la altceva decît la senzaţionalul spectacolului în sine. Şi totuşi serialul său Vampirii şi-a depăşit propriile limite şi, dincolo de povestea Musidorei şi a straniilor ei asociaţi, Féuillade a reuşit să creeze primul colaj cinematografic. În mijlocul unui bal oferit de vampirii deghizaţi, într-o înaltă societate aristocratică, se declanşează subit mecanismul unui joc absurd : rînd pe rînd invitaţilor li se face rău şi, ameninţaţi cu asfixierea, vor încerca să deschidă larg uşile, dar în spatele acestora există altele şi mereu altele, şi atunci cînd, în sfîrşit, se reped la geamuri, în spatele obloanelor vor constata cu surprindere că practic nu există ferestre. Şi de aici înainte începe lent dar implacabil adevăratul bal al vampirilor. Cîţiva ani mai tîrziu, bestiarul oniric al lui Georges Painlevé avea să completeze cu Vampirul o încercare de compromis între documentarul ştiinţific şi filmul de ficţiune pură, căruia el i-a rămas dator totdeauna. De altfel, de-abia în 1930 Ted Browning va instaura în istoria filmului de groază serialele filmelor cu vampiri, dintre care Dracula (adaptare după romanul lui Bran Stoker), Urma vampirului (1934) şi Păpuşile diavolului (al cărui scenariu a fost parţial elaborat de Erich von Stroheim) rămîn cele mai bune exemplare. Sînt filme de al căror nume rămîne legată deopotrivă şi cariera lui Bela Lugosi, interpret a numeroase filme expresioniste germane şi ale cărui creaţii actoriceşti au culminat cu rolurile de vampiri pe care i le-a oferit filmele lui Ted Browning. Dar, în ciuda faptului că întreaga istorie a cinematografului numără pînă astăzi un număr destul de impresionant de filme cu şi despre vampiri, prea puţine mai rezistă încă, ca opere semnificative ale genului, cu atît mai mult cu cît în mod fatal cele mai bune filme cu vampiri din perioada expresionismului german şi a anilor care i-au urmat sînt mai puţin filme despre vampiri, cît mai ales filme cu vampiri aleşi ca pretext pentru o demonstraţie stilistică, uneori chiar strălucitoare, dar care s-a situat aproape totdeauna în afara subiectului propus. Şi, în limitele acestui criteriu, va trebui să includem printre altele Vampyr-ul lui Dreyer, remarcabilă creaţie a unui cineast care a construit în jurul unui pretext de povestire fantastică o operă cinematografică de o uimitoare virtuozitate stilistică dar care anulează orice urmă a fantasticului şi misterului conţinut, în favoarea unuia elaborat, ce-i drept, cu o forţă uimitoare dar cu o precizie şi o răceală care supără astăzi în mod destul de evident. Se pare că într-adevăr Murnau este singurul dintre expresioniştii germani care a reuşit să aducă în filmele sale un echilibru just între căutările formale şi dezvoltarea susţinută a unui conflict dramatic, căci Nosferatu ne stă printre altele mărturie. Realizat în 1922, Nosferatu pleacă de la o adaptare liberă a Dracului, încercînd să satisfacă la un prim nivel gustul pentru oroare al epocii. Se dezvoltă aici povestea vampirului ca o temă a misterului şi a fantasticului, pasionant urmărită în universul unor decoruri reale (şi nu elaborate, ca în majoritatea filmelor expresioniste), desfăşurate în splendoarea, opacitatea şi misterul lor natural — amintim că o mare parte a acţiunii se petrece în Ardeal — şi nu intenţionat neclare ca în Vampyr-ul lui Dreyer. Murnau strecoară pe undeva în sufletul spectatorului această bănuială insuportabilă că existenţa vampirului din acel liniştit oraş baltic, dar care ar putea să fi fost atît de bine oricare altul, reprezintă pur şi simplu un fenomen natural. La o asemenea concluzie îngrozitoare ca aceasta nu a mai ajuns — cel puţin pînă astăzi, pare-se — nici unul dintre cei care s-au decis să mai facă acum, în plin secol al civilizaţiei, filme cu vampiri. Fiecare dintre ei a ales alte căi sau, dimpotrivă, drumurilor bătătorite le-au dat o nouă strălucire : americanul Roger Corman redescoperă astăzi filmul de groază plecînd de la cărţile lui Edgar Allan Poe, şi producţiile sale sînt, într-adevăr, filme de groază, dar în nici un caz filme după Edgar Allan Poe. En-

(Continuare în pag. 306)

A juca în filme de groază este o specialitate.
Actorul Christopher Lee și-a însușit-o din plin.
El este interpretul seriilor cu Dracula, realizate după război.

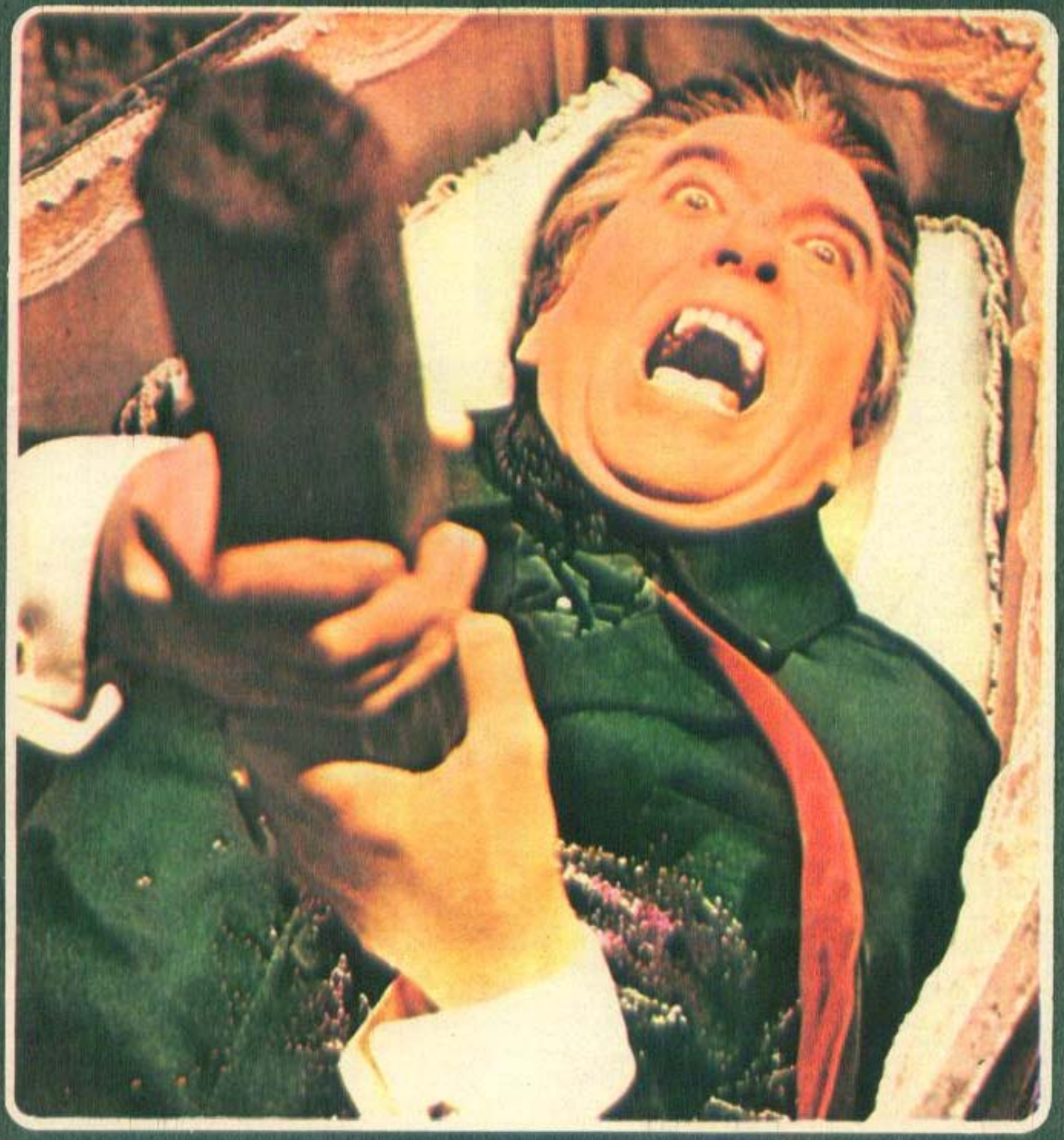

vampirii PE ECRAN

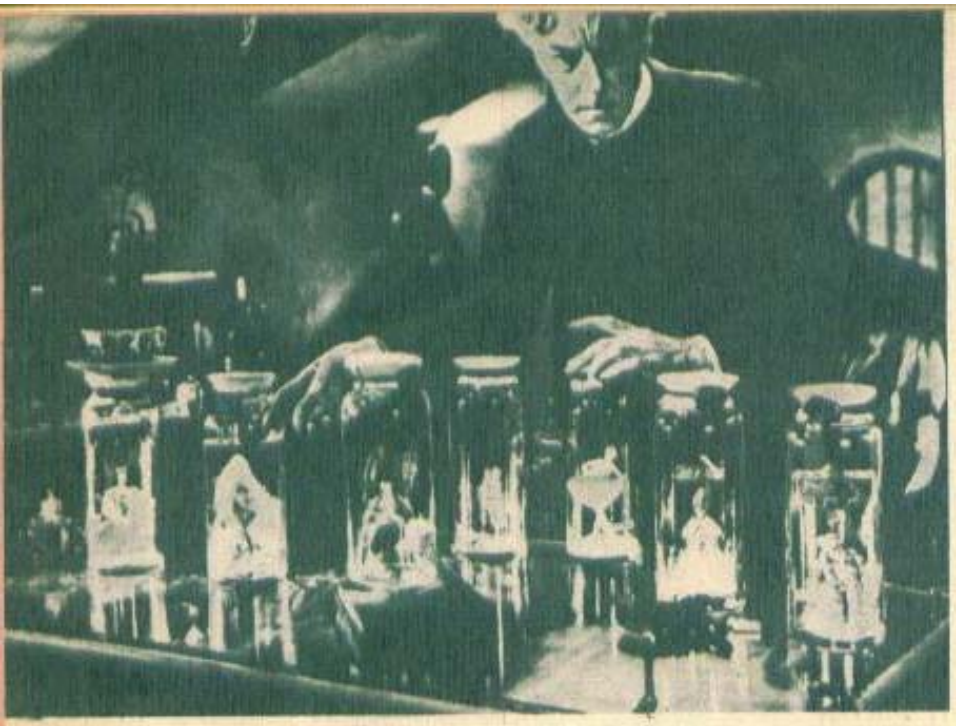

Statui vii, închise în borcane de dulceață și supravegheate de ochiul necruțător al lui Frankenstein (secvență din filmul Soția lui Frankenstein).

giezul Willliam Carlhe anunță un cinematograf de teroare totală (Noaptea tuturor misterelor și Casa de pe dealul bîntuit), cu tot felul de obiecte monstruoase care se declanșează în sală în timpul proiecției ca într-un Disneyland al groazei. În Italia, Vampirul lui R. Freda, realizat în 1958, mai tulbură și astăzi nopțile spectatorilor săi, iar Urma diavolului lui Mario Bava pare să anunțe o reîntoarcere la tradiția expresionistă, în timp ce în Mexic ultimele filme cu vampiri își situează eroii în situații tipic sud-americane. Și tot în Anglia, unde în spiritul sofisticat al englezului de rînd s-a păstrat întotdeauna intactă predispoziția spre o fantezie debordantă, care se învecinează cu gustul pentru groază și teroare, Terence Fisher a făcut carieră contribuind în modul cel mai substanțial la relansarea pe ecrane a vampirului într-o serie de filme în culori, pentru a da, așa cum declara într-un recent interviu, „mai multă autenticitate". Bineînțeles, „autenticitatea" filmelor sale rămîne discutabilă și el nu este singurul dintre cei care s-au decis să slujească renașterea unui gen printr-o producție a filmelor de serie, dacă nu chiar de duzină. Și dacă se va vorbi vreodată la modul serios despre filmul cu vampiri în acești ultimi ani, cred că primul, dacă nu și singurul nume citat cu respect, va fi cel al lui Roman Polanski. Balul vampirilor este în același timp un mare film de groază și un foarte frumos film de aventuri ; într-un fel, Balul vampirilor seamănă cu opera lui Kafka : o descriere a unor lucruri de necrezut, într-un mod atît de realist încît te lași prins efectiv și-ai vrea să revii mereu asupra celor văzute, cu o insistență pe care doar fantasticul o poate reclama. La limită, s-ar putea spune că în Balul vampirilor te găsești într-o lume fantastică, dar în același timp atît de apropiat de realitate încît nu mai ai unde ieși și, o dată cu filmul, propria-ți viziune se închide asupra ei însăși. Polanski a făcut aici un superb basm și, credincios acestuia, a impus spectatorilor săi un sentiment de frică agreabilă aproape, o frică în care nu există pericolul în sine, reluînd prin aceasta cea mai valoroasă lecție a cinematografului fantastic pe care opera sa îl conține și îl dezvoltă cu o consecvență și o fermitate a căror unică măsură este talentul.

Boris Karloff, maestrul groazei; suita de fotografii înfățișează metamorfoza sa.

1

2 DECEMBRIE 1875

un furt de pomină

Cu sute de ani în urmă, un meşter — sau poate mai mulţi — lucrează în aur şi pietre preţioase 22 de obiecte fără pereche în frumuseţe şi valoare; o comoară care bucură un timp ochii şi trufia stăpînului. Apoi vine o vreme cînd ele sînt ascunse, de teama unui cuceritor puternic. Stăpînul şi meşterii pier în bătălii, iar glia de pămînt şi bolovanii de piatră care acoperă comoara rămîn neclintite veacuri întregi. Pînă în primăvara anului 1837.

Doi ţărani — Ion Lemnaru şi Stan Avram — care lucrează la cariera de piatră de pe dealul Istriţei de la Pietroasa-Buzău, scot de sub loviturile tîrnăcoapelor o comoară cum n-a mai fost văzută niciodată — cele 22 de obiecte adormite sub pămînt şi vreme. Prudenţi, cei doi ţărani ţin obiectele ascunse un an întreg, după care — în aprilie 1838 — le vînd unui meşter arnăut, Anastasie Tarba-Verusi. Obiectele cîntăreau 30 kg aur curat. Preţul de vînzare — 4 000 de lei. Acest Verusi desface pietrele încrustate pe obiecte şi le aruncă, socotindu-le fără valoare. Taie apoi în bucăţi piesele mari şi începe topirea lor. Între timp jandarmeria este sesizată şi autorii tranzacţiei sînt arestaţi. În casa lui Verusi se mai găsesc, netopite, numai 12 obiecte care cîntăresc 18,797 kg. Ele sînt recondiţionate şi predate Muzeului de antichităţi din Bucureşti, care le expune, pentru prima dată, în anul 1842, sub numele de *Tezaurul de la Pietroasa*. Datorită, oarecum, formei obiectelor, mai tîrziu va intra în circulaţie un nou nume, care va rămîne cel mai cunoscut: *Cloşca cu puii de aur*. Prin specialiştii care se ocupă de el, tezaurul devine cunoscut şi

pe plan mondial. În 1867 este expus la Expoziția internațională de la Paris; în 1868 la Londra; în 1873 la Viena. Celebritatea aceasta stîrnește însă și pofta unui hoț...

Era în decembrie 1875. Cloșca cu pui, obosită de peregrinările sale prin Europa, se odihnea în vitrinele muzeului, care la vremea aceea își avea sediul în localul Universității, sub încăperile ocupate de Senat. Hoțul — un anume Dimitrie Pantazescu-Popescu — asistă la ședința Senatului din ziua de 2 decembrie (21 noiembrie după stilul vechi), apoi se ascunde sub bănci, fiind astfel încuiat acolo. Peste noapte sparge pardoseala încăperii și, cu ajutorul unei frînghii, coboară în sălile muzeului. Afară era viscol și zgomotele făcute de spărgător n-au putut fi auzite de nimeni, deci el și-a văzut liniștit de treabă. A scos obiectele din vitrine, le-a vîrît în sacul făcut din pantaloni și, cu ajutorul aceleiași frînghii, a revenit în ascunzătoare, de unde a reușit să iasă, neobservat, dimineața. Ajuns în stradă, Pantazescu a aruncat unul dintre obiecte, care-i umfla prea vizibil buzunarele. Un profesor l-a găsit în zăpadă cînd a intrat la Universitate și a dat alarma. Furtul a făcut senzație, dînd loc și unor aprige dispute politice între partidele vremii. După o săptămînă de cercetări, abilul spărgător a fost prins iar Cloșca cu puii săi de aur a fost restituită muzeului. Pantazescu era un vechi infractor. Avea 21 de ani și se bucura de mult «prestigiu» în lumea spărgătorilor din Capitală, fapt dovedit prin ajutorul care i s-a dat pentru a reuși să evadeze a doua zi după arestare. Mai tîrziu — în primăvara anului 1876 — el a fost arestat din nou și a fost condamnat la șase ani închisoare. A murit curînd după aceea, fiind împușcat în timpul unei noi încercări de evadare.

Un editor întreprinzător a tipărit, în epoca respectivă, un tablou în care sînt arătate: cele 12 obiecte, scenele furtului și portretul hoțului (fotografia 1). În fotografia 2 prezentăm cîteva obiecte vîndute de țăranii Ion Lemnaru și Stan Avram care, după cum ne spun ziarele timpului, *au murit amîndoi, de strănicie, în închisoare.* Fotografia 3 — desen reprezentînd locul unde a fost găsit tezaurul.

I. M.

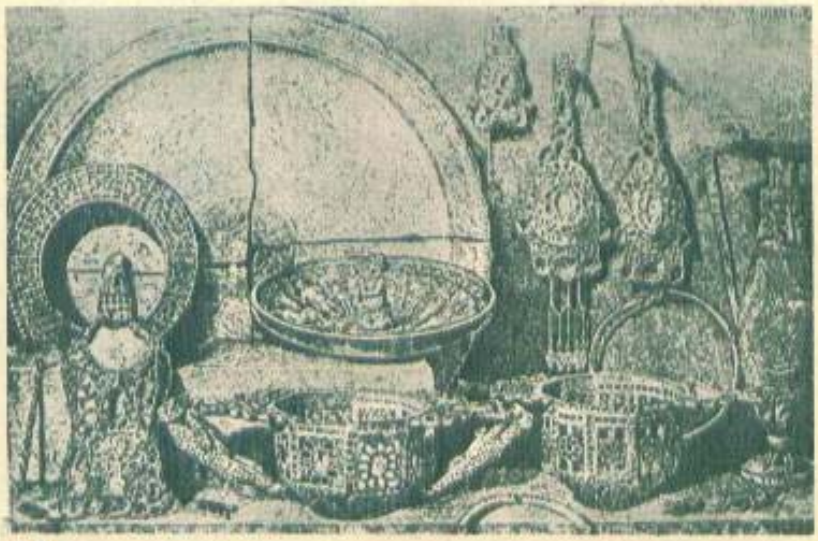

2

3

Va putea oare fi prelungit, pentru generațiile viitoare, miracolul supraviețuirii bătrînului Partenon?

GIGANȚII ÎN PERICOL

MARILE VESTIGII ALE UNOR CIVILIZAȚII APUSE AȘTEAPTĂ INTERVENȚIA SALUTARĂ A OMULUI

Ni s-ar părea de neconceput să ne aflăm la Atena și să nu zăbovim îndelung, cu reculegere, în fața templelor de pe Acropole; în vechea țară a faraonilor — să nu facem tot ce e cu putință ca să vedem măcar piramidele și sfinxul; să nu fim atrași în Italia de locurile ce ne vorbesc despre civilizația romană, de capodoperele Renașterii; în Mexic, de edificiile durate de mayași și azteci.

Impresionantele vestigii ce transmit peste secole mesajul unor civilizații apuse aparțin azi patrimoniului cultural al întregii omeniri, ne simțim îndoliați de pierderi ca acelea pricinuite de inundațiile Florenței și Veneției. Am greși însă afirmînd că valoarea tuturor acestor monumente constă exclusiv în aceea de pagini vii ale istoriei și civilizațiilor trecute. Dorința oamenilor timpului nostru de a le vedea cu proprii lor ochi, de a respira în preajma lor parfumul altor vremuri le conferă o valență în plus și de loc neglijabilă. Căci, concret, atracția pe care o exercită monumentele evurilor trecute se traduce în aflux turistic, factor economic de necontestată însemnătate.

Apăsați de secole, mușcați de intemperii, încercuiți tot mai strîns de proliferarea umană și industrială a secolului nostru, acești martori grăitori ai trecutului sînt azi amenințați de o pieire iminentă. Salvarea lor s-a impus conștiinței lumii contemporane atît ca datorie de onoare față de un întreg trecut de istorie și civilizație, cît și ca necesitate economică. Eforturi se fac pretutindeni, atît pe plan local cît și sub auspiciile U.N.E.S.C.O. — organizație care, incluzînd în programul său apărarea bunurilor culturale, își acordă sprijinul atît prin mijlocirea echipelor de experți care se deplasează oriunde se ivește nevoia, cît și prin diverse forme de ajutor economic.

Ne-ar fi cu neputință să amintim aici toate monumentele aflate în primejdie — de la Angkor-Vat la Mohenjo-Daro, de la Partenon, Srirangam și Chichen-Itza la Veneția, Persepolis și Bosra — tot ce ar trebui făcut și tot ce se face pentru salvarea lor. Am ales dintre toate cîteva.

GIGANȚII ÎN PERICOL

Vechile monumente arhitectonice atrag turiștii, în ciuda distanțelor apreciabile pe care aceștia trebuie uneori să le parcurgă. În fotografie, templul budist de la Swayambunath, în apropierea orașului Katmandu, capitala Nepalului.

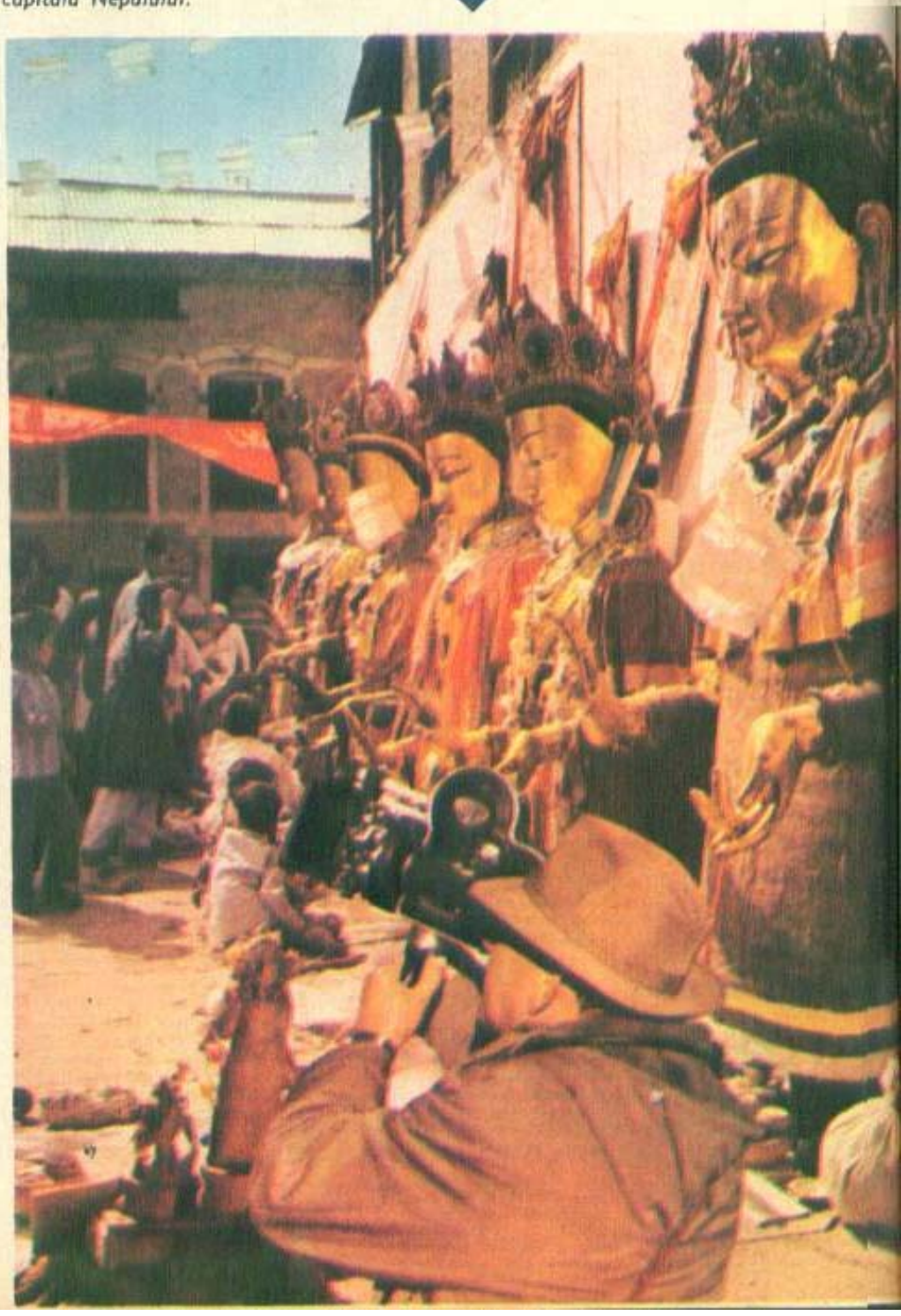

DESTINUL CETĂȚII DOGILOR

«Fabuloasa Cetate a dogilor e în agonie... Palatele și bisericile ei se cufundă încet dar inexorabil în lagună. Clădirile se prăbușesc, statuile se fărîmă, frescele se desfac, canalele sînt astupate de noroi, iar populația părăsește orașul»... Am scos citatul dintr-unul din numeroasele articole care apar pe această temă în ziarele și revistele italiene. Nimeni nu mai poate închide ochii, refuzînd să vadă că orașul unic, construit ca nici un altul în lume pe aproape 300 de insule legate între ele de sute de poduri, orașul de care și-au legat numele geniali arhitecți, sculptori și pictori, ca Sansovino, Pisano, Tizian, Tintoretto, Veronese, orașul cu mii de palate și sute de biserici de o inestimabilă valoare este atît de grav amenințat încît s-ar putea ca în numai cîteva decenii din ce a fost odată falnica Veneție să nu mai rămînă decît o ruină.

Dușmanii îl înconjură din toate părțile: laguna care-l absorbe, apele care cresc și îl inundă, fabricile și porturile care îl otrăvesc cu fum și păcură.

Mulți consideră că vinovatul numărul unu e vecinătatea întreprinderilor industriale și a porturilor, ale căror necesități modifică regimul apelor în lagună, încarcă aerul și apa cu reziduuri dăunătoare pietrei și lemnului construcțiilor. Dar — spun alții — a îndepărta fabricile de Veneția înseamnă a o preface într-un oraș cu adevărat mort. Unii pledează în favoarea aplicării tuturor măsurilor tehnice necesare supraviețuirii Veneției exclusiv ca oraș-muzeu, alții considerînd că pentru a putea continua să existe ea trebuie să găsească făgașul unei vieți intense, propun diverse alte soluții ca cedarea unora dintre palate către mari firme comerciale și industriale care să-și stabilească în ele sediile — ceea ce ar duce la stimularea vieții economice — transformarea centrului istoric într-o universitate internațională ș.a.m.d.

Specialiștii italieni și experții U.N.E.S.C.O. au întocmit o documentare cuprinzînd principalele opere de artă și monumente, starea în care se găsesc, costul restaurării. 392

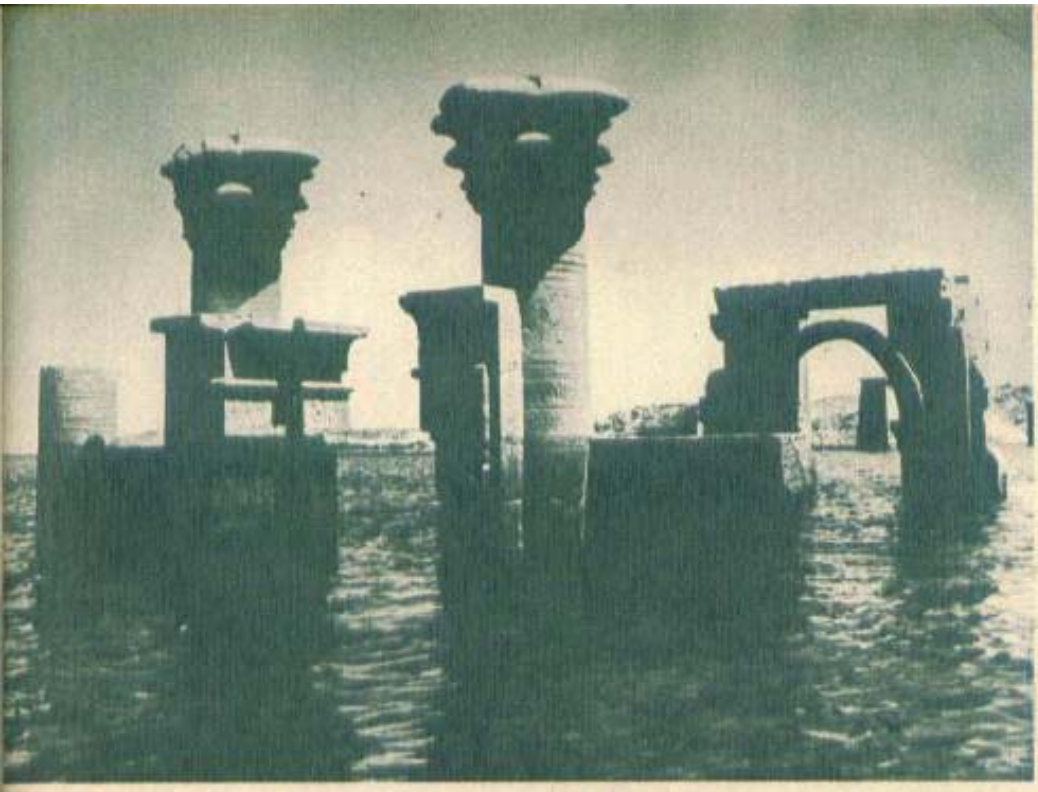

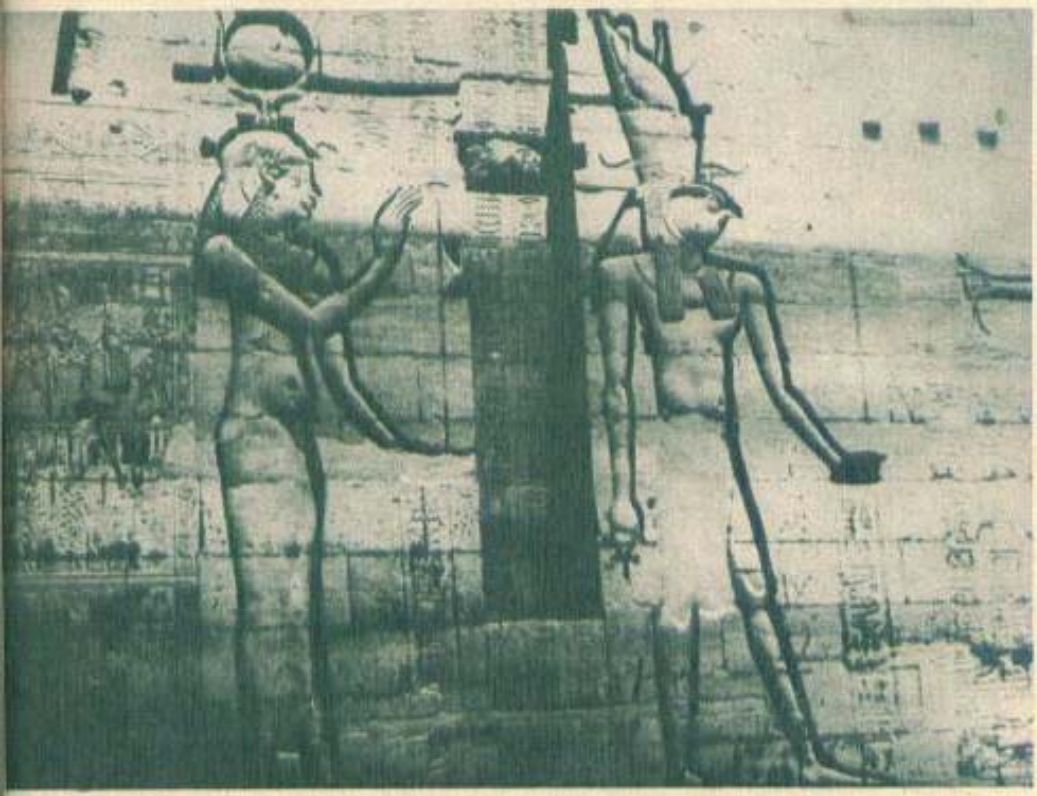

palate, 86 biserici, 20 mănăstiri și 10 școli necesită lucrări de urgență al căror cost se ridică la peste 73 000 000 dolari. Nici o acțiune amplă nu va fi însă întreprinsă înainte de a se ajunge la un consens asupra destinului viitor al Cetății dogilor.

PHILAE — NOI MILENII DE VIAȚĂ

Insula situată în amonte de prima cataractă a Nilului era considerată de vechii egipteni mormînt al lui Osiris — stăpînul lumii morților — și ca atare pămînt sfînt. Sub domnia faraonului Nectanibis al II-lea pe Philae a fost înălțat un pavilion de o remarcabilă frumusețe arhitectonică, iar Ptolemeu al II-lea și urmașii lui au clădit aici un lăcaș închinat cultului lui Isis, zeița maternității și a naturii fecunde, sora și soția lui Osiris. Reliefurile care împodobeau aceste edificii sînt considerate azi un letopiseț în piatră al religiilor Egiptului antic. La construcțiile durate de egipteni s-au adăugat apoi propileele și templul roman al lui Traian. Întreg ansamblul — îmbinînd fericit caracterul masiv și impunător specific arhitectonicii egiptene și grația coloanelor grecești — a fost supranumit, pentru deosebita sa valoare artistică, «Perla Egiptului». Fresce policrome au împodobit pînă în primii ani ai secolului nostru pereții templelor. Atunci, în anii aceia, Philae și-a pierdut picturile murale în cele dintîi întîlniri cu apele, atunci a început lupta templelor ce înfruntaseră trecerea a două milenii cu Nilul. Construirea primului baraj de la Assuan situează insula Philae în mijlocul unui lac de acumulare. Apele o inundă nouă luni pe an. Construirea barajului nou înrăutățește situația — templele de pe Philae rămîn pe jumătate acoperite de apă tot timpul anului, iar variațiile zilnice ale nivelului ei, care ajung la aproape șase metri, degradează construcțiile. Momentul cînd

Templele de pe Philae,
așa cum arată ele azi, pe jumătate acoperite
de apele lacului de acumulare.
În fotografia de jos se pot vedea urmele pe care le lasă
pe piatra basoreliefurilor variațiile nivelului apelor.

GIGANȚII ÎN PERICOL

hidrocentrala va începe să funcționeze cu toată capacitatea se apropie. Salvarea templelor de pe Philae devine presantă.

Campania lansată în 1960 prin apelul solemn al directorului general al U.N.E.S.C.O. René Maheu, cuprindea în programul ei nu numai strămutarea templelor de la Abu Simbel, ci și un plan de salvare a ansamblului arhitectonic de pe Philae. Un prim proiect — ridicarea unor diguri care să izoleze insula de lacul de acumulare — a fost abandonat, datorită unor dificultăți tehnice și mai cu seamă din cauza costului ridicat al lucrării. Noi cercetări au dus la elaborarea unui al doilea plan de salvare. De data aceasta se preconiza strămutarea monumentelor pe Agikilia, o insulă aflată la 300 metri distanță. Proiectul a fost în cele din urmă adoptat. Salvarea, pe această cale, a construcțiilor de pe insulă — ultima fază a programului privind monumentele nubiene — face obiectul unei noi acțiuni internaționale inițiate de guvernul egiptean și de U.N.E.S.C.O. Potrivit noului proiect, apele vor fi menținute la nivelul fundamentului construcțiilor pe timpul necesar documentării și măsurătorilor prin batardouri de protecție. Templele vor fi apoi demontate în circa 15 000—20 000 blocuri de piatră. Între timp Agikilia se va pregăti să-și primească nobilii oaspeți, nivelîndu-și și lărgindu-și suprafața.

Pe noile lor temelii, la adăpost de apele lacului de acumulare, templele de la Philae vor putea din nou purta, peste alte milenii, mesajul civilizației Egiptului antic.

MIRACOLUL DE PE ACROPOLE

Sînt mai bine de două mii de ani de cînd, de cealaltă parte a Mediteranei, silueta simplă și maiestuoasă a Partenonului — opera cea mai desăvîrșită a arhitecturii grecești și una dintre cele mai de seamă

Vechea cetate incașă Machu-Picchu, descoperită în 1911 la 100 kilometri de Cuzco, se numără azi printre cele mai frumoase monumente ale arhitecturii incașe din Peru.

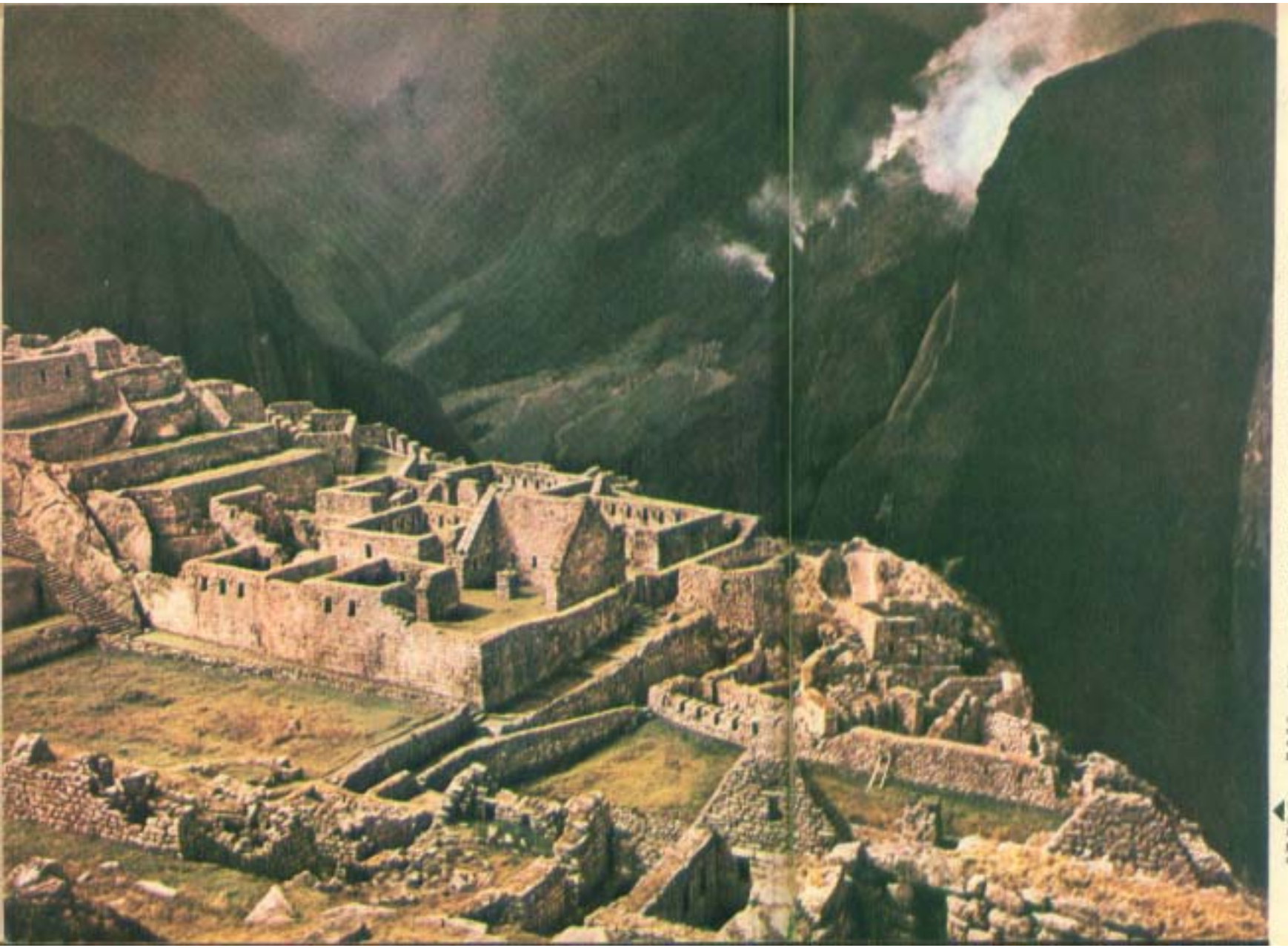

GIGANȚII ÎN PERICOL

hidrocentrala va începe să funcționeze cu costă capacitatea se apropie. Salvarea templelor de pe Philae devine presantă.

Campania lansată în 1960 prin apelul solemn al directorului general al U.N.E.S.C.O. René Maheu, cuprindea în programul ei nu numai strămutarea templelor de la Abu Simbel, ci și un plan de salvare a ansamblului arhitectonic de pe Philae. Un prim proiect — ridicarea unor diguri care să izoleze insula de lacul de acumulare — a fost abandonat, datorită unor dificultăți tehnice și mai cu seamă din cauza costului ridicat al lucrării. Noi cercetări au dus la elaborarea unui al doilea plan de salvare. De data aceasta se preconiza strămutarea monumentelor pe Agilkia, o insulă aflată la 300 metri distanță. Proiectul a fost în cele din urmă adoptat. Salvarea, pe această cale, a construcțiilor de pe insulă — ultima fază a programului privind monumentele nubiene — face obiectul unei noi acțiuni internaționale inițiate de guvernul egiptean și de U.N.E.S.C.O. Pozitivul noului proiect, apele vor fi menținute la nivelul fundamentului construcțiilor pe timpul necesar documentării și măsurătorilor prin balardouri de protecție. Templele vor fi apoi demontate în circa 15 000—20 000 blocuri de piatră. Între timp Agilkia se va pregăti să-și primească nobilii oaspeți, nivelîndu-și și lărgindu-și suprafața.

Pe noile lor temelii, la adăpost de apele lacului de acumulare, templele de la Philae vor putea din nou purta, peste alte milenii, mesajul civilizației Egiptului antic.

MIRACOLUL DE PE ACROPOLE

Sînt mai bine de două mii de ani de cînd, în cealaltă parte a Mediteranei, silueta simplă și maiestuoasă a Partenonului — opera cea mai desăvîrșită a arhitecturii grecești și una dintre cele mai de seamă

Vechea cetate incașă Machu-Picchu, descoperită în 1911 la 100 kilometri de Cuzco, se numără azi printre cele mai frumoase monumente ale arhitecturii incașe din Peru.

GIGANȚII ÎN PERICOL

capodopere arhitectonice ale lumii — domină orașul de la poalele Acropolei. Templul dedicat zeiței Athena Parthenos, protectoarea cetății, este un miracol în sine — întruchipare perfectă a armoniei și echilibrului proporțiilor, a rafinamentului artistic al vechilor greci — și tot de miracol ține și supraviețuirea sa pînă în zilele noastre peste epoci și întîmplări ce i-au pus în primejdie nu o dată existența. Cele dintîi pagini negre ale istoriei sale poartă înscrise date anterioare începutului erei noastre. Episodul cel mai dramatic se petrece însă în anul 1687, cînd Atena fiind asediată de dogele venețian Francesco Morosini, turcii instalează în Partenon un depozit de muniții — și totul sare în aer. Explozia rupe edificiul în două. Restaurările făcute de arheologii greci în secolul al XIX-lea și la începutul secolului nostru izbutesc însă să reconstituie structura originală a templului.

Cu toate că azi e absolut de neconceput că cineva ar mai putea face din Partenon un depozit de muniții, pericole de cu totul altă natură îi pîndesc aproape la fel de amenințătoare. Apa, aparent inofensivă apă de ploaie, se infiltrează de secole printre dalele templului în piatra moale, calcaroasă, a Acropolei, punîndu-i în primejdie întregul echilibru; tot apa de ploaie pătrunde în fisurile marmurii, și iarna, cînd îngheață, o desface în bucăți; «bangul» avioanelor cu reacție, pînă și pașii milioanelor de vizitatori dau naștere la vibrații ce pot avea consecințe nefaste. Cea mai serioasă primejdie o reprezintă însă — după părerea specialiștilor — descompunerea marmurii sub influența atmosferei, acea «boală a pietrei» observată la toate construcțiile vechi și agravată în secolul nostru de poluarea aerului.

Dușmanii Partenonului sînt dușmanii tuturor monumentelor de pe Acropola Atenei. Perfizi și insidioși, anihilarea lor obligă pe cei ce și-au asumat misiunea nobilă de a păstra pentru viitorime comorile de artă ale Acropolei la un efort intens și constant. Arheologilor și autorităților grecești li s-a alăturat o misiune de experți trimisă de U.N.E.S.C.O., care studiază la rîndul său măsurile de ocrotire ce vor trebui luate. Se preconizează, printre altele, completarea dalajului pentru a opri infiltrările de apă, înlocuirea cu copii și trimiterea la muzee a sculpturilor ce nu mai pot fi păstrate la locurile lor, acoperirea întregii suprafețe a Partenonului cu o peliculă transparentă care să-l ferească de contactul cu atmosfera și, în sfîrșit, interzicerea accesului vizitatorilor în interiorul templului, a survolului avioanelor supersonice. Nu putem decît să nădăjduim că tehnica cea mai perfecționată în domeniul restaurărilor va reuși să prelungească miracolul supraviețuirii acestei opere de artă de inestimabilă valoare.

TEMPLUL CU 1 400 BASORELIEFURI

În inima Javei era descoperit, la începutul secolului al XIX-lea, un sanctuar budist pe care specialiștii aveau să-l pună curînd în rîndul celor mai de seamă monumente arhitectonice ale lumii și — datorită proporțiilor și splendorii sale — pe primul loc între vechile edificii ale întregii emisfere australe. Sursele istorice atestă că în perioada construirii sale — în a doua jumătate a secolului al VIII-lea — Borobudurul era cel mai vast sanctuar construit în lume pînă în vremea aceea. Azi starea în care se găsește — în ciuda unor lucrări de restaurare — e atît de critică, încît fără o intervenție imediată pieirea lui e inevitabilă și apropiată.

Patru terase pătrate, suprapuse în piramidă descrescîndă, peste care se află alte trei, circulare, la fel așezate; toți pereții teraselor acoperiți pe ambele părți cu basoreliefuri istorisind episoade din viața lui Buddha, toate zidurile încoronate de așanumitele «stupa», tempie miniaturale printre ale căror coloane ajurate se zăresc statui ale aceleiași divinități; patru scări ducînd spre terasa superioară, în mijlocul căreia se înalță o mare «stupa» cu pereți compacți, închizînd, în concepția constructorilor sanctuarului, adevărul suprem. Dacă vom adăuga la toate acestea faptul că latura primei terase măsoară 172 de metri, că 1 460 de basoreliefuri pline de inventivitate, vervă și farmec se desfășoară pe o lungime de 6 kilometri, acoperind 2 500 metri pătrați, că numărul «stupelor» este de 72 și cel al statuilor reprezentîndu-l pe Buddha de 504, vom fi poate cu un pas mai aproape de imaginea Borobudurului.

Dușmanii comuni tuturor monumentelor construite din piatră — la care se adaugă clima tropicală, cu ploile ei torențiale, cu invazia ei vegetală — îi amenință ceas de ceas ființa. Arheologii indonezieni, care au izbutit pînă în prezent să preîntîmpine surparea întregului edificiu, sînt foarte conștienți că numai măsuri radicale ar mai putea salva Borobudurul. Singura soluție ar fi demontarea templului, piatră cu piatră, reconstruirea lui pe o temelie de beton armat capabilă să-i suporte greutatea, crearea unui sistem de drenaj pentru colectarea și evacuarea apelor de ploaie, aplicarea unor mijloace de protecție a suprafeței pietrei.

Ca și alte zeci și zeci de monumente arhaice răspîndite pe mai toate continentele globului, Borobudurul își așteaptă salvatorii. Cunoștințele și experiența celor mai eminenți specialiști, mari laboratoare, noi tehnici și produse anume concepute servesc cauzei generoase a apărării existenței acestor bunuri fără preț, ce ne ajută să păstrăm viu în amintire, azi — în agitatul secol al exploziei marilor realizări științifice și tehnice, al primilor pași ai omului pe alți aștri — geniul predecesorilor noștri.

Delia ȘTEFAN

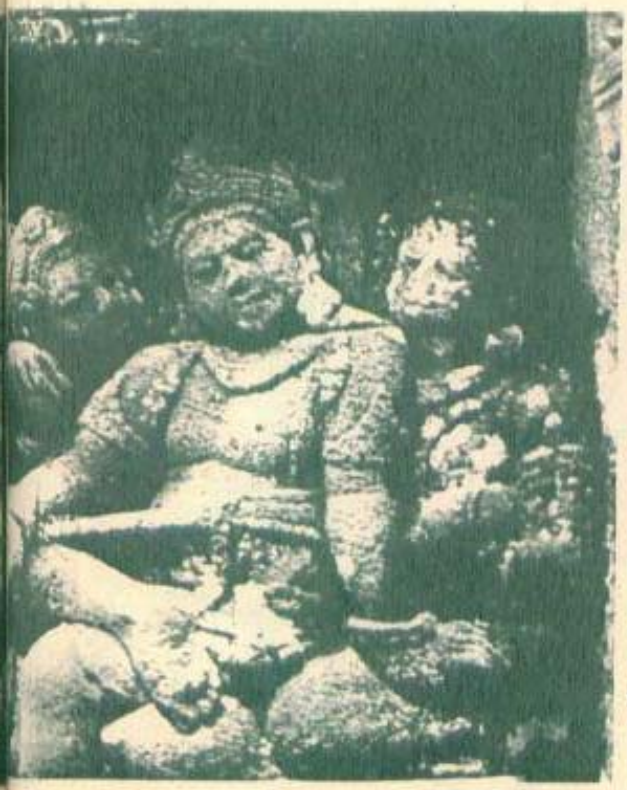

Este evidentă, în această fotografie care vă prezintă unul dintre cele 1 460 basoreliefuri ale Borobudurului, acțiunea distructivă a apei, mușchilor și lichenilor.

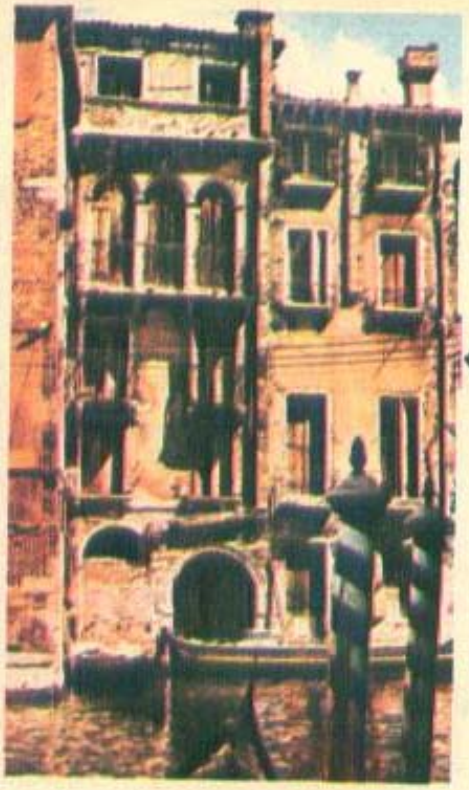

Laguna Veneției se cufundă cu cîte 3 centimetri în 10 ani. Frecvența inundațiilor crește: dintre cele 58 înregistrate în ultimul secol, 48 au avut loc în ultimii 35 ani și 3 în ultimii zece. Alarmați de năvala apelor, izgoniți din casele în care viața devine imposibilă, locuitorii părăsesc centrul istoric al «Cetății dogilor». În cinci ani populația orașului — azi puțin peste 100 000 — a scăzut cu 55 000 locuitori.

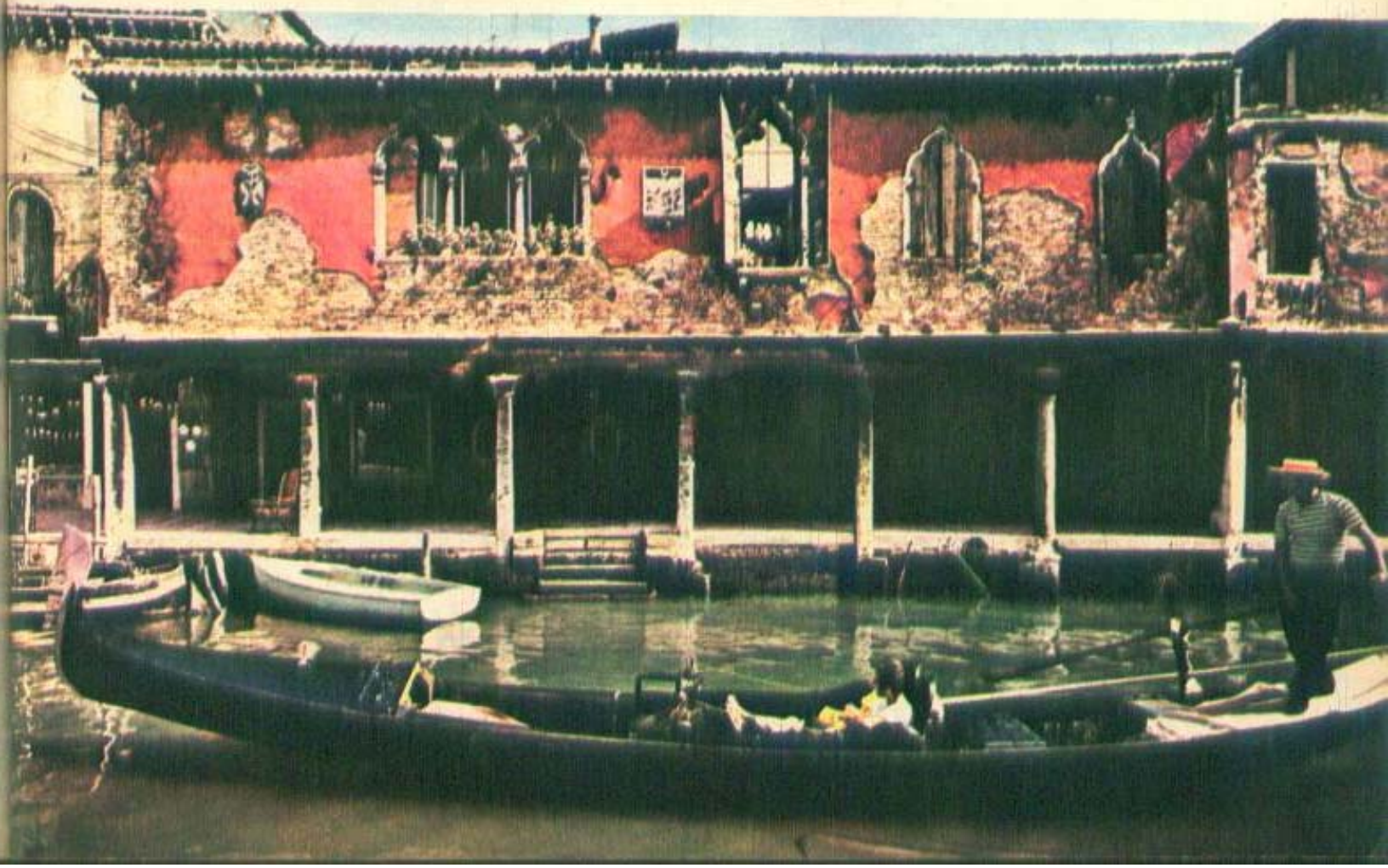

Este evidentă, în această fotografie care vă prezintă unul dintre cele 1 460 basoreliefuri ale Borobudurului, acțiunea distructivă a apei, mușchilor și lichenilor.

UMOR

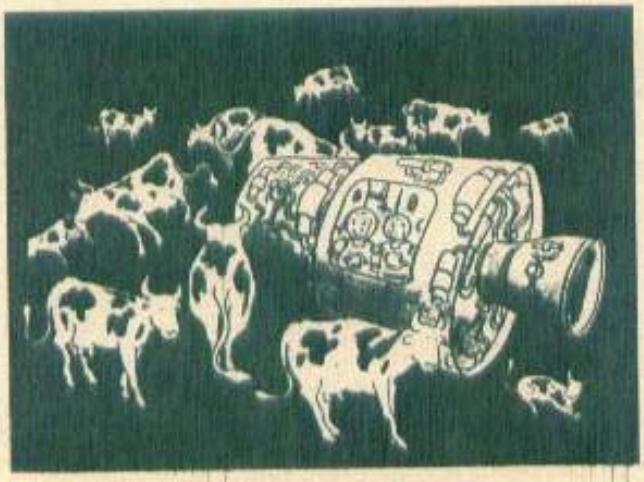

— Traversăm Calea Lactee.

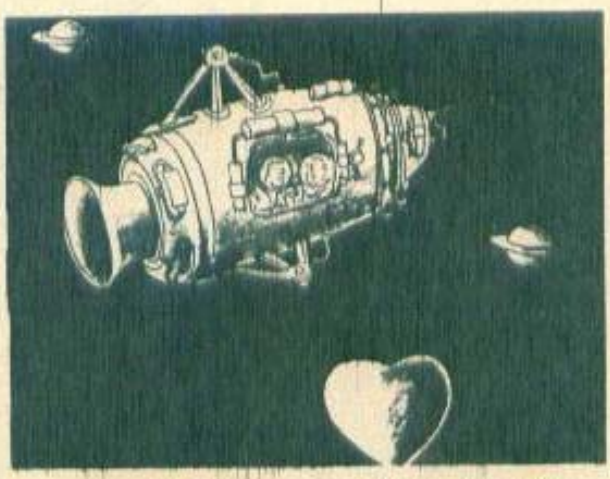

— După forma pe care o are, nu poate fi decît Venus.

— Prezintă-mă...

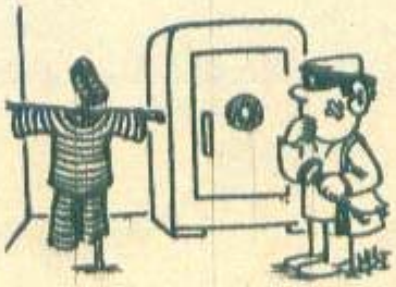

— — —

— Accept să mă căsătoresc, cu următoarele condiții...

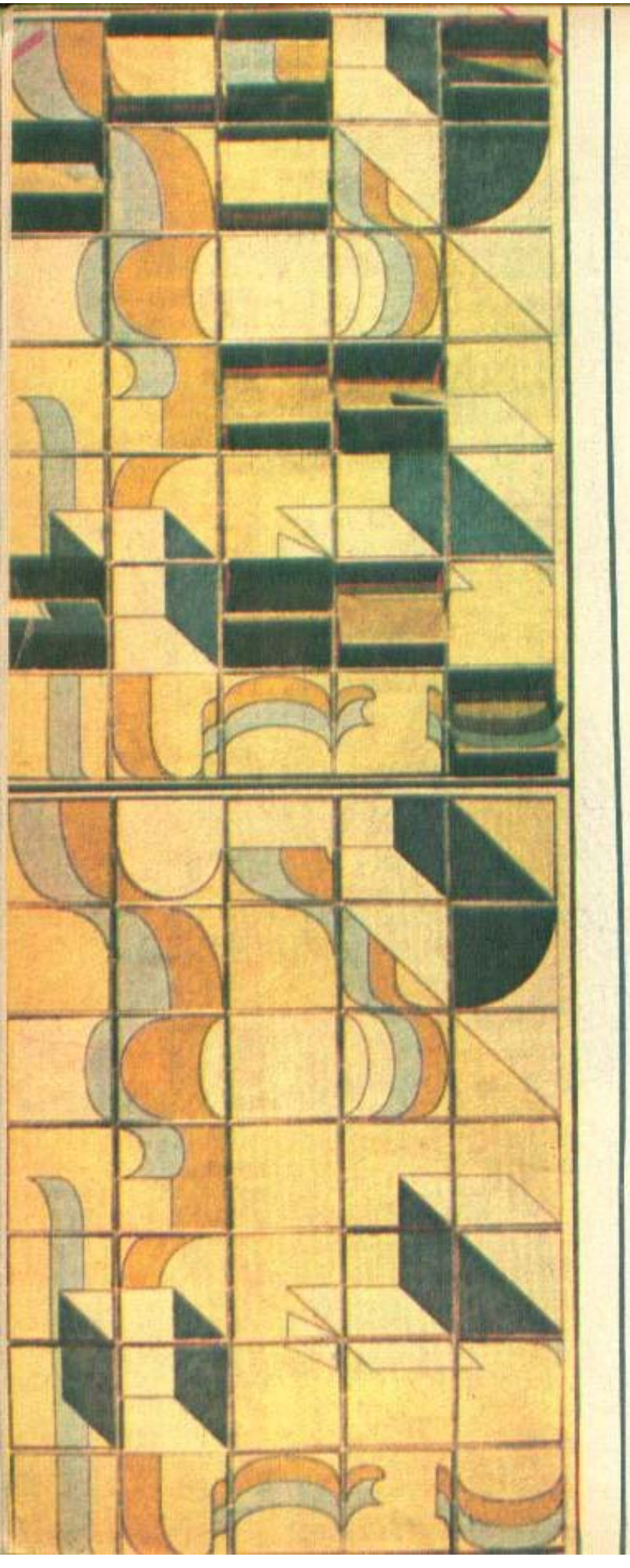

„PEISAJ SCHIMBĂTOR...“

Care este rezultatul atunci cînd un om de artă avînd şi cunoştinţe tehnice şi un tehnician cu înclinaţii artistice se hotărăsc să colaboreze?

Rezultatul acestei colaborări constă în faptul că în momentul cînd cumperi un tablou executat de cei doi oameni, vii acasă cu 34 359 738 364 de exemplare ale tabloului! Acest tablou este intitulat «Peisaj schimbător după sistemul electronic 400» şi este constituit din 35 de plăci, fiecare putîndu-se mişca în jurul axului său.

Creatorii acestui tablou sînt Holger Bäckström şi Bo Ljunberg, doi artişti suedezi din frumosul oraşel universitar Lund. Ambii sînt în vîrstă de 29 de ani şi lucrează împreună din 1965.

Prima colaborare dintre aceştia a rezidat în iniţierea unui «alfabet» de figuri compus din 120 de unităţi de diferite forme de bază. Cu timpul au constatat însă că un asemenea alfabet prezintă greutăţi de prelucrare. Ca urmare, cei doi specialişti l-au simplificat, alfabetul avînd în prezent numai şase figuri de bază: cercul, elipsa, dreptunghiul, pătratul, triunghiul şi rombul. Cu aceste figuri — combinate pe baza unor programe speciale de maşinile electronice — se poate ajunge la aceleaşi rezultate ca şi în cazul folosirii celor 120 de unităţi, a spus Bo Ljunberg.

Explicînd modul de efectuare a tablourilor, cei doi specialişti subliniau, într-un interviu acordat unui ziar suedez, că „acele figuri pe care computerele le produc nu reprezintă lucrări de artă finalizate. Noi sîntem acei care conducem computerul, acesta lucrînd numai cu datele transmise de noi. Într-un anumit fel, s-ar putea spune că computerul constituie blocul nostru de schiţe».

«Noi am putea — evidenţiau cei doi specialişti — să facem aceleaşi lucruri cu mîna, dar maşina lucrează mult mai rapid ca omul. Ceea ce trebuie înţeles este faptul că noi hotărîm producţia finală: combinaţiile, culorile, mărimea şi materialul. Sîntem însă de-abia la început şi în prezent căutăm noi materiale şi noi posibilităţi tehnice pe care le putem folosi în arta noastră în limitele sistemului nostru».

Lucrările celor doi creatori au început să circule. Astfel, tabloul menţionat mai sus «Peisaj schimbător...» a fost deja achiziţionat de Muzeul de artă modernă din Stockholm, precum şi de muzeele din Malmö, Kalmar şi Norrköping.

Unul dintre proiectele lor este de a realiza un tablou în continuă schimbare într-un format gigantic, care să fie expus într-o staţie a metroului din Stockholm. Schimbarea imaginilor va fi comandată de un robot. În timpul de vîrf, cînd oamenii sînt grăbiţi, acesta va prezenta o imagine cu schimbări liniştitoare de figuri, în timp ce călătorul de noapte, în aşteptarea trenului electric, va fi întreţinut cu schimbări ritmice şi surprinzătoare. Se pot imagina eventual programe speciale destinate prezentării în zilele de sărbătoare sau chiar de «Ziua copilului»!

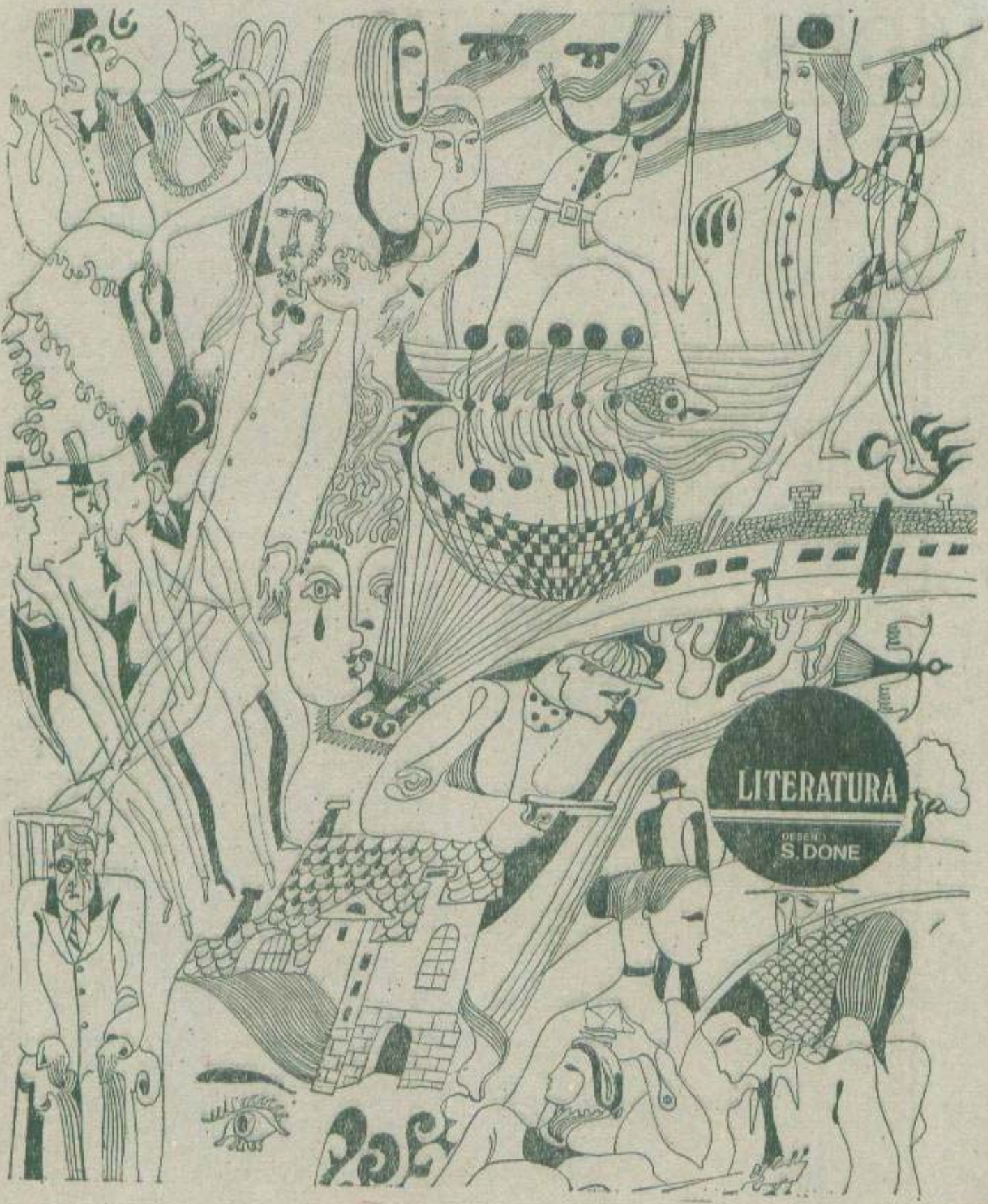
LITERATURĂ
DESEN
S. DONE

VIDES UT ALTA...

Povestire de Pop SIMION

1) Amurg, stradă în pantă, Braşov, decembrie geros, zăpadă puţină. Restaurantul „La pomul verde". Prin uşa scundă, cu clopoţel, pătrund unu-doi-trei bărbaţi, cam de vreo patruzeci şi cinci de ani vîrstă. Sînt generalul, sudorul autogen şi profesorul universitar. Se aşază la o masă rotilată cu picior palmat, cer trei şnapsuri, tac, privesc anotimpul prin geamul aburit, închină cu ţoiurile de rachiu, scot ţigări, nu li se reliefează gestica prin fumul subţire, verzui. Barmanul, plictisit, aruncă în tonomat un ban de metal, se duce la pendulă s-o acordeze (sînt orele optsprezece şi două minute), bea un gît de Campari, se joacă cu mascota cîrciumei (un Pinocchio cu mînge de fotbal, oferit de Pronosport), cad în auz acordurile melodiei *Lady Madonna*, ce zi e azi? Ziua se numeşte patruşprezece, decembrie, una mie nouă sute şaizeci şi nouă, arată calendarul mecanic de sub mascota cu mînge de fotbal. Primul vorbeşte generalul :

— Îţi mai aduci aminte de pod ?

— Aduc.

— Dar tu ?

— Şi.

2) Pod de grajd, grinzile dispuse în ogivă, acoperişul de ţiglă e niţel brumat pe dedesubt, vălătucii de fîn umplu aproape tot spaţiul, pînă unde se îmbucă în unghi căpriorii. Cei trei militari sînt tineri, aproape copii ; stau tolăniţi în fîn — Cuc în nemişcare şi membrele în dezordine, Leon şi Studentul cu palmele sub ceafă, veghindu-l pe cel dintîi. Feţele nerase ale celor trei soldaţi sînt marcate de istoveală. Cuc prinde să geamă, braţele lui caută ceva, se înfig în fîn ca nişte insecte galbene, respiraţia i se precipită, capul ud de sudoare i se leagănă dreapta-stînga, în neîntreruptă negaţie ; cuvinte fără şir :

— Hai, mămucă, o sosit pîine în Prund. De ce-i neagră ca pămîntul ? Fug s-aduc. Nu te împinge, domnule ; la pîine şi la război sînt toţi pe-o formă, egali. Ia, cartele, doamnă brutăreasă. Nouă guri. Nouă ! (Vorbirea exaltată curge precipitat, cu ritm şcolăresc, intonaţii nefireşti) Puică neagră, aş vrea să muşc/stăi Hitlere să te pusc/că mi-i frig a mai lupta/şi mi-i spartă opinca :/ m-oi duce la maica acasă/opinca să mi-o cîrpească/c-o frunzuţă de răchită/şi i-oi duce-un sac de pită.

Leon asistă mut, fără iniţiativă : Studentul se ridică în capul oaselor, se uită la piciorul lovit al lui Cuc, spune :

— Să-i mai slăbim niţel legătura ; e pericol de cangrenă.

Studentul face ceea ce zice ; se lasă într-un genunchi, desface garoul de piele care strangulează piciorul sfîrtecat, hemoragia gambei se redeschide, inundă pansamentul de improvizaţie, Leon urmăreşte scena cu spaimă. Studentul cere :

— Adună ceva apă.

Leon ia o cască metalică, o atîrnă în braţul stîng, prinde să lucre în ţuguiul acoperişului, dislocă o ţiglă, două, trei, se strecoară în afară prin orificiul deschis, în iarnă, pînă la jumătatea trupului. Zi albă, soare alb, strat imaculat de ninsoare pe acoperişul din care se iveşte bustul lui Leon. Ostaşul vrea să adune cu palma zăpadă în casca pe care o ţine în chip de gamelă. Nimic. În jurul său, pe o întinsă rază circulară, omătul s-a strîns pînă la ţiglă. Mai departe nu ajunge cu braţele, ar ieşi pe panta acoperişului, lucru riscant, prea intră în raza vizuală a sentinelei nemţeşti, postată la cîţiva metri, în curtea ţăranului slovac. Se strecoară totuşi mîţeşte, pe burtă, rupe un sloi de gheaţă din streaşină ; dispare cu el, trofeu, înăuntrul acoperişului.

Aterizează în fîn, ocrotind vreascul de gheaţă să nu se frîngă sub şocul căzăturii. Explică :

— La zăpadă nu mai ajung. Pe lîngă foame, o să ne omoare şi setea.

— Gura ! — îl reduce la tăcere Studentul, şi ridicîndu-l pe bolnav : Udă-i buzele cu sloiul.

Leon stă ciucit lîngă Cuc, îi plimbă bagheta de gheaţă de-a lungul buzelor uscate de febră, rănitul se destinde. Studentului îi este dor să stea în picioare, se ridică, priveşte lumea prin deschizătura din acoperiş, ferestruica nu-i mai mare decît o batistă, vede prin ea o mulţime de lucruri. O capră sură urcă în spiniş, află muguri. Un colţ de pridvor ţărănesc, înalt. Intră în raza văzului gulerul cu glugă al sentinelei germane (cizmele i se aud, doar, bocănc egal, cîţiva paşi, aceiaşi, şapte, sus-jos, ca să reapară tot acolo, identic), gluga e călduroasă, albă, linoasă. Uite şi jumătatea mîinii drepte fixate pe automat. Biserica aia are turn piramidal, subţire, cu cocoş de tablă deasupra. Jos, în curtea vecină, se coace un animal, porc sau viţel, atîrnat în frigare, în prezenţa unor nemţi gălăgioşi, care salivează, le curg balele. Mirosul bun de carne friptă urcă pînă aici şi mai departe, în cer. Studentul înghite în sec, îşi smulge privirea de acolo şi se uită spre munţi, masivul Iavorina are crestele ninse, pare împodobit cu căpăţîni de zahăr, îşi zice sieşi, „exact ca în Horaţiu", ca să recite scandarea pe latineşte :

„Vides ut alta stet nive candidum,
Soracte nec iam sustineant onus,
Silvae laborante geluque
Flumina constituerint acuto..."

Leon îl trage pe Student de crucul pantalonului, întreabă :

— Aşa-i că miroase a carne ? A porc fript în foc.

Studentul astupă deschizătura cît o batistă, spunînd :

— Ţi se pare. Vrei să auzi versurile unui poet latin ?

Cuvintele se traduc cam aşa : „Vezi cît de înalt se ridică încărcat de nepătata ninsoare ?!", ta-ra-ta-ratarara-ram ! Sună mai bine în original. La drept vorbind, nici nu-mi dau seama cum au pus ăştia laba pe noi.

3) Poziții de luptă, tranșee, voluntarii-panduri îl ascultă pe sergentul Biolaru; acesta vorbește cu glas jos, brațul său cu tricolor arată înspre buboiul de deal nins de vizavi, semănat cu boschete rare.

— E a doua zi de cînd le-a tăcut cățeaua. Nu trag un foc. Dau impresia că s-au retras. Tactica e cunoscută, puișori canari. Recunoașterea e absolut necesară. Altfel ne toacă. Veți pleca voi trei.

Cei trei sînt Leon, Cuc și Studentul. Își îmbracă peste mantale pelerinele albe, cu capișon, care îi maschează în universul nins. Ies pe buza tranșeii, înaintează tiriș, pe burtă, în coate și genunchi, unul cîte unul, taie în omătul afînat șanț adînc, șerpuitor, cîștigă teren centimetru cu centimetru, ating o viroagă cu smocuri de nuiele și un pîriu mic, cu ghețușcă pe margini.

Foc concentric de după boschetele rare. Cercetașii sînt descoperiți de postul nemțesc de pe deal. Cuc e atins în piciorul sting. Tir întins.

— Salt spre stînga, ordonă Leon.

Nu-l urmează cei doi, înțelege că sînt țintuiți locului, se întoarce la ei, un neamț urlă:

— Halt!

Sînt dezarmați, luați între baionete. Sat slovac. Îi escortează doi nemți, unul în față, altul în spate. În stînga, un cimitir, în dreapta, gardul de zid al bisericii cu un turn piramidal, subțire, cu cocoș de tablă deasupra. Dinspre pozițiile românești se dezlănțuie un susținut baraj de artilerie, prin aerul geros curg șrapnele, fluieră sinistru, ca sirenele, vjiuuu! vjiuuu! se pun brandurile în bătaie, proiectilele trec pe deasupra ca un filfiit care face să clocotească aerul, fiii, fiii! vuf!, cad cu gemete, zguduie pămîntul, rup crengi de copac, ridică cortine de fum alburiu, trombe de zăpadă amestecată cu țărînă roșcată. Nemții de escortă se fac una cu pămîntul, se pitesc lîngă o lespede funerară. Leon și Studentul se înțeleg din priviri, cu un repede efort îl ridică pe rănit deasupra capetelor lor și îl slobod dincolo de zidul bisericii, unde se aruncă și ei dintr-un salt. Plesnește o rafală de automat dinspre lespedea funerară, nu-i atinge, pe zidul bisericii slovace gloanțele ciupesc cărămida într-un semicerc perfect, la distanțe simetric-egale. Studentul sare la întîmplare pe o scară ce duce într-un pod de grajd, într-un adăpost cu fîn, unde îl trage după sine pe Cuc, ajutat de Leon, care îl împinge pe rău-rănit cu umerii, cu ceafa, cu forța brațelor, să-l sălte dintr-un fuștel de scară în celălalt (sînt unsprezece fuștei), să ajungă la loc ferit. Ajung.

4) Noapte geroasă, lună, se zărește bine acoperișul grajdului, de sus, în ambele planuri. Dinspre curtea țăranului slovac, stratul de zăpadă al acoperișului e neatins, ca o coală de hîrtie; în partea opusă țiglele sînt deszăpezite, măturate parcă. Ferestruica deschisă în acoperiș pare o batistă neagră. În rama ei apare fața Studentului, îi sticlesc ochii, se uită în noapte cu priviri imobile, vocea neutră îi cade tărăgănat:

— Sîntem în cea de-a cincea noapte. Stăm ca niște șobolani în liniile dușmane. Foamea o suportăm cîtva timp. Dar setea nu. Ne ucide setea. Ne vom strecura udul prin postavuri să ne umezim buzele. Are careva niște apărătoare de urechi. Sînt de pîslă.

Leon e într-o tolăneală inertă, are pe cap apărătoare de urechi cu arc metalic, pare telegrafist. Se scoală în capul oaselor, îl trage pe Student de cracul pantalonilor, vorbește mai întîi horcăit, apoi vocea i se amplifică, atinge stridențe de isterie, curg paralel gesturile convulsionate peste care se dezghioacă cuvintele:

— Carnea! Acolo jos se frige carne. Carnea-i bună. Bună de mîncat. Vreau să jes. Prin acoperiș. Leon ar mînca! Leon mănîncă! Mînc! Cum să nu mînc?!

Studentul acoperă deschizătura prin care pătrunde mirosul de coptură din curtea vecină, sare asupra lui Leon, îi astupă gura, vrea să-l imobilizeze, nu-i în stare, Leon e puternic (vină de țăran), îl aruncă cît colo pe student. Se ridică în toată lungimea lui, se atîrnă cu mîinile de grinzi, vrea să iasă prin acoperiș cu capul, cu umerii. Studentul îl apucă de fluierele picioarelor, îl smulge cu toată forța. Leon cade în fîn, timp destul ca celălalt să sară asupra lui, să-l care la pumni peste față, să-i astupe gura, să-l sărute, să-l țină răstignit, nemișcat, să-l izbească iar. Se istovesc repede cei doi (prea-s slăbiți de nemîncare, de nebăutură), rămîn înlănțuiți, Leon pe spate și, deasupra lui, Studentul plîngînd în hohote.

Foșnet în fîn, Studentul își înghite plînsul, stă cu auzul încordat, nimic, foșnetul se repetă, urmat de un șuier abia perceptibil, un fel de „piu! piu" se aude cu claritate. Tresare. De jos, dinăuntrul grajdului, alunecă prin fineață, spre cei trei, colții unei furci de lemn, ei — drăcie! E o furcă de întors fînul, cu trident de carpen, ca a țăranilor ardeleni. Ce să facă?, ia poziție de apărare, ocheșle loc bun, nu-i nevoie, în colții furcii de lemn atîrnă un săculeț vîrstat de lînică. Se uită mai bine la întunericul de jos, vede un țăran scund, cu mustață rătunzată și îmbrăcat în piepțăraș de miel, cu tiv florat. Cu un braț împinge furca în sus, cu celălalt face semnul tăcutului, cu degetul dus la gură, „pst!" ca — în sfîrșit — să spună într-o rusă șoptită:

— Kușaite, rumînii.

În săculeț se află o rudă de cîrnat, lipie, brînză și o sticlă de lapte. Studentul îi întinde legăturica lui Leon, slovacului îi zice mulțam cu un gest al mîinilor împreunate. Leon mănîncă hulpav cîrnat cu lipie. Studentul își vîră brațul sub căpătîiul lui Cuc, îl ridică, îi dă să bea lapte, însă neuitînd a-l face atent pe Leon:

— Ușor, mă! Io am văzut unu' care s-o săturat și apoi a murit.

5) — Dacă nu te opream, plesneai, se umfla mîncarea în tine și plesneai, afirmă profesorul universitar.

— Te-aș fi putut ucide cînd mi-ai luat apărătoarele de urechi, zice la rîndul său generalul.

— Nu credeam să mă pun pe picioare, se trezește vorbind sudorul autogen.

Fiecare dintre cei trei se gîndește la altceva, ca să revină luîe la unul și același numitor:

— Naiba știe cum am scăpat din capcana aia!

Cei trei închină, sorb al doilea rînd de șnaps, de astă dată plătește generalul, vine la rînd profesorul universitar, tejghetarul se plictisește, aruncă în tonomat un ban de metal, vrea să audă *Lady Madonna*, perdeaua e acordată, va mai bea un gît de Campari, mascotei cu mînge de fotbal îi va da un bobîrnac, oare n-ar trebui să mai arunce un buștean în sobiță? Ziua se numește paisprezece decembrie, una mie nouă sute șaizeci și nouă (anunță calendarul mecanic), amurgul e sur, strada în pantă, Brașov de decembrie geros, cu zăpadă puțină, după cum se vede anotimpul prin geamurile aburite ale restaurantului „La pomul verde". Tot așa era și ziua aceea a lui decembrie una mie nouă sute patruzeci și patru, ziua plecării pe front.

Partidul a zis: „Totul pentru front, totul pentru victorie!" Uteciștii au răspuns, s-au înrolat într-un batalion al voluntarilor patrioți. Din plutonul șapte au supraviețuit sudorul autogen, generalul și profesorul. Își pot permite luxul să evoce ziua aia a plecării, să se întîlnească an de an, în aceeași zi, în același loc. Sînt aproape cărunți, dar au rămas la vîrsta lor de foc, aceea de nici douăzeci de ani, asupra căreia stărue, se umplu de ea cu o voluptate și o mîndrie care îți impun respect. La masa rotilată cu picior palmat nu-s doar profesorul universitar, generalul și sudorul autogen; la masa rotilată cu picior palmat sînt unsprezece băieți de nici douăzeci de ani vîrstă, întreg plutonul șapte. Se împlinesc douăzeci și cinci de ani de la ziua plecării lor pe frontul antihitlerist, unde nu stat o sută de zile, timp destul să lupte, să înghețe și să moară mulți. Sînt trei supraviețuitori. Sorb cel de-al treilea rînd de șnaps, nu însă înainte de a vărsa o picătură pentru cei duși în țărînă. Pe osemintele lor crește pomul verde al vieții; morții-eroi rămîn tineri. Sînt orele optsprezece și trei minute. Se cîntă *Lady Madonna*.

— Repede mai zboară timpul.

— Repede. Nici nu-l simți.

— Nici.

ESCALĂ LA VIENA

Nelu IONESCU

Nu știu de ce colonelul Bog — cînd un înalt funcționar de la Ministerul Chimiei și Petrolului i-a cerut „un om capabil să facă față la o mie de draci" — s-a gîndit tocmai la mine.

De altfel, mie, treaba mi se părea de-a dreptul jignitoare. Nu era vorba decît să-l însoțesc pe un chimist, care descoperise un procedeu dat naibii de economicos pentru catalizarea oricărui compus organic, să-și ducă documentația, adică vreo 30 de pagini bătute la mașină, pînă la Geneva, unde ținea el numaidecît să facă o comunicare inedită și senzațională, la nu știu ce congres internațional al celor din breasla lui. Eu, unul, înțelegeam că profesorului ăstuia de chimie îi era teamă să nu i-o fure careva; însă nici pe mine n-avea de ce să mă încînte postura de paznic de hîrtoage.

Dar Bog a zis că-n definitiv el n-a vrut decît să-mi facă un serviciu, să văd și eu Geneva și-n plus Viena, unde profesorul era așteptat să țină vreo cîteva conferințe. A mai adăugat că un clasic — Iorga parcă, sau altul — a spus că cel care nu iese dintre granițele țării sale rămîne un ignorant, și cu asta m-a dat gata, am acceptat.

Așa se face că m-am dus să-l caut pe profesor. Mă așteptam să dau de un tip clasic de savant — capabil în meseria lui, dar bleg și nedesecurcăreț în viața de toate zilele. M-am înșelat cumplit.

Cînd am ajuns la institut, n-am putut să vorbesc imediat cu el, avea curs cu studenții. L-am așteptat la ușa aulei. Deodată, de partea cealaltă a ușii, a izbucnit un infern de urlete și aplauze. Mi-am zis că am greșit ușa, că dincolo trebuie să fie vreo ședință sindicală de alegeri sau una închinată vreunei aniversări, și era să plec. N-am mai făcut-o pentru că, tocmai atunci, au trecut pe lîngă mine doi tipi, după cîte am înțeles din discuția lor tot profesori ca cel pe care-l așteptam eu. Vorbeau despre el, dar să știți, foarte ireverențios. Cînd studenții te aplaudă spontan și cînd la un curs de chimie vin studenți și de la filologie, să spunem, nici nu te poți aștepta la altceva din partea colegilor.

În sfîrșit, a ieșit și profesorul meu, înconjurat de un ghem enorm de tineri entuziasmați. Parcă ar fi fost un actor de cinema. Mărturisesc, în clipa aceea am pactizat cu cei doi colegi ai lui.

Nu pot garanta că toți băieții din mulțimea care se revărsa din aulă l-au condus pe profesor pînă la ușa cabinetului său. Pentru fete însă, pun mîna în foc. De altfel, nici nu înțeleg cum mai puteau asimila fetele astea cîte ceva din prelegerile profesorului: prea aveau toate niște priviri toropite, de ai pocnite în cap de căldura soarelui. Nu-mi face nici o plăcere, însă dacă apreciez obiectiv, totul era justificat: profesorul nu depășea cu mult vreo 40 de ani, avea o ținută de sportiv și chip de ființă care n-a lăcrimat niciodată.

După ce s-au împrăștiat ele, am bătut la ușa lui. Adică, mi-am făcut-o, la propriu, cu mîna mea. Doamne, ce caracter poate să aibă un om căruia i-au mers treburile numai bine! Îmi venea să-mi dau cu pumnii în cap c-am acceptat propunerea lui Bog.

Pe scurt, pentru profesorul Dron, lumea din mașina care ne ducea spre aeroport, exceptîndu-l pe șofer, se împărțea în două: reprezentantul gîndirii, al creierului — adică el; și reprezentantul forței brute, al mușchilor — adică eu.

M-a tratat ca pe un buldog urît și nesuferit, pe care îl cari totuși după tine ca să-ți apere portofelul.

De altfel, părerea lui, pe care n-a ezitat să mi-o arunce în față, era că — și ca buldog — sînt destul de nereușit. Dacă tot trebuia să înghită pe cineva lîngă el, în drumul ăsta, ar fi preferat un campion și nu un ratat al sălilor de sport. Se aștepta la mai multă exigență și seriozitate din partea celor care m-au trimis pe capul lui (așa am aflat că, de fapt, el refuzase orice însoțitor), dar, oricum, spera c-am să-i ofer totuși cîteva meciuri de box liber, cît de cît acceptabile. A

făcut chiar o aluzie — că dacă voi fi la mare ananghie, îmi va da o mînă de ajutor, ăsta că să nu mă mai vadă atît de crispat.

Teribil de încrezut pot să mai facă pe un intelectual cîteva jumătăți de oră de tenis sau înot — vara, de schi — iarna! Îmi venea să-i boțesc mutra aia distinsă, dar m-am gîndit că la Viena are de ținut cîteva conferințe, și la urma urmei e un compatriot de-al meu. M-am abținut, probabil se plictisise și el de-atîta mișto și pînă la Viena n-am mai auzit decît mîrîitul monoton al motoarelor avionului. Un B.A.C. III, dacă nu mă înșel.

La Viena însă, petrecerea a reînceput. În mașina care gonea de la aeroport spre hotelul unde urma să stăm de-a lungul celor trei zile și două nopți vieneze ale noastre — fără să țină seama că, acum, alături de noi, mai era și mandatarul politeții chimiei austriece, profesor doctor inginer Hliebe, care ne așteptase (mai precis, îl așteptase) chiar la aeroport — iubitul meu Dron a reînceput să mă ia peste picior.

Mie, nou-născut vienez, firește, îmi umbla capul în stînga și în dreapta ca un titirez. Iar Dron se simțea în capitalele Europei la fel ca în Vasluiul lui natal, pe care, acum, îl vedea mai rar decît Londra, să spunem. Raportul ăsta dintre noi îi-a dat o apă la moară grozavă.

— Bine faci că te uiți, băiete — mă încurajă el — cu toate că mă îndoiesc că arhitectura Vienei să aibă vreo influență asupra dezvoltării celulelor striate musculare!

Toate ca toate, dar cînd îl mai auzeam că-mi spune și „băiete", îmi trecea prin cap să ofer posibilitatea Academiei austriece să-i poată declara, pe românașul ăsta, membru de onoare post-mortem.

Să nu cumva să vă închipuiți că fac parte dintre cei pe care gîndurile dinăuntru îi fac să-și piardă surîsurile dinafară. Dimpotrivă, aveam aerul că în lipsa umorului domnului profesor Dron eu, unul, aș fi sucombat. Asta îl cam scotea din sărite, vedeam clar cum îl scoate din sărite. Am și eu răzbunările mele perfide. Și tot perfidă — răbdarea. Pur și simplu îl pîndeam. Să-i pot spune, la rîndul meu, cîteva vorbe care să mă răcorească.

Prilejul mi l-a oferit chiar el. La o curbă largă a șoselei, atît de largă încît oferea un bun unghi de vedere în urmă, Dron m-a bătut pe umăr — eu stînd, bineînțeles, lîngă șofer — a împuns aerul cu-n deget spre un automobil gri-verzui și mi-a spus:

— Fără ochelari vezi Ferrari-ul ăla? Dacă da, să știi că-n el e o femeie și un bărbat, care se țin de noi. Și fiindcă ți-am făcut eu treaba, de-acum, băiete, admiră în liniște frumusețile Vienei!

Am împuns și eu aerul spre înainte, spre un Rolls Royce negru ce abia ne devansase, și i-am replicat:

— Atunci, cît casc eu gura la moșia familiei Strauss, ai grijă și de cei trei domni din rabla aia pe roate! Și ei s-au sfiit să ne înmîneze florile chiar de la aeroport.

Cu observația asta am închis gura aia bîrfitoare a lui Dron. N-a mai conversat decît cu domnul profesor doctor inginer Hliebe.

Cînd am coborît însă în fața hotelului și a venit să ne ia bagajele un uriaș de 2 metri pe 0,80, — uriaș care părea dispus, dacă i-am fi cerut, să ne care subsuoară pînă sus la etajul 13, unde aveam apartamentul, și automobilul cu care veniserăm — Dron și-a reamintit de mine. Mi-a dat un ghiont, mi-a arătat macaraua aia de om și mi-a șoptit doar atît:

— Așa da, înțeleg și eu! Despre ăsta nu se poate spune că-i un degenerat. Cu un asemenea însoțitor, nu mi-ar fi făcut griji nici opt automobile încărcate cu amatori de formule chimice inedite!

A spus și s-a îndepărtat. Profesorul era un mare om de știință, dar un și mai mare mîrlan. Am înjurat și l-am urmat.

În ordine cronologică, urmează momentul cel mai interesant al escalei noastre vieneze, momentul, să-i zicem, „Strauss Hotel".

Profesorului Dron și mie ni s-a dat, potrivit cererii noastre, de fapt mai mult a mea, un apartament compus din două camere, legate printr-o ușă între ele.

Dron a făcut un duș, s-a schimbat și, fiindcă mai erau două ore bune pînă la masa de prînz, a răspuns invitației profesorului doctor inginer Hliebe, ducîndu-se nu știu unde dracul cu el. Îi doream să stea acolo cît mai mult!

Să fii în mijlocul Vienei — pentru prima dată în viața ta — și să nu-ți poți părăsi camera de hotel! Căci, vă dați seama, în timp ce Dron circula, urma să primească aplauze, în sfîrșit, se bucura de viață, eu eram obligat să-mi fac rondul în jurul mapei lui de piele în care-și băgase cele 30 de coli, după părerile unora — în nici un caz ale mele — supraprețioase. Parcă un judecător mi-ar fi hotărît:

— Domnule dragă, sînt obligat să te condamn la trei zile închisoare, însă nu te amări, le vei face într-o pușcărie din Viena!

Stupid! Am ieșit pe terasă. Oricum, de la etajul 13 tot se mai vede cîte ceva. Și am văzut. Ce, n-are rost să vă înșir fiindcă ar însemna să vă descriu doar jumătate de Viență, cealaltă fiind în spatele „Strauss Hotelului". Cum s-ar spune, după o oră de căscat ochii, aveam despre Viena aceeași părere ca și despre Lună: văzusem numai o jumătate din ea și numai de la distanță.

Și totuși, am avut și prim-planuri în Viena! Este cazul unui microfon, de altfel foarte drăguț, care, datorită unei antene telescopice deosebit de precis înălțate, s-a ridicat, nici mai mult, nici mai puțin decît de la terasa de la 12 la planșeul terasei mele.

Microfonul era mat-verzui, nimerise între niște plante agățătoare de care erau plini pereții exteriori ai „Strauss Hotelului", și a fost o mare întîmplare să-l descopăr tocmai lîngă bombeul pantofului meu stîng. Firește, nu l-am clintit din loc. Ar fi fost păcat, prea se asorta verdele lui mat cu cel al frunzelor agățătoare! Un lucru rămîne însă cert, vederea lui m-a dispus grozav. Și este știut, orice om care-și recapătă pofta de viață devine, cel puțin pentru început, activ. A fost și cazul meu. Mi-am propus să fac ceva, chiar în condițiile de sechestru în care mă aflam. Și-anume ceva ce nu făcusem niciodată: să trimit vederi la neamuri și la cunoscuți. Poate ați făcut de nenumărate ori fapta asta poștalo-amabilo-creștinească și vi se pare banală, pentru mine însă era absolut inedită și m-a apucat atunci o frenezie de nedescris.

Mai întîi am sunat un boy. Spre neplăcerea mea, a apărut tocmai găligănul ăla cu care mă comparase Dron. Îl puteam privi acum de-aproape și în voie. Într-adevăr, impresionantă construcție fizică. Îmi vine să cred că doar fotografia lui, dacă îți trecea prin cap s-o agăți de un perete, ar fi smuls cuiul de oricîți toli ar fi fost el.

L-am luat pe uriaș, cu prietenie, de un braț, l-am antrenat pînă la ușa terasei, acolo i-am arătat cu un gest larg panorama Vienei, apoi i-am strigat de parcă aș fi avut de-a face cu un surd că-mi place la nebunie orașul lui, că sufăr aprig de bătături la tălpile picioarelor și că de aceea, fiindcă, spre regretul meu, nu-l pot cutreiera, îl rog pe el să-mi procure vreo 10 vederi ale Vienei, însă cît mai frumos colorate.

Uriașul părea cam mirat de toată introducerea asta a mea, dar a fost de acord să mă servească. Ne-am întors în cameră să-i dau banii. În drum spre portmoneul pe care îl aruncasem pe masă am dat drumul, așa nejustificat, la aparatul de radio, așezat la capul patului. Am întors butonul de volum cu atîta entuziasm, încît, cînd muzica a țîșnit, frunzele agățate de balustrada terasei au început să vibreze de parcă s-ar fi iscat din senin un ciclon. Cît despre melodie, desigur, unul dintre valsurile unuia dintre Strauss-i.

Vădit lucru, eram bine dispus. Cu tot scandalul ăsta, am reușit să mai schimb cîteva vorbe cu boy-ul uriaș. Despre vederi și alte pălăvrăgeli. Se pare că omul m-a înțeles.

După ce a plecat, mi-am dat seama că totuși muzica aceea prea puternică e obositoare. Am închis aparatul. De altfel, mă suspectez că l-am deschis numai așa, de-al dracului, ca s-o fac pe nebunul. Liniștea a revenit. Nici frunzele agățate pe pereții exteriori nu se mai agitau. Era un bine general.

Mă aruncasem în pat și eram gata să aținesc, cînd, în ușa dinspre coridor, au răsunat cîteva bătăi mai mult decît discrete. Am deschis. Era uriașul meu. Îmi întindea vederile.

Am zîmbit, i-am făcut loc să intre, am luat vederile, m-am răsucit ușor spre stînga, le-am aruncat pe masă, lîngă mapa sfîntă a domnului profesor Dron, și m-am reîntors iar spre el să-i mulțumesc.

Am mai apucat să-mi dau seama că avea o față foarte stînjenită, de om care se rușinează de ce trebuie să facă, apoi pumnul lui m-a pocnit ca o măciucă. V-am spus, închisesem cu mîna mea aparatul de radio, dar asta nu m-a împiedicat să încep s-aud iar melodiile lui Strauss. Cu o singură mișcare, să transbordezi un om dintr-o cameră de hotel într-o sală de concerte — e o realizare! Băiatul ăsta, cu pumnii lui, s-ar fi descurcat prin epoca de piatră al naibii de bine.

Nostimada e că tot el a pornit scandalul. Pur și simplu a ridicat în picioare tot hotelul. Se subînțelege, cu excepția umilei mele persoane, care continua să se odihnească, cu un zîmbet de extaz întins transversal pe față.

Și totuși, într-un tîrziu, m-am sculat și eu. În definitiv, nimeni nu moare dintr-un pumn.

Am rămas plăcut surprins de cîtă atenție acordă vienezii străinilor. Erau adunați cam vreo jumătate de sută în jurul meu. Iar cei care nu încăpuseră în cameră se mulțumeau să mă admire din ușa dinspre culoar. Aveau și ce admira, mai rar o față atît de turtită ca a mea atunci. Am toate motivele să cred că aveam ceva din aerul unui automobil care n-a găsit altceva mai bun de făcut decît să se repeadă frontal în locomotiva unui expres. De altfel, dacă te luai după ochiul care nu reușeam să-l deschid, puteai foarte bine crede că jumătate din mine încă doarme.

Mi se dădea foarte multă atenție și asta făcea ca, în sinea mea, să mă simt chiar bine. Însă binele ăsta n-a durat prea mult. În cameră — dînd coate în stînga și-n dreapta, fără nici un menajament — a irupt profesorul Dron. Abia cînd l-am văzut mi s-a luminat cu adevărat mintea. Și-am făcut ce trebuia să fac de la început: m-am uitat spre masă. Slavă Domnului, mapa de piele era tot acolo!

Dron însă nu s-a mulțumit cu atîta, s-a repezit și-a deschis-o. Se pare că era foarte goală, fiindcă a început să urle de parcă trei turci, concomitent, din trei părți, ar fi început să-i jupoaie cu bricele.

Patronul hotelului era disperat, dar eu îl depășeam la distanță. Bădăranul de Dron mi-a făcut un scandal ce n-a pomenit Viena. M-a tratat — față de toată mulțimea aia — de incapabil, s-a jurat c-o să comunice totul șefilor mei din țară — lucru pe care, în aceeași zi, și cu tărăboi, l-a făcut — și, pentru încheiere, m-a întrebat, tot în public și de la obraz:

— De ce te-ai născut, dacă nici pe buldogul nu ești în stare s-o faci?

Dron fierbea, eu eram gata fiert, patronul hotelului se perpelea, ceilalți însă se amuzau de mama focului. Îmi venea să-l invit la un vals pe Dron, să fie măcar operetă completă. Ba nu, lîngă ușă, de o parte și de alta a ei, mai erau doi oameni triști: femeia care conducea Ferrari-ul și unul dintre bărbații din Rolls Royce. Probabil ei mă iubeau și mă înțelegeau, fiindcă după ce ni s-au încrucișat privirile au și plecat: nu mai puteau suporta să vadă și să audă mulțimea aceea rizînd pe socoteala mea.

Au fost momente cumplite și, paradoxal, tocmai ele mi-au adus calmul și, pot zice, chiar fericirea. Nu și pentru profesor! Potrivit contratimpului dintre noi, pentru el a început o adevărată acreală. Nu-s anormal și de aceea acreala asta a lui mă făcea, firește, bine ascuns în fundul sufletului meu, să jubilez.

La Viena profesorul a ținut niște conferințe din cale afară de proaste. Era rîndul său să fie crispat. Era cu gîndul numai la hîrtiuțele lui volatilizate și, între două conferințe, nu făcea altceva decît să poarte interminabile discuții telefonice cu diferite foruri ale poliției vieneze, poliție care era binevoitoare, se străduise, dar încolo... caută acul în carul cu fîn! De unde rezultă că unele proverbe dispun de o valabilitate internațională.

Eu, în schimb, mi-am impus să nu mă mai gîndesc la plăcerile ce mă așteptau în țară — profesorul se jura c-am să fiu aruncat în stradă, ca mare incapabil — și, fiindcă alt rost nu mai aveam, am început să cutreier Viena. Eu mă plimbam și el muncea — ce divin!

Ah, Viena! Bineînțeles, copilul — nedecedat încă — din mine m-a făcut să alerg, înainte de toate, în Prater. Aș fi fost fericit pe deplin, dacă nu mi-aș fi adus aminte, din cînd în cînd, de ochiul meu drept. Parcă aș fi avut pe el o jumătate de ochelari cu ramă groasă, neagră. Din pricina fenomenului ăsta, copiii și polițiștii Vienei se uitau foarte lung după mine.

Praterul e departe de a fi sărac în oglinzi, iar eu îmi cercetam ochiul în mai toate. Într-una i-am văzut pe doi dintre cei trei bărbați din Rolls Royce-ul negru, fixîndu-mă cu insistență. Nu mai aveam nimic de păzit și, ca omul lipsit de griji, m-am aruncat în primul cărucior dir. „montagne russe" care a ajuns în dreptul meu.

Cînd căruciorul a ajuns pe undeva foarte sus, i-am

văzut pe ăla doi sculptînd cu disoret și întorcîndu-mi spatele. Mă abandonau. Chiar și ei își pierduseră orice părere bună despre mine. Mă mîngîiam doar cu gîndul că, dacă toată lumea îmi întoarce spatele, Viena nu. Și-am profitat de bunăvoința ei. Două zile și două nopți, Viena și eu am fost doi amanți formidabili.

Dar pentru că nu ne-am căsătorit, eu fiind doar în delegație, a trebuit să ne despărțim.

Iar aeroportul, iar avionul, iar sarcasmele profesorului și, pentru prima dată, Geneva.

Pînă acolo însă, în avionul care ne depărta de Viena, Dron n-a fost preocupat decît de „pe cine să înjure?" — firește, în afară de mine. Pe cei din Rolls Royce-ul negru? Sau pe cei doi din Ferrari-ul gri-verzui? Înclina să creadă că pe ultimii, fiindcă unul dintre ei era de sex reputat periculos.

Ajunși la Geneva, cu toate că știam răspunsul, din politețe, și poate chiar din milă, l-am întrebat pe profesor dacă acolo nu-i pot fi cu ceva de folos.

Dron numai că nu m-a trimis dracului. Mi-a mărturisit, în schimb, că tot ce omenește se poate face pentru el și pentru binele lui, i-am făcut eu la Viena, că acolo, la Geneva, conferințele și le va ține singur, dispensîndu-se de consiliile mele de înaltă calificare științifică și că, în general și între timp, aș face foarte bine, după umila lui părere, dacă m-aș îneca în lacul Léman. Mă apropiasem sufletește, în călătoria noastră, de profesor, dar nu într-atîta încît să-i fac hatîrul ăsta.

Discuția am avut-o într-un hotel din Geneva, unde, ca și la Viena, aveam dinainte un apartament rezervat. Eram să ies, dar în ușă m-am întîlnit cu un băiat care-i aducea profesorului un plic. Venise pentru el, încă de ieri. Expediat din Viena. Dron s-a arătat surprins: nu vedea cine putea să-i scrie din Viena. A întors plicul și s-a înroșit într-un asemenea hal, încît boy-ul s-a speriat și, renunțînd la obișnuitul „pour boire", a șters-o afară. Domnul profesor Dron dăduse de numele meu.

După cum am spus, intenționam să ies, dar el a țipat să rămîn. A rupt plicul și — cînd a văzut cele 30 de coli ale lui înăuntru — a trecut-o, ca la frigări, direct pe galben. Și, în sfîrșit, l-am văzut și eu privindu-mă cu alți ochi. Și totul cu care mi s-a adresat a fost altul:

— Unde fugi, domnule? Parcă asta era obligația dumitale, să-mi păzești formulele pînă la capăt!

„Domnule"! Iată-mă scăpat de „băiete" ăla, pe care, de cîte ori îl auzeam, simțeam cum îmi cariază măselele. Totuși există un Dumnezeu al oamenilor banali!

Am ieșit împreună, Dron și eu, — el ținîndu-mă afectuos de braț — ne-am aruncat într-un automobil și nu ne-am oprit decît sub cupola impunsei săli, unde se adunase fruntea chimiei mondiale.

Se vorbea acolo o limbă păsărească, dar la rugămințile insistente ale lui Dron i-am făcut hatîrul, rămînînd pînă la sfîrșit în mijlocul sclavilor ălora ai eprubetei.

Cînd Dron al meu și-a citit paginile, blestematele lui de 30 de pagini, a fost o asemenea liniște, că mă jenam să respir. Noroc de antrenamentele mele de scufundare submarină fără mască.

A durat cam o oră. O oră de tăcere absolută, compensată și răscompensată însă de tumultul de aplauze și țipete de „bravo" care au urmat. Dron s-a dovedit vrăjitor, i-a făcut pe coșcogeamite savanții ăia să se poarte în fața lui ca studenții din aula de-acasă. Pe chestia asta eu, unul, i-am iertat toate răutățile, ba chiar am dat-o pe sentimentalism și patriotism într-așa un hal, încît am trimis dracului tot protocolul de-acolo și mi-am desfăcut larg nodul de la cravată. Antrenamentele de scufundare subacvatică fără mască nu te ajută să faci față chiar în orice situație.

La sfîrșit de tot am ieșit tot împreună și tot la braț.

Dron, care mai văzuse Geneva, s-a oferit să-mi arate ce-i mai de soi în ea. N-am acceptat, fac parte dintre fraierii ăia care vor să-și facă singuri părerile.

Tot acolo, la ieșire, înainte de a ne despărți, am văzut două grupuri care păreau că ne așteaptă: unul, format dintr-un domn și-o doamnă, era în apropierea unui Ferrari gri-verzui, celălalt, format din trei bărbați, lîngă un Rolls Royce negru. Mi-a făcut impresia că toți cinci urmau să se ducă la un ceremonial de înmormîntare. Altfel nu se explică, prea erau triști!

Apoi, hoinăreală genevezâ și drumul spre casă. Bineînțeles, cu escală la Viena.

O întrerupere de numai o oră. I-am spus profesorului că trebuie, numaidecît, să trag o fugă pînă la „Strauss Hotel", fără altă explicație. Dron, cu neașteptate și lungi formule de politețe, m-a întrebat dacă mă poate însoți. Așa-s oamenii de știință, curioși, vor să știe totul. Probabil spre binele omenirii. Firește, am acceptat.

Cînd taxiul a oprit în fața hotelului și noi am coborît, fața directorului s-a subțiat brusc de groază. Își imagina, cred, alte scandaluri.

Dar boy-ul uriaș a alergat zîmbitor în întîmpinarea noastră și n-a mai fost necesar să intrăm în „Strauss Hotel".

I-am dat uriașului statueta de bronz, de altfel splendid lucrată, înfățișîndu-l pe Joe Louis în atac, — o găsisem într-un anticariat al Genevei — i-am mulțumit încă o dată pentru pumnul care acceptase să mi-l tragă, ne-am strîns mîinile și, sub privirile sărmanului director care nu pricepea nimic, am sărit înapoi în mașină — altfel riscam să pierdem avionul.

Nu l-am pierdut. La Băneasa, profesorul era așteptat de mai mulți. Erau printre ei și cei doi care, atunci, pe sală, cînd în aulă studenții îl aplaudau pe Dron, ei se mulțumeau doar să-l bîrfească. Erau singurii — acum — cu flori în mînă. Pe mine nu mă aștepta nimeni. Am făcut semn unui taxi. Cînd să trag portiera în urma mea, cineva m-a împiedicat. Era Dron.

— Ascultă, băiete — mi-a spus — peste două săptămîni plec la Tokyo, ce-ar fi să mă însoțești?

— Tot 30 de pagini? — l-am întrebat.

— Nu, doar conferințe după memorie. Însă drumul e cam lung. M-aș plictisi de moarte fără un interlocutor inteligent.

Mi-am pipăit ochiul drept, înainte de a-i răspunde.

— S-a făcut, domnule profesor, numai să-mi treacă vînătaia pînă atunci!

Grupul celor care l-au așteptat l-a aspirat pe Dron și am putut, în sfîrșit, trînti portiera taxiului meu. Pe drum am simțit niște înțepături sub arcada sprîncenă și m-am gîndit că, oricum, cu sau fără Tokyo, n-ar strica să trec pe la o policlinică.

ANECDOTE

O definiție a unui automobilist :

— Copacul este o plantă care poate să stea o sută de ani pe loc și deodată să te pomenești cu el drept în fața radiatorului mașinii.

*

Într-un orășel mic din Texas : o frînă bruscă, dar pietonul e trîntit la pămînt.

— Cum e posibil ? În două zile este pentru a treia oară cînd mă loviți...

— Oh, vă rog să mă scuzați, nu v-am recunoscut.

*

Agentul a oprit automobilul pentru încălcarea unor reguli de circulație. La volan, o tînără.

— Cred că știți de ce v-am oprit...

— Nu-mi spuneți ! Lăsați-mă să ghicesc !

*

O fată bătrînă se duce la un psihiatru și îi cere să-i dedubleze personalitatea.

— Dar pentru ce ? — o întreabă medicul curios.

— Domnule doctor, trebuie să mă înțelegeți, mă simt atît de singură !

*

— Pentru ce v-ați făcut dermatolog, doctore ? — întreabă un pacient.

— Pentru trei motive : bolnavii mei nu mor niciodată, nu se vindecă niciodată și nu mă cheamă noaptea...

*

Medicul : Fii atent — tabletele sînt pentru stomac, siropul pentru ficat și flolele pentru nervi.

Pacientul : Dar de unde știu ele unde să se ducă după ce ajung înăuntru ?

*

— Îmi pare foarte rău, domnule, dar o vindecare a bolii dv. de ficat e posibilă numai dacă renunțați la alcool...

— Va să zică, e o boală incurabilă, domnule doctor !

LOZUL CEL MARE

Arkadi AVERCENKO

În parcul orașului, care se întindea de-a lungul unui rîu larg, a fost organizată, cu prilejul hramului bisericii, „o mare serbare populară cu două orchestre, cu întreceri de abilitate (alergări în saci, alergări cu un ou etc.) ; de asemenea, la dispoziția publicului a fost pusă loteria cu numeroase premii mari, printre care o vacă, un gramofon, un samovar etc."

Petrecerea se desfășura într-o atmosferă zgomotoasă, iar loteria era asaltată de o mulțime de curioși.

Copistul fabricii de amidon, Enia Plintusov, și Nastia, visul vieții lui, veniseră în parc în toiul veseliei.

Deodată Nastia strînse cotul prietenului său și-i spuse :

— Ce ar fi, Enia, să încercăm și noi norocul la loterie ?... Poate cîștigăm ceva !

Enia, cavaler, nu se împotrivi. Luîndu-și chipul lui Rotschild, aruncă vînzătorului, pe masă, cam ultimele cincizeci de copeici. Apoi întinse Nastiei două bilete, în formă de suluri, spunîndu-i :

— Alege. Unul pentru tine, unul pentru mine.

Nastia, după cîteva clipe de ezitare, alese un bilet, îl desfășură mormăind dezamăgită : „Nimic !", și-l aruncă jos, iar Enia, dimpotrivă, izbucni bucuros : „Am cîștigat" !

După aceea, întorcîndu-se către chioșc, întrebă curios :

— Domnișoară ! Numărul 14, ce obiect este ?

— 14 ? O clipă... E vaca ! Ați cîștigat vaca.

Toți în jurul său începură să-l felicite și Enia simți că într-adevăr există în viața omului momente care nu se uită niciodată și care, după aceea, luminează multă vreme calea sumbră a omului.

— Spuneți-mi, vă rog, întrebă el, cînd entuziasmul și invidia se mai potoliră, pot să iau chiar acum vaca mea ?

Nastia, încruntîndu-și sprîncenele, îl privi nedumerită și buza de jos începu să-i tremure...

— Asta înseamnă că nu mă mai conduci acasă ! — spuse ea cu amărăciune.

— Te conduc. De ce să nu te conduc ?

— Dar... vaca ?

— Ce strică vaca ?

— Îți închipui că am să merg — ziua în amiaza mare — prin oraș cu o asemenea procesiune ? O să rămîn de rîsul prietenelor, iar băieții de pe strada noastră o să aibă prilejul, după asta, să-mi ațină calea tot timpul ! !

— Bine, zise Enia, răzgîndindu-se. O să luăm o trăsură. Mi-au mai rămas treizeci de copeici în buzunar.

— Dar... vaca ?

— Vaca o s-o legăm în spatele trăsurii.

Nastia izbucni :

— Drept cine mă iei ? Mă mir că nu-mi propui să merg călare pe vaca ta !

— Crezi că ești spirituală ? — spuse Enia privind-o de sus. Și în definitiv dă-mi voie să mă mir : tatăl tău are patru vaci și tie îți e frică de una singură ca de dracu !

— Ai putea-o lăsa aici în parc pînă mîine dimineață. N-o să ți-o fure nimeni. Doar nu e o comoară atît de rară...

— Cum dorești, dădu din umeri Enia jignit. Dacă vaca mea nu-ți place...

— Așadar, nu mă conduci acasă ?

Și străpungîndu-i cu un sarcasm ucigător, fata porni pe uliță singură, cu capul plecat, simțindu-și inima zdrobită pentru totdeauna.

Enia privi cîteva clipe în urma fetei care se îndepărta.

Apoi se învioră și spuse:

— Ei, văcuța mea!.. Hai să mergem, surioară.

La jumătatea uliței Domnești, Enia n-a mai putut suporta privirile înmărmurite ale trecătorilor. Se gîndi la o soluție: aruncă sfoara, dădu un șiștov vacii arătîndu-i direcția înainte. Vaca porni de una singură, iar Enia, cu o mină indiferentă, mergea pe de lături, dînd impresia unui trecător obișnuit, neavînd nimic comun cu vaca...

Dar iată că ajunse și pe ulița lui, unde locuia într-o cameră închiriată la un tîmplar... Și deodată, cu un fulger în beznă, îi trecu un gînd prin cap:

„Unde o să-mi adăpostesc vaca? Șopron nu am. S-o leg în curte, s-ar putea să mi-o fure, mai ales că poarta nu se închide. Iată ce am să fac, hotărî Enia după o lungă și încordată reflecție. Am s-o bag, încetișor de tot, în camera mea, iar mîine o să aranjez eu cumva lucrurile"...

În spatele său se auzi scîrțîind ușa încet. Un om îmbrobodit cu plapumă băgă capul prin deschizătură și, văzînd ce se petrece în odaie, se dădu îndărăt înăbușindu-și un strigăt de groază.

— A, dumneata ești Ivan Nazarici? — se adresă în șoaptă Enia vecinului său. Intră, nu-ți fie teamă... Am o vacă la mine.

— Ai înnebunit, Enia? De unde ai adus-o?

— Am cîștigat-o la loterie.

— Acum o să apară proprietarul și o să te dea afară cu vacă cu tot.

— Mu-u-u-u! — răsună mugetul vacii în odaie, uitîndu-se cu ochii săi rotunzi și timpiți spre tavan.

Dincolo de perete se auzi un zgomot, apoi tîrșîitul picioarelor goale și deodată ușa se dădu în lături și în fața lui Enia se postă somnoros și furios proprietarul.

Se uită tulburat la vacă, se uită la Enia, își încleștă dinții și fără să întrebe ceva răcni ca ieșit din minți:

— Afară!

Era o noapte liniștită, întunecoasă, de vară, cînd Enia se pomeni în stradă cu vacă, cu geamantan, plapumă și pernă puse și legate pe spinarea vacii (primul folos ce-l aducea lozul cel mare).

Casele mărunte ale periferiei fură înghițite de întuneric și apăru stepa pustie, mărginită, la început, dintr-o parte de un gard împletit din nuiele.

„E cald, mormăi Enia, împleticindu-se de oboseală. Am să mă culc lîngă zăplazul ăsta, iar vaca o să mi-o leg de mînă".

— Ei, domnule! — strigă un țăran mișcîndu-l cu vîrful cizmei. De ce dormi cu mîna legată de un copac?!

Enia tresări și sări în picioare cu funia legată de mînă. Celălalt capăt al funiei era prins de un copac mic și noduros de lîngă gard. Urlă:

— Mi-au furat-o!!

— Un moment, spuse polițaiul sectorului. Ce tot îmi spui: mi-au furat-o, mi-au furat-o... vaca... Nu înțeleg nimic! Despre ce fel de vacă este vorba?

— O vacă, știți... una maro, bineînțeles, are și pete albe.

— Unde?

— Pe bot, mi se pare. Ba nu, pe burtă... și pe spate... Coada, de asemenea, e albă. În sfîrșit, știți dumneavoastră cum sînt de obicei vacile.

— Nu, zise hotărît polițaiul dînd la o parte hîrtia de pe birou. După astfel de semnalmente eu nu pot să fac cercetări. Sînt atîtea vaci pe lumea asta!

Enia rămase îngîndurat asupța zădărniciei lucrurilor pămîntești: ieri a avut totul — vacă, locuință și o fată care îl iubea — iar astăzi nu mai are nimic — nici vacă, nici casă, și nici fata iubită...

Ciudate glume face viața, cîteodată, cu noi!

În românește de Iacob BABIN

— Tăticul meu poate să ridice o piatră, uite așa de mare — se laudă un băietel prietenului său.

— Dar tăticul meu poate să ridice trei pietre și mai mari — nu se lasă mai prejos celălalt.

— Al meu, spune un al treilea din grup, nu are nevoie să ridice nici o piatră. El are adjunct.

*

Învățătorul: De ce te dai înapoi din fața acestui urs? E doar un urs împăiat, pentru că aici e muzeu...

Elevul (clasa I): Știu, domnule învățător. Dar dacă nu e bine împăiat?

*

Învățătorul îi dojenește pe micul Mike:

— Mă întreb ce-ai să faci în viață, cînd nu știi să numeri decît pînă la zece?

— Ei, spune băiatul, mă fac arbitru de box...

*

Dialog între două miriapode în fața unui afiș de cinema cu Brigitte Bardot:

— Ce zici ce picioare frumoase are?

— Frumoase, dar puține...

*

La un comisariat de poliție din New York sună telefonul.

— Vă rog să veniți repede! — se aude un glas cam răgușit.

— Dar ce s-a întîmplat? — se interesează comisarul de serviciu.

— A intrat chiar acum pe fereastră în cameră o pisică.

— Și pentru atîta lucru ne deranjați?! Cine-i la telefon?...

— ...Papagalul!

*

O muscă se plimbă cu fiica ei pe capul unui domn chel.

— Cum se schimbă natura, draga mea. Cînd eram de vîrsta ta, pe aici nu era decît o cărare îngustă!

*

Un bătrîn lup de mare către chelner:

— Ce vrea să fie zeama asta?

— Supă, domnule!

— Fir-ar să fie, am navigat 25 de ani prin supă fără să știu!

*

Renzo Palmer mergea în compania unui medic, care salută un trecător, un domn destul de distins, care-i răspunse totuși cu răceală.

— Eh! — observă actorul revoltat, către prieten. Se pare că nu prea te simpatiza.

— Știu — răspunse medicul — i-am vindecat soacra!

DE CE A MURIT MOLIDUL?

Leonid HARAMBURA

În viața lui Zsigmond Kovacs toate rămâseseră ca și în urmă cu un an, cu cinci, cu zece... Aceeași colibă țărănească căzută într-o rină, nu atît de bătrînețe cît din cauza apelor Tisei care o surpau pe dedesubt. Aceeași viță de vie sălbatică care o apăra de ochii lumii.

Tot felul de zvonuri circulau în legătură cu fostul ataman. Al cui fusese cel mai frumos cal din herghelie? Fără îndoială al lui Zsiga. Cunoscătorii afirmau că numai în grajdurile baronului Esterhazy se mai găseau armăsari pursînge de o atît de nobilă rasă. Poate că în toate acestea era și o parte de adevăr.

Se mai spunea că nimeni nu reușea atît de bine ca Zsiga să potcovească un armăsar, nimeni nu cunoștea mai bine vechile drumuri ale țiganilor, glumele, istoricarele, cîntecele. Zsiga părea să le fi monopolizat pe toate, chiar și ceea ce se numește în popor „darul beției". Dar dacă ar fi să căutăm adevărul, am putea spune mai curînd că Zsiga fusese un veritabil ataman al țiganilor nomazi. Și cu toate că nimeni nu își amintea ca biciul atamanului să fi fost pus la treabă, toți îl temeau. Cît timp șatra se afla în drum, cît timp se instala pe un loc nou, cuvîntul atamanului era lege. Cînd însă țiganii se așezau, cu calabalîcul lor, pe un loc nou, copiii începeau să alerge printre corturi și se aprindeau focurile pentru cină, Zsiga pornea prin tabără în pas ușor, nu ca să arate că el este mai marele, ci din simpla nevoie de a se dezmorți.

Se mai spune că Zsiga era vesel și bătăios. Mai cu seamă după întîmplarea cu Ioska. Țiganii au început să se ferească de el. Glumiseră, se certaseră, ei și? Cine ar fi putut bănui că Ioska era atît de slab? Părea un voinic între voinici. În fața lui Zsiga însă a arătat că nu face nici două parale. De atunci, Zsiga nu s-a mai bătut niciodată cu nimeni, nici chiar cînd era beat.

Iată ce se spunea despre el. Nimeni însă nu era în stare să explice de ce Zsiga-bacsi cum i se spune pe aici, se ferea de oameni, de ce a părăsit șatra.

Oamenii de-o seamă cu el au murit. Iar tinerii? Aș! Putea oare atamanul să-și încredințeze gîndurile și neliniștile unor mucoși? Și la ce bun să le fi împovărat mințile cu grijile lui de bătrîn? Mai aveau încă timp să știe „totul". Asta-i soarta țiganilor: pe orice drum ai apuca, nu poți ocoli nenorocirea. În apropierea localității Székesfehárvár nu l-au putut ajuta nici ducații de aur: jandarmii i-au împușcat, la iarmaroc, soția. În timpul unei razii, și fiica, și ginerele i-au căzut sub gloanțele sallasiștilor. Din întreaga șatră au scăpat numai el și încă cîțiva. L-a salvat atunci credinciosul lui armăsar: a pornit-o în galop ducîndu-i departe de gloanțe și pe el, și pe nepoțica lui. Nenorocirea ar fi zdrobit și pe unul mai tare decît Zsiga. El însă a rezistat. Dar s-a gîrbovit și s-a închis în el, răsuflarea îi este tot mai deasă și grea, parcă ar căuta tot timpul să scape de cineva care-l urmărește.

Ida — care a rămas acum soarele bătrînului — nu știe nimic despre toate acestea. De fapt, pentru ea s-a așezat el aici, pe malul Tisei. Și-a ridicat coliba lîngă un molid singuratic. Coliba țărănească, din lemn și nuiele de sălcii, acoperită cu paie, nu seamănă de loc cu casele din regiunea asta — solide, cu terase, acoperite cu țiglă sau ardezie, iar unele chiar cu tablă. El avea însă numai o colibă: doar nu se stabilise aici pentru totdeauna. Se gîndea că Ida va crește și atunci vor porni iarăși la drum.

ANECDOTE

— Cum?! — exclamă mama revoltată. Giorgio te-a sărutat împotriva voinței tale?
— Da — precizează fiica — așa cel puțin credea el...

*

Într-o școală, psihologul întreabă un băiat:
— Ce te vei face cînd vei fi mare?
— Medic — răspunse școlarul — sau pictor, sau omul care spală geamuri, sau...
— Ei, ei — îl întrerupse psihologul. Îmi pare mie că nu ai un ideal precis!
— Ba da — răspunse băiatul. Vreau să văd femei dezbrăcate!

*

— Astăzi — își anunță fiul tatăl-profesorul de științele naturii a întrebat dacă unul dintre noi știe cîte picioare are pupăza și eu am răspuns cel mai bine din toți.
— Bravo, fiule.
— I-am spus că are trei picioare.
— Cum?! Trei picioare! Dar are două!
— Da, a spus-o și profesorul apoi, dar toți ceilalți spuseseră că are patru.

*

La Milano, Paganini, aflîndu-se pe o străduță secundară, în timp ce se plimba pe acolo cu vioara sub brat, înainte de concert, simți un miros plăcut de pește. Se îndreptă spre ospătăria de unde-i venea mirosul acela îmbietor dar, cînd să intre, nu apucă să treacă pragul, căci un gest brutal al proprietarului îi zvîrli cît colo, strigîndu-i să citească tăblița de la intrare pe care era scris: „Interzisă intrarea cîntăreților ambulanți".

*

Într-o zi un tînăr se prezentă lui Panzini, mare literat italian, și-i rugă să-l ajute să devină și el scriitor, aceasta fiind marea lui pasiune. Panzini, neflînd prea încîntat de încercările literare ale tînărului, clătină din cap și-i puse următoarea întrebare:
— Fiule, ce părere ai despre Dante, Leopardi, Foscolo, Manzoni?

— Extraordinară ! — răspunse înflăcărat tînărul.

— Şi atunci de ce să-ţi alegi o meserie în care trebuie să suferi şi concurenţa celor morţi, pe lîngă concurenţa celor vii ? !

*

Cel mai mare poet liric italian, Petrarca, povestea rîzînd prietenului său Gaspare di Verona că întîlnise o dată un nebun care, văzînd o armată ieşind din oraş, îl întrebă :

— Dar unde se duc soldaţii aceştia ?

— La război — îi răspunse Petrarca. Nu ştii că s-a declarat război ?

— Ei bine, dar acest război se va termina o dată printr-o pace. Nu-i adevărat ?

— Desigur, dar cum de te poţi gîndi la pace acum cînd trupele pleacă la război ?

— Din moment ce la urmă tot trebuie să se termine cu o pace — ajunse la concluzie nebunul — de ce n-o fac chiar acum, înainte de a începe războiul.

Şi Petrarca, zîmbind, adăugă :

— Ei vezi, acum parcă şi eu gîndesc la fel ca nebunul acela.

*

La Condamine era surd. Odată, la o şedinţă a Academiei Franceze, el adormi, în timp ce un coleg al său de nemurire foarte plicticos debita tot felul de banalităţi.

— Ia te uită — spuse cu glas tare Piron — La Condamine a adormit de parcă ar fi posesorul unui auz perfect.

*

Romancierul francez M. Prévost a propus cititorilor unei reviste franceze un concurs : aceştia trebuiau să dea o definiţie a femeii, iar cea mai reuşită avea să primească un premiu. Premiul a fost cîştigat de această definiţie matematică : „Femeia adună gîndurile, sustrage portofelul, multiplică neplăcerile şi divide prietenii".

*

Puşkin se afla într-o seară la teatru, unde juca celebra actriţă Assenkova, pe care n-o putea însă suferi. Vecinii lui erau în schimb foarte entuziasmaţi, aplaudînd frenetic. Observînd indiferenţa spectatorului de alături, şoptiră între ei :

— Trebuie să fie un necunoscător într-ale artei.

Puşkin, auzindu-i, interveni :

— Domnii mei, nu sînt de loc un neînţelegător al artei. Sînt poetul Puşkin. Insulta pe care mi-aţi adresat-o ar merita pedepsită cu cîte două perechi de palme pentru fiecare din dv. Dar mă abţin pentru singurul motiv că nu cumva la sunetul palmelor mele, actriţa să creadă că am aplaudat-o.

Va aduna şatrele de ţigani şi le va fi ataman. Atunci nu va trebui să se gîndească la pîinea cea de toate zilele. Lui i se va aduce cea mai bună bucată, cea mai frumoasă cupă de vin. După el, asta-i viaţa !

Pentru prima oară bunicul şi nepoata s-au ciorovăit cînd Ida a început a se pregăti pentru şcoală. Cu toate că bătrînul era măgulit de faptul că nepoata lui va şti carte, simţea în această ştiinţă de carte un rival al şatrelor ţiganilor. S-au ciorovăit a doua oară cînd ea a terminat şcoala şi s-a dus să muncească la sovhoz, în brigada de viticultură. Ţigancă la viţa de vie ! Firește, pentru alţii e foarte frumos, dar nu şi pentru nepoata lui, nepoată de ataman. De ce nu şi-ar trăi viaţa mîngîind cu degetele ei subţiri strunele chitarei şi pe gîtul ei n-ar scînteia aurul şi argintul salbelor...

Drept e, Ida n-a avut mamă, n-a avut cine s-o înveţe doftoriceliile, ghicitul şi toate cele fără de care o ţigancă nu poate exista. Dar toate acestea nu le are omul din naştere ? Şi ce sînge curge într-însa...

Căsuţa liniştită de la poalele Muntelui Negru răsuna de voci care nu erau pe placul bătrînului. El îi primea prietenele cu un zîmbet ascuns sub mustăţi, rece ca o ploaie măruntă de toamnă. Şi tăcea, mai curînd se întorcea cu faţa la perete şi stătea culcat ţeapăn şi, indiscutabil, furios. Dar cine ţinea seama de el ? Cîte cîudăţenii nu au bătrînii ?

Fetele discutau despre treburile lor : că în sectorul de lîngă pod sasluna n-a reuşit să prindă ; că cine o fi vinovat că pînă acum nu a fost legată viţa pe cea de-a doua terasă a muntelui... Flăcăreau şi despre flăcăi, dar nu în felul cum se făcea în şatră, în jurul focului. Sau poate numai i se părea... Dar cum era, atunci, pe vremea lui, în jurul focului ? Erau nepăsători, fără griji ? N-ar spune. Veseli ? Nici atît. Dar cum era ? Era un cer adînc, negru, plin de stele. Erau cîntece, triste şi vesele. Cînd priveşti îndelung dansul focului, asculţi cîntecele, clinchetul uşor al clopoţeilor şi suspinul chitarei — totul dispare. Pînă şi focul oboseşte. Numai jeraticul mai trosneşte din cînd în cînd, aruncînd puzderie de scîntei.

Scîntei se mai aprind şi azi în ochii lui Zsiga cînd îşi aduce aminte de ceva îngrozitor, nemărturisit nimănui.

Atunci bolboroseşte :

— ...Trage la oameni. Nu-i a bine.

Şi din nou cade pe gînduri : „O să se abată o nenorocire pe capul ei şi or s-o părăsească prietenele. Cunosc eu oamenii".

Dar îi cunoştea ? Cunoştea gîndurile, planurile, faptele lor ? Vorbele prietenelor Idei ajungeau la el ca printr-o ceaţă. Nu era curios. Dar, degeaba. Şi chiar dacă nu catadicsea să se alăture la discuţiile lor, ar fi putut măcar să asculte ce vorbesc. Dar poate că oamenilor li se pare numai că pe el nu-l interesează nimic, că nu observă nimic. El era moldul de lîngă colibă : toate le vede — şi rîul, şi viile, şi cerul, şi oamenii. El însă nu trăieşte acolo unde s-a statornicit fumul caselor omeneşti. El tot aşa rămîne, la distanţă de suflarea omenească. Dar ea îl învăluie în aburii ei, îi înfăşoară capul şi gîndurile în ceaţă. De aceea Zsiga nu vrea să stea de vorbă cu Ida. Să-i reproşeze că-i uşuratică, nu poate. Are şi ea atîtea griji şi acasă, şi la sovhoz. Ea are griji, iar el — gînduri. S-au înfipt în el cu nădejde, ca moldul în pămîntul pietros. Şi-ar spune părerea, de-ar fi sigur că nu greşeşte. Un ataman, chiar şi un fost ataman, n-are voie să greşească.

Şi gîndurile, prinzînd glas, îi zvîcnesc în tîmple, se înghesuie să iasă la lumină. Puţină răbdare. Nu trebuie să te grăbeşti.

Zilele şi nopţile treceau precum caii înhămaţi la căruţa greoaie a ţiganilor.

...Ziua aceea promitea să fie însorită. Dar în munţi parcă poţi şti dinainte cum o să fie timpul ? Cu atît mai mult primăvara sau toamna.

Presimţind parcă ceva rău, Zsiga a privit, neîncrezător, cu palma streaşină, spre cer. S-a uitat la soare, apoi la căciula Muntelui Negru şi abia după aceea s-a apropiat de rîu.

Apa creştea. În munţi ploua. Se apropie o nenorocire...

Ploaia a venit o dată cu amurgul. Fîşiile sale mlădioase s-au furişat de după Muntele Negru şi au pornit-o spre vale. Rîul se umfla.

Bătrînul ţigan nu putea să doarmă.

Ida dormea. El însă stătea la geam și privea. Între cer și pământ fulgerul spintecă aerul și în depărtare bubui puternic tunetul, făcînd căsuța țărănească să se cutremure. Trezită din somn, Ida alergă spre fereastră. Începu să vuiască vîntul; molidul scîrțîia jalnic. Poate plîngea de singurătate, poate se temea de furtună. Dar cel mai tare gemea rîul, scrîșnind de durere din dinții de piatră. Prin pînza deasă a ploii, focurile de lîngă pod păreau niște licurici. Bunicul și nepoata tăceau. Zsiga ar fi vrut să strige:

— Nenorocire! Inundație!

Dar cui, pentru cine? Idei? Era aici. Vedea și ea: Tisa ieșise din albie și nimic nu i se putea împotrivi.

Ida s-a îmbrăcat repede și s-a îndreptat spre ușă. Zsiga a reușit să arunce numai un cuvînt:

— Încotro?

S-a întors spre ziuă. Ochii ei erau enormi, mari ca stelele, dar lipsiți de strălucire. Ploaia continua. Apa ajunsese aproape de pod. Încă puțin și avea să acopere prima terasă a muntelui.

— Ți-am spus eu: rîul e mai puternic decît tine, mai puternic decît oamenii.

Storcîndu-și în mîini cozile ude, Ida privea în gol:

— De ce nu iubești oamenii?

Afară se dezlănțuise furtuna. Întorcîndu-se spre geamul plîns, Zsiga încercă să vorbească. Dar ce poți spune? El era ataman. Nu era de-ajuns că ai lui se uitau la el chioriș? Trebuia să se mai ferească și de străini. Ce, țiganul nu e om? De ce a pierit întreaga șatră? Da, a înțeles, era război. Nu mureau numai țiganii. Dar de ce trebuie țiganul să sufere atîta? Nu înțelege ea cît îl costă asta pe el, ataman și țigan? Era încă prea tînără ca să înțeleagă totul. Vorbele îi clocoteau și tot ce i se adunase în suflet năvăli ca Tisa.

În colibă se făcuse liniște — liniște de tot. Cu băgare de seamă, parcă ar fi avut de-a face cu un bolnav, Ida începu să-i vorbească bunicului despre ale ei. Își aduce aminte bunicul de țiganca Kati, aceea din brigada a doua? Aceea care cîntă așa de frumos cîntecul despre privighetoarea deasupra apei. Ei bine, pe săptămîna viitoare Kati a potrit-o la nuntă. Și mirele ei e Balint. Acela care l-a ajutat o dată să-și potcovească calul. E și puternic și bun mecanic, dar parcă asta-i totul?

Ei, cum poți să nu-i iubești?

Dar învățatul Géza, fiul țiganului Soti, unde a ajuns! E agronom, știe totul despre struguri. Iubește pămîntul pentru că pămîntul poartă în el viața... Și cum poate bunicul visa să bătătorească cu roțile căruțelor hîrtoapele acestui pămînt, să-l transforme în drumuri prăfoase, să-l ardă cu focurile șatrei? Pămîntul nu este un vînt înșelător, nu este amestecătura de noroi de pe roțile căruțelor. Trebuie să-l iubești ca Balint, ca Géza, cum îl iubește ea. Bunicul e un om înțelept, știe că chiar și stelele de pe cerul negru, în care el avea atîta încredere, stau totdeauna la locul lor. Și dacă el se va lega tot așa de pămînt, oamenii îl vor înțelege și poate că îl vor îndrăgi.

Ida vorbea despre toate bucuriile ei și ale prietenelor sale. Chiar dacă el nu înțelegea totul, cel puțin simțea, și asta o bucura. Doar nu era el dușmanul Idei lui!

Avea el vreo bucurie a lui, personală? O avusese, dar demult. Amintirile fuseseră acoperite de fumul focurilor aprinse în cîmp, de praful drumurilor. Și ce-i rămăsese? Uite, inelul ăsta de argint și cravașa de ataman din fundul cufărului. N-ar fi mai bine să se uite în jur cu mai multă atenție? Viile acestea, apele dătătoare de viață ale rîului și cîntecele fetelor, și armăsarii de rasă din grajdul sovhozului, și vinul nou din crame, și fiecărcala domoală a grăjdarilor — în toată liniștea asta este de fapt bucuria lui. Chiar și ploaia, căci oamenii îl vor ajuta s-o scoată la capăt. Și din nou va fi soare, la fel de strălucitor ca scînteile metalului fierbinte din fierărie.

...Ploaia nu mai contenea. Bacul fusese smuls de ape. Din fericire, nimeni nu se afla pe el. Aproape de miezul nopții niște lovituri în sine au chemat oamenii în ajutor. Apa, biciuind terasa de jos a muntelui,

ANECDOTE

Un prieten o întrebă o dată pe George Sand cum de a putut să adoarmă la o reprezentație de la Opera Franceză, căci abia aștepta să-i audă părerea despre acel spectacol.

Foarte liniștită, George Sand îi răspunse prietenului ei:

— Nu crezi că și somnul înseamnă o opinie?

*

Un oarecare îl întrebă pe Bernard Shaw:

— Spuneți-mi, maestre, credeți că dacă te însori vinerea trebuie să fii nefericit toată viața?

— Desigur — răspunse Shaw — în fond de ce ar face excepție vinerea?

*

O doamnă, al cărei soț era bolnav, îl întrebă pe Bernard Shaw, care venise să-l vadă:

— Ce părere aveți, maestre? Îl vreo speranță?

— Hm! — spuse malițios umoristul — totul depinde de ceea ce sperați dv.!

*

Un oarecare îi ceru lui Socrate să-i împrumute cu bani.

— Împrumută de la tine însuți — îi răspunse filozoful — și astfel vei face economii din propriile-ți cheltuieli.

*

Socrate începuse la un moment dat să se ocupe de sculptură, dar în curînd renunță, deși vădea un oarecare talent. El spunea:

— Mi se pare o mare stupiditate ca un om să piardă vremea ca să dea unei bucăți de piatră aspect uman, în timp ce atîția oameni se străduiesc să pară bucăți de piatră.

*

Rodin sculptase o serie de nouă femei.

— Cum le veți numi? — îl întrebă un critic.

— Încă nu m-am gîndit.

— Vă dau eu ideea: „Cele nouă muze".

După cîteva zile un american îi cumpără două din cele nouă figuri, așa că denumirea nu mai putea servi pentru celelalte șapte. Rodin îi ceru sfatul criticului.

— Dar e foarte simplu : le veți numi „Cele șapte păcate".

După cîteva zile un alt american îi cumpără lui Rodin alte două figuri. Tot sfătuit de critic, grupul a rămas numit „Cele cinci simțuri".

Alt american îi cumpără altă figură. Rămîn „Cele patru anotimpuri".

A patra figură dispare ; criticul este inepuizabil : „Cele trei grații".

În sfîrșit, Rodin se află față în față cu singura rămasă. Fără a mai cere sfatul criticului său îi scrise acest titlu : „Solitudine".

*

Giuseppe Roncati, ilustru medic italian, directorul „Spitalului de boli mintale", de la sfîrșitul secolului trecut, după vizita cotidiană pe la paturile „nebunilor săi", cînd ajungea la poartă, înainte de a pleca din spital, obișnuia să le spună studenților care se adunau în jurul lui :

— Iată acum, dragii mei, după ce-am vizitat micul balamuc, să intrăm în cel mare.

*

Salvatore Rosa, pictor și poet napolitan, avea un sistem care nu dădea niciodată greș de a se debarasa de pisălogi. Cum întîlnea pe vreunul pe stradă, fără a-l mai da răgaz să deschidă gura îi spunea el :

— Iartă-mă dacă nu mă opresc, dar văd apropiindu-se de noi un mare pisălog.

Vorbind cu baronul-bancher Rotschild, un prieten de-al său i se văita că împrumutase cuiva zece mii de lire.

— De ce nu-l obligi în tribunal ? — întrebă Rotschild.

— Dacă aș avea vreun document, vreun act... ca să dovedesc că l-am împrumutat cu acești bani. Dar n-am nici o chitanță !

— Fă rost de așa ceva și citează-l !

— Și cum să fac ?

— Simplu. Scrie-i să-ți trimeată cele douăzeci de mii de lire înapoi.

— Ei bine, dar nu i-am împrumutat decît zece mii...

— Întocmai ; el îți va răspunde că nu-ți datorează decît zece mii...

amenința să strice vița de vie... Ida s-a pregătit în tăcere, a scos lopata, a zimbit bunicului și a trecut pragul ușii.

— Așteaptă !

A rugat-o să aibă grijă. Tisa nu glumește.

De obicei, în zilele revărsărilor de toamnă apa nu se ridica mai sus de pod. Primăvara e într-adevăr mai rău ; în vale plouă, în munți se topește zăpada. Te poți aștepta la orice din partea rîului. Și acum la fel. Dacă ploaia nu se oprește pînă spre seară, o să fie nenorocire. Dar dacă...

— Dar dacă — s-au aprins ochii lui Zsiga — dacă lîngă căsuța lor s-ar adînci ripa, iar sus s-ar săpa o barieră în dreptul bătrînului molid...

Nici n-a observat că și-a spus gîndul cu voce tare. S-a speriat, căci și-a dat seama că s-ar putea ca apele să ducă coliba lor... Iar Ida îi și sărută mustățile țepoase.

...Adunîndu-și în fugă cîteva lucruri, Zsiga ieși în furtună. Apa, bolborosind printre pietre, se apropie în fugă de prag, mîngîind ramurile molidului căzut. Buzele cenușii ale lui Zsiga șopteau :

— Nu, nu...

Voia oare să ceară iertare molidului sau îi era frică că va rămîne singur de tot în singurătatea lui ? Poate trebuia să se bucure. Apa smulgea un lucru de care el, fără să-și dea seama, prinsese rădăcini, distrugea locul încălzit și gospodărit de el. Și nu e oare ăsta vîntul acela pe care el l-a visat atîta ?

La drum !... Dar... cum rămîne cu Ida ? Fata plecase printre oameni. Zsiga rămase pe gînduri. Dacă Ida nu va merge cu el, nu va putea fi fericit. Privi în jur. Apa, năvălind în căsuță, o făcu să se clatine din temelii. Zsiga simți din nou o înțepătură : unde o să se întoarcă Ida lui ? Dar oare nu-și răscolește sufletul dinadins cu gîndul la Ida ? N-are rost să se mintă. Îi pare rău după colibă, după munca pe care a investit-o în ea și îi mai pare rău de ceva... Zsiga întoarse spatele colibei și plecă. Mergea și se uita mereu îndărăt, cum te-ai uita la un armăsar potcovit, ascultînd atent la sunetul copitelor.

Zsiga s-a dus între oameni.

De atunci lui Zsiga i se spune unchiule — „bacsi". În regiunea transcarpatică, cuvîntul ăsta unguresc a devenit drag și țiganilor, și cehilor, și ucrainenilor, și rușilor — tuturor celor care trăiesc aici ; cuvîntul ăsta i-a fost dăruit și lui Zsiga. Dacă Zsiga-bacsi ar fi știut că noaptea aceea cumplită avea să fie ziua nașterii lui, ar fi ținut minte mult mai multe. Ar fi putut să povestească cum el, împreună cu oamenii, învînseseră Tisa, cum, obosit dar fericit de victoria lui, asculta cu nesaț larma omenească. Iar focurile... chiar și ele păreau să joace mai vesel. Mergînd de la un foc la altul, pretutindeni în fața lui Zsiga-bacsi un cerc de oameni se desfăcea ca să-l primească pentru ca apoi să se strîngă din nou. Oamenii îi ofereau cu respect care tutun, care un păhărel de pălincă. Ar fi putut să-și mai aducă aminte cum oamenii, laolaltă, i-au construit casa. Nu pe vechiul loc, ci mai aproape de drum, mai aproape de ei, de oameni. O casă adevărată, nu o colibă.

Am fost martor la toate acestea.

Am fost și la inaugurare. Zsiga-bacsi mi-a adus și mie un pahar cu vin. Am urat stăpînului casei numai bine, bucurii și bunăstare. Cînd oaspeții au început să se împrăștie, era trecut de miezul nopții. Pe cer stelele străluceau — iată Carul Mare, iată și Carul Mic, toate sînt la locul lor. M-am oprit în poartă. Am vrut să mai stau de vorbă cu stăpînul. Va trebui să-i smulg cuvintele cu cleștele ? Auzisem, multe despre firea lui închisă.

— Oho... toate vreți să le știți așa, dintr-o dată — a obiectat Zsiga. Dacă ați fi trecut prin cîte mi-a fost dat mie să trec...

Și mi-a povestit viața lui.

Eh, dac-ar bănui careva cum ar fi vrut Zsiga-bacsi, fostul ataman, să mai fie o dată tînăr.

În românește de Nadia LUNGU

PUTEREA ARTEI

S. VOVIN

Tînăra actriță Nina Sistemina, care în scurta-i carieră cinematografică a creat o galerie de personaje pozitive, a acceptat, spre surprinderea tuturor, rolul Babei Cloanța. Această hotărîre senzațională a fost precedată de niște întîmplări cam stranii.

O dată, cînd Nina Sistemina își citea corespondența, a dat peste o scrisoare al cărei expeditor nu scrisese adresa pe plic. Actrița a deschis-o, a parcurs cu privirea primele rînduri, iar ceea ce urma a citit și recitit cu glas tare timp de vreo cincisprezece minute:

„...trimite-mi un acordeon. Un biet acordeon n-o să facă gaură în salariul dumitale, iar mie o să-mi fie de mare folos. Cînd am văzut filmul în care îți dai toate economiile ăluia de i-a ars casa, am înțeles că ești piinea lui Dumnezeu. Și Lioha, tovarășul meu de zdup, a înțeles. Mi-au rămas cîteva zile și fără acordeon mă plictisesc. Sînt sigur că un om atît de minunat ca dumneata n-o să-mi refuze mica mea rugăminte. Și Lioha e sigur. Îți doresc noi succese artistice!

Semecikin"

Intrînd în atmosferă, actrița a trebuit să admită că, într-adevăr, pentru Semecikin și Lioha e plictisitor la închisoare fără acordeon și și-a propus să se ducă la magazinul de instrumente muzicale. Dar următoarea scrisoare a făcut-o să-și schimbe hotărîrea. O altă admiratoare o ruga să-i trimită măcar unul dintre paltoanele de blană pe care le-a purtat în diferite filme. „Un palton n-o să facă gaură în garderoba dv., pe cînd pentru mine..."

Peste cîtva timp, în toiul nopții, la ușa actriței a sunat un necunoscut cu o valiză în mînă.

— Sînt venit în delegație. N-am găsit cameră la hotel și m-am înfățișat direct la dv. — a informat-o el vesel.

Nina Sistemina a încremenit. Iar musafirul, dîndu-i roată de cîteva ori, s-a apucat să o studieze cu interes. Pentru prima dată o vedea de aproape pe actrița sa favorită și această apropiere îi dădea o plăcută stare euforică.

— Ici n-au camere, dincolo nu, iar noaptea venea grămadă peste mine. Ce să fac? Noroc că mi-am amintit de un film. Acela în care dv. adăpostiți un ostaș rănit, deși în jur foiesc fasciștii. Poate o să mă adăpostească și pe mine — mi-am zis. E un om atît de bun, de săritor... Și am pornit-o încoace.

Acestea fiind zise, musafirul și-a luat valiza și s-a dus direct în bucătărie.

— Considerați că nu sînt aici — s-a auzit de acolo vocea lui, urmată de un zdrăngănit de cratițe.

Toată noaptea actrița, speriată, n-a închis un ochi, iar dimineața, după ce necunoscutul a plecat la treburile lui, s-a așezat pe valiza rămasă în mijlocul bucătăriei și a izbucnit în plîns...

Musafirul s-a întors puțin făcut. Plin de exuberanță, i-a adus la cunoștință că s-a hotărît să-și părăsească nevasta și copiii în provincie și să rămînă definitiv la ea. Fiindcă, cum spunea Cehov, la actriță îi plăcea totul: și fața, și îmbrăcămintea, și sufletul, și felul de a gîndi, și garsoniera...

Monologul lui înflăcărat a fost întrerupt de șoferul studioului, care a venit să o ia pe actriță la filmare. Cumpănind într-o clipită situația, el a scos afară întîi valiza, apoi pe posesorul ei.

La vreo lună și jumătate de la această întîmplare, Nina Sistemina a găsit la ușa ei un copil părăsit. În scutecele copilului se afla o scrisoare cu următorul conținut:

„Iubită Nina Sistemina! Sînteți actrița mea preferată. Azi am ieșit de la maternitate și am văzut pe un gard afișul noului dv. film pe ecran lat. Am alergat într-un suflet la cinema. În acest film dv. creșteți copii străini. Filmul mi-a plăcut foarte mult. Și acum să vă spun despre mine. Sînt nenorocită. El s-a dovedit un ticălos, deoarece are nevastă și copii la Zagorsk. Cînd am ieșit de la cinema, am luat hotărîrea să las copilul la dv. Îmi vine greu, dar ce să fac? Știu că la dv. o să-i fie mai bine. La revedere, aștept cu nerăbdare noul dv. film. O necunoscută.

P.S. Pe băiat îl cheamă Innokenti, în cinstea celebrului actor de cinema Batalov".

După ce a citit scrisoarea, actrița a simțit că o părăsesc puterile și s-a lăsat pe treapta rece, lîngă Innokenti.

Identitatea necunoscutei a fost stabilită cu destulă ușurință.

Aceste evenimente însă i-au provocat sensibilei actrițe un puternic șoc nervos. După ce și-a revenit, a înțeles că așa nu mai merge și cînd i s-a propus rolul unei femei generoase care renunță o partidă strălucită și se mărită cu un inventator ratat, ca să-l ajute să-și recapete încrederea în sine, l-a refuzat categoric: i-a și văzut pe toți ratații candidați la însurătoare făcînd coadă la ușa ei...

Creată de natură parcă anume pentru rolurile pozitive, actrița s-a decis să se reprofileze pe acelea de răufăcătoare. Și cînd un regizor i-a vorbit de intenția lui de a face un film despre Baba Cloanța, pe care vroia să o prezinte dintr-un unghi nou, original, dezvăluind-o dinăuntru și dărîmînd vechea tradiție iconografică, actrița a acceptat rolul cu plăcere.

La premieră, doar spectatorii cu nervii foarte tari n-au clănțănit din dinți de groază. Și după ce „Viața particulară a Babei Cloanța" a făcut turul ecranelor, viața particulară a actriței s-a schimbat brusc în bine. Era și de așteptat. Cine s-ar încumeta să se ducă la un om necunoscut și să-i spună:

— Bună ziua! Tocmai am văzut filmul în care mîncați copii și m-am simțit irezistibil atras spre dv.

Ar fi absurd!

În românește de Iulia SCUTARU

POVESTEA UNUI CĂLĂTOR ȘI A UNUI PAT CU BALDACHIN

Wilkie COLLINS

După terminarea colegiului, ne-am luat îngăduința, eu și cu un prieten, englez ca și mine, să petrecem cîtva timp la Paris. Eram amîndoi tineri și doream să cunoaștem cît mai multe din fermecătoarea capitală a Franței. Într-o noapte, rătăceam prin apropiere de Palais Royal. „Ce-ar fi, mă adresai amicului meu, dacă am merge și noi să vedem un tripou. Dar știi, nu unul de „lume bună", ci un local în care să fie primiți și clienți mai prost îmbrăcați, așa cum, de pildă, sîntem noi".

„Foarte bine", a răspuns prietenul meu. „Nu trebuie să mergem prea departe ca să găsim ceea ce vrei. Iată chiar în fața noastră unul pe care-l cred corespunzător dorinței tale".

În cîteva clipe eram înaintea ușii de intrare.

Ne-am lăsat pălăriile și bastoanele la portar și am trecut în sala de joc. Nu era multă lume dar toți cei de față aveau o înfățișare jalnică. În încăpere domnea o tăcere stranie. Un tînăr slab, cu părul lung, cu ochii înfundați în orbite și privirea rătăcită, urmărea cu lăcomie cărțile, fără a scoate un cuvînt; un alt jucător, gras și fleșcăit, păstra aceeași tăcere; un bătrîn, murdar, zbîrcit, cu hainele peticite, după ce-și pierduse ultimul ban, privea deznădăjduit că nu mai putea continua jocul, păstrînd aceeași tăcere. Chiar și vocea crupierului suna straniu în atmosfera încăperii.

M-am îndreptat spre masă și am început să joc. Din nefericire am cîștigat; am cîștigat atît de mult încît jucătorii s-au îngrămădit în jurul meu, privind atent și lacom la mizele mele, șoptindu-și unul altuia că străinul încearcă să spargă banca.

N-am fost niciodată jucător în adevăratul înțeles al cuvîntului. Jucam numai ca să mă distrez și nu știam ce înseamnă a fi aht după cîștig. Dar acum, era cu totul altceva. Acum, pentru prima oară în viața mea, simțeam cu adevărat pasiunea de a juca. Succesul întîi m-a zăpăcit, apoi m-a amețit. Mizele mele creșteau atît de vertiginos încît jucătorii părăseau mesele unul după altul, venind să-mi urmărească jocul cu sufletul la gură. Chiar și crupierul era stupefiat. Un singur om din cei care erau de față își păstra sîngele rece și acesta era prietenul meu. El s-a apropiat de mine și cu glas scăzut m-a îndemnat să mă ridic de la joc și să părăsim localul.

Mi-a repetat de mai multe ori această rugăminte și a plecat numai după ce l-am refuzat categoric.

Curînd după plecarea lui am auzit în spate o voce răgușită: „Strașnică lovitură, pe cinstea mea de bătrîn soldat, n-am văzut în viața mea așa lovitură. Hai, dă-i drumul și sparge banca!"

Am întors capul și am văzut un om înalt, într-un veston jerpelit. Avea ochii bulbucați și injectați, mustățile pleoștite, nasul lovit și cele mai murdare mîini pe care le-am văzut vreodată. Dacă aș fi putut judeca cu mintea limpede, l-aș fi luat drept un tip suspect. Dar, înfierbîntat și surescitat, eram gata să iau drept prieten pe orice individ care mă împingea să joc mai departe.

„Hai, striga „prietenul" meu în veston, hai, bravul meu camarad englez, dă-i înainte și sparge banca!"

Am continuat să joc din ce în ce mai înnebunit și după mai puțin de un sfert de oră, crupierul a declarat disperat: „Domnilor, banca s-a închis".

Toate bancnotele și toate monedele din „bancă" zăceau grămadă în fața mea, așteptînd să le vîr în buzunare.

„Pune banii în batistă, dragă domnule, spuse bătrînul cu veston, cîștigul tău atîrnă prea greu ca să-l bagi în buzunare. Fă două noduri duble și bine strînse ca să nu-l prăpădești. Și acum, norocosule domn, eu, un bătrîn din armata franceză, îți cer să bei cu mine o sticlă de șampanie înainte de a pleca".

Am băut sticla. Am comandat alta pe care de asemenea am băut-o. O clipă după ce am golit și a doua sticlă, m-am simțit de parc-aș fi înghițit foc, iar creierii mi se păreau în flăcări. Nici o băutură nu avusese în viața mea pînă atunci un asemenea efect.

„Brav ostaș din armata franceză, am strigat înfierbîntat de băutură, m-am aprins! Dumneata cum te simți? Hai să stingem focul cu încă o sticlă de șampanie".

Dar bătrînul soldat s-a gîndit un minut, a scuturat din cap și a spus cu gravitate: „Cafea!" și a ieșit din încăpere.

Se părea că acest cuvînt a avut un efect miraculos asupra celor prezenți. Toți s-au ridicat să plece. Cînd bătrînul ostaș s-a întors, rămăsesem singuri. Liniștea era acum și mai apăsătoare.

„Ascultă, prietene, a spus soldatul șoptind misterios, ascultă sfatul unui veteran. Am cerut patroanei o cafea foarte tare. Să bei această cafea ca să te trezești înainte de a pleca acasă. Ai cîștigat o sumă colosală și trebuie să fii prudent pe drum".

Chiar atunci cafeaua a fost adusă și turnată în două cești. Prevăzătorul meu prieten îmi întinse una din ele cu o înclinare a capului. Eram foarte însetat și am înghițit-o pe nerăsuflate. Aproape imediat după aceea, m-a apucat brusc o amețeală și m-am simțit mai beat ca înainte. Îmi vuiau urechile și toată încăperea se învîrtea cu mine. M-am ridicat și a trebuit să mă sprijin de masă pentru a-mi putea ține echilibrul; mă bîlbîiam, vrînd să spun că mă simt așa de rău încît nu știu cum am să mă duc acasă.

„Dragă prietene, spuse bătrînul soldat, ar fi o nebunie să te duci acasă în halul ăsta; fără îndoială că ți-ai pierde banii sau ai putea fi jefuit și chiar asasinat. Eu voi dormi aici; și dumneata ai putea face la fel, iar mîine dimineață, în plină zi, vei pleca acasă fără nici o primejdie".

Am fost de acord cu propunerea soldatului care m-a condus în camera unde urma să-mi petrec noaptea. Mi-a propus să luăm împreună micul dejun a doua zi dimineață, mi-a scuturat mîna și a plecat.

Am fugit spre lavoar, am băut puțină apă, m-am spălat pe față și m-am așezat pe un scaun, încercînd să-mi revin. Curînd m-am simțit mai bine, amețeala a dispărut și mă gîndeam la riscul de a dormi o noapte întreagă într-un astfel de local sau la riscul și mai mare de a pleca acasă în toiul nopții singur pe străzile

Parisului, cu o mare sumă de bani asupra mea. Am decis să rămîn.

Am zăvorît uşa. M-am uitat sub pat şi în dulap, am închis bine fereastra şi apoi m-am dezbrăcat, am stins lumina şi m-am întins în pat cu batista plină de bani sub pernă. Dar curînd mi-am dat seama nu numai că n-am să pot dormi dar că nici n-am să pot închide ochii. Eram într-o asemenea stare de surescitare că fiecare fibră din corpul meu era încordată. Mă zvîrcoleam fără să-mi găsesc locul şi în cele din urmă am înţeles că urma să petrec o noapte albă. Ce puteam face? Nu aveam ce citi şi mă temeam că dacă nu voi găsi ceva cu care să-mi trec timpul, voi petrece o noaptea întreagă într-o stare de mare tensiune.

M-am aşezat într-un cot şi am început să privesc prin camera luminată acum de o lună splendidă. Vedeam toată mobila din jurul meu. Patul în care stăteam culcat era un pat cu baldachin care avea o bordură de creton şi draperii murdare pe care le-am dat la o parte înainte de a mă băga în el. În cameră mai erau un lavoar de marmură şi două scaune mici cu haina, vesta şi pantalonii mei pe ele. Mai erau un fotoliu mare, un scrin pe care se găsea o călimară de birou din marmură, spartă, o masă de toaletă cu oglindă, iar pe perete, în faţa mea, un tablou vechi şi de culoare închisă. Era portretul unui individ care purta o pălărie mare, spaniolă, cu pene. Am numărat aceste pene. Erau trei albe şi două verzi. Apoi m-am uitat la fereastră; lumina strălucitoare a lunii îmi amintea de nopţile cu lună din Anglia cînd mă întorceam acasă de la vreun picnic vesel. Stăteam întins şi îmi evocam acel picnic şi veselia noastră în drum spre casă. Apoi, deodată, nu ştiu de ce, m-am uitat din nou la tablou.

Doamne, Dumnezeule! Pălăria individului dispăruse şi nici penele pe care le numărasem mai înainte nu se mai vedeau. Întunericul din cameră ascundea acum fruntea şi ochii portretului.

M-am aşezat cu faţa în sus şi am privit deasupra mea. Eram nebun? Beat? Visam? Ameţisem din nou? Sau baldachinul cobora încet şi fără zgomot, drept spre mine?

Am simţit că-mi îngheaţă sîngele în vine.

M-am întors pe o parte ca să mă pot încredinţa dacă baldachinul se mişcă cu adevărat. Privii portretul de pe perete. Portretul dispărea pe măsură ce baldachinul continua să se lase încet în jos, ascunzîndu-i vederii mele.

Priveam ţintă în sus, amuţit şi cu sufletul la gură. Baldachinul cobora tot mai jos, tot mai jos, în timp ce eu, înţepenit de frică, continuam să stau întins, fără a fi în stare să mă mişc. Baldachinul cobora mereu şi începeam să-i simt mirosul stătut apropiindu-se. În ultima clipă instinctul de conservare m-a pus în mişcare. M-am rostogolit din pat şi în momentul cînd am ajuns pe duşumea, baldachinul s-a prăbuşit pe pat, acoperindu-l în întregime. Am descoperit atunci că ceea ce mi se păruse a fi un baldachin obişnuit, era în realitate o saltea groasă şi lată. În mijloc se găsea un şurub enorm din lemn, care se lăsa în jos printr-o gaură din tavan. Întregul dispozitiv semăna cu o presă obişnuită care se punea în mişcare cu un zgomot abia perceptibil. Totul în jurul meu era liniştit şi în această linişte lugubră am văzut în faţa mea o tainică maşină a morţii, aşa cum exista probabil în cele mai negre zile ale Inchiziţiei. Priveam îngrozit şi fără răsuflare această maşinărie şi numai după ce mi-am revenit am înţeles conspiraţia pusă la cale împotriva mea.

Ceaşca de cafea fusese drogată şi încă foarte puternic. Am fost salvat de la moarte, datorită dozei prea mari de narcotic din cafea: aceasta mi-a provocat febra care m-a ţinut treaz. Mă înfioram la gîndul că mulţi dintre cîştigătorii dinaintea mea au dormit în acest pat, aşa cum era să dorm şi eu, şi nimeni nu i-a mai văzut vreodată.

Cum stăteam cu gîndul la aceştia, baldachinul a început iar să se mişte. După ce rămăsese pe pat vreo zece minute a început să se ridice. Ticăloşii care manevraseră de sus întregul mecanism îşi închipuiau că operaţia a fost terminată. Groaznicul baldachin se ridica acum, încet şi tăcut, tot aşa cum coborîse. După ce a ajuns în poziţia iniţială, patul a devenit din nou, în aparenţă, un pat obişnuit chiar şi pentru ochii cei mai bănuitori.

Acum, pentru prima oară, am fost în stare să mă mişc. M-am îmbrăcat şi m-am îndreptat spre fereastră pentru că aceasta era singura mea posibilitate de a părăsi camera fără zgomot.

Camera se găsea la etajul al doilea şi dădea într-o fundătură. Am deschis fereastra cu multă grijă, ca să nu scîrţîie, altfel eram un om pierdut. Am privit în stradă. Să sar, ar fi fost moarte sigură. M-am uitat în jurul casei. O conductă de apă groasă pornea de jos şi trecea prin partea stîngă a ferestrei. Cînd am văzut-o, mi-am dat seama că sînt salvat. Am respirat uşurat pentru prima oară de cînd am văzut baldachinul coborînd spre mine.

Am ridicat piciorul peste pervaz dar mi-am amintit de batista plină cu bani de sub pernă. M-am îndreptat spre pat, am luat legătura cu bani. Chiar în acel moment am auzit un zgomot în dosul uşii. M-am înfiorat. Am ascultat. Nimic, totul se liniştise. Într-o clipită eram pe pervaz şi m-am prins cu mîinile şi picioarele de conductă.

Am alunecat de-a lungul ei, uşor şi tăcut. Ajuns în stradă m-am dus la postul de poliţie despre care ştiam că se află în apropiere. L-am găsit pe comisar şi cîţiva poliţişti. Cînd am încercat să le istorisesc pe nerăsuflate păţania mea, într-o franţuzească stîlcită, comisarul m-a luat drept un englez cherchelit care fusese buzunărit; dar curînd şi-a schimbat părerea şi, înainte de a termina de povestit, şi-a adunat hîrtiile de pe birou într-un sertar, şi-a luat pălăria, dînd ordin poliţiştilor să ia cu dînşii tot felul de scule. Apoi, foarte prietenos, m-a luat de braţ şi ne-am îndreptat spre tripou. Ajunşi la faţa locului, cîţiva agenţi au fost plasaţi la intrare şi în spatele casei, iar alţii au bătut cu putere în uşă, strigînd: „În numele legii, deschideţi!"

Un chelner, pe jumătate dezbrăcat, groaznic de palid, ne-a deschis uşa. A intrat comisarul, eu rămînînd ascuns în spatele poliţiştilor. A urmat un scurt dialog:

„Vrem să-l vedem pe englezul care doarme în această casă!"

„A plecat de cîteva ore".

„Nu, n-a plecat. Prietenul lui a plecat. El a rămas. Du-ne acolo unde doarme!"

„Vă jur că nu este aici".

„Iar eu te asigur că este. A dormit aici, n-a găsit prea comod patul vostru, a venit la noi să se plîngă

de aceasta, este acum printre oamenii mei și vreau să mă uit personal la acel pat. Renaudin! — l-a chemat el pe unul din polițiști. Ia-l pe acest om și pune-i cătușe. Și acum, domnilor, să urcăm".

Toți cei găsiți în casă au fost arestați, primul dintre ei fiind „veteranul".

Polițiștii au spart ușa camerei unde mi-am petrecut noaptea. Le-am arătat patul. Apoi ne-am urcat cu toții în camera de deasupra.

Comisarul a examinat-o, la lumina unei lanterne, a bătut de două ori cu piciorul în dușumea, a privit atent locul unde bătuse cu piciorul și a ordonat ca în acel punct să fie ridicate cu grijă scîndurile dușumelei. Între podea și tavanul camerei de jos se găsea o gaură adîncă. Înăuntru, o cutie de fier cu un șurub conectat la baldachinul de deasupra. Mai erau acolo șuruburi de rezervă, proaspăt unse, și niște pîrghii acoperite cu pîslă — o întreagă mașinărie în stare să pună în mișcare o presă.

Comisarul a pus în funcțiune mașinăria și lăsînd-o în supravegherea polițiștilor a coborît cu mine în dormitorul de jos. Aici am văzut baldachinul coborînd, dar nu așa lin și fără zgomot ca înainte. I-am spus asta comisarului. „Oamenii mei care lucrează la coborîrea baldachinului fac treaba asta pentru prima oară, pe cînd oamenii ai căror bani i-ai cîștigat aveau o practică îndelungată. Cunosc multe cazuri de oameni înecați — a continuat comisarul — asupra cărora s-au găsit, în portofele, scrisori prin care declarau că s-au aruncat în Sena după ce au pierdut totul la masa de joc. Cine poate ști cîți din aceștia n-au trecut prin ce-ai trecut și dumneata? Au cîștigat și ei așa cum ai cîștigat dumneata! Au ajuns la patul cu baldachin la fel ca dumneata! Au dormit în el! Au fost sufocați în el, cum era să fii și dumneata! Erau apoi azvîrliți în Sena cu o scrisoare ca aceea de care ți-am amintit înainte, scrisă de criminali! Cine poate ști! Vom cerceta..."

Restul povestirii mele este scurt. „Bătrînul soldat" și doi dintre complicii lui au fost pedepsiți așa cum trebuia; femeia care îmi drogase cafeaua a fost întemnițată pe mai mulți ani, iar întregul personal al tripoului și-a primit pedeapsa cuvenită, în timp ce eu am devenit timp de o săptămînă eroul saloanelor pariziene.

Dar de atunci nu am mai jucat niciodată. Simpla vedere a unei mese verzi, a cărților de joc sau a grămezilor de bani și fișe, îmi amintea totdeauna de baldachinul care cobora, gata să mă sufoce, în noaptea aceea blestemată.

In românește de Barbu BECEANU

DOUĂ IPOSTAZE DRAMATICE

Teodor MAZILU

I. saltimbancii în clipe de răgaz

(Pe cîmp. Un circ pe cale de plecare.)

CAMELIA: (Într-un moment de oboseală.) Nici situația asta de femeie paradiziacă nu-i prea plăcută. Ai chef, n-ai chef, trebuie să tragi bărbații de mînecă și să le arăți frumusețea munților. Nu că n-ar fi o meserie onorabilă, dar e foarte obositoare și mai ai și sentimentul idiot că strici orzul pe gîște. Bărbații sînt mărginiți, ei nu se plictisesc de durerea ta metafizică fiindcă știu că la capătul durerii metafizice tot o să te dezbraci. Așa că, cu gîndul la această ispită, rabdă și cuvintele lui Cristos. Oameni necăjiți și bărbații ăștia...

UN BĂRBAT CU CAPU-N NORI: Nu fi tristă, copilă a paradisului... Durerea e cea mai mare ofensă adusă vieții... Bucură-te, copilă!...

CAMELIA: Acu', după ce sînt moartă de oboseală, bolnavă și mahmură, vrei să mai și țopăi de bucurie? Știi că ești bine?!... Nu lăsa tristețea să coboare asupra ta..., cunosc frazele astea. Le-am folosit și eu adeseori. Așa că să vorbim ca între bandiți. Eu cu prăpăditul meu de sublim am ajuns în sapă de lemn. Tu, negustorule de iluzii, cum te descurci? Iese ceva din nefericita asta de minciună romantică?

UN BĂRBAT CU CAPU-N NORI: O, cîtă durere s-a adunat în sufletul tău dacă vorbești așa... Durere, durere, pretutindeni numai durere...

CAMELIA: Nu fă cu mine pe profetul, că sînt sătulă de cuvinte mari ca de mere acre... Ce dracu' te-ai profesionalizat așa?! Eu înțeleg că-ți cîștigi pîinea cu mutra asta picată din lună, dar cu mine n-are rost să-mi joci teatru. Ori discutăm negustorește, frumos, ori închidem armonicile și gata. Ai o mărășească?

UN BĂRBAT CU CAPU-N NORI: (Scoate o tabacheră.)

CAMELIA: Mersi. Hai, dă-i drumul. Ce-a ieșit din candoarea asta de fată mare, că nimeni nu-i nevinovat de florile mărului. ..Ți-ai luat mașinuță?

UN BĂRBAT CU CAPU-N NORI: Da. Mi-am luat. Mașinuță mi-am luat...

CAMELIA: Vorbește mai limpede, că doar n-ai prune în gură. Rentabilitatea unui sentiment nu-i un motiv de rușine. Ei, bravo, să fi adus fetelor bătrîne iluzia dragostei și să nu fi ieșit nimic din asta, era de rîsul găinilor. Să mă duci și pe mine cu mașina la Zărnești. Am auzit că sînt locuri frumoase pe acolo...

UN BĂRBAT CU CAPU-N NORI: (Devine volubil.) Eu sînt mulțumit, n-am de ce să mă plîng. Oame-

nii au nevoie să viseze...

CAMELIA : Am auzit că i-ai făgăduit unei fecioare fericirea, şi la plecare i-ai luat maşina de cusut.

UN BĂRBAT CU CAPU-N NORI : Da. I-am luat maşina de cusut. Nu neg, i-am luat maşina de cusut. Trebuia să dea şi ea ceva în schimbul acelor ceasuri pline de farmec. Eu nu cunosc ruşinea, numai oamenii întunecaţi cunosc ruşinea.

CAMELIA : Eşti o mare pramatie... Dacă ai fi mai tînăr te-aş lua de bărbat, am fi o pereche ideală. Ce de afaceri grozave am face împreună.

SUBLIMUL ÎN CAZ DE FORŢĂ MAJORĂ : Calde, plăcinte ! Calde plăcinte... (Aureola pe care o poartă în jurul capului îl încurcă în mod evident.) Calde plăcinte... Calde plăcinte... (Îşi ia aureola — cîteva buchete de raze de soare — şi-o ascunde în buzunar. Se apropie de cei doi.) Calde plăcinte...

CAMELIA : Ei, ce zici, floare de cîmp, faci cinste cu o plăcintă ?

BĂRBATUL CU CAPU-N NORI : Eu să fac cinste ? ! O, nu, mi-e imposibil, copilă dragă... Mi se pare mai curat, mai frumos să plătim nemţeşte, fiecare partea lui.

CAMELIA : Mă, da cîrpănos mai eşti, mă... Ia vino încoa' cumetre... Fă-ţi pomană cu două brînzoaice!... Plăteşte şeful !

BĂRBATUL CU CAPU-N NORI : Eu să plătesc ? De ce să plătesc eu ? Oare e posibil ca o femeie să fie atît de meschină ? Oare e posibil ? !

SUBLIMUL ÎN CAZ DE FORŢĂ MAJORĂ : Ne înţelegem noi la preţ... Sînt nişte plăcinte grozav de gustoase, abia le-am scos din cuptor...

CAMELIA : (Înfulecă o plăcintă.) Sînt grozave ! Ca la mama acasă... Ia bă şi mănîncă şi tu ! Nu mai strînge bani la ciorap !

BĂRBATUL CU CAPU-N NORI : Dă-mi, te rog, această plăcintă... Pune, te rog, mai mult zahăr... N-ai şi un şervel ? Mersi !

CAMELIA : Ce te holbezi aşa la mine, boşorogule ? ! Spune-mi mie ce vrei să vezi, că-ţi arăt... Vrei să te culci cu mine ? !

SUBLIMUL ÎN CAZ DE FORŢĂ MAJORĂ : Departe sînt de mine nemernicele patimi ale trupului... Adevăratele bucurii sînt cele ale spiritului...

CAMELIA : Ei, nu mai spune ? ! De cînd te-au lăsat puterile te-ai agăţat de Dumnezeu... Tu crezi, nenorocitule, că orice loc rămas liber e ocupat de mîna Domnului.

BĂRBATUL CU CAPU-N NORI : Nu vorbi aşa c-un om bătrîn. Ar putea să-ţi fie tată. Mie mi-e ruşine.

CAMELIA : Sigur că ţi-e ruşine... Ei, lasă, lasă, băieţaş' că ai scos bani frumoşi din ruşinea asta...

SUBLIMUL ÎN CAZ DE FORŢĂ MAJORĂ : Da, copilă. Îmi placi. Nu zic că nu mi-aş încălzi trupul în preajma ta.

CAMELIA : Auzi, preanevinovatule, ce zice moşul ? Şi-ar încălzi trupul în preajma mea... Hai, dă-mi o plăcintă... Lasă-te păgubaş, cumetre.

SUBLIMUL ÎN CAZ DE FORŢĂ MAJORĂ : Kant ! Immanuel Kant !

CAMELIA : (Printre înghiţituri.) Ce mormăi acolo, mă ?

SUBLIMUL ÎN CAZ DE FORŢĂ MAJORĂ : Kant ! Immanuel Kant ! De cîte ori o femeie mă respinge, îmi amintesc de Immanuel Kant ! Dumnezeu e dezgolirea naturii de sensul ei material.

BĂRBATUL CU CAPU-N NORI : Gustoasă plăcintă ! Admirabile cuvinte !

SUBLIMUL ÎN CAZ DE FORŢĂ MAJORĂ : (Încearcă s-o mîngîie pe Camelia.)

CAMELIA : Ia jos mîna, boşorogule. S-a dus vremea cînd femeile se culcau pe degeaba cu filozofii, preoţii şi poeţii...

SUBLIMUL ÎN CAZ DE FORŢĂ MAJORĂ : (Îşi examinează mîna pe care Camelia a respins-o.) O, Doamne, ce bine că există împărăţia cerului !

CAMELIA : Există pe dracu' ! Nu există nimic !

SUBLIMUL ÎN CAZ DE FORŢĂ MAJORĂ : Nu vii cu mine ? ! Am o garsonieră în Piaţa Romană !

CAMELIA : Altu' cu garsonieră în Piaţa Romană ! Să ascultăm puţin muzică, nu ?

SUBLIMUL ÎN CAZ DE FORŢĂ MAJORĂ : (Învins, îşi puse aureola pe frunte.) De cîte ori nu-mi ies afacerile, îmi pun aureola pe cap. Dacă n-ar exista necazuri, nu ne-am aminti de existenţa Domnului.

CAMELIA : D-unde ai drăcia asta ? ! Se găseşte în comerţ ? Dă-mi-o şi mie să văd cum îmi stă...

SUBLIMUL ÎN CAZ DE FORŢĂ MAJORĂ : Cu plăcere !

CAMELIA : (Îşi aşază aureola pe cap.) Cum arăt ca sfîntă ? Îmi şade bine ? Îmi pare rău că n-am o oglindă... Trebuie să fie foarte sic... Aoleo ! A fugit nevinovatul fără să plătească plăcintele ! Iarăşi ne-a tras pe sfoară... Ia-ţi bazaconia asta !... Mă cam stringe !...

SUBLIMUL ÎN CAZ DE FORŢĂ MAJORĂ : A fugit fără să plătească plăcintele !

CAMELIA : Da. Ţi-a făcut pagubă !

SUBLIMUL ÎN CAZ DE FORŢĂ MAJORĂ : Atunci, atunci, vino măcar tu în garsoniera mea din Piaţa Romană.

CAMELIA : Nu. Nu vin în garsoniera ta din Piaţa Romană...

SUBLIMUL ÎN CAZ DE FORŢĂ MAJORĂ : Simt cum îmi cresc aripi...

CAMELIA : Îţi cresc aripi ?

SUBLIMUL ÎN CAZ DE FORŢĂ MAJORĂ : Simt nevoia să zbor... Aşa păţesc întotdeauna. Cînd cineva nu-mi plăteşte plăcintele, îmi cresc aripile...

CAMELIA : Şi te duci sus ? ! Sus de tot ?

SUBLIMUL ÎN CAZ DE FORŢĂ MAJORĂ : Dacă femeile mă refuză şi oamenii nu-mi plătesc plăcintele, mă duc în lumea abstracţiilor şi ideilor... Eu nu vreau să fiu sublim, sînt silit să fiu sublim, mi-a ajuns cuţitul la os... Vrînd-nevrînd, iubesc absolutul... Atunci mă înalţ, mă înalţ...

CAMELIA : Da... Ai început să te înalţi puţin. Unde te duci ?

SUBLIMUL ÎN CAZ DE FORŢĂ MAJORĂ : (Se ridică puţin în aer.) Vezi steaua aia ?... Acolo îmi amărăsc zilele... De ce nu vrei să vii în garsoniera mea din Piaţa Romană ? ! Spune-mi şi tu, am eu vreo vină că sînt sublim şi iubesc absolutul ? (Se înalţă din ce în ce mai sus.) Nu ţi-e milă de mine ? (Patetic.) Nu mă lăsa pradă eternităţii !

CAMELIA : Nu mi-e milă de nimeni... Ia-ţi coşul cu plăcinte !

SUBLIMUL ÎN CAZ DE FORŢĂ MAJORĂ : (În văzduh, ultima încercare.) E groaznic să fii sublim numai fiindcă n-ai reuşit să fii ticălos... Fiecare insucces în viaţă îmi dă aripi, mă împinge sus, tot

mai sus... Nu mă lăsa să fiu etern! (Dispare în constelația stelară.) Nu mă lăsa pradă eternității!

CAMELIA: (Privește cerul și caută să ghicească steaua în care se ascunde „sublimul". L-a dibuit.) Uite-l! Uite-l! Hoțomanule! Hoțomanule!

II. nu beți ceai de mușețel!

Dormitorul unui burlac.

SILVIA: (Apare brusc și trece imediat la acțiune.) Altă țigară? Ți-am mai spus să nu mai fumezi...

IORDACHE: Cine ești dumneata!? (Vrea să-și aprindă iarăși țigara.)

SILVIA: (I-o stinge.) Nu mai fuma... Te rog eu. Fă-o pentru mine...

IORDACHE: (Strivește țigara în scrumieră.) Bine. Renunț la această țigară, deși nu stă în caracterul meu să fac concesii. (Brusc): Cine ești dumneata, admirabilă tovarășă, care dai buzna în casa unui bărbat străin și vrei să-l reeduci?

SILVIA: O, ce urît vorbești... Mă întristează sărăcia dumitale de vocabular... Nu mă mai recunoști? Sigur, sigur, eu nu-s din categoria femeilor care nu se pot uita... N-ai locuit dumneata pe strada Cometei, colț cu Vasile Conta?

IORDACHE: (Supărat de evidența faptelor.) Da. Am locuit o perioadă pe strada Cometei, colț cu Vasile Conta.

SILVIA: (Aruncă o privire critică prin cameră.) Vai, ce harababură e-n casa dumitale... Se vede că lipsește o mînă de femeie. (Șterge praful, schimbă aranjamentul mobilei, scoate dintr-un săculeț tot ce e necesr pentru schimbarea decorului.) Un buchet de flori luminează casa... (Deschide frigiderul și se retrage îngrozită.) Hrană rece! Hrană rece, dragul meu, pe ce mîini ai încăput.... ?! N-are cine să-ți pregătească o mîncare caldă și tu suferi de stomac... Vrei un ceai de mușețel și-o pereche de papuci?

IORDACHE: Nu. Categoric, nu. E în afară de orice discuție. Nu vreau un ceai de mușețel și-o pereche de papuci.

SILVIA: N-are rost să stai cu pantofii în casă. Murdărești covorul și mă întristezi și pe mine. Te rog, încalță papucii ăștia... (Scoate din săculețul pe care l-a adus cu ea o pereche de papuci.) Nu te simți mai bine așa? (Îi pune mîna pe frunte.) Arzi... Ai 39... Bea ceaiul ăsta de mușețel.

IORDACHE: N-am 39. Îmi face rău ceaiul de mușețel.

SILVIA: (I-l dă cu forța.) O să-ți treacă temperatura.

IORDACHE: N-am temperatură!

SILVIA: O să-ți treacă temperatura. Nu mă întrista. Bea ceaiul de mușețel! Nu plec de aici pînă nu-l bei tot, tot (drăgălășenie), uite, beau și eu... E delicios. Beau și eu, vezi și tu...

IORDACHE: Totdeauna mi-a fost silă de ceaiul de mușețel!

SILVIA: Ai dus o viață haotică, n-a avut cine să te ordoneze. (Îi leagă nodul de la cravată.) Ce Dumnezeu, trebuie să fii mai îngrijit. (Iordache e buimăcit de atîta dragoste care se revarsă asupra lui, nici n-are timp să răsufle. Silvia lucrează cu o operativitate distrugătoare.) Fără eleganță nu există autoritate morală... (Descoperă o altă fisură.) Nasturii de la cămașă sînt rupți. Nici măcar n-ai observat... Nu te superi că-ți cos nasturii?

IORDACHE: (Se lasă pradă ușoară în mîinile devotate ale Silviei. La un moment dat toate dovezile de devotament ale Silviei se produc simultan. Coase nasturii, îi dă să mănînce „o supă caldă", îi ia temperatura și îi perie hainele.)

SILVIA: (În timp ce îi perie hainele.) Ar trebui să te lași de fumat și să înveți limba engleză.

IORDACHE: (Caută să se rupă din brațele multiple ale devotamentului Silviei.) Nu vreau să mă las de fumat. Nu vreau să-mi coși nasturii. Nu vreau să învăț limba engleză. Nu vreau nimic!

SILVIA: Trebuie să înveți limba engleză. Cît de mult te-a înăsprit viața dacă vorbești așa... N-ai cunoscut decît femei care ți-au tocat banii... (ca o leoaică). Eu am încredere în tine... N-auzi, Iordache?

IORDACHE: (Se retrage speriat ca și cum devotamentul Silviei l-ar fi amenințat aproape fizic.) Nu vreau să ai încredere în mine! Nu vreau papuci și-o mîncare caldă! Mi-e frică!

SILVIA: (Aleargă după el; urâ de moarte.) Eu am încredere în tine. Nimeni din lume nu mă poate împiedica să-ți cîrpesc ciorapii și să-ți îndrept privirea spre soare. Dacă crezi că poți scăpa de gingășia mea, te înșeli amarnic!

IORDACHE: Îmi vine să fug în pădure cînd îți văd mutra asta de baptistă neobosită.

SILVIA: (Mai calmă.) Tu ai nevoie de papuci, gingășie, respect și-o mîncare caldă! De vei avea pe toate cu vîrf și îndesat!

IORDACHE: Nu vreau nici gingășie, nici papuci! Se vede de la o poștă că n-ai habar să faci amor...

SILVIA: Am alte calități. Am să-ți fiu devotată. Alt bărbat n-o să existe pentru mine... Tu, numai tu...

IORDACHE: Cu mutra asta de baptistă, virtutea ți-e asigurată pînă la moarte. Devotamentul tău e mai sinistru decît trădarea. Din frică, răutate și urîțenie s-a născut virtutea ta!

SILVIA: N-ai decît să mă ponegrești, nu-mi pasă, din calea gingășiei mele nici dracu' nu mă abate. Vorbești așa fiindcă n-ai cunoscut femei de treabă. Nu, n-ai știut ce înseamnă liniștea unui cămin, o femeie care să-ți pună mîna pe frunte, Iordache, n-ai cunoscut fericirea...

IORDACHE: Nici nu vreau s-o cunosc. Fericirea asta mi se pare mai groaznică decît orice nenorocire.

SILVIA: Dragul meu, dragul meu, cît de mult te-a înăsprit viața dacă poți să vorbești așa... Dragul meu...

IORDACHE: (Se apucă să bea.) Iarăși comit gesturi condamnabile... Știu că alcoolul întunecă mintea și totuși beau!? De cîte ori am făcut o tîcăloșie, am știut că e o tîcăloșie și totuși am făcut-o... De ce? (Brusc.) Mă lași să beau? Te comporți și tu ca toate femeile. Mă vezi că decad și nu-mi spui: „Oprește-te!" De ce nu-mi iei paharul din mînă! A, mi-aș da viața pentru o femeie care mi-ar lua paharul din mînă.

SILVIA: Nu. Bea. Bea dacă-ți face plăcere, bea, dragul meu.

IORDACHE : Îți mulțumesc. Încep să te simt apropiată...

SILVIA : (Se apucă să-i cîrpească o altă pereche de ciorapi.)

IORDACHE : Te rog, nu mai cîrpi ciorapii ăia idioți. De cîte ori te văd pregătindu-mi o supă caldă sau cîrpind ciorapi mi se face frică !

SILVIA : (Îi țese ciorapii netulburată în devotamentul ei.)

IORDACHE : Sfîrșește o dată cu ciorapii ăia blestemați ! Devotamentul tău mă împinge într-un pustiu de gheață... Cred că și moartea, înainte de a te înhăța, îți cîrpește ciorapii... Te rog, te rog, Silvia, nu mai coase ciorapii ăia trei sferturi !

SILVIA : (Îi lasă puțin deoparte.) Eu te respect mult, Iordache. Tu încă nu te cunoști.

IORDACHE : Mă cunosc foarte bine.

SILVIA : Nu te cunoști. Ți-ai pus o mască de om crud. Ești foarte bun.

IORDACHE : Nu sînt bun.

SILVIA : Ești bun. Asta se simte... Și dacă crezi că cineva în lume poate să-mi zdruncine această convingere, te-nșeli. (Dură.) Ești un om minunat !

IORDACHE : Ajunge cu devotamentul și cîrpitul ciorapilor... Mi-e dor de Camelia ! Mă auzi, draga mea ?...

SILVIA : (Cu ură.) De ce mă faci să sufăr ? Vrei să mă îndoiesc de tine ? N-ai să reușești să-mi strecori îndoiala... Eu am încredere în tine, Iordache, să-ți intre bine în cap !

IORDACHE : Cînd mă gîndesc la Camelia, îmi vine să muște perna. Ea îmi aducea nebunia și poezia... Ea îmi înălța sufletul, îmi vorbea de geniul lui Socrate și Pitagora. Ea mă inițiase în tainele iubirii și-n știința numerelor... În trupul ei descoperisem absolutul... Tu crezi, nefericito, că absolutul poate fi înlocuit cu nenorocirea unei supe calde, că poezia supremă e tot una c-un ceai de mușețel ? (Își rupe nasturii de la cămașă.) N-am nevoie să fiu un bărbat pus la punct ! (Își azvîrle papucii.) N-am nevoie de confort și-o ambianță plăcută !... N-am nevoie de papuci și de gîngășia ta !

SILVIA : (Uciind.) Dacă nu mă lași să-ți cos nasturii, te ucid...

CUI ÎI VA LIPSI ARTHUR?

Ed. LUCY

Velma se afla lîngă Frank într-o modestă cămăruță de hotel ieftin din New York. Îl observa, trase un fum și se gîndi : „Este oare atît de simplu să omori un om ?"

Frank nu se gîndise niciodată ce anume îi plăcea atît de mult la Velma. Nu era nici femeia cea mai frumoasă, nici cea mai deșteaptă. Avea însă o doză mare de inocență copilărească și chiar la scurtele lor întîlniri îi aducea lui Frank o adiere de prospețime și tocmai acest lucru îl legase de ea.

Frank știa ce vrea, dar Velmei intenția lui i se părea ireală. Cum putea oare un om inteligent, de vîrstă medie, proprietar al unui birou de reclamă, cu venituri suficiente, să declare atît de simplu : „Velma, trebuie să-l omorîm pe Arthur ?"

Arthur era soțul Velmei.

Velma se așeză. Își îndreptă ochii ei mici, de copil, spre Frank. „Nu vorbi prostii, Frank. Într-adevăr, Arthur vrea să plece cu mine cu vaporul din New York la Nassau și o săptămînă nu ne vom vedea. Dar aceasta nu este un motiv de a ajunge la astfel de gînduri nici în glumă".

— Eu nu glumesc, Velma, răspunse Frank. Înțelege, în fine, că m-am săturat să mă întîlnesc cu tine în hoteluri periferice.

— Frank, dragul meu, nu te supăra pe mine. Îl cunosc pe Arthur. Dacă l-aș lăsa, m-ar urmări pretutindeni.

Velma se lipi de Frank. Bărbatul simți pielea ei fină și parfumată. Era dezarmat.

— Scumpa mea, știi doar cît de mult te iubesc. Arthur nu vrea să-ți dea libertatea, iată de ce trebuie să moară. Simplu, trebuie să moară.

— Dragul meu, felul său de a fi nu schimbă cu nimic relațiile noastre, însă, dacă vrei, nu plec nicăieri și rămîn aici. Te rog numai încetează să pomenești de omor.

— Velma, eu vreau tocmai să pleci cu el. Niciînd nu ni se va mai ivi o asemenea posibilitate unică, care ne va ajuta, în mod simplu, să rezolvăm problema noastră. Știu ce spun, ai încredere în mine !

— Am încredere în tine, Frank, însă nu înțeleg cum poate această călătorie cu vaporul să ofere unicul prilej de a scăpa de Arthur ?

— Îți aduci aminte, Velma, de ziua cînd ne-am cunoscut ?

Pe fața Velmei apăru un zîmbet nervos.

— Cum aș putea să uit ? Te-am văzut din spate pe stradă și am crezut că ești Arthur.

— Deoarece este la fel de înalt, la fel conformat și de aceeași vîrstă cu mine... Grozav ne mai asemănăm ! Acum ascultă bine ! Majoritatea vapoarelor au în drumul lor spre BAHAMA o oprire de o zi la New York. Ele își continuă drumul abia după orele 18 și atunci este deja întuneric. Nu te sui cu Arthur pe vapor înainte de orele 17, și cînd urcați îndreptați-vă imediat spre cabină. Stewardul care vede zilnic atîtea fețe noi n-o să vă rețină figurile chiar de la prima privire.

Frank tuși, apoi continuă :

— Eu voi urca pe vapor, de asemenea, la orele 17. Ce-i drept în calitate de oaspete, căci în timpul opririi

vaporului sînt admise vizite. La plecarea vaporului voi rămîne pe vas. Stewarzii vor fi ocupaţi pînă peste cap şi mă vor considera pasager. În jurul orelor 19, cînd va fi întuneric beznă, vasul va pluti în largul oceanului. În timpul acesta pasagerii vor despacheta geamantanele şi se vor îmbrăca pentru cină. Pe bord nu va fi ţipenie de om.

Vocea lui Frank devenise mai animată.

— Îi vei spune apoi lui Arthur că ai dori să vezi luminile portului şi să te însoţească pe puntea din fund. El îţi va face pe plac şi va veni cu tine. Voi veni şi eu, îl voi lovi din spate în cap şi-l voi arunca în apă. În largul mării nimeni n-o să mai găsească cadavrul lui. Apoi ne vom întoarce în cabină ca domnul şi doamna HARPER, ne vom îmbrăca şi vom porni la cină. Velma dragă, este totul atît de simplu! Ai numai încredere în mine!

— Dar bagajele tale, Frank?

— Voi purta costumele lui Arthur. Avem doar aceeaşi talie. Vom petrece concediul pe vas, iar sîmbătă cînd vaporul ancorează la New York îl vom părăsi ca soţii HARPER. Paşapoartele noastre nu le va controla nimeni, iar la vamă — totul este numai o formalitate. Ne vom întoarce în locuinţa mea şi vom trăi — din cauza vecinilor — ca soţii PRESTON. Are oare Arthur rude cărora le va lipsi şi care-l vor căuta? După cîte ştiu, nu prea are.

*

* *

Ploua cu picături dese cînd vasul părăsi portul. La orele 19, cînd pe puntea din dos apăruseră Velma cu Arthur nu era acolo — aşa cum presupusese Frank — nici ţipenie de om. Vaporul se afla în largul oceanului. Arthur era îmbrăcat cu un palton nou-nouţ. Frank îl lovi în cap, îl ţinu o clipă, îi dezbrăcă paltonul, îi luă portofelul şi toate documentele din buzunar. Apoi îl aruncă pe Arthur peste bord, corpul dispărînd imediat în apele oceanului.

Frank aruncă paltonul său în mare şi-l îmbrăcă pe cel al lui Arthur şi o strînse pe Velma ca să nu ţipe de spaimă. Îi şopti:

— Velma, scumpa mea, totul s-a terminat. Arthur nu se mai întoarce niciodată!

Femeia dădea numai din cap. Era albă ca varul. Apoi se întoarseră în cabină. Frank, fără emoţie, deschise geamantanul lui Arthur şi aşeză în dulap lucrurile acestuia, care acum erau ale sale. Într-o servietă găsi un pachet ambalat cu grijă. Îl aruncă Velmei.

— Este un cadou din partea lui Arthur, cred că un parfum, mi i-a promis, îi spuse Velma şi cu aceasta chestiunea era lichidată. Pachetul nu-i deschise, ci îl puse în dulap.

Marţi dimineaţa cînd se apropiau de portul NASSAU, stewardul i se adresă cu un ton de regret lui Frank: „Păcat că ne părăsiţi, domnule!" Frank nu răspunse imediat: creierul său lucra intens. Stewardul presupunea probabil că Harper a uitat această şi de aceea îl reaminti: „Vă aduceţi desigur aminte, domnule, că aţi comandat biletul numai pînă aici. La New York, la biroul de voiaj, aţi menţionat că veţi părăsi aici vaporul, veţi sta în oraş cîteva zile, iar apoi vă veţi reîntoarce cu avionul la New York". „Da, desigur, răspunse repede Frank. Din nou a încurcat secretara mea ceva. E neplăcut. Nu s-ar putea aranja să putem rămîne pe vas?" „Desigur. Vom fi bucuroşi să vă întoarceţi cu noi. Voi aranja imediat toate formalităţile".

Cînd se întoarse Frank în cabină, se stăpîni cu greu să nu izbucnească.

— Velma, de ce nu mi-ai spus că trebuia să părăsiţi aici vaporul?

Faţa ei dulce trăda surprindere.

— Să părăsim vaporul? Aici? De ce? Nu ştiu nimic despre aceasta. Arthur nu mi-a spus aşa ceva!

— La urma urmelor de ce să ne stricăm restul călătoriei... Să nu mai vorbim despre aceasta şi, haide, să vizităm oraşul.

*

* *

Seara înaintea sosirii la New York, Frank era ocupat cu completarea formularelor vamale. Nu avea nimic de vămuit, însă Velma era nervoasă. Frank încercă s-o liniştească.

— Mîine dimineaţă nu mai avem de lucru, trebuie numai să ambalăm şi să părăsim vaporul. La controlul paşapoartelor ne vor întreba numai dacă sîntem cetăţeni americani şi aceasta va fi totul. Dacă va fi necesar le arăt legitimaţia lui Arthur.

— Scumpule, ce este cu parfumul pe care mi l-a cumpărat Arthur? Trebuie oare să-l declar vameşilor? N-am deschis încă pachetul.

— Nu, nu te teme, un fleac ca acesta nu este supus vămii. De altfel parfumul a fost cumpărat la New York.

Dimineaţa de sîmbătă era frumoasă şi însorită. După dejun vedeau cum se apropie vasul încet de portul New York. Lui Velma îi mai era frică, însă după ce controlul paşapoartelor se desfăşură perfect, se linişti. Paşapoartele fiind ştampilate, ambii se îndreptau încet spre uscat. Frank purta un mic geamantan al Velmei. Ea îi şopti:

— Frank ce va fi dacă vameşii totuşi ne vor controla.

— Nu fi ridicolă, Velma. Arată-le cele cîteva daruri dacă ne controlează geamantanul şi nu te mai teme!

Velma îi arătă lui Frank pachetul cu cadoul lui Arthur.

— Dragul meu, ce să facem cu aceasta?

— Te rog, încetează. Spune-le vameşilor că ai cumpărat parfumul la New York, înaintea...

— Frank..., Frank..., dar aici nu e parfum!...

— Dar ce dracu' se află în pachet?, întrebă de data aceasta Frank pe un ton supărat.

— Am rupt o bucată de hîrtie în care era ambalat..., eram curioasă ce marcă de parfum mi-a cumpărat Arthur şi ia te uită!

Frank rămase înmărmurit. Tot ce se vedea era verde... un pachet gros de bancnote de dolari. Oamenii care se aflau în spatele său îl împingeau. Frank puse repede pachetul în buzunarul paltonului său, adică al paltonului lui Arthur, şi o prinse puternic pe Velma de mijloc.

— De unde i-a luat Arthur?

— Nu ştiu. Eu am rupt ambalajul numai din curiozitate. Dumnezeule, ce vom face acum?

Frank o privi pe Velma: stătea pe punte ca o fată dezarmată cu ochii plini de lacrimi.

— Îţi jur că habar n-aveam ce se află în pachet. Ce-o să facem?

Sosiră la capătul punţii cînd doi tipi înalţi le baraseră drumul. Frank ştiu că sînt de la poliţie încă

înainte de a-şi prezenta legitimaţia.

— Domnul Arthur Harper ?, i se adresă unul din ei.

— Ce doriţi ?, răspunse Frank sfidător şi violent, încercînd să braveze astfel situaţia.

Unul din poliţişti întoarse capul uimit :

— Trebuie să fii un mare măgar. Furi de la întreprindere 50 000 dolari şi mai ai curajul să te întorci la New York.

Ochii rotunzi ai Velmei rătăceau de la unul la altul.

Frank nu zise nimic. Ce era să spună, că nu este Arthur Harper, ci Frank Preston, că Arthur Harper nu mai există ?

Arthur Harper era un delapidator, dar Frank Preston, un ucigaş. Pentru care să se hotărască ? Aceasta era întrebarea ce-l frămînta pe Frank pe tot drumul spre poliţie, căutînd care ar fi situaţia cea mai avantajoasă pentru dînsul. Şi nici una nu-i mulţumea.

În româneşte de Al. ROATĂ

DUBLA CAPCANĂ

Harold Q. MASUR

În seara aceea petrecusem patru ceasuri cu Lucille Gilian, fără să-i fac măcar un pic de curte. Recunosc că nu mi-a fost uşor.

Pentru o femeie de calitatea ei trebuie să fi fost o experienţă ciudată, căci vă garantez că, în ce priveşte calitatea, avea stofă, nu glumă !

Era o femeie înaltă şi subţire, cu părul des de abanos, cu ochi de cărbune sub gene lungi şi curbate. Avea un surîs provocator şi trupul suplu, cu mişcări calculate. Seara fusese încîntătoare, căci Lucille ştia să danseze tot atît de bine pe cît ştia să discute.

Dar m-am purtat cît se poate de rezervat, pentru că în primul rînd era măritată (nu conta că în momentul de faţă era despărţită), iar în al doilea rînd era o viitoare clientă.

La miezul nopţii am condus-o acasă ; locuia într-un apartament elegant din Gracie Square.

Înainte de a coborî din maşină, s-a întors spre mine cu lumina felinarului sclipindu-i în ochi.

— Un ultim pahar, Scott, înainte de a ne despărţi ?

— Altă dată, i-am răspuns. De acum o să ne tot vedem.

— Cum vrei, spuse ea uşor dezamăgită, dar contez pe dumneata ca să te ocupi de problema mea, da ?

— O să mai vorbim, am replicat prudent.

Avu un zîmbet încîntător :

— Mă conduci totuşi pînă la ascensor ?

— Bineînţeles.

Coborînd din maşină, i-am deschis portiera. Şi-a trecut cu familiaritate braţul sub al meu şi am traversat astfel strada.

Intrînd în holul imobilului, mi s-a părut că zăresc silueta unui bărbat în umbra scării, dar nu i-am dat atenţie.

Lucille se lipi de mine şi îmi şopti „noapte bună, Scott".

Mi se plantă în faţă, lipită de trupul meu : îşi ridică spre mine chipul cald, bătînd uşor din gene, iar buzele ei senzuale şi strălucitoare se întredeschiseră, în timp ce pieptul i se zbătea în suflări scurte. Era o invitaţie pe care nici un bărbat bine crescut şi cu sînge în vine n-ar fi refuzat-o. În ce mă priveşte, am primit o oarecare educaţie, iar sîngele meu e cît se poate de normal ; deci n-o puteam jigni. Mi-am petrecut braţul în jurul mijlocului ei şi m-am executat conform programului.

Aveam intenţia să o sărut o dată, binişor, apoi să plec. Dar ea avea cu totul altă intenţie.

În clipa aceea, individul ascuns sub scară zvîrli din umbră şi umărul meu fu încleştat ca în laba unei fiare.

Mă răsuci pe călcîie de parcă m-ar fi învîrtit o maşină. Şi în timp ce îmi fărîma astfel umărul cu mîna stîngă, am putut vedea urîşul său pumn năpustindu-se ca un meteor şi explodînd în obrazul meu...

Am auzit un fel de vuiet îngrozitor şi am avut impresia că mi se clatină creierul ca o minge în interiorul craniului. Doar datorită braţului care continua să mă ţină ca într-un cleşte am putut rămîne perpendicular

DICŢIONAR UMORISTIC

A

ABSURD = Să cauţi într-o cameră întunecoasă o pisică neagră, care tocmai a plecat de acolo (Pierre Etaix).

ACORD = Cînd lumea este de acord cu mine, simt totdeauna că nu am dreptate (O. Wilde).

ALTRUISM = Respectarea egoismului altora (S. J. Lec).

AMABILITATE = Forma cea mai civilizată de egoism (J. K. Jerome).

AMOR PLATONIC = Cel care are drept obiect o femeie plată (L. O'Followell).

ANGLIA = Dacă tăcerea este de aur, Anglia ar trebui să fie ţara cea mai bogată din lume (J. Rouch).

AUTOMOBIL = Un vehicul care îţi împlineşte viaţa, afară de cazul cînd te lasă fără ea (Fernandel).

B

BASM = O mică minciună menită să susţină un mare adevăr (A. Bierce).

BĂRBAT = Un adevărat bărbat este compus din soţ şi rang (A. Cehov).

BĂTRÎNEŢE = Bătrîneţea începe cînd începi să spui : „Niciodată nu m-am simţit mai tînăr ca acum" (J. Renard).

BIBLIOTECA = Sînt luaţi drept învăţaţi şi posesorii unor biblioteci frumoase (J. A. Komenski).

BIGAM = Bigamul este un om care are o femeie în plus. Monogamul este uneori acelaşi lucru (J. Heywood).

BUN = Trebuie să fii ceva mai mult decît bun pentru a fi de ajuns de bun (Marivaux).

BUNĂTATE = Cînd sîntem fericiţi sîntem totdeauna buni, dar cînd sîntem buni nu sîntem întotdeauna fericiţi (O. Wilde).

BURTA = Burta este aproapele nostru cel mai îmediat (Malcom de Chazal).

C

CAPRICIU = Singura deosebire dintre un capriciu şi o pasiune

eternă este că un capriciu poate dura (O. Wilde).

CELEBRITATE = Avantajul de a fi cunoscut de cei pe care nu îi cunoşti şi de a rămîne necunoscut celor care ai vrea să te cunoască (Charlie Chaplin).

CERTITUDINE = Pot spune numai unde mă string pantofii mei (Cervantes).

CINIC = Un om care cunoaşte preţul fiecărui lucru şi valoarea nici unuia (O. Wilde).

CINISM = Mod de a spune cu glas tare ceea ce fiecare gîndeşte în sinea lui (Pierre Daninos).

CONFORMISM = Dacă la amiază regele îţi spune că e noapte, contemplă stelele (Proverb persan).

CONSECINŢĂ = Cei care se joacă cu pisici trebuie să se aştepte să fie zgîriaţi (Cervantes).

CREDINŢĂ = O credinţă care nu se îndoieşte este o credinţă moartă (M. de Unamuno).

A CRITICA = A critica înseamnă a convinge pe autor că nu face aşa cum aş face eu, dacă aş fi în stare (K. Capek).

CRITICA = Eu sînt pentru critică, dar cu condiţia să-mi fie favorabilă (M. Twain).

D

A DĂRUI = A dărui cu ostentaţie nu este frumos, dar a nu da nimic cu discreţie, nu valorează mai mult (Pierre Dac).

DEFECT = Dacă nu aveţi nici un defect, atunci îl aveţi pe acesta (E. Pontich).

DEFECTE = Sub pretext că perfecţiunea nu există pe lumea asta, nu vă păstraţi cu grijă toate defectele (J. Renard).

A DEMONSTRA = Lucrul care nu e crezut de nimeni nu poate fi demonstrat adeseori (G. B. Shaw).

DIAGNOSTIC = Au fost găsiţi numeroşi termeni mult mai puţini vagi pe care cei vechi îi foloseau pentru aceleaşi boli ; este un mare progres lingvistic (J. Anouilh).

DISPERARE = O disperare din dragoste nu poate fi eternă decît dacă mori imediat după ce ai încercat-o (J. Deval).

DISPREŢ = Dacă cineva mă ţine la distanţă am satisfacţia că el se află în aceeaşi situaţie faţă de mine (J. Swift).

DUMNEZEU = Este mai rentabil să-l iubeşti pe Dumnezeu decît să-ţi iubeşti semenii : costă mult mai puţin (A. Bougeart.)

E

ECOU = E uluitor cît de greu este să trezeşti ecoul într-un cap gol (S. J. Lec).

EDUCAŢIE = O educaţie bună nu te împiedică să verşi sosul pe faţa de masă, dar te opreşte să observi greşeala dacă o face altul (A. P. Cehov).

ELOGII = Elogiile se plasează cum se plasează banii, ca să ne

pe sol. În depărtare am auzit o voce care spunea :

— Afurisito ! Frumos ! Ar trebui să vă pocnesc unul de altul pînă v-aş plesni capetele !

Lucille, ghemuită lîngă uşa ascensorului, înăbuşi un strigăt, ducîndu-şi mîna la buze.

În acelaşi timp, am putut constata că agresorul meu mă întrecea cu un cap. Era Max Gillan, soţul Lucillei, care tocmai fusese pus în libertate condiţionată. Max era un tip uriaş ; avea o mutră dăltuită cu barda ; gura părea cimentată ; nu zîmbea, avea o expresie teribil de neplăcută, plină de amărăciune şi răutate ; era roşu de parcă stătea gata să plesnească.

— Lasă-mă, Max ! — am şoptit. E vina mea. Îmi încercam norocul. Lucille n-are nici o vină.

Uşa ascensorului lunecă uşor, se deschise, şi Lucille, întrînd cu spatele în cabină, ţîşni cu liftul spre etaj. În clipa aceea, Max îmi dădu drumul.

— Ce-mi pasă mie de Lucille ? — urlă Max. Cu dumneata am eu ce am !

Revolverul era mic şi dispărea în pumnul uriaş. Nici nu mi-am dat seama cînd naiba l-a scos din buzunar. Îl proptise uşurel în coastele mele, ordonînd :

— Hai ! Afară ! Urcă în maşina dumitale, Jordan.

Bineînţeles, l-am ascultat, căci nu se discută ordinele unui individ înarmat. În maşină strînse aprig din dinţi şi buzele lui păreau înspăimîntător de albe.

— Unde mergem ? — l-am întrebat

— La mine, răspunse pe un ton sec.

— Fii atent, Max. Dacă eşti prins cu jucăria asta în buzunar ai să fii retrimis în puşcărie ca să-ţi duci pedeapsa la capăt. Mai bine aruncă-o. Crede-mă...

— Gura ! — mi-o tăie el scurt. Condu liniştit că altfel mă foloseşo de el !

L-am condus la Belmore, unde închiriase un apartament. Ţinînd mîna pe revolverul ascuns în buzunar, m-a împins în holul casei şi am urcat la el.

Deschise uşa şi am intrat primul. Apartamentul era fuminat şi cineva ne aştepta. Un bărbat era lungit pe divan şi fuma o havană lungă şi subţire. Era Paul Hadley, avocat la Curte.

Hadley era expert în arta de a descoperi în orice contract punctele litigioase şi să le opună unul altuia ; avea un creier deosebit de activ şi ştia să distingă esenţialul unei afaceri în foarte scurt timp. Era subţire, distins şi de o eleganţă rafinată ; avea o frunte largă de intelectual, o privire arzătoare, o gură minunat desenată şi aerul plin de siguranţă al unui om care ştie ce poate oferi viaţa şi e foarte hotărît să obţină totul.

Îl cunoşteam bine pe tărîm profesional. Era avocatul lui Max. Îl scosese totdeauna pe Max din încurcătură, în afară de momentul în care, cu doi ani înainte, Max fusese descoperit ca unul dintre cei mai mari bookmakeri clandestini. În ziua aceea, Hadley a făcut apel la mine. Nu era specialist ca mine în probleme de drept comun şi socotise că-l voi apăra pe Max mai bine decît el. Făcuse tot ce se putuse. Fiecare din noi are zilele lui bune şi rele în faţa tribunalului. Mă bătusem pentru Max cu furie ; dar toate încercările mele, cele permise de lege precum şi celelalte, eşuaseră, Max era în mod indiscutabil vinovat, juriul poseda dovezi şi fusese trimis urgent în închisoare. Şi acum fusese pus în libertate condiţionată.

— L-am găsit, strigă Max. Aveai dreptate !

Hadley mă privi dînd din cap. Max mă apucă pe neaşteptate de reverc şi mă ridică de la pămînt ca pe un fulg. Şi eu am 1,82 m şi cîntăresc 90 de kg ! Max, în culmea furiei, îmi strigă în obraz :

— Unde sînt, Jordan ? Unde le-ai ascuns ?

— Explică-te, Max, am răspuns. Despre ce dracu' vorbeşti ?

Mă lăsă o clipă şi am revenit greoi pe podea. Scoţînd o hîrtie din buzunar, o citi cu glas tare. Era un mesaj telefonic, întocmit astfel : „Seiful era gol. Jordan".

Fulgerîndu-mă cu privirea, îmi declară :

— Aveam două sute de mii de dolari în seif : titluri, acţiuni şi obligaţiuni diverse. Ce-mi tot cînţi că era gol ?

DICȚIONAR UMORISTIC

fie restituite cu dobîndă (J. Renard).

EPITAF = Inscripție menită să amintească defunctului ce ar fi putut deveni dacă ar fi avut forța și mijloacele necesare (A. Bierce).

EROU POZITIV = În ied. diavolul e erou pozitiv (S. J. Lec).

ERUDIT = Între un ginditor și un erudit este aceeași deosebire ca între o carte și tabla ei de materii (J. B. Say).

EVENTUALITATE = Închipuiți-vă ce tăcere s-ar lăsa, dacă oamenii n-ar spune decît ceea ce știu (K. Capek).

EXACTITUDINE = Exactitudinea este politețea ceasornicelor. (J. Dutaurd).

F

FANTEZIE = Cu cît omul are o fantezie mai bogată cu atît se simte mai sărac (Pierre Daninos).

FEMEIE = Tragedia unei femei este că nu devine întreagă decît cînd este o jumătate (Jacques Audiberti).

FERICIRE = Oamenii nu-și cunosc propria lor fericire, dar nu le scapă niciodată cea a celorlalți (Pierre Daninos).

FLACĂRĂ = Nu luminarea face flacăra, ci flacăra este aceea care face luminarea (Paul Claudel).

FORȚA = Slăbiciunea forței este de a nu crede decît în forță (Paul Valéry).

FRICA = Să nu-ți fie frică de nimic altceva decît de frică (L. Börne).

G

GENIAL = Astăzi sînt peste tot atîtea genii, încît omul trebuie să fie recunoscător cerului că i s-a născut un copil care nu e genial (G. C. Lichtenberg).

GENIU = Omul care e geniu fără să știe, mai sigur că nu e geniu (S. J. Lec).

GEOMETRIE = Pascal combătea durerile de cap rezolvînd probleme de geometrie. Eu combat geometria prefăcîndu-mă că am dureri de cap (Tr. Bernard).

GÎND = Fiecare gînd este o excepție de la o regulă generală care este de a nu gîndi (Paul Valéry).

GLUMA = Să nu faci niciodată o glumă pe seama unui prieten, afară de cazul cînd gluma e mai bună decît prietenul (J. K. Jerome).

H

HAZARD = O pasăre care zboară de cele mai multe ori cu picioarele (Pierre Elsix).

HIMERĂ = Castelele din Spania

— Calmează-te, Max, i-am spus. Liniștește-te înainte de a face vreo prostie și mai bine ascultă-mă decît să spui timpenii. Am încercat să te prind la telefon, dar erai plecat. De aceea ți-am trimis mesajul.

— E o minciună.

— Nu, Max, nu e o minciună. Lasă-mă să-ți explic situația. Ești în libertate condiționată și nu poți părăsi ținutul. Ai un seif într-o bancă din Newark. Mi-ai dat mie, avocatul tău, puterea legală de a-ți deschide seiful ca să-ți aduc conținutul. Nu te-ai folosit de Hadley pentru că era ocupat la tribunal și ai avut încredere în mine pentru că sînt și eu avocatul tău. Sub nici un pretext n-aș înșela o asemenea încredere, Max...

— Aiurea! Ca și cînd toți avocații ar fi cinstiți!

— N-am spus asta, Max. Dar, fără supărare, eu sînt unul. Și cînd am deschis seiful era gol, gol-goluț, înțelegi? Dar nu l-am golit eu. Gîndește-te puțin. Dacă aș fi făcut așa ceva, n-aș fi aici să stau de vorbă cu tine. Aș fi în Mexic, la Acapulco, prăjindu-mă la soare. Privește-mă, Max. Spune drept, am eu mutră de lichea? Crezi într-adevăr că am întins-o cu paralele tale?

Cu ochii pe jumătate închiși, continua să mă privească furios, reflectînd.

Dacă gîndurile îl vor duce la concluzia că am abuzat de încrederea lui, societatea mea de asigurare se putea pregăti să plătească banii de pe urma mea.

După o tăcere îndelungată își scutură capul cu disperare și urlă:

— Două sute de mii de dolari dispăruți! Îți dai seama?

Apoi se întoarse către Hadley:

— Ce spui, Paul?

Hadley, încruntat, ridică din umeri și răspunse:

— Mă depășește! În viața mea n-am văzut așa ceva. Mi-e imposibil să-mi închipui cum ar fi putut cineva să golească seiful.

— Dar Jordan a putut-o face!

— Max, fii rezonabil! Te asigur că-l poți crede. Admițînd prin absurd că ar vrea să-ți facă o figură, ar fi mult prea riscant. N-ar fi încercat niciodată, sînt convins de asta.

Max Gilian se răsuci pe călcîie în fața mea. Sîngele i se urcase la cap. Mă întrebă:

— Ce dracu' făceai cu Lucille astă-seară? Ce plănuiați amîndoi?

— Absolut nimic, Max, crede-mă. Am cunoscut-o pe Lucille cînd te-am apărat. În timpul procesului a venit la fiecare ședință și a stat în rîndul întîi. De cînd ai fost condamnat n-am mai văzut-o pînă astă-seară. A venit să mă caute la birou în timp ce eram la Newark. A lăsat un bilet pe care l-am găsit cînd m-am întors. Cerea să mă vadă de urgență. M-am gîndit că e ceva în legătură cu seiful. M-am dus imediat. Era tîrziu, așa că am dus-o la restaurant.

— Ce voia?

— Să divorțeze, Max. Găsea că e mai bine ca despărțirea voastră să se transforme într-un divorț legal. Mi-a cerut să mă ocup de asta.

Ochii lui Max se întunecară.

— Te-ai cam repezit, domnule avocat!

— Spui asta pentru că m-ai văzut sărutînd-o? Haida-de! Asta nu înseamnă nimic, Max! Știi foarte bine că orice bărbat sărută orice femeie cînd îi spune „noapte bună" ducînd-o acasă. Asta nu duce la nimic, pentru Dumnezeu!

Instantaneu, buzele lui crispate s-au destins; umerii se lăsară și mi s-a părut deodată gol și zdrențuit.

Tonul lui era scîrbit cînd îmi răspunse:

— Da. Ai dreptate. Știu... V-am văzut.

Începu să meargă prin casă, încolo și-ncoace. Deodată se opri la fereastră și privi lung afară. Hadley se întoarse spre mine cu un gest de neputință. În sfîrșit, Max Gilian reveni în fața mea:

— Se spune că știi să descurci lucrurile cele mai încîlcite, Jordan. E drept?

— Reușesc uneori, am răspuns.

— Ei bine, găsește-l pe cel care mi-a furat banii. Vino să-mi spui ce-ai descoperit și-i recuperez eu. Te fac partaș la ei.

— Bine. Dai 25%, Max?

— O. K.

pe care nu te costă nimic să le construieşti, te ruinează cînd vrei să le dărîmi (Fr. Mauriac).

HOŢ = Un om care are în aşa măsură respectul proprietăţii încît doreşte ca proprietatea altuia să devină a sa pentru a o putea respecta mai bine (G. K. Chesterton).

I

IDEE = Ca şi puricii, ideile sar de la un om la altul, dar nu-i pişcă pe toţi (S. J. Lec).

IDIOT = Un idiot sărac e un idiot, un idiot bogat este un bogătaş (P. Laffite).

IMPOSIBILITATE = O imposibilitate aparentă este totdeauna preferabilă unei posibilităţi nesigure (Aristotel).

INTELIGENŢĂ = Numele unei calităţi banale dacă nu e precedată de MARE (Pierre Daninos).

INTERES = Nu există subiecte puţin interesante, nu există decît persoane puţin interesate (G. K. Chesterton).

INUNDAŢIE = Gradul cel mai înalt de umiditate (A. Bierce).

IPOCRIT = Are palma pe inimă dar nu şi inima în palmă (J. Joy).

IPOCRIZIE = Ipocrizia este omagiul pe care adevărul îl plăteşte erorii (G. B. Shaw).

IUBIRE = Caută iubirea cu inima nu cu capul (M. Twain).

ÎNCĂPĂŢÎNARE = Cel mai ieftin surogat al caracterului (F. Hebbel).

J

JUDECATĂ = Nu aştepta judecata cea de pe urmă. Ea se poate face zilnic (A. Camus).

JURĂMÎNT = Forma sentimentală a cecului fără acoperire (G. A. Masson).

JUSTIFICARE = Nu avem mai multă justificare consumînd fericirea fără a o produce, decît consumînd bogăţia fără a o produce (G. B. Shaw).

JUSTIŢIE = Justiţia greşeşte de cele mai multe ori din cauza martorilor care au văzut bine dar se îndoiesc de ceea ce au văzut, a celor care au văzut prost şi cred că au văzut bine şi a celor care nu au văzut nimic şi jură că au văzut totul (A. Prévot).

L

LAURI = Uneori laurii se înrădăcinează în cap (S. J. Lec).

LECTURA = Este o mare deosebire între omul nerăbdător care vrea să citească o carte şi cel obosit care vrea o carte, s-o citească (G. K. Chesterton).

LENEŞ = Toată lumea se agită să-şi găsească odihna, dar există oameni atît de leneşi încît îşi pun scopul la început (Rivarol).

LONGEVITATE = Toată lumea doreşte să trăiască mult, dar nimeni nu vrea să fie bătrîn (J. Swift).

LINGUŞIRE = Arată-mi toate greşelile ca de la om la om. Pot să rezist la orice, exceptînd linguşirea (G. B. Shaw).

— Eşti martor, Hadley.

— Bineînţeles, răspunse confratele meu.

— S-a făcut. Dar bancherii sînt nişte individ cam tăcuţi, Max. Dă-mi o procură care îmi dă puteri să anchetez asupra furtului.

— N-ai decît s-o scrii şi-o semnez.

Am scris-o, liniştindu-mă în sfîrşit, şi i-am dat-o s-o semneze cu mîna care încă îi tremura.

— Calmează-te, Max, i-am spus. Nu-ţi foloseşte la nimic să te agiţi în halul ăsta.

Mi-a răspuns printr-un val de înjurături. Nu era un tip cu limba prea dulce. Nu sfîrşise cu furia în clipa cînd am plecat...

Băncile erau închise noaptea, aşa că m-am dus să mă culc, ceea ce nu-mi strica de loc.

Max Gilian îşi făcea operaţiunile sale de bookmaker în afara legii. Era deci expus mereu percheziţiilor. Din cauza asta îşi luase măsuri de prevedere ca să-şi depună cîştigul în diverse seifuri din băncile oraşelor situate la marginea Manhattanului şi uşor de ajuns. Seifui din Newark se afla în plin cartier de afaceri.

Banca comercială era un bloc de granit impozant, solid, impersonal şi monumental, cu uşi de bronz şi gărzi înarmate în faţa lor. Funcţionarii erau adăpostiţi de gratii într-o sală uriaşă, extraordinar de curată. Ce profesiune ! Le dai banii pentru o dobîndă de 2,5% şi ei îi împrumută cu 6%. Cum dracu' să piardă ?

Gărzile îmi indicară un personaj aşezat la un birou depărtat, în spatele ghişeului. După tabela personalului, am înţeles că era vorba de un oarecare George Ambrose. Calm, discret şi aşezat, prototipul şefului de personal.

M-a ascultat ridicînd dintr-o sprînceană. Apoi o ridică şi pe cealaltă. La început neîncrezător, îmi răspunse pe un ton superior :

— Asta-i culmea ! Ce-mi tot spuneţi ? E absolut imposibil. Nimeni nu poate avea acces la seif, în afară de proprietarul său legal. Povestea dumneavoastră nu ţine în picioare, domnule !

— Asta-i şi părerea mea, am răspuns. Cel puţin în teorie. Putem arunca o privire în registrul de ieşire ?

Ridică receptorul şi murmură ceva în el. Apoi se instală adînc în fotoliu, cu ochii spre tavan. Era convins că-mi va dovedi că are dreptate, în timp ce eu aşteptam cu nerăbdare să-i demonstrez contrariul.

N-am aşteptat mult. Un tînăr funcţionar înalt sosi imediat, ţinînd o foaie de hîrtie şi o carte de vizită. Domnul George Ambrose le aşeză una peste alta la lumina lămpii de pe birou. După un lung examen, surise satisfăcut :

— Iată dovada, maestre. Max Gilian a venit la bancă acum şase luni şi a petrecut zece minute în sala seifurilor, examinînd conţinutul seifului său. Cînd a părăsit banca, a semnat pe foaia aceasta. Puteţi compara semnătura cu cea de pe cartea de vizită pe care o avem la dosar şi pe care ne-a semnat-o în ziua închirierii seifului.

Aşeză în faţa mea cele două documente. Nu sînt expert în grafologie, dar pot afirma că semnăturile erau suficient de asemănătoare pentru ca să înşele pe oricine. Numai microscopul putea dovedi diferenţa.

— Într-adevăr, i-am spus. Pare autentică.

— Absolut autentică, răspunse sigur de el.

— Numai că... uite : „pare" numai.

— Cum asta ? — răspunse el încruntîndu-se.

— Acum şase luni, Max Gilian era în închisoare, la Sing-Sing.

Dintr-o dată, domnul George Ambrose îşi pierdu cumpătul. Surisul său disprefuitor dispăru şi maxilarul i se lăsă. Nu era prea încîntat. Părea că fotoliul a devenit brusc foarte incomod, căci se răsucea în toate direcţiile. Povestea asta era cea mai cumplită lovitură pentru un director de bancă. Privindu-mă neliniştit mă întrebă :

— Puteţi... Puteţi să mi-o dovediţi ?

— Foarte uşor.

— De necrezut ! Nu mai înţeleg nimic. Aş putea jura că cele două semnături sînt identice. Nu... Nu ştiu ce să vă spun, iubite maestre !

— Cine era de serviciu în sala seifurilor în ziua aceea ?

După ce controlă carnetul de ieşiri, răspunse :

— Kevin Graham.

— Aș putea să-i vorbesc ?

— Domnul Graham nu mai face parte din personalul nostru.

— Poftim ? — făcui eu, ridicînd la rîndul meu din sprîncene. L-ați dat afară ?

Domnul George Ambrose începu să pară deștul de interesat de nodul meu de la cravată și prea puțin dispus să mă privească în față.

— Graham a demisionat acum patru luni, șopti el.

— Știți unde locuiește ?

— Hm... Știți că...

— Ar trebui să înțelegeți că asta ne-ar ajuta să evităm o publicitate dezagreabilă, am spus.

Ridicînd din nou receptorul, ceru o informație, apoi scrise adresa pe o foaie de hîrtie și mi-o dădu.

I-am mulțumit și l-am salutat la plecare. Mi-a răspuns dînd vag din cap, evitînd vreo remarcă ce ar fi angajat banca.

Necunoscînd Newarkul, nu aveam idee de distanța pînă la sus-numitul Kevin Graham. Am luat deci un taxi, ceea ce m-a costat o penibilă experiență. Tariful era înspăimîntător și traseul nesfîrșit. În fine, mașina se opri în fața unei case nou-nouțe, cu o grădină frumoasă.

Intrînd în grădină, am remarcat deodată că ușa era îndoliată. Obloanele erau trase, dar am auzit voci ; așa că mi-am scos pălăria și am bătut ușor.

Ușa se deschise îndată și un om cu chipul înlăcrimat mă privi trist. Apoi îmi spuse :

— Bună ziua. Intrați, vă rog.

L-am urmat pînă în salon. În mijlocul camerei era un sicriu. Capacul nu era pus, așa că am văzut chipul mortului : un om de cincizeci de ani, cu tîmplele săpate și obrajii fardați la îmbălsămare. Chipul nu-mi spunea nimic, căci omul îmi era necunoscut.

Zece persoane, majoritatea bărbați, înconjurau sicriul. Și-au întrerupt convorbirea la sosirea mea, apoi au reînceput-o, fără să se sinchisească de mine. Și iată-mă luînd parte la un priveghi.

Vecinul meu îmi oferi o țigară și cînd l-am refuzat mă privi cu curiozitate :

— Vii de la bancă ?

— Nu tocmai.

— Prieten cu Kevin ?

Am răspuns printr-un semn afirmativ.

— Ce ghinion, continuă el. Sper că vom pune mîna pe porcul care l-a dat gata și-a întins-o ! Bietul Kevin ! Era cam băut. Asta l-a împiedicat să vadă farurile. Lovitura a fost atît de puternică, încît l-a aruncat în cîmp.

Scoase din buzunar o sticlă de whisky, trase două înghițituri și-mi oferi și mie. Am acceptat, socotind că e cel mai bun mijloc pentru a inspira încredere. N-am putut înghiți decît un strop, căci mi se păru c-am băut dinamită distilată : m-am simțit transformat în înghițitor de săbii. În jurul nostru, oamenii continuau să vorbească încet și camera era tot mai afumată. Nu era rău mobilată. Într-un colț era un televizor mare, și parchetul era acoperit cu un covor gros.

— Unde s-a produs accidentul ? — am întrebat pe amabilul meu informator.

Își șterse buzele cu dosul palmei și răspunse :

— Chiar în fața casei, la cîțiva metri de poartă. Ah ! Cînd te gîndești ce irlandez solid era la bătaie, e într-adevăr un ghinion să sfîrșești așa. Doar primise ceva bani...

— Bani ?

— Da, bani. De la mătușa Emilie, Dumnezeu s-o ierte, care a murit în alt ținut.

— Cînd a murit bătrîna ?

— Acum cinci-șase luni, cred.

— Și familia cum ia treaba asta ?

Nu vru să-mi răspundă imediat ; după ce ezită puțin, îmi aruncă o privire bănuitoare.

DICȚIONAR UMORISTIC

LOGODNICA = Logodnica dv. e frumoasă ? Toate logodnicele sînt frumoase (A. P. Cehov).

M

MĂGAR = Numai un măgar este în stare să vă facă un compliment și, imediat după aceea, să vă ceară un serviciu. În general, există mulți măgari (M. Twain).

MERIT = Meritul și norocul sînt doi amici ireconciliabili care se evită cu o extremă grijă (Oxentiern).

MINCINOS = Pedeapsa mincinosului nu este atît în faptul că el este crezut cît în aceea că nu mai poate crede pe alții (G. B. Shaw).

MIT = Cînd bîrfelile îmbătrînesc devin mituri (S. J. Lec).

MIZANTROP = Un om care reprosează celorlalți oameni că ei este ceea ce este (L. Scutenaire).

MODA = Moda este o formă de urîțenie atît de greu de suportat încît trebuie schimbată din șase în șase luni (O. Wilde).

N

NAS = Există unele nasuri care au mai mult decît o formă ; au o veritabilă atitudine (G. Cesbron).

NEBUN = Mintea unui nebun preschimbă filozofia în nebunie, știința în superstiție, arta în pedanterie (G. B. Shaw).

NIMIC = Numai femeile pot face orice din nimic, ca de pildă o pălărie, o salată sau o scenă conjugală (M. Twain).

NOU = Frumusețea noului constă oricum în aceea că e curat (J. Renard).

NUANȚĂ = Altădată vă spuneam totul, acum nu vă ascund nimic (Beaumarchais).

O

OAMENI = Oamenii care nu au niciodată timp lucrează cel mai puțin (G. C. Lichtenberg).

OCUPAȚIE = Secretul nefericirii stă în timpul pe care-l ai de pierdut întrebîndu-te dacă ești fericit sau nu. Remediul este ocupația (G. B. Shaw).

ODIHNĂ = Dacă odihna nu este și ea oarecum muncă, atunci devine numaidecît plictiseală (J. Renard).

OPORTUNISM = Sînt oameni care și înăuntrul sufletului se îmbracă după modă (B. Auerbach).

OPTICĂ = Femeile nu văd niciodată ceea ce ai făcut pentru ele, ele nu văd decît ceea ce n-ai făcut (G. Courteline).

— Ce-mi tot pui întrebări? Doar n-oi fi vreun sticlete?

— Eu? — am răspuns tresărind ca sub o acuzație nedreaptă. Uită-te la mine: am eu mutră de sticlete? Nici vorbă. Doar că nu-l cunoșteam foarte bine pe Kevin. Ne întîlneam la un pahar, din cînd în cînd. Atîta tot.

Omul își suflă nasul zgomotos și gemu:

— Vai! bietul Kevin era singur pe lume și doar noi, prietenii, am rămas îndoliați...

După ce mi-am exprimat condoleanțele, am plecat. M-am dus la gară și m-am aruncat în primul tren.

„Un accident", mă gîndeam, în timp ce trenul trecea zgomotos pe sub Hudson. „Aș! L-a curățat cineva cu mașina tot atît de bine ca și cu un revolver".

Pe măsură ce gîndeam la tot ce se întîmplase în ultimele 24 ore, lucrurile mi se păreau din ce în ce mai limpezi.

Îmi lipseau două-trei precizări pentru ca să fiu sigur: capcana pe care o bănuiam fusese minunat montată și executată.

Trenul mă duse în Manhattan; am coborît la gara Penn și m-am dus drept la Lucille acasă. Portăreasa era acasă, dar nu era nimeni în apartament.

Coborînd, am scos din portofel două hîrtii de zece dolari; apoi m-am dus la portăreasă. I-am pus sub nas cei douăzeci de dolari și i-am spus:

— Un bacșiș nu e de refuzat niciodată, nu-i așa?

— Nici vorbă, răspunse.

— Am niște întrebări să-ți pun.

— Dați-i drumul.

Ah! Banii! Nimic nu le seamănă cînd e vorba de dezlegat limbile. Nici n-a durat prea mult. Lucille Gilian? O femeie a-ntîia! Nu e o nebună care se culcă cu oricine! O, nu! Descrierea frumosului ei amant corespundea exact cu ceea ce bănuiam.

Am strecurat deci cele două bancnote în buzunarul femeii și am plecat. Din prima cabină telefonică l-am chemat pe Max. Era acasă.

— Ce mai faci, Max?

— Prost. Ai găsit?

— Nu tot, dar fără îndoială o mare parte din el. Vino să mă vezi imediat.

— Unde?

— În biroul lui Hadley!

— De ce?

— E avocatul tău oficial, nu? Ai încă revolverul?

— Da. De ce?

— Lasă-l acasă. Nu uita că ești în libertate condiționată.

Mi-a răspuns că nu mă privește, dar că vine imediat.

Numeroasa clientelă a lui Hadley îi impunea un decor fastuos. Biroul său era luxos și mobilat cu mult gust. E drept că cea mai frumoasă podoabă a casei nu ieșise din fabrica de mobilă: la o masă de lucru, în sala de așteptare, stătea o roșcovană obraznică, cu chipul strălucitor de prospețime și minunat dăruită de către natură, pentru plăcerea vizitatorilor. O fată nemaipomenită, zău așa!

Da. Domnul Hadley era acolo. După ce l-a anunțat pe Max, ne lăsă să intrăm. Confratele meu ne aștepta în picioare, în spatele biroului său, surîzînd sigur de el și binevoitor. După ce ne-a oferit țigări și ne-a invitat să luăm loc, s-a instalat în fotoliul său confortabil și m-a privit drept în ochi.

— Ei bine, Jordan, spuse el. Bănuiesc că ai noutăți pentru noi.

— Într-adevăr, am răspuns.

— Vezi? Ce-ți spuneam, Max? Jordan nu lasă afacerile să zacă. Știam că vei reuși. Dă-i drumul, colega. Ce-i nou?

Max se aplecă spre mine cu chipul încordat.

— O.K., am răspuns. Iată ce s-a întîmplat. Cineva a făcut un fals la bancă și a imitat atît de bine semnătura lui Max încît a fost lăsat să umble la seif. Falsul a fost obținut copiind semnătura depusă în bancă.

— De neînchipuit, mirii Max.

— Nu înțeleg, făcu Hadley. Formalitățile astea se fac în prezența funcționarului răspunzător cu seifurile. Cum a putut să lase să se copieze semnătura?...

— A fost cumpărat. A fost pus la curent cu planul și i s-a promis

ORGOLIU = Orgoliul nu reușește niciodată atît de bine ca atunci cînd se acoperă de modestie (Chevalier de Méré).

ORIGINALITATE = Originalitatea constă în a vrea să nu fii original, fără să reușești (J. Cocteau).

OSPITALITATE = Simțiți-vă la mine ca la voi acasă dar nu uitați că de fapt eu sînt acasă (Ilf și Petrov).

P

PALAVRAGIU = O scrisoare deschisă pe care toată lumea o poate citi (Pierre Etaix).

PARADIS = Păcat că în paradis nu se poate ajunge decît cu dricul (S. J. Lec).

PEDANT = El știe tot, dar ce păcat că nu știe decît atît (Machiavelli).

PESIMIST = Un individ care se teme și de un canibal sătul (Milovan Ilic).

PLEONASM = Striptease pe o plajă goală (Milovan Ilic).

PREZENȚĂ = Prezența multora nu este niciodată la înălțimea absenței lor (H. Duvernois).

PREZENȚĂ DE SPIRIT = Nimic nu este mai des absent decît prezența de spirit (Rivarol).

PRIMEJDIE = Fricosul se sperie înaintea primejdiei, lașul în timpul ei, curajosul după ea (J. P. Richter).

PROFITOR = Profitorul crede că important nu este ca el să aibă bani, ci ca ceilalți să-i aibă (Sacha Guitry).

PROST = Proștii cred că pentru a cuceri Capitoliul trebuie să atace întîi zăbrelele (H. Heine).

PRUDENȚĂ = Prudența nu e decît o calitate: nu trebuie să facem din ea o virtute (J. Renard).

PUDOAREA = Pudoarea este conspirația tăcerii pe care o face impudoarea (G. B. Shaw).

PURITAN = Puritanii trebuie să poarte frunza de viță pe ochi (S. J. Lec).

R

RAI = Nu există rai, dar trebuie să ne străduim a merita să existe unul (J. Renard).

RATAT = Un om care toată viața a dorit să ajungă plutonier și a reușit e un om realizat, dar cel care a dorit să ajungă general și a ajuns colonel e un ratat (Aforism francez).

RĂU = Oamenii ne iartă cel mai puțin răul pe care l-au spus despre noi (A. Maurois).

REALISM = Realismul constă în a vedea lucrurile cum sînt și nu cum ar trebui să fie (O. Wilde).

RECUNOȘTINȚĂ = Recunoștința este mai degrabă o virtute prospectivă decît una retrospectivă (Ilf și Petrov).

RELIGIE = Avem destule religii pentru a ne putea urî unii pe alții dar nu atîtea pentru a ne putea iubi (J. Swift).

REGRET = Regretele sînt calitatea naturală a părului alb (Ch. Dickens).

RENUME = Renumele, ca și ecoul, reține adesea numai ultimele silabe ale unui om (J. P. Richter).

o recompensă frumoasă, plătită desigur dinainte. A acceptat. Gîndiți-vă : a cîștigat dintr-o dată mai mult decît ar fi putut economisi o viață întreagă

Gillian strînse pumnii săi uriași și rumegă turnat o țigară.

— Cine e funcționarul? Unde e?, urlă el răgușit.

— Prea tîrziu, am răspuns. E mort.

Max holbă ochii.

— Da, reluai eu... A fost curățat aseară. O mașină l-a călcat și a fugit. Prietenii cred că e un accident, dar sînt sigur că a fost asasinat Cineva, care-i cunoștea obiceiurile, a staționat pe aproape și l-a așteptat. Cînd a traversat strada pustie, era amețit, ca în fiecare seară. N-a scăpat. A fost ucis cu sînge rece înainte de a mai apuca să spună „Of!".

— Dar de ce? — urlă Max.

— De ce? Pentru că era o primejdie. Gîndește-te că era singurul martor în stare să-ți recunoască hoțul. Neputînd să acționezi singur, în clipa aceea, ai fi provocat o anchetă și aveam procură de la tine pentru seif. Nu era o clipă de pierdut. Kevin Graham era slab ; o dovedise devenind complice la furt. Sub o presiune mai puternică s-ar fi prăbușit. Hoțul tău o știa bine. Nu mai putea aștepta. Singura soluție era să suprime imediat acest martor primejdios. A fost curățat aseară, în timp ce eram cu soția dumitale. A fost omorît în fața porții unei căsuțe pe care și-o cumpărase cu banii tăi, Max.

— Știi deci cine a dat lovitura ! — zise Hadley.

— Bineînțeles, am răspuns.

— Cine este? — mă întrebă, umezindu-și buzele cu limba.

— Dumneata, am declarat întinzînd spre el un deget acuzator.

Max nu deschise gura ; ne mînca din ochi.

Hadley zîmbi cu un aer superior.

— Ce încerci să ne povestești, Jordan?

— Nu încerc nimic. Îți spun curat că dumneata, Hadley, ai aranjat totul și ai executat totul.

Aruncă o privire spre Max, care semăna cu un leopard gata să sară.

— Asta-i bună, Jordan ! — izbucni el într-un rîs forțat. Ai o imaginație fertilă.

— Ah ! Crezi? — răspunsei. Te-ai trădat aseară, Hadley, cînd Max m-a dus la el. Ți-a spus : „L-am găsit ! Aveai dreptate". De ce aveai dreptate, Hadley? I-ai spus că eram cu Lucille? Bine. Deci i-ai spus lui Max să aștepte sub scară. Dar de unde știai că voi fi acolo?

De data asta se simți atins și tresări fără însă să-mi răspundă.

— Am să-ți spun eu, reluai. Ai prevăzut totul. La ordinul dumitale, Lucille m-a convocat pe mine. Voiai ca Max să mă creadă amantul nevestei lui și hoțul averii lui. Știai că are un revolver și, știindu-l violent, sperai să tragă în mine. Eu mort și el condamnat la scaunul electric, dădeai două lovituri deodată.

Hadley încercă să facă apel la Max :

— Pe cuvîntul meu, Jordan e nebun de legat !

Max nu se clinti. Era o stană de piatră, dar ochii lui semănau cu două pumnale îndreptate spre avocat.

Hadley rîdea mînzește :

— Ipoteza dumitale e stupidă, Jordan, hotărî el. Știi bine că pentru ca să deschizi seiful trebuie o cheie specială.

— Așteptam asta. Ce zici, Max? Nu i-ai dat niciodată lui Hadley procură să deschidă seiful?

Nu-mi răspunse. Nici un mușchi nu-i tresărea pe obraz. Nu-mi plăcea asta, căci simțeam urcînd în el presiunea care avea să izbucnească în curînd. Dar nu mă mai puteam opri.

— Pentru că, dacă i-ai dat vreodată cheia, nimic n-a fost mai ușor decît să facă o copie. Dacă nu i-ai dat-o, i-a făcut Lucille o copie.

Max murmură un singur cuvînt : „Lucille?"

— Ei bine, da ! — i-am răspuns. Căci s-au întîlnit tot timpul cît ai stat în pușcărie, ba chiar și înainte, bietul meu Max. Ți-o pot dovedi. E tot timpul la ea acasă. Portăreasa îl cunoaște perfect. Nici nu m-aș mira dacă, acum doi ani, ar fi fost ei denunțătorii, ca să scape de tine.

Max făcu o strîmbătură îngrozitoare, dar continuă să nu se clintească.

— De, Hadley ! — i-am spus. Greșeala dumitale a fost că n-ai ple-

DICȚIONAR UMORISTIC

RETRACTARE = Există oameni care retractează ce au spus ca și cum ar retrage spada din burta adversarului (J. Renard).

RINOCER = La rubrica „semne particulare" rinocerul nu trebuie să scrie : corn pe nas (S. J. Lec).

RUDENIE = Gradele de rudenie exprimă adesea gradele de răceală (C. de Rohan).

S

SALON = Un loc unde ceaiul se îndulcește cu ajutorul bîrfelilor (J. K. Jerome).

SATIRĂ = Satira este un gen de oglindă în care privitorii descoperă în general chipul oricui în afară de al lor, pricina principală a primirii calde de care satira se bucură în lume (J. Swift).

SĂRUT = Un punct roz care se pune pe verbul „a iubi" (Ed. Rostand).

SEMNAL DE ALARMĂ = Dacă fiecare ar trage semnalul de alarmă pentru necazurile sale personale, trenul n-ar mai putea merge (J. Prévert).

SERVILISM = Scara de serviciu a respectului (A. Decourcelle).

SCANDAL = O întîmplare de care profităm noi se numește noroc, o întîmplare de care profită alții se numește scandal (L. Dumur).

SNOB = Adevăratul snob este cel care se teme să mărturisească că se plictisește cînd se plictisește și că se amuză cînd se amuză (P. Valéry).

SOCIABIL = Un om sociabil este un om care știe să împace părerea bună pe care o are despre el cu părerea mai puțin bună pe care o are despre ceilalți (M. Twain).

SPIRITUAL = Nu este de ajuns să fii spiritual. Trebuie să ai destul spirit pentru ca să te poți abține să ai prea mult (A. Maurois).

STIL = Stilul nu este nimic, dar nu există nimic fără stil (Rivarol).

SUPERIORITATE = Spiritele superioare uită cu bună-știință superioritatea lor cu condiția ca ceilalți să și-o amintească (M. Valyarei).

ȘTIINȚĂ = Cînd ți-e tare sete ți se pare că ai putea bea o mare întreagă — asta e credința ; dar cînd începi să bei, te saturi numai cu un pahar sau două — asta e știința (A. P. Cehov).

T

TĂCERE = Tăcerea este plină de înțelepciune și de spirit așa cum

marmura netăiată este plină de sculpturi (A. Huxley).
TIMP = Numai timpul nu-şi pierde timpul (J. Renard).
TIMP LIBER = Problema timpului liber este în primul rînd ce a împiedica pe alţii să ni-l strice pe al nostru (O. Wilde).
TINEREŢE = Tinereţea este o manieră de a te înşela care se schimbă destul de repede într-o manieră care nu îţi permite să te înşeli (P. Valéry).
TOLERANŢĂ = Dacă ar trebui să tolerăm celorlalţi tot ceea ce ne permitem noua, viaţa ar deveni insuportabilă (G. Courteline).
TRADUCERE = Traducerea este în cazul cel mai bun un ecou (G. H. Borrow).
TRECUT = Ceea ce este cel mai plictisitor în trecutul euiva este că ceilalţi nu-i uită atît de repede (O. A. Battista).

U

UITARE = Un lucru despre care nu se vorbeşte n-a existat niciodată (P. Valéry).
UMANITATE = Umanitatea este nemurirea oamenilor muritori (L. Börne).
URÎTENIE = El era atît de urît încît atunci cînd făcea grimase urîţenia sa se micşora (J. Renard).
UŞOR = Trebuie să fii uşor ca o pasăre şi nu ca o pană (P. Valéry).

V

VERIFICARE = Nu judeca grăuntele de piper după mărimea sa, gustă-l şi vei simţi cum pişcă (Proverb arab).
VESELIE = Veselia este o doamnă mare care cere să nu fie servită cu mîinile murdare (G. Courteline).
VIN = Vinul este o băutură care te face să vezi dublu şi să te simţi singur (Buster Keston).
VIRTUOS = E frumos să fii virtuos, dar să înveţi pe alţii să fie este şi mai frumos... şi mult mai uşor (M. Twain).
VOCABULAR = Un vocabular este întregul univers în ordine alfabetică (Anatole France).
VOINŢA = Fericirea este să ştii ce vrei şi ceea ce vrei, s-o vrei cu pasiune (Félicien Marceau).
VORBE = Vorbele sînt moneda gîndirii (J. Renard).
VORBE CELEBRE = Vorbele celebre sînt cele pe care oamenii celebri le pronunţă după ce au murit (A. Prévot).
VÎRSTA DE AUR = Vîrsta de aur era vîrsta cînd aurul nu domnea încă (L. Marnesia).

Z

ZEI = Zeii sînt făcuţi de oameni, dar zeii n-au făcut oameni (Cyrano de Bergerac).
ZERO = Nu sînt de acord cu matematicienii. Mi se pare că o sumă de zerouri dă un total periculos (S. J. Lec).
ZGOMOT = Aud zgomotul morii dar nu văd făina căzînd (Proverb persan).
ZÎMBET = Un zîmbet costă mai puţin decît electricitatea dar poate lumina mult mai bine (Aforism scoţian).

dat toată viaţa decît procese comerciale şi civile. Nu te pricepi în probleme de criminalistică. Îţi închipui că nu ţi se remarcă maşina cînd te duci undeva? Şi nu ştii că un microscop va demonstra fără greş că ai făcut un fals?

Toate acestea erau indicii, dar nu probe. Pentru Max însă ajungeau. Deodată, zvîcni din fotoliul său şi se aruncă sălbatic asupra lui Hadley, peste birou. Avocatul se aştepta, dar nu reacţionă suficient de repede. Mîna sa ieşi de sub birou, înarmată cu un revolver. Avu timp să apese pe trăgaci, dar fără să ochească. Detunătura izbucni sec; o secundă mai tîrziu, Max se prăbuşi peste Hadley şi îl aruncă de pe fotoliu, obligîndu-l să dea drumul armei. În ciuda masei lui enorme, Max avea agilitatea unei fiare. Îl cuprinse pe celălalt de gît, în timp ce mă apropiam de cei doi antagonişti.

Mîinile puternice ale bookmakerului se încleştaseră pe gîtul necinstitului meu confrate, al cărui chip, lipsit de oxigen, începea să se congestioneze în mod periculos.

— Destul, Max, am spus. Lasă-l acum. Restul priveşte tribunalul.

Dar vorbeam cu un surd şi faţa lui Hadley căpăta o culoare albăstruie.

— Max! — strigai. Opreşte! Vrei să-ţi sfîrşeşti zilele la ocnă?

Nimic de făcut: strîngea, strîngea...

Atunci am folosit mijloace desperate. Am tras un covoraş de pe consolă, l-am înfăşurat în jurul unui bibelou de onix şi l-am năucit pe Max cu o singură lovitură. Se prăbuşi pe covor, dîndu-i drumul lui Hadley. Amîndoi erau fără cunoştinţă.

Am ridicat receptorul şi am anunţat comisariatele din New York şi Newark.

Max încasase un glonte în coaste şi sîngera. Examinîndu-i buzunarele, am găsit revolverul, pe care m-am grăbit să-l ascund într-un sertar al lui Hadley. Aceasta îi va evita lui Max o condamnare pentru violarea regulilor de eliberare condiţionată.

Bineînţeles, Max va fi furios că l-am pocnit. Dar o să-i treacă!... O să se vindece. Şi de asta, şi de Lucille...

În româneşte de Dana KONYA-NEGRUZZI

DEDUBLAREA PERSONALITĂŢII

Raymond DEVOS

Să ştiţi că dedublarea personalităţii există. Vă pot da şi un exemplu. Cunosc un critic care e totodată şi dramaturg, fapt ce-l pune, ca dramaturg, într-o situaţie critică, iar ca critic, într-o situaţie dramatică. Omul nostru a scris o piesă care a fost pusă în scenă şi redacţia unde lucra l-a trimis la premieră pentru cuvenita cronică. Fiind un critic obiectiv şi competent, a doua zi, în ziar, s-a făcut singur harcea-parcea. Cînd dramaturgul i-a citit articolul, i-a scris criticului o scrisoare în care îi spunea de la obraz că n-a priceput nici o iotă din piesă. Şi de atunci nu-şi mai vorbeşte. Cînd se vede în oglindă, îşi întoarce spatele. Din cînd în cînd îşi trimite scrisori insultătoare. „Scrii ca o cizmă — zice dramaturgul. Şi mai pretinzi că alea sînt cronici!" „Iar dumneata — îi răspunde criticul — confecţionezi nişte piesuliţe la care s-ar plictisi şi cizmele!"

După cîteva asemenea scrisori, n-a mai răbdat şi şi-a tras două palme. Şi cum nu era laş, şi-a mai tras imediat încă două, drept răspuns.

După ce s-a bătut bine, s-a dumirit că el le încasează pe toate şi a exclamat: „Ce prostie! Trebuie să găsesc o ieşire!"

S-a gîndit ce s-a gîndit şi a ajuns la concluzia că cel mai indicat e să se invite la masă pentru o discuţie prietenească. Masa a decurs într-o atmosferă caldă şi la sfîrşitul ei reuşise să stabilească relaţii foarte cordiale cu sine însuşi. Din clipa aceea a început să-şi spună „NOI".

„Noi am scris o piesă... Nouă ne-a plăcut foarte mult... Noi am citit recenzia... Noi credem că... Noi nu credem că..."

Acest „noi" mic-mititel a pus capăt chinurilor lui. Ce ţi-e şi cu pronumele astea!

În româneşte de I.S.

O PARTIDĂ DE POCHER CU MOARTEA

de C.B. GILFORD
din colecţia Alfred Hitchcock

Byron Duquay şedea la una din laturile mesei octogonale acoperite cu postav verde. La dreapta sa, cîteva grămăjoare de fise albe, roşii, verzi, obişnuitele fise pentru jocul de pocher ; la stînga, pe o măsuţă cu rotile cîteva sticle cu whisky, pahare, un bol de cristal plin cu cuburi de gheaţă.

Duquay se juca distrat cu un pachet de cărţi de joc, le amesteca, le întindea apoi pe masă ca la pasienţă, iar la strîngea... În salon era linişte. O linişte netulburată de nimic în afară de uşorul fîşîit al cărţilor de joc. Deodată se auzi deschizîndu-se o uşă, pe care, de acolo unde era aşezat, Duquay n-o putea vedea. Spuse însă simplu „intră", fiindcă aşteptă oaspeţi, parteneri de pocher. Numai că individul care pătrundea acum, precaut, în cameră, venise în cu totul alte scopuri decît acela de a face o partidă de cărţi. Era un om tînăr, mărunţel, dacă avea un metru şaizeci, şi necrezut de slab. Purta nişte pantaloni slinoşi şi o cămaşă cîndva albă cu gulerul larg desfăcut. Părul cînepiu, de multă vreme fără vreun contact cu apa, săpunul şi pieptenele, îi atîrna peste o faţă schimonosită de ură şi teamă. Ochii, lipsiţi de orice strălucire, aveau privirea disperării. În mîna dreaptă a intrusului lucea un cuţit lung şi îngust.

Byron Duquay nu schiţă nici un gest care ar fi trădat intenţia sa de a se scula de pe scaun, dar lăsă deoparte cărţile cu care se jucase pînă atunci.

— Ce doreşti ? — întrebă el.

Străinul tăcea. Ochii îi rătăceau cercetători prin cameră. Spuse apoi :

— Sîntem singuri ?

Duquay dădu din cap afirmativ. Cînd îşi dădu seama că gestul acesta simplu fusese, de fapt, o prostie nemaipomenită, era prea tîrziu.

— Straşnic — murmură ca pentru sine ciudatul vizitator.

Apoi, adresîndu-se direct gazdei :

— Dacă veţi fi înţelegător, nu vi se va întîmpla nimic.

— Ce doreşti ? — întrebă Duquay pentru a doua oară, de data asta mai supărat, mai puţin convenţional.

Ochii necunoscutului care se roteau din nou prin cameră se opriră pe măsuţa cu băuturi.

— Pentru moment, ceva de băut.

— Ia loc — încuviinţă Duquay. Am să-ţi ofer ceva de băut. Şi aşteptă pînă ce vizitatorul nocturn se aşeză pe un scaun în faţa lui, la capătul opus al mesei octogonale. Mîna dreaptă a oaspetelui nepoftit se aşeză pe masă, rotind ameninţător cuţitul cu lama lungă şi subţire.

— Ce preferi ? Whisky ? Scotch ? Bourbon ?

Puţin contrariat de invitaţia generoasă, tînărul ezită o clipă, apoi spuse :

— Bourbon. Mare. Şi cu gheaţă.

Liniştea domni iar în încăpere. Duquay prepară băutura, apoi împinse paharul spre musafir. Acesta îl apucă cu stînga, trase o duşcă şi se strîmbă.

— Îmi trebuie bani. Şi cheia de contact a maşinii dv. Să-mi spuneţi unde o parcaţi. Şi mai e ceva : îmi trebuie nişte haine ca lumea.

În scaunul lui, Duquay rămase nemişcat.

Intrusul mai trase o înghiţitură şi apoi, mai înviorat parcă, spuse :

— Ei, gata, acum ! M-aţi auzit, nu ?

Duquay păru într-adevăr că nu auzise nimic. Întrebă doar :

— Cine eşti, de fapt ?

— Păi, vedeţi, tocmai asta nu prea aş avea de gînd s-o spun...

— Eşti Rick Masden — îi întrerupse Duquay ezitările.

Gura largă, brutală a necunoscutului se schimonosi într-un rînjet pe cît de dispreţuitor, pe atît de trufaş :

— Mare şmecher. De altfel, era uşor de presupus. Doar citiţi ziarele...

— Uneori — confirmă gazda surîzînd.

— Ei bine, da ! Sînt Rick Masden şi după cum ştiţi săptămîna trecută am despicat beregata prietenei mele şi a celui cu care a crezut că mă poate înşela. M-au prins, dar am tulit-o după cîteva zile. Iată-mă acum şi, după cum vedeţi, am făcut rost de alt cuţit.

— Ascultă, Masden, ai ceva împotrivă să trag şi eu un păhărel — întrebă Duquay şi, fără să aştepte răspunsul, apucă una din sticle.

— La toţi drucii cu băutura — răcni Masden şi trînti paharul său de masă. Gata ! V-am spus ce-mi trebuie şi n-am de gînd să chefuiesc cu dumneavoastră.

Duquay luă mîna de pe sticlă şi spuse liniştit :

— Tocmai voiam să vedem cam ce e de făcut...

Masden săltă puţin mîna în care ţinea cuţitul şi îl suci între degete :

— Ascultaţi — cuvintele îi ieşeau acum repezite şi ameninţătoare. Ori faceţi ce v-am spus, ori aveţi soarta celor doi...

Pe faţa lui Duquay, nici o tresărire.

— Stai liniştit, Masden — spuse şi, dintr-o dată, vocea îi deveni atît de autoritară, încît, fără să vrea, Masden deveni atent. Înainte de a încerca să mă ataci cu cuţitul, ar fi bine să mă asculţi.

Ochii lui Masden se îngustară şi se făcură mai întunecaţi. Rămase ţeapăn, iar cuţitul încetă să i se mai învîrte între degete.

— Vă ascult.

— Bun ! Mai întîi, să stabilim cîteva lucruri, Masden. După cum vezi, şedem unul în faţa celuilalt, iar între noi se află o masă înaltă cam de doi metri. Dumneata ai un cuţit. Eu — cel puţin în clipa asta — sînt neînarmat. Dar e de la sine înţeles că eu am luat unele hotărîri pentru momentul în care ai să încerci să mă ataci. O să te miri, Masden, dar m-am decis să mă apăr ! În secunda în care am să sesizez primul tău gest suspect, am să îmbrînceşc masa spre dumneata. Treaba asta e destul de uşor de făcut. Eşti, desigur, mai tînăr, dar, după cum vezi, sînt de două ori mai spălos. Astea ar fi, aşadar, datele primei secvenţe ale luptei noastre. Ai fi la pămînt, acoperit cu masa răsturnată peste dumneata. Sau, în cel mai rău caz pentru mine, dacă aş avea ghinion, ai fi tîntuit la perete de masa care se va afla în continuare între noi doi. Mă poţi urmări ce-ţi spun, Masden ?

— Mhm, firească că pot.

— Atunci o să trec la punctul doi. Te-aș ruga să observi că pe birou, puțin la stînga și în spatele meu se află un coupe-papier. De fapt, nu e coupe-papier, ci un pumnal turcesc. Acum trebuie să-ți imaginezi ce se va întîmpla mai departe. De îndată ce vei fi imobilizat cu ajutorul mesei, am să apuc pumnalul. În clipa aceea, șansele noastre vor fi de unu la unu. De acord ?

Pe mutra tînărului tresări un mușchi. Își trecu ușor limba peste buzele uscate și rămase tăcut.

— Cu asta, Masden, pregătirile noastre de luptă pot fi considerate terminate, continuă Duquay, cu aceeași voce de stăpîn. Ajungem la încăierarea propriu-zisă. N-ai vrea, dragă Masden, să mai cîntărim o dată șansele fiecăruia dintre noi ? Cred că vrei... Așadar, mai întîi despre armele noastre. Ce fel de cuțit e acela din mîna dumitale ?

— De fapt, ăă... un cuțit de bucătărie. Dar al dracului de ascuțit. Mi l-a dat unu' la pușcărie. Cuvintele lui Masden, în ciuda eforturilor lui, ieșeau cam chinuite.

Duquay surise imperceptibil.

— Un cuțit de bucătărie... Mda... Dacă mi-ai îngădui o remarcă, aș spune că arma mea e ceva mai bună. Oricum, pot să te asigur că eu n-aș schimba, în nici un caz, pumnalul meu turcesc cu un cuțit de bucătărie, fie el și-al dracului de ascuțit... Dar mai e ceva. Ceva mai important decît arma : mîna care o stăpînește. Apropo, Masden, cîți ani ai ?

— Nouăsprezece.

— Iar eu, treizeci și unu. Avantajul e deci al dumitale. Și cît cîntărești ?

— Cincizeci.

— Eu am șaptezeci și opt. Acum, am și eu un punct avantaj. Mai departe : cine e mai pregătit dintre noi din punct de vedere fizic, mai antrenat, vreau să spun ? În ce mă privește, acum zece ani, pe vremea cînd eram student, făceam box. Eram semimijlociu. Am jucat și fotbal. În prima echipă a universității, pe post de fundaș. Făceam zilnic antrenamente de tot felul : sprinturi, curse de fond, haltere și cîte și mai cîte. M-am obișnuit, zău. Nici acum nu trece o zi, fără asemenea exerciții. Și dumneata, Masden ?

De cealaltă parte a mesei, tînărul cu numele de Masden arăta din ce în ce mai prost, iar nervozitatea și-o ascundea din ce în ce mai greu. Își umezea mereu buzele arse. Voia parcă să spună ceva, dar din gura strînsă, ca într-un spasm, nu ieșea nici un sunet.

— Ei bine, Masden, dacă vrei, am să-ți spun eu cum stai cu forța fizică. Ești un flămînd, Masden. Un înfometat cronic. De mic ești un subdezvoltat. Privește-ți degetele îngălbenite de tutun. După tremuratul mîinilor, nu m-aș mira ca printre țigări să se mai rătăcească, din cînd în cînd, și cîte o marijuana. Am ghicit, nu ? Nici alcoolul nu prea îți displace. Ia să facem acum un bilanț comparativ, ca să spun așa : cine crezi că are mai multe șanse într-o luptă corp la corp ?

Cute adînci brăzdau fruntea lui Masden. Sprîncenele lui strînse se uneau aproape într-una singură. Iar de sub ele, ochi dușmănoși și temători căutau apre adversar.

— Și încă n-am pomenit un lucru de loc neglijabil, continuă necruțător Duquay. Cu forțele fizice am văzut cum stăm. Dar cu moralul ? Ei, ce zici ? Cînd ai intrat în salonul ăsta, Masden, păreai viteaz, nevoie mare. Aveai în mînă un cuțit, iar pe mine mă socoteai dezarmat. Ce a mai rămas din eroismul dumitale ? Mai nimica, după umila mea părere. Acum lucrurile se înfățișează în așa fel, încît nici propria-ți beregată nu prea mai este la adăpost.

— Glumiți, Sir.

— Crezi ? — zîmbi iarăși Duquay. La urma urmei, te poți convinge singur dacă glumesc sau nu. Pentru asta nu e nevoie decît să încerci să te ridici în picioare.

În odaie se așternu din nou liniște de moarte. Doi oameni, față în față, despărțiți de o masă, continuau să se înfrunte, fără a se clinti de la locurile lor. Apoi, Duquay continuă cu o voce calmă, aproape amicală :

— Dacă mă ucizi, te alegi cu banii, mașina și încă ce mai poftești dumneata să iei de la mine. Numai că acum nu mai știi sigur dacă mă poți ucide. S-a ivit, fără s-o fi bănuit, și posibilitatea ca dumneata însuți să fii ucis.

Pe fața idioțită a lui Masden apăru o scurtă licărire :

— Dar s-ar putea totuși să vă ucid. Nu înțeleg de ce vreți să riscați ?...

— Ei, întîi o întrebare cu cap, consimți Duquay. După toate aparențele, chiar așa stau lucrurile : aș putea să-mi pun pielea la adăpost, oferindu-ți cele ce-mi ceri și gîndind că în două-trei zile poliția tot o să pună mîna pe dumneata... De fapt, așa gîndești dumneata, că ar trebui să gîndesc eu. Numai că, vezi, Masden, eu sînt mai puțin prost decît îți închipui. Eu, dragul meu, n-am nici un pic de încredere în dumneata. De ce aș avea ? La urma urmei, nu ești decît un mic tîlhos. Sau un mare tîlhos, dacă vrei. Iar în tîlhoși eu, în general, nu am încredere. Dimpotrivă. Am toate motivele să cred că după ce vei avea banii și cheia de la mașină, ai să mă cureți, fără să clipești măcar, pentru ca să nu pot pune poliția pe urmele dumitale.

Duquay țintea bine. Se vedea asta după mutra lui Masden, care deveni stacojie, ca niște mărgele de curcan.

— Afară de asta, reluă Duquay, trebuie să-ți mărturisesc, dragul meu prieten, că-mi ești înfiorător de antipatic. Ești o lepădătură. Nimic altceva decît o lepădătură. Și mi-ar face mare plăcere să te curăț, chiar dacă n-aș fi în situația să-mi apăr viața.

În scaunul lui, Rick Masden părea și mai mic și mai prăpădit. Stătea nemișcat, doar mîna care ținea cuțitul tremura ușor. Încercă să rînjească și spuse :

— După cum văd, nu ne rămîne altceva decît să lăsăm toată treaba pe seama cuțitelor.

— Exact, ripostă energic Duquay. Și asta o să se întîmple în clipa în care o să încerci să te ridici de la masă.

Masden apucă cu o mînă nesigură paharul, îl dădu peste cap și spuse, parcă resemnat :

— O.K., bătrîne. Începem !

— Păi, eu n-am spus că eu am să încep. Am spus doar ce o să se întîmple, dacă *dumneata* o să începi.

Și iarăși liniștea adîncă puse stăpînire pe salon. Cu mîinile cramponate de masă, cei doi bărbați se studiau. Masden privea cînd cuțitul lui de bucătărie, cînd pumnalul turcesc de pe birou. Cîteva clipe ce păreau teribil de lungi, se scurseră astfel în tăcerea aceea insuportabilă. Apoi Masden vorbi din nou :

— De ce nu vreți să-mi dați ce v-am cerut ? Doar nu-i vorba decît de cîțiva dolari, un costum, cheia mașinii. Sînteți, firește, asigurat. Societatea o să vă despăgubească pentru toate. Nu vreți să vă răzgîndiți ?

— Ah, nu, Masden. N-am de gînd. Ți-am spus doar...

Ochii tînărului fulgerară o clipă. Făcu gestul să se scoale, apoi se lăsă din nou în scaun și spuse gîfîind :

— Aha, acum abia înțeleg ce urmăriți. Vreți să mă

duceți cu vorba, pînă cînd vor veni prietenii, partenerii dumneavoastră de pocher.

Duquay răspunse impasibil :

— Perfect exact ! Într-adevăr, aștept niște prieteni.

— Dar cu mine n-o să vă meargă ! — urlă de data aceasta Masden, exasperat.

— Păi asta nu depinde decît de dumneata. Eu n-am decît să împing masa și să apuc pumnalul. Dar ce-ar fi să-ți cruți viața, Masden ?

— Ar trebui să fiu nebun să mai aștept, păru tînărul să se hotărască, dar încă ezita.

— Ar mai fi o cale, Masden !

— Ce ? Ce vreți să spuneți ? — în vorbele repezite ale evadatului se putea ușor ghici o undă de speranță.

— Iată ce. Dacă accept lupta, trebuie să recunosc că un procent de risc există și pentru mine. În ciuda avantajelor de care dispun, nu pot să las deoparte acest aspect. Așa că îți propun un schimb : siguranța mea, contra libertății tale. A libertății tale, cu mîinile goale, vreau să spun.

— Acum nu mai pricep nimic...

— Atunci ascultă și fii atent. Atîta timp cît cuțitul se află în mîinile dumitale, eu mă simt amenințat. Dacă ai să te ridici dintr-o dată, de unde vrei să știu eu dacă mă atacă sau vrei doar s-o întinzi. Așa fiind, mie nu-mi rămîne să aleg : în clipa cînd ai să te ridici de pe scaun, am să fiu primul care atac. Acum pricepi ceva ?

— Parcă.

— Este vorba prin urmare doar de cuțit. Dumneata ai vrea să o ștergi, iar eu, crede-mă, m-aș lipsi bucuros de o luptă cu dumneata. Atîta timp însă cît cuțitul se află în mîinile dumitale, nu poți să te ridici de la masă fără luptă. Singura cale este deci să arunci cuțitul în mijlocul mesei.

— Ce-ați spuus ? !

— Ce-ai auzit. Arunci cuțitul și atunci nimeni n-o să mai fie înarmat.

— Și cu mine ce o să se întîmple ? Doar ați fost boxer, după cum v-ați lăudat.

— Masa, după cum se vede, continuă să stea între noi. Așa că, pînă m-aș ridica eu, ai putea s-o iei din loc. În chestia asta, tinerețea îți va fi de folos.

— Și imediat, bineînțeles, ați telefona la poliție.

— Nu, zîmbi Duquay. Iată, îți propun un nou schimb : telefonul meu contra cuțitului dumitale.

— Adică ?

— Dacă întorc brațul, pot să apuc șnurul de la telefon și să-l smulg din contact. Dacă ești de acord, imediat după acest gest al meu, urmează al dumitale : pui cuțitul pe masă și te faci nevăzut.

Sprîncenele lui Masden se strînseră din nou pînă făcură o singură linie. Creierul lui torturat încerca să găsească o ieșire convenabilă din impasul în care se găsea. Privi din nou umerii lați ai adversarului, bărbia lui de om decis :

— De acord, spuse, în fine. Întrerupeți legătura telefonică, dar să știți că pînă n-ați terminat treaba asta, eu păstrez cuțitul. Dacă în loc de telefon încercați să apucați pumnalul...

— Fii atent, Masden !

Cu mișcări încete și sigure, fără a-și lua ochii de la adversar, Duquay se răsuci puțin în scaun și cu mîna stîngă apucă șnurul telefonului de care trase o dată, energic. Cînd capătul rupt al firului se balansă în aer, întrebă :

— Ești mulțumit ? Și acum, cuțitul ! Împinge-l iute spre mijlocul mesei, acolo unde nici unul din noi nu-l poate lua fără să se ridice de pe scaun.

Din nou clipe de înspăimîntătoare liniște. Cei doi oameni se spionau, încordați la maximum.

— Hai, Masden ! Repet : cît timp ții cuțitul în mînă, n-ai voie să te ridici.

După o scurtă dar dură luptă cu el însuși, fugarul se hotărî : împinse cuțitul cu vîrful degetelor pînă la mijlocul mesei :

— Rămîneți pe scaun, Sir, pînă mă evaporez.

— Călătorie sprîncenată ! — îi ură Duquay.

Intrusul se ridică în sfîrșit, încet de pe scaun, fără să-și piardă din ochi adversarul. Cînd ajunse lîngă ușă, se auziră zgomote.

Fără să se clintească, strîngînd cu ambele mîini tăblia mesei, Duquay strigă cît putu de tare :

— Sam, pune mîna pe individ. E un criminal periculos !

Din holul pe unde încerca să fugă Masden, se auzi larmă, mobilier trîntit, zgomot de luptă. Byron Duquay nici nu se ridică măcar să participe sau barem să privească lupta. Din scaunul său trăgea cu urechea la cele ce se întîmpla în camera alăturată, de unde auzi, în fine, bufnitura unui pumn teribil...

Răsuflînd ușurat, Duquay, se rezemă. Mușchii încordați i se relaxară iar de pe frunte, cîteva stropi de sudoare se așternură pe postavul verde al mesei.

Trecură aproape două ore pînă cînd căpitanul Sam Williams din poliția locală se întoarse în casa prietenului său Byron Duquay la partida de pocher unde era așteptat. Două ore i-au trebuit pînă să-l lege pe Masden, să-l închidă și să încheie un minuțios proces verbal despre cele întîmplate. Acum era ultimul care intra în salon unde, în jurul mesei, se mai aflau patru bărbați, socotindu-l și pe Duquay.

— Byron, spuse polițistul. Nici nu mai știu dacă ar trebui să am curaj să joc pocher cu tine. N-am bănuit că ești în stare de asemenea cacialmale.

— Lasă complimentele, Sam, rise Duquay. De fapt, am avut un noroc nemaipomenit. Nici nu știu ce mi-a venit astă seară, cînd infirmiera m-a adus la masa de joc, că i-am cerut să mă mute din căruțul meu de infirm pe unul din scaunele aflate la masă. Vedeți, dragi amici — și Duquay făcu un gest larg cu brațul — îmi este cu mult mai plăcut să vă primesc șezînd ca toată lumea pe un scaun. Așa, parcă mai uit de paralizia mea... Cacialma, spui ? Dar dacă Masden mă găsea în scaunul meu de dumblagiu, cam cine credeți că înghițea cacialmaua ?

În românește de E. DASCĂLU

PE MARGINEA UNUI MEMORABIL EVENIMENT SPAȚIAL AL ANULUI: ZBORUL ÎN GRUP AL NAVELOR «SOIUZ».

În curînd „CASE" ÎN COSMOS

«Viitorul cosmonauticii, montarea pe orbită a unor obiecte cosmice de mari dimensiuni, construcțiile în cosmos, viața pe marile stații-laborator orbitale cu funcționare îndelungată — toate acestea sînt legate în modul cel mai strîns de experimentele echipajelor celor trei nave «Soiuz» 6,7 și 8. Mai curînd sau mai tîrziu, fără să renunțăm, desigur, la ajutorul de pe Pămînt, vom fi absolut autonomi în cosmos, iar aparatura de la bord va lua asupra sa o parte considerabilă a actualelor preocupări ale Pămîntului. Navigația autonomă este o necesitate stringentă ivită în mod logic într-o anumită etapă a dezvoltării cosmonauticii».

Această declarație a generalului-maior Gheorghi Beregovoi, el însuși un «veteran» al navelor «Soiuz» (a zburat pe «Soiuz-3»), rezumă sugestiv semnificația experimentului înfăptuit cu succes de «troica» spațială sovietică în luna octombrie 1969, care a deschis cu adevărat o fereastră spre viitor.

Să sintetizăm cîteva concluzii și perspective schițate de specialiști sovietici în lumina ultimelor zboruri ale navelor cosmice de tip «Soiuz».

EXPLORAREA GEOFIZICĂ ȘI GEOLOGICĂ A TERREI... DIN COSMOS

Crearea unor stații orbitale constituie una din problemele centrale ale cosmonauticii zilelor noastre. Laboratoarele extraterestre — de exemplu cele meteorologice, de observație asupra Soarelui, cele care vor servi drept «porturi» pentru navele interplanetare — vor fi construite mai întîi pe Pămînt, apoi desfăcute în părți. Părțile vor fi plasate separat pe orbită, apoi adunate într-un singur tot. De aici rezultă importanța deosebită a sudării în cosmos. Însușirea acestei tehnologii va permite să se asigure repararea stațiilor orbitale care au fost folosite timp mai îndelungat, și să se realizeze în spațiul extraterestru unele construcții speciale care practic nu pot fi obținute pe Pămînt.

Experimentul de sudare efectuat la bordul navei «Soiuz-6» este primul de acest gen în lume. Pentru întîia oară s-au putut obține date cu privire la felul în care se unesc, se taie și se topesc diferite metale în condițiile cosmice de vid și imponderabilitate.

Firește, instalarea de platforme cosmice nu reprezintă un scop în sine. Ele constituie adevărate centre de cercetări cosmice «la fața locului», dar în același timp laboratoare de studiu al unor probleme — ca să spunem așa — exclusiv terestre. Ne referim de pildă la geologie. Pentru dezvoltarea acestei științe sînt foarte importante observațiile continue de pe un laborator orbital, ele putînd oferi

informații mult mai depline și mai autentice despre cîmpul gravitațional al Pămîntului, anomaliile magnetice etc. decît cele obținute prin mijloace «tradiționale». Observînd teritorii imense, stațiile orbitale vor permite să se stabilească rapid coordonatele oricăror puncte de pe suprafața Pămîntului.

Dar acesta este numai un aspect. Acad. Vladimir Menner sublinia că navele cosmice «Soiuz» au deschis o nouă pagină în explorarea geologică a planetei noastre.

Se știe ce pas important l-a constituit folosirea aviației în geologie. Cu aviația nu pot fi însă «cuprinse» structurile mari, așa-numitele structuri planetare ale scoarței terestre. Iată de ce inițierea unor lucrări în această direcție la bordul navelor cosmice poate să aducă multe date noi privind geologia globală, structura globală a scoarței, importanța fenomenelor cosmice în procesele geologice.

În ultimul timp devine tot mai clar cît de strîns sînt legate procesele care se produc în scoarța Pămîntului de fenomenele cosmice. Determinarea precisă a acestor legături este o sarcină deosebit de grea, și în rezolvarea ei vor fi de mare folos observațiile făcute din cosmos asupra suprafeței Pămîntului.

De primă importanță se vor dovedi datele referitoare la marile structuri, la analiza comparată a structurilor suprafeței Pămîntului, a satelitului său natural, Luna, a diverselor planete ale sistemului solar. Nu încape îndoială că aceste cercetări vor furniza multe elemente necesare cunoașterii structurii și evoluției suprafeței Pămîntului.

TELESCOAPE EXTRATERESTRE

Instalarea de aparatură științifică dincolo de limitele atmosferei terestre deschide în fața savanților posibilități principial noi și în alte domenii. Unul din acestea este captarea radiațiilor ultraviolete și Roentgen ce provin de la diferite obiecte cosmice. Astfel de cercetări, care au o legătură nemijlocită cu înțelegerea proceselor fizice ce se desfășoară în cosmos, nu se pot efectua pe suprafața Pămîntului, întrucît atmosfera absoarbe în întregime radiațiile extraterestre din aceste game de unde.

O importanță la fel de mare o are instalarea unor telescoape *optice* pe platforme cosmice, pentru că ele ar putea să înlăture influența dăunătoare a atmosferei asupra calității imaginilor. Cunoscutul astronom sovietic I.S. Șklovski declara recent că atît calculele savanților sovietici, cît și cele ale oamenilor de știință de peste hotare demonstrează că instalarea unor telescoape gigantice pe stații orbitale este mai convenabilă decît așezarea lor pe suprafața Lunii.

În grup — în cosmos și pe Pămînt. «Cei șapte» în ajunul temerarului salt în cosmos. Alături de ei (dreapta), doi premergători: Gheorghi Beregovoi și Alexei Eliseev.

SPRE UN «SERVICIU COSMIC» REGULAT

Trăgînd primele concluzii după zborul în grup al navelor «Soiuz», principalul constructor al navelor spațiale sovietice a subliniat: «Rezultatele zborului în grup al navelor cosmice «Soiuz» vor permite simplificarea anumitor sisteme ale vehiculelor cosmice și se va acorda o mai mare responsabilitate cosmonauților».

Președintele Comisiei guvernamentale sovietice pentru lansarea navelor cosmice a declarat că remarcabilul zbor al celor trei nave «Soiuz» a pus bazele cercetării complexe a spațiului extraterestru prin participarea nemijlocită a omului. Experiențele pe navele de tipul «Soiuz» — a arătat el — au drept scop valorificarea posibilităților nelimitate ale vehiculelor cosmice pilotate. Datele preliminare obținute în ultimele experiențe ne fac să credem că, într-un viitor apropiat, pe orbite în jurul Pămîntului vor evolua regulat nave cosmice pilotate.

Președintele Comisiei guvernamentale a scos în evidență deosebirea calitativă dintre ultima experiență și cele anterioare: în octombrie s-a efectuat un mare număr de manevre de apropiere și depărtare dintre nave, unele manevre fiind făcute în urma comenzilor transmise de pe Pămînt, iar altele, îndeplinite de însiși membrii echipajelor.

Una din principalele sarcini a fost preluarea *manuală* a operațiilor necesare pentru stabilirea direcției de mișcare a navelor cosmice. Astronauții au avut la dispoziție sextante asemănătoare celor de pe navele maritime.

...Viziunea cosmonautului care «cîrmește» cu mîna pe cărările astrale și se orientează după stele cu un sextant marinăresc pare stranie la prima vedere. Dar calculatoarele electronice? Dar complicatele instalații superautomatizate pe care ne-am obișnuit să le urmărim în acțiune, în fața ecranelor televizoarelor?

Una nu contrazice pe cealaltă. Navele cosmice trebuie să se deplaseze cu o mare precizie nu numai cînd sînt urmărite și conduse de pe Pămînt, ci și atunci cînd au pierdut legătura cu Pămîntul. Ele trebuie să se supună pilotului nu numai cînd acesta are la îndemînă întregul complex de aparatură de comandă, ci și atunci cînd ea ar ieși din funcțiune. În zborul navelor «Soiuz» au fost abordate toate aceste cazuri, cosmonauții trebuind să rezolve sarcini de manevrare dintre cele mai dificile.

Așadar, o necesitate de ordin tehnic: cel mai perfect creier electronic nu va putea — cel puțin în viitorul previzibil — întrece capacitatea de adaptare și suplețea creierului uman.

Imaginea cosmonautului-marinar cu sextantul în mînă capătă însă, ni se pare, și un sens simbolic, dincolo de orice considerent tehnic. Ea stabilește parcă — peste veacuri — un fel de comuniune directă a cosmonauților cu întrepizii navigatori care în epoca marilor descoperiri geografice se avîntau în căutarea unor lumi noi și care, în fața necunoscutului și a imensităților albastre nu aveau, la urma urmei, decît două arme: istețimea și curajul.

L. NITESCU

IMPAS LA RIGĂ

I

Pentru Agenția internațională de detectivi, miercurea aceea era o zi cu adevărat mohorîtă. Tuppence [1]) lăsă să-i cadă, moale, în poală numărul din „Daily Leader" pe care-l citea.

— Știi la ce mă gîndeam, Tommy ?

— Imposibil de ghicit, îi răspunse soțul ei. Te gîndești la prea multe lucruri deodată ca să-mi pot da seama.

— Cred că-i timpul să mai dansăm și noi puțin.

Tommy se grăbi să-i ia ziarul din poală.

— Reclama noastră arată foarte bine, observă Tommy, înclinînd admirativ capul. „Strălucițiii detectivi ai domnului Blunt". Îți dai seama, Tuppence, că tu îi reprezinți pe toți „strălucițiii" detectivi ? Trebuie să recunoști că asta este într-adevăr o mare glorie.

— Eu vorbeam de dans.

— Am observat ceva curios la ziare. Mă întreb dacă n-ai remarcat și tu. Ia uită-te la astea trei numere din „Daily Leader". Poți să-mi spui care-i diferența dintre ele ?

Intrigată, Tuppence îi luă ziarele din mînă.

— E simplu, remarcă ea privindu-l cu un aer de superioritate disprețuitoare. Unul este de astăzi, altul de ieri și celălalt de alaltăieri.

— Sclipitor, *dragă Watson*, dar nu mă refeream la asta. Uită-te la titlul ziarului „Daily Leader" și compară-l cu toate trei exemplarele. Vezi diferența ?

— Nu, și, mai mult, nici nu cred că există vreuna.

Tommy își lipi, oftînd, vîrfurile degetelor de la mîini în cel mai pur stil Sherlock Holmes.

— Desigur. Și culmea este că tu citești mai atent ziarele decît mine. Și totuși n-ai observat ce-am descoperit eu. Dacă te uiți atent la numărul de astăzi al ziarului „Daily Leader", ai să observi în bara lui D și a lui L din cuvîntul „DAILY" cîte un mic punct alb, puncte care nu se văd în titlul ziarului de ieri. În schimb, apar două puncte albe în L-ul din cuvîntul LEADER, iar ziarul de alaltăieri are două puncte albe în D-ul cuvîntului DAILY. De fapt, poziția punctelor se schimbă în fiecare zi.

— De ce ?

— Secret gazetăresc.

— Asta înseamnă că nu știi și nici nu poți ghici despre ce este vorba.

— Pot să-ți spun în schimb că este un obicei comun la toate ziarele.

— Ești uluitor de deștept. Bine, să ne întoarcem la oile noastre.

— În fond, despre ce era vorba ?

— Despre Balul celor trei arte.

Tommy mormăi dezaprobator.

— Nici gînd, Tuppence. În nici un caz Balul celor trei arte. Nu mai sînt suficient de tînăr. Pe cuvîntul meu că nu mai sînt suficient de tînăr.

— Pe cînd eram încă o fată tînără și drăguță, am fost crescută în credința că bărbații, și în special soții, sînt niște creaturi desfrînate cărora le place să bea, să danseze și să-și piardă nopțile și că numai o soție excepțional de frumoasă și deșteaptă ar putea să-i țină acasă. Și cînd colo, am mai pierdut o iluzie ! Toate femeile măritate pe care le cunosc tînjesc să iasă seara în oraș ca să danseze și plîng de ciudă că bărbații lor preferă să stea în halat și papuci și să se culce la nouă și jumătate. Și, de altfel, tu dansezi atît de bine, dragă Tommy !

— Mai ușor cu lingușeala, Tuppence.

— De fapt, nu țin să mergem numai de plăcere, ci și din cauza anunțului ăsta din ziar. Și, luînd gazeta, citi cu voce tare : „Am să licitez trei cupe, 12 levate, asul de pică. Trebuie făcut impasul la rigă" [2]).

— Cam scump sistem de a învăța bridge, comentă Tommy.

— Nu fii prost. Asta n-are nici o legătură cu bridge-ul. Chiar ieri am mîncat cu o prietenă la „Asul de Pică". E o bombă într-un subsol din Chelsea, care pare să fie la modă printre celebritățile care-și pierd timpul seara pe aici mîncînd șuncă cu ouă și un fel de mîncare țigănească din iepure de Welsh. Și tot localul se compune numai din separeuri. Un loc foarte dubios.

— Atunci, care-i părerea ta ?

— Trei cupe înseamnă Balul celor trei arte, 12 levate, ora douăsprezece noaptea, iar asul de pică, „Asul de Pică".

— Cum rămîne cu impasul la rigă ?

— Asta rămîne să descoperim noi.

— Nu m-aș mira să ai dreptate, Tuppence, dar nu înțeleg ce interes ai să te bagi în poveștile de dragoste ale altora.

— Nu vreau să mă amestec. Vreau să facem numai o experienţă de anchetă poliţienească, ştii doar că avem nevoie de antrenament.

— Este adevărat că afacerile nu sînt prea strălucite, Tuppence, dar nu-i mai puţin adevărat că, în realitate, vrei să te duci la bal ca să dansezi! Şi mai vorbeai de urmărire.

Tuppence izbucni în ris.

— Hai Tommy, ia încearcă tu să fii băiat drăguţ şi să uiţi că ai treizeci şi doi de ani şi un fir de păr alb în sprinceana stîngă.

— Totdeauna am fost slab în faţa femeilor, murmură Tommy. Crezi că trebuie să mă costumez?

— Desigur, dar las' pe mine. Am o idee grozavă.

Tommy se uită la ea cu oarecare îndoială. N-avea nici un fel de încredere în ideile ei strălucite.

Venind acasă, în seara următoare, Tuppence îl întîmpină furtunos.

— A venit.

— Ce-a venit?

— Costumul. Vino să-l vezi!

Întinsă pe pat, în dormitor, se odihnea o uniformă completă de pompier, cu o cască galbenă, strălucitoare.

— Dumnezeule! Crezi că m-am înrolat în brigada de pompieri de la Wembley?

— N-ai ghicit. Mai încearcă. Pune-ţi creierul la contribuţie, mon ami. Arată ce poţi, Watson, ca taurii în timpul primelor minute de la intrarea în arenă.

— Stai puţin. Cred că încep să-nţeleg. E ceva necurat în toată afacerea asta. Care-i costumul tău, Tuppence?

— Unul dintre costumele tale vechi, o pălărie americană şi o pereche de ochelari cu ramă de baga.

— E tare. Am înţeles. Tu erai McCarty incognito şi eu, Riordan [3]).

— Exact. M-am gîndit că trebuie să aplicăm şi metodele detectivilor americani. De data asta am să fiu eu vedeta şi tu modestul meu ajutor.

— Nu uita, o avertiză Tommy, că McCarty este pus totdeauna pe drumul cel bun de o simplă remarcă a lui Denis Riordan.

Tuppence se mulţumi să rîdă. Era foarte bine dispusă.

A fost o petrecere reuşită. Mulţimea, costumele fantastice, muzica, contribuiseră la bucuria lor, iar Tommy uitase să-şi mai joace rolul de soţ plictisit, tîrît cu forţa la bal.

La douăsprezece fără zece s-au dus cu maşina la celebrul sau, mai bine-zis, rău famatul „As de Pică". După cum spusese Tuppence, era o speluncă murdară şi ţipătoare, amenajată într-un subsol, plină de perechi costumate. De jur împrejur, localul era înconjurat de separeuri. După ce-au reuşit să obţină şi ei un separeu, s-au instalat, lăsînd uşile puţin întredeschise.

— Care or fi personajele noastre? — se întrebă Tuppence. Poate colombina de colo cu mefistoul acela în roşu?

— Cred că sînt mai degrabă mandarinul perfid şi doamna deghizată în vas de luptă. Mai degrabă un crucişător rapid după părerea mea.

— Ce băiat isteţ. Şi numai dintr-un strop de băutură! Stai! Cine o fi fata costumată în dama de cupă? Bună idee!

Fata intră în separeul de alături, însoţită de un bărbat costumat ca omul îmbrăcat în ziare din „Alice în ţara minunilor". Ca şi restul perechilor din local, erau mascaţi.

— Cred că sîntem într-un adevărat local de crimă şi perdiţie, exclamă Tuppence radioasă. Ce gălăgie!

Un ţipăt ca de protest, acoperit pe loc de risul zgomotos al unui bărbat, străbătu prin peretele separeului învecinat. Toată lumea rîdea şi cînta. Notele ascuţite ale femeilor dominau tonurile joase ale însoţitorilor lor.

— Ce spui de păstoriţă, Tuppence? Cea cu bufonul francez. S-ar putea să fie oamenii noştri.

— Pot fi oricare dintre cei prezenţi, spuse Tuppence. Dar nu-mi pasă. Principalul este că ne distrăm.

— M-aş fi distrat mult mai bine în alt costum, mîrîi Tommy. Nici nu-ţi poţi da seama cam cît încălzeşte ăsta.

— Curaj, Tommy! Arăţi admirabil.

— Mă bucur. Iar tu eşti cel mai nostim tinerel pe care l-am văzut vreodată.

— Ce-ar fi să vorbeşti mai frumos? Hei! Ia uită-te! Domnul îmbrăcat în ziare pleacă. Unde s-o fi ducînd oare?

— Să-l grăbească pe chelner cu băuturile, probabil. Şi cred că ar trebui să fac şi eu acelaşi lucru.

— Durează cam mult, remarcă Tuppence după vreo patru-cinci minute. Tommy, cred că sînt o proastă de neiertat... Şi după o scurtă pauză, sărind brusc în sus: poţi să spui ce vrei, dar mă duc alături să văd despre ce-i vorba.

— Ascultă, Tuppence, cum poţi să...

— Am impresia că ceva nu este în regulă. De fapt, sînt sigură că s-a întîmplat ceva şi te rog să nu încerci să mă opreşti. Şi ieşi repede din separeu, urmată de Tommy. Uşile separeului de alături erau închise. Tuppence le deschise larg, urmată îndeaproape de Tommy.

Fata costumată ca damă de cupă stătea rezemată într-un colţ al încăperii, încovoiată într-o poziţie ciudată. Prin găurile măştii fata îi privea fix, fără nici o mişcare. Rochia ei era o costumaţie de roşu şi alb. Dar în partea stîngă era mai mult roşu decît ar fi trebuit să fie...

Tuppence se repezi cu un strigăt înainte, şi în acelaşi timp zări şi Tommy. Mînerul pumnalului împodobit cu pietre preţioase era înfipt în dreptul inimii: Tuppence se lăsă în genunchi lîngă fată.

— Repede, Tommy. Trăieşte încă. Caută directorul şi aduceţi un doctor.

— Bine. Vezi să n-atingi mînerul pumnalului.

— Am eu grijă. Fugi repede.

Tommy ieşi grăbit, închizînd uşile în urma lui.

Tuppence îşi petrecu cu grijă braţul pe după umerii fetei, care schiţă un gest din care Tuppence înţelese că vrea să-i scoată masca; se execută, desfăcînd-o uşor. De sub mască ieşi la iveală un chip frumos, cu tenul catifelat ca petalele unei flori, şi doi ochi mari care priveau fix cu o expresie de groază amestecată cu un aer de mirare dureroasă.

— Draga mea, o întrebă Tuppence încet, cu duioşie, poţi să vorbeşti? Poţi să-mi spui cine a făcut asta?

Fata îşi fixă atenţia asupra lui Tuppence oftînd sacadat, cu oftatul tipic al celor care mor de inimă. Apoi, deschise greu buzele, şoptind cu mare greutate.

— Bingo e de vină...

Şi imediat mîinile i se înmuiară şi se lăsă moale pe umărul lui Tuppence... În acelaşi moment intră şi Tommy urmat de doi bărbaţi. Cel mai solid păşi repede spre ele autoritar şi se vedea de la o poştă că e doctorul.

Tuppence dădu drumul uşor fetei, exclamînd emoţionată:

— Cred că a murit.

Doctorul o examină şi el repede.

— Da. Nu mai este nimic de făcut. Cred că trebuie să lăsăm totul aşa cum se găseşte pînă la venirea poliţiei. Dar, de fapt, cum s-a întîmplat?

Tuppence povesti pe scurt ce ştia, omiţînd să dea şi motivele pentru care intrase în separeu.

— Curioasă afacere, constată doctorul. N-aţi auzit nici un ţipăt, nimic?

— Am auzit, într-adevăr, un fel de ţipăt. Dar bărbatul cu care era a început să rîdă şi desigur că nu mi-am putut închipui...

— Desigur că nu. Şi spuneaţi că bărbatul era şi mascat. L-aţi mai putea recunoaşte?

— Mi-e teamă că nu. Tu ce zici, Tommy?

— Nici eu nu l-aş recunoaşte. Dar costumul este totuşi un indiciu.

— În primul rînd trebuie identificată sărmana fată, îşi dădu doctorul cu părerea. Apoi, cred că poliţia o să dezlege repede misterul. Nu pare să fie un caz greu. Dar iată că a şi sosit.

II

Se făcuse trei dimineaţa cînd Tommy şi Tuppence, rupţi de oboseală şi deprimaţi, au ajuns în sfîrşit acasă. Tuppence s-a zvîrcolit ore întregi înainte de-a putea adormi, obsedată de faţa frumoasă a fetei şi groaza din ochii ei.

Se lumina bine de ziuă cînd a reuşit în sfîrşit să adoarmă, căzînd într-un somn adînc şi fără vise. O deşteptă tîrziu Tommy, care, gata îmbrăcat, o scutură uşor de mînă.

— Trezeşte-te, iubito! Inspectorul Marriot şi un tip necunoscut vor să te vadă.

— Cît este ceasul?

— Aproape unsprezece. Am s-o rog pe Alice să-ţi aducă imediat ceaiul.

— Bine. Spune-i inspectorului Marriot că vin în zece minute.

După un sfert de oră, Tuppence intră grăbită în salon. Inspectorul Marriot, care stătea foarte ţeapăn şi solemn pe scaun, se sculă în picioare să o întîmpine.

— Bună dimineaţa, doamnă Beresford. Daţi-mi voie să vă prezint pe Sir Arthur Merivale.

Şi Tuppence dădu mîna cu un bărbat cărunt, înalt şi slab, cu priviri rătăcite.

— V-am deranjat pentru întîmplarea nefericită de aseară. Aş vrea ca Sir Arthur să audă direct de la dumneavoastră ultimele cuvinte pe care le-a spus sărmana Lady Merivale înainte de a muri. Mi-a fost greu să-l conving pe Sir Arthur.

— Nu pot să cred, izbucni acesta, şi n-o să puteţi să mă convingeţi niciodată că Bingo Hale s-a atins măcar de-un fir de păr din capul Verei.

Inspectorul Marriot continuă însă să vorbească.

— Am avansat între timp cu ancheta, doamnă Beresford. În primul rînd, am reuşit să identificăm victima. Era Lady Merivale. Am intrat în legătură cu Sir Arthur, aici de faţă, care a recunoscut cadavrul şi a fost nespus de îngrozit, desigur. Apoi l-am întrebat dacă are vreo cunoştinţă cu numele de Bingo.

— Trebuie să ştiţi, doamnă Beresford, că cel mai bun prieten al meu este căpitanul Hale, poreclit de prieteni Bingo. Practic, locuia cu noi. Era cu mine cînd l-au arestat astăzi dimineaţă. Cred că v-aţi înşelat şi că nu acesta a fost numele pe care l-a dat soţia mea.

— Nu există nici un fel de îndoială, afirmă cu blîndeţe Tuppence. A rostit clar: „Bingo e de vină...“

— Aţi văzut, Sir Arthur? — interveni Marriot.

— E de necrezut. Ce motiv putea să aibă? Ştiu bine la ce te gîndeşti, inspectore Marriot. Dumneata crezi că Hale era amantul soţiei mele, ceea ce nu vreau să admit în ruptul capului, dar chiar presupunînd că ar fi fost aşa, ce motiv avea s-o omoare?

Inspectorul Marriot îşi drese glasul, tuşind discret.

— Nu-i un lucru prea plăcut de spus, domnule, dar căpitanul Hale făcea, în ultima vreme, o curte asiduă unei tinere americane foarte bogate, iar Lady Merivale putea oricînd să-i încurce socotelile, opunîndu-se la căsătoria sa cu acea fată.

— Asta este o insultă, inspectore Marriot, exclamă Sir Arthur, ridicîndu-se brusc în picioare. Dar inspectorul îl calmă cu un gest liniştitor.

— Cred că mă iertaţi, Sir Arthur. Dar mi-aţi spus că aţi hotărît, împreună cu căpitanul Hale, să vă duceţi la bal, şi că în acel moment soţia dumneavoastră era într-o vizită şi că nu ştiaţi că trebuia să vină şi ea, nu?

— Nu, nu ştiam.

— Vreţi să-mi arătaţi anunţul acela din ziar, doamnă Beresford?

Tuppence se supuse.

— Pentru mine-i foarte clar, continuă Marriot. Anunţul a fost dat de căpitanul Hale ca să atragă atenţia soţiei dumneavoastră. Aranjaseră deja să se întîlnească acolo, dar pentru că v-aţi hotărît în ultimul moment să mergeţi şi dumneavoastră, trebuia să o avertizeze. Aceasta este explicaţia frazei: „Trebuie făcut împasul la rigă“. V-aţi comandat costumul în aceeaşi după-amiază la un teatru, dar căpitanul Hale era de-ai casei şi la curent cu toate. El s-a dus la bal costumat ca domnul îmbrăcat în ziare. Ştiţi, Sir Arthur, ce-am găsit în pumnul strîns al soţiei dumneavoastră? Un fragment rupt dintr-un ziar. Oamenii mei au primit ordinul să confişte costumul din ziare al căpitanului Hale. Am să aflu la Scotland Yard dacă există vreo bucăţică ruptă din costum, care să corespundă cu cea din mîna lui Lady Merivale, şi dacă va corespunde, asta înseamnă că totul este clar.

— N-o să găsiţi nimic. Îl cunosc eu bine pe Bingo Hale.

Cerîndu-şi scuze pentru deranj, cei doi plecară.

În aceeaşi seară, tîrziu, se auzi soneria de la intrare şi, spre surprinderea tinerilor Beresford, inspectorul Marriot apăru din nou în faţa lor.

— Mi-am închipuit că Agenţia de detectivi strălucitului domnului Blunt ar vrea să cunoască felul cum se desfăşoară ancheta, se justifică el schiţînd un surîs.

— Cred şi eu că da, exclamă Tuppence. Beţi ceva? Şi fără să aştepte răspunsul, plasă tava cu cele necesare lîngă cotul inspectorului.

— Este o afacere clară, începu Marriot după cîteva momente. Pumnalul era al lui Lady Merivale şi s-a încercat înscenarea unei sinucideri. Dar mulţumită faptului că vă aflaţi acolo, planul n-a reuşit. Am găsit şi toată corespondenţa lor. Trăiau de mult împreună, fără ca Sir Arthur să bănuiască. Apoi am găsit şi ultima verigă...

— Ultima ce? — întrebă aspru Tuppence.

— Ultima verigă din lanţ. Fragmentul din „Daily Leader“ rupt din costumul său se potriveşte exact. Apropo, v-am adus şi fotografiile respective. S-ar putea să vă intereseze. Se întîmplă foarte rar să ai de-a face cu un caz atît de clar.

— Ascultă Tommy, îl întrebă Tuppence după ce acesta îl conduse pe inspector, de ce crezi tu că repetă oare mereu inspectorul Marriot că este un caz perfect de clar?

— Ştiu eu? Din vanitate satisfăcută, cred.

— Nici gînd. Vrea să ne scoată din sărite. Ştii că măcelarii, de exemplu, se pricep la carne, nu?

— Cred şi eu, dar ce legătură...

— Şi tot aşa, zarzavagiul cunoaşte bine zarzavaturile şi pescarul peştii. Detectivii, cei profesionişti, ştiu totul despre criminali. Îşi dau seama imediat dacă au de-a face cu un criminal sau nu. Datorită îndelungatei sale experienţe, Marriot îşi dă seama că Hale nu este un criminal, dar toate probele sînt împotriva lui şi încearcă să ne întărîte sperînd că, prin absurd, ne vom aminti, poate, de vreun amănunt care ne-a scăpat seara trecută şi care ar putea arunca o lumină nouă asupra întregii afaceri. Dar dacă n-a fost totuşi decît o sinucidere?

— Adu-ţi aminte ce ţi-a spus înainte de a muri.

— Ştiu, dar dacă prin „Bingo e de vină“ a vrut să spună că s-a sinucis din cauza purtării lui?

— S-ar putea, într-adevăr. Dar asta nu explică bucăţica de ziar smulsă din costum.

— Hai să aruncăm o privire la fotografiile aduse de Marriot. Am uitat să-l întreb ce explicaţie a dat Hale.

— L-am întrebat eu cînd l-am condus în hol. Hale a declarat că n-a vorbit cu Lady Merivale la bal şi că cineva i-a strecurat în mînă un bilet în care scria: „Nu încerca să-mi vorbeşti în seara asta. Arthur ne suspectează“. Dar n-a păstrat biletul şi pare o poveste neverosimilă. Oricum, *noi* ştim că a fost la „Asul de Pică“, pentru că l-am văzut.

Tuppence aprobă din cap, în timp ce studia fotografiile.

Una era a unui fragment mic rupt din titlul ziarului, cuprinzînd numai literele DAILY LE, iar cealaltă reprezenta pagina întreagă din „Daily Leader“, din care fusese smuls fragmentul care se potrivea perfect.

— Ce-or fi semnele astea de pe marginea ziarului ? — întrebă Tommy.

— Împunsături de ac, în locul unde a fost cusută pagina de celelalte.

— M-am gîndit că ar putea să fie un nou sistem de puncte ca cele din titlu. Şi, cutremurîndu-se, pe cuvîntul meu, Tuppence, că mi se face pielea de găină cînd mă gîndesc cu cîtă uşurinţă discutam noi atunci despre semnificaţia punctelor cînd mi-ai arătat anunţul.

Tuppence tăcea. Privind-o, Tommy rămase surprins de privirea ei fixată în gol şi felul cum îşi ţinea buzele întredeschise şi de expresia dezorientată de pe faţa ei.

— Tuppence, o scutură, uşor, Tommy de braţ, ce-i cu tine ? Te simţi rău ?

Dar Tuppence continua să stea nemişcată. După cîteva clipe şopti cu o voce ce părea că vine de departe :

— Denis Riordan.

— Poftim ?

— Exact cum spuneai tu. O simplă observaţie nevinovată. Adu-mi toate numerele din „Daily Leader" de săptămîna asta.

— Ce-ţi trece prin minte ?

— Eu eram acum McCarty. Îmi tot băteam capul degeaba, şi datorită ţie încep să întrezăresc ceva. Astă-i ziarul de marţi şi mi se pare că ăsta era numărul cu două puncte în litera L de la LEADER. Or, numărul ăsta are un punct în litera D din DAILY şi unul în litera L. Adu-mi ziarele să ne convingem.

Comparară grăbiţi ziarele. Tuppence memorase corect.

— Vezi ? Fragmentul n-a fost smuls din ziarul de marţi.

— Dar, Tuppence, nu putem fi siguri. S-ar putea să fie două ediţii diferite.

— Poate. Dar mi-a dat o idee. Nu poate fi vorba de o coincidenţă, asta-i sigur. Dacă ideea mea e bună, nu poate exista decît o soluţie. Telefonează-i imediat lui Sir Arthur şi invită-l să vină urgent aici. Spune-i că am veşti importante pentru el. Apoi caută-l pe Marriot. Dacă a plecat acasă, cei de la Scotland Yard trebuie să-i ştie numărul de telefon.

Foarte mirat de această chemare, Sir Arthur sosi într-o jumătate de oră şi fu întîmpinat de Tuppence.

— Scuzaţi-mă că v-am deranjat, dar am descoperit împreună cu soţul meu un lucru pe care trebuie să vi-l comunicăm imediat. Vă rog să luaţi loc. După cîte ştiu sînteţi foarte îngrijorat de soarta prietenului dumneavoastră şi vreţi să-l salvaţi.

Sir Arthur dădu trist din cap.

— Asta doream, într-adevăr, dar a trebuit să cedez în faţa probelor zdrobitoare.

— Ce-aţi spune dacă întîmplarea mi-a pus la dispoziţie o dovadă care-l scoate complet din cauză ?

— Aş fi fericit, doamnă Beresford.

— Să presupunem, continuă Tuppence, că am descoperit o fată care dansa cu căpitanul Hale aseară la ora douăsprezece cînd se presupune că era la „Asul de Pică".

— Splendid ! — strigă Sir Arthur. Ştiam eu că e vorba de o greşeală. Probabil că sărmana Vera s-a sinucis totuşi.

— Nici gînd. L-aţi uitat pe celălalt bărbat.

— Pe cine anume ?

— Cel pe care l-am văzut, împreună cu soţul meu, plecînd din separeu. Vedeţi, Sir Arthur, probabil că a mai fost cineva costumat în ziare la bal. Apropo, care a fost costumul dumneavoastră ?

— Al meu ? Cel de călău medieval.

— Ce costum potrivit ! — exclamă Tuppence încetişor.

— Ce înţelegeţi prin asta, doamnă Beresford ?

— Potrivit pentru rolul pe care l-aţi jucat. Pot să vă spun cum s-au întîmplat, după părerea mea, lucrurile, Sir Arthur ? Costumul fabricat din ziare se poate îmbrăca foarte uşor peste cel de călău. În prealabil i s-a strecurat un bilet căpitanului Hale, în care i se cerea să nu vorbească cu o anumită doamnă. Dar ea nu ştia nimic de biletel şi s-a dus punctuală la întîlnirea de la „Asul de Pică", găsind acolo pe cel la care se aştepta. Au intrat în separeu şi el a luat-o, probabil, în braţe şi a sărutat-o, — sărutul lui Iuda — înjunghiind-o în acelaşi timp. Ea n-a scos decît un ţipăt uşor pe care el l-a acoperit rizînd. Apoi a plecat, iar ea a rămas pînă în ultima clipă convinsă că fusese omorîtă de iubitul ei.

Dar în crisparea ei, smulse o bucăţică din costumul asasinului care, foarte meticulos, observînd acest lucru profită de împrejurare ca să-l compromită total pe căpitanul Hale, lăsînd să se creadă că fragmentul de ziar fusese smuls din costumul lui Hale. Planul acesta era greu de îndeplinit. Dar dacă locuiau în aceeaşi casă, totul era extrem de simplu. Asasinul rupe din costumul lui Hale un fragment identic de ziar, îşi arde propriul său costum şi aşteaptă liniştit să-şi joace rolul de prieten credincios.

Tuppence se opri.

— Ce părere aveţi, Sir Arthur ?

— Că am de-a face cu imaginaţia vie a unei doamne încîntătoare care citeşte prea multe romane poliţiste.

— Credeţi ? — interveni Tommy.

— Şi un soţ dominat de nevastă-sa, pe deasupra, continuă Sir Arthur. Cred că nu puteţi găsi pe nimeni care să vă ia în serios. Şi izbucni în rîs.

Tuppence încremeni pe scaun.

— Pot să jur în faţa oricărei instanţe locul unde am mai auzit rîsul acesta. La „Asul de Pică". Şi vă cam înşelaţi în ceea ce ne priveşte. Beresford este numele nostru real. Dar mai avem şi altul. Şi luînd o carte de vizită de pe masă i-o întinse lui Sir Arthur care începu să citească tare :

— Agenţia internaţională de detectivi... Se opri brusc. Deci asta sînteţi în realitate ! De aceea m-a adus aici Marriot azi dimineaţă. A fost o cursă...

Sculîndu-se de pe scaun se îndreptă agale spre fereastră.

— Aveţi o perspectivă frumoasă. Se vede toată Londra de aici.

— Inspector Marriot ! — strigă aspru Tommy.

Într-o clipă inspectorul apăru pe uşa de la camera învecinată.

Sir Arthur zîmbi.

— Mi-am închipuit eu. Dar de data asta n-ai să pui mîna pe mine, inspectore. Prefer o altă cale. Şi, sprijinindu-se cu o mînă de pervaz, sări pe geam în gol.

Tuppence ţipă îngrozită, astupîndu-şi urechile cu palmele ca să nu audă sunetul pe care şi-l imaginase deja. bufnitura aceea groaznică undeva jos pe asfalt. Lui Marriot îi scăpă o înjurătură.

— Trebuia să ne gîndim la fereastră. Deşi, credeţi-mă, că era greu de dovedit vinovăţia lui. Mă duc jos să văd cum stau lucrurile.

— Nenorocitul, murmură Tommy, dacă îşi iubea nevasta...

Dar inspectorul îl întrerupse ţîfnos.

— Îndrăgostit de ea ? Era la cheremul ei în ceea ce priveşte banii. Lady Merivale avea o mare avere personală pe care ar fi moştenit-o el. Dar dacă ea ar fi fugit cu tînărul Hale, n-ar mai fi văzut nici un ban din toată averea.

— Va să zică asta era ? !

— Desigur. Am mirosit eu de la bun început că Sir Arthur e un ticălos, iar căpitanul Hale un om cumsecade. Sîntem bine informaţi noi, cei de la Scotland Yard. Dar nu putem face nimic cînd n-avem probe. Acum mă duc jos. În locul dumitale, Beresford, i-aş da doamnei un pahar de whisky. A trecut prin prea multe emoţii.

— Zarzavagii, şopti Tuppence cînd se închise uşa în urma inspectorului, măcelari, pescari, detectivi. Am avut dreptate, nu ? Ştia.

Tommy se apropie de ea cu un pahar mare.

— Bea, te rog !

— Ce-i înăuntru ? Whisky ?

— Nu. Un cocteil zdravăn pentru triumfătorul McCarty. Da. Marriot a avut tot timpul dreptate. Numai aşa se putea cîştiga partida, făcînd un impas la rigă.

Tuppence aprobă din cap.

— Iar Marriot l-ar fi făcut, fără voia lui, greșit.

— Și astfel, rosti solemn Tommy, iese riga din scenă.

---

[1]) Poreclă derivată din twopence, doi bani, în traducere liberă (N.T.).

[2]) Toate sînt expresii folosite la jocul de bridge (N.T.).

[3]) Detectivi celebri din literatura de aventuri americană (N.T.).

ÎNTÎMPLARE CU O FEMEIE ÎNTRE DOUĂ VÎRSTE

Domnul Packington ieși trîntind ușa. Doamna Packington rămase singură la masă. Fața ei se făcu stacojie, buzele îi tremurau și nu izbucni în plîns numai pentru că în ultima clipă furia luă locul durerii.

— N-am să las lucrurile așa, reuși ea să articuleze, n-am să le las. Tîrfă, mîță jigărită și hoață ! Dar George, cum poate fi atît de idiot ? !

Un sentiment chinuitor de singurătate, de neputință și părăsire puse stăpînire pe dînsa. Luînd ziarul de dimineață, ochii îi căzură pe un anunț, pe care îl mai întîlnise la rubrica de mică publicitate :

Sînteți fericit ? Dacă nu, consultați-l pe domnul Parker Pine. Richmond-Street, 17.

— Prostii, spuse tare doamna Packington. Prostii... Dar pe urmă : Ce-ar fi totuși să încerc ?

Așa se face că, în aceeași dimineață, la ora 10,30, suna la ușa biroului particular al domnului Parker Pine.

Doamna Packington era nervoasă, dar simpla apariție a lui Pine o calmă. Era un om impozant, cu trăsături distinse, iar ochii mici îi jucau vioi în dosul lentilelor groase ale ochelarilor.

— Vă rog să luați loc, o pofti domnul Pine, și adăugă pentru a o ajuta să se acomodeze : probabil că ați citit anunțul.

— Da.

— Deci sînteți nefericită, începu domnul Pine pe un ton încurajator. Să știți că foarte puțini oameni sînt fericiți. V-ați mira dacă ați afla cît de puțini...

— Zău ? — făcu doamna Packington mai mult de politețe, complet indiferentă la fericirea sau nefericirea restului lumii.

— Înțeleg că nu vă interesează, observă perspicacele domn Pine, dar pe mine mă interesează. Știți, treizeci și cinci de ani am lucrat ca statistician într-o instituție de stat. Ieșind la pensie m-am hotărît să folosesc experiența acumulată pe alt plan, în sfera destinelor particulare ale oamenilor. Totul e cum nu se poate mai simplu. Nefericirile pot fi grupate în cinci categorii, nu mai multe. Iar atunci cînd cunoști cauza bolii, poți prescrie și tratamentul corespunzător. Practic, mă aflu în situația unui medic. Cu ce începe medicul ? Se lămurește ce s-a întîmplat cu organismul bolnavului, apoi indică tratamentul. E adevărat, există și cazuri cînd nici un tratament nu mai poate ajuta. Dacă e așa, o spun deschis de la început. Dar dacă mă apuc de treabă, succesul e garantat.

Să fie posibil ? Doamna Packington îl asculta și îl privea cu speranță.

Zîmbind, domnul Pine îi propuse :

— Să încerc un diagnostic ? Ați avut o căsnicie fericită. Dar acum sînteți nefericită și pricina e soțul dv. Afacerile îi merg bine și presupun că în viața lui a apărut o femeie tînără, posibil o funcționară de-a lui.

— Dactilografa, spuse repede doamna Packington. Nu-i nimic de capul ei — solemneli, ciorapi de mătase și păr vopsit...

Domnul Pine dădu din cap înțelegător.

— Te asigur că nu-i nimic serios, o simplă amiciție — așa vă spune soțul dumneavoastră, nu ?

— Da, chiar așa.

— De ce să nu poată întreține relații pur prietenești cu o femeie tînără, de ce să nu poată aduce puțină lumină și bucurie în existența ei ternă ? Sărmana, e atît de drăguță, de lipsită de apărare. Așa vă explică relațiile lui cu dînsa, nu ?

— Da, și totul e o minciună, o prefăcătorie ! O plimbă cu barca. Și mie îmi place să mă plimb cu barca, dar de vreo cinci-șase ani nu mă mai duce, spune că nu-i rămîne timp pentru golf. Pentru ea însă, renunță și la golf. Ador teatrul, dar el pretinde că-l obosește. În schimb cu ea se duce la dans în fiecare seară și se întoarce acasă pe la trei noaptea.

— Și, bineînțeles, îl supără gelozia dumneavoastră, fiindcă n-aveți nici un motiv !

— De unde știți ? — întrebă mirată doamna Packington.

— Statistica, răspunse simplu domnul Pine.

— Cît sînt de nenorocită, se plînse doamna Packington. I-am fost întotdeauna o soție bună lui George, am muncit fără să mă cruț, l-am ajutat să se pună pe picioare. Niciodată n-am avut ochi pentru alt bărbat. L-am ținut curat, îngrijit, l-am hrănit ca pe un copil, am făcut economii. Și acum, cînd ne merge și nouă bine și ne-am fi putut bucura de viață, a intervenit tipa aceea...

Domnul Parker Pine îi spuse solemn :

— Îndrăznesc să vă spun că v-am înțeles perfect situația.

Ea întrebă aproape în șoaptă :

— Și... și credeți că puteți face ceva ?

— Desigur, scumpă doamnă. Remediu există. Da, există. Apoi adăugă calm și ferm: trebuie să vă încredeți în mine și să-mi plătiți 200 de guinee.

— Două sute de guinee ? !

— Întocmai. Vă puteți permite să cheltuiți această sumă. În definitiv, dacă ați fi fost bolnavă, n-ați fi cheltuit ? Fericirea nu-i mai puțin importantă decît sănătatea fizică.

— Plătesc după ?

— Dimpotrivă, înainte.

Doamna Packington se ridică.

— Mă tem că n-am să pot...

— Să luați mița în sac ? — o întrerupse domnul Pine. Poate că aveți dreptate. E o sumă prea mare ca să riscați. Dar aveți încredere în mine și nu renunțați la fericire.

— Două sute de guinee !

— În cap. Da, sînt bani mulți. La revedere, doamnă Packington. Dacă vă răzgîndiți, anunțați-mă. Și o conduse la ușă cu un zîmbet imperturbabil.

După ce vizitatoarea ieși, apăsă pe butonul soneriei de pe birou. Intră o femeie antipatică, cu ochelari.

— Doamnă Lemon, deschidem un dosar nou. Și anunță-l pe Clyde că am nevoie urgentă de dînsul.

— O clientă nouă ?

— Da, o clientă nouă. Acum mai este încă în dubiu, dar se va întoarce. Cred că azi după-masă, pe la patru. A, spune-i lui Clyde că nu-i nevoie de exotisme, parfumuri și alte fleacuri. Și să-și mai tundă pletele.

După masă, la patru și un sfert, doamna Packington se înființă din nou la biroul domnului Pine. Scoase din poșetă un cec, îl completă și i-l dădu. În schimb primi o chitanță.

— Și acum ? — întrebă, privindu-l plină de speranță.

— Acum, răspunse domnul Pine zîmbind, vă duceți acasă. Mîine dimineață veți primi instrucțiuni prin poștă și am să vă rog să le îndepliniți.

Domnul Packington se întoarse acasă montat gata să se apere cu înversunare. Dar soția lui era preocupată și nu-l întrebă nimic. Nestingherit, se întoarse la gîndurile lui. Oare draga de Nancy o să accepte haina de blană ? Știe cît e de mîndră și n-ar vrea să o jignească. Însă biata fată se plînge că îngheață în paltonașul ei subțire de tweed. Trebuie să facă în așa fel încît să nu poată

protesta... Curînd se vor întîlni iar și vor petrece seara împreună. E plăcut să te afișezi cu o fată ca dînsa la restaurant. Tinerii îl privesc cu invidie, a observat de cîteva ori. Nancy e foarte atrăgătoare. Și-i place de el. Și nu-i pare bătrîn, chiar ea i-a spus-o.

Ridicînd capul, întîlni privirile soției sale, și fiindcă se simțea cu musca pe căciulă se înfurie. Și Mary asta, ce femeie bănuitoare și mărginită ! Îi pare rău de fărîma lui de fericire! Enervat, se duse la culcare.

A doua zi, doamna Packington primi două scrisori cam ciudate. Într-una era anunțată că i se rețin use oră la cosmetician, iar în cealaltă, că o așteaptă croitoreasa. A treia scrisoare era chiar de la domnul Pine, care o invita la prînz la restaurant.

La micul dejun domnul Packington spuse în treacăt că, probabil, nu va prînzi acasă, fiindcă are o întîlnire de afaceri. Drept răspuns doamna Packington se mulțumi să dea din cap distrată, iar el se felicită pentru felul cum a știut să evite furtuna.

Cosmeticianul, foarte impunător, o luă în primire. „Vai, doamnă, cum v-ați neglijat ! De mult ar fi trebuit să începeți să vă îngrijiți. Dar nu-i nimic, nici acum nu-i prea tîrziu".

La fel de tare a tulburat-o și vizita la croitoreasă, după care se simți o femeie elegantă și modernă.

La unu și jumătate se întîlni cu domnul Pine, care o aștepta la restaurantul Ritz.

— Minunat, se bucură el, măsurînd-o din cap pînă-n picioare cu un ochi experimentat. Mi-am permis să comand pentru dumneavoastră „Doamna albă".

Nefiind obișnuită cu cocteilurile, doamna Packington nu manifestă alte preferințe. Sorbind cu precauție din băutura tare, ea asculta atentă instrucțiunile binefăcătorului ei.

— Soțul dumneavoastră are nevoie de o zgîlțîială zdravănă, ca să se trezească. De aceea am să vă fac cunoștință cu un prieten de-al meu, care se va ocupa de dumneavoastră.

În clipa aceea intră pe ușă un bărbat tînăr. Se uită atent în toate părțile și observîndu-l pe domnul Pine se îndreptă spre masa lor.

Domnul Pine făcu prezentările :

— Domnul Clyde Latrell — doamna Packington.

Clyde Latrell n-avea mai mult de treizeci de ani. Era fin, amabil, splendid îmbrăcat și foarte frumos.

— Încîntat de cunoștință, spuse el.

Și după numai trei minute doamna Packington se trezi singură la masă față în față cu noul ei cavaler. Era cam jenată, dar domnul Latrell începu să-i povestească despre Paris și Riviera franceză, unde se ducea des, și stîngherealа îi trecu repede. Se interesă dacă îi place să danseze. Da, îi place, dar n-a mai dansat de mult, deoarece domnul Packington preferă să nu iasă seara.

— Nu-i frumos din partea lui că vă ține închisă în casă, spuse Clyde Latrell, dezvelind un șir de dinți uimitori. Femeile moderne nu mai sînt obligate să suporte gelozia soților.

Doamna Packington fu cît pe ce să spună că nu e vorba de gelozie, dar se opri la timp, dîndu-și seama că în cazul de față gelozia era o idee excelentă.

Clyde Latrell deschise apoi o discuție frivolă despre barurile de noapte și stabiliră să dea a doua zi o raită pe la „Micul arhanghel". Acasă, doamna Packington trecu prin chinurile iadului la gîndul că trebuie să-i spună soțului ei de acest aranjament. În timpul micului dejun fu atît de nervoasă încît hotărî ca deocamdată să tacă, iar mai tîrziu, o împrejurare favorabilă o scuti de această explicație neplăcută. La ora două i se telefonă că soțul ei va lua masa în oraș.

Seara fu un adevărat triumf pentru ea. Cum în tinerețe fusese o foarte bună dansatoare, nu i-a trebuit mult ca să-și însușească stilul modern, mulțumită priceperii lui Clyde Latrell. El îi lăudă toaleta și coafura (dimineața fusese sfătuită prin scrisoare să se ducă la coafor). De mult nu mai avusese doamna Packington o seară atît de plăcută.

După care au urmat zece zile ca în vis. Dejuna cu Clyde Latrell, bea ceai cu el, prînzea, cina, dansa. Știa totul despre copilăria lui tristă și despre tragicul roman de dragoste care îi lăsase un sentiment amar față de femei.

În seara celei de-a unsprezecea zi se duseră să danseze la „Amiralul roșcovan". Doamna Packington îl văzu pe soțul ei înainte de a o observa el pe dînsa. George era cu dactilografa lui tinerică. Ambele perechi dansau. Cînd ajunseră aproape, doamna Packington îi aruncă neglijent peste umăr :

— Bună, George !

Și se amuză de fața soțului ei care la început se făcu roșie, apoi stacojie. Era o adîncă mirare, amestecată cu sentimentul de culpabilitate care acum devenise evidentă.

Doamna Packington se simțea stăpînă pe situație. Așezîndu-se la masă, se apucă să-l observe. Bietul bătrîn ! Cît e de gras, cît e de chel și ce caraghios țopăie ! Dansa exact ca acum douăzeci de ani. Sărmanul George, ce tare vroia să fie tînăr ! Și fetișcana asta, sărăcuța, cum se prefăcea că o încîntă dansul, dar fața o trăda, și pentru ca partenerul să nu observe, își lăsa capul pe umărul lui.

Pe cînd doamna Packington era de invidiat. Aruncă o privire asupra impecabilului Clyde care tăcea plin de tact. Apoi ochii lor se întîlniră. Minunații, negrii, catifelații, romantic-melancolicii lui ochi o priviră plini de gingășie.

— Dansăm ? — o întrebă el.

Dansară și era divin. George îi urmărea cu o privire vinovată. Da, excelentă idee să-l facă gelos. De mult nu s-a mai întîmplat. Dar sincer vorbind, n-ar vrea ca el să se necăjească. De ce ? Lasă să se simtă bine, să fie toți fericiți.

Cînd se întoarse, domnul Packington o aștepta acasă de minimum o oră. Era foarte încurcat.

— Hm... Ai venit și tu.

Doamna Packington își dezbrăcă toaleta de seară pentru care plătise chiar în dimineața aceea bani grei și răspunse cu un zîmbet :

— Da, am venit.

George își drese glasul.

— Ce ciudat că te-am întîlnit...

— Zău ?

— Eu... știi, m-am gîndit că fac bine invitînd-o pe fată la restaurant. Are o viață destul de grea și eu... am vrut...

Doamna Packington se grăbi să-l aprobe. Bietul George... Se muta de pe un picior pe altul și îl treceau toate sudorile.

— Cine-i tînărul care era cu tine ? Parcă nu-l știu...

— Îl cheamă Clyde Latrell.

— Și unde l-ai cunoscut ?

— Mi l-a prezentat cineva, răspunse vag doamna Packington.

— Dragă Mary, la vîrsta ta să umbli prin barurile de noapte și să dansezi... Te porți cam nesăbuit.

Doamna Packington zîmbi. În clipele acelea era prea fericită ca să răspundă la o astfel de observație, și spuse pașnic :

— Schimbările sînt întotdeauna plăcute.

— Trebuie să fii mai prudentă, draga mea. Trîntorii ăștia tineri atîta așteaptă. Știi cum li se spun ? Șopîrle lenețe ! Femeilor între două vîrste li se întîmplă uneori să-și piardă capul. Nu fac decît să te previn. N-aș vrea să te porți cum nu trebuie.

— E o lecție folositoare.

— Hm, da...

— Sper că și tu crezi la fel. Important e să fii fericit, nu-i așa ? Îmi amintesc că ai spus aceste cuvinte acum vreo zece-unsprezece zile, la micul dejun.

Domnul Packington o privi repede, dar nu deslușì pe fața ei nici o umbră de ironie.

Mary căscă.

— Mă duc să mă culc. Apropo, George, în ultima vreme m-am făcut mînă spartă. Trebuie să-ți vină niște note de plată. Să nu te sperii.

— Note de plată ?
— Da. Pentru rochii. Şi pentru masaj. Şi pentru păr... Am devenit cam cheltuitoare, dar ştiu că tu nu te superi.
Şi începu să urce scările care duceau la dormitor, lăsîndu-l pe domnul Packington cu gura căscată. Mary fusese neaşteptat de înţelegătoare cu tot ce se întîmplase în seara aceea, parcă nici n-ar fi observat nimic. Dar păcat că începuse să cheltuiască bani. Ea, un model de economie ! Ah, femeile ! Şi fraţii fetei se viriseră într-o afacere tenebroasă. Sigur că era bucuros să o ajute... La dracu ! I se cam încurcaseră socotelile.

Se întîmplă uneori ca adevăratul sens al cuvintelor auzite să ajungă la noi mai tîrziu. Abia a doua zi pricepu doamna Packington ce-i spusese soţul ei în ajun.
Şoptirle leneşe... Femei între două vîrste... Îşi pierd capul... Doamna Packington avea o inimă vitează şi se hotărî să înfrunte realitatea. Cavaleri tocmiţi, dansatori de profesie. Citise despre ei în ziare. Citise şi despre nebuniile femeilor de patruzeci de ani.
Aparţinea oare Clyde acestei categorii de cavaleri tocmiţi ? Începu să i se pară că da. Pe de altă parte, aştia se lasă plătiţi, pe cînd Clyde a plătit el întotdeauna pentru dînsa. Da, dar de fapt plătea domnul Pine, sau mai bine-zis plătea chiar ea — cu cele două sute de guinee date la început. Şi asta ce înseamnă ? Că nu-i decît o giscă de vîrstă mijlocie ? Şi poate că Clyde Latrell moare de rîs după ce se despart ? La acest gînd obrajii luară foc.
Va să zică : Clyde este un cavaler de profesie, iar ea o doamnă între două vîrste. Dacă-i aşa, înseamnă că trebuie să-i facă un cadou. De exemplu, o tabacheră de aur. Sau altceva asemănător. Ieşi din casă cu sufletul greu, trecu pe la un magazin de bijuterii, cumpără tabacherea şi se duse la restaurantul „Claridge", unde o aştepta Clyde. Cînd ajunseră la cafea, scoase tabacherea din poşetă şi spuse jenată :
— Un mic cadou.
Clyde se posomorî şi o întrebă aspru :
— E pentru mine ?
— Da. Mi-am spus... Sper că îţi place.
El acoperi tabacherea cu palma şi o respinse enervat.
— De ce faci asta ? Nu vreau să primesc. Te rog să iei tabacherea înapoi. Ia-o, am spus ! — repetă el apăsat şi ochii îi scăpărară supăraţi.
— Iartă-mă, şopti ea, ascunzînd tabacherea în poşetă.
În ziua aceea degajarea dintre ei dispăru.
A doua zi dimineaţa, Clyde îi telefonă.
— Vreau să te văd neapărat. Pot să trec după-masă ? Stabili să vină la ora trei.
Clyde apăru palid şi crispat. Amîndoi erau foarte stinghericţi. Deodată el sări de pe scaun şi se postă în faţa ei.
— Ce crezi despre mine ? Am venit special ca să te întreb.Am fost prieteni. Da, prieteni ! Dar dumneata crezi că sînt un profesionist... El... un cavaler de profesie... Unul dintre aceia care se lasă întreţinuţi de femei. O şopîrlă leneşă. Nu-i aşa ?
— Nu, nu !
Dar el nici nu luă în seamă protestul ei. Faţa i se făcuse şi mai palidă.
— Ba da, aşa crezi. Şi e adevărat. Da, adevărat ! Mi s-a cerut să te invit, să te distrez, să mă îndrăgostesc, să te fac să-l uiţi pe soţul dumitale. Asta-i munca mea. Murdară ocupaţie, nu ?
— Şi de ce îmi spui toate astea ?
— Ca să sfîrşesc o dată pentru totdeauna cu ele. Nu mai pot. Din cauza dumitale. Nu eşti ca altele. Dumneata inspiri încredere şi admiraţie. Hai, mărturiseşte, ce gîndeşti în clipa asta ? Că sînt vorbe goale, că fac şi ele parte din jocul meu.
Se apropie şi mai mult de ea.
— Am să-ţi dovedesc că te înşeli. Las totul şi plec, din cauza dumitale. Vreau să mă fac om, să nu mai fiu un animal dezgustător.
O îmbrăţişă febril şi îi dădu drumul.
— Rămîi cu bine. Toată viaţa mea am fost un ticălos. Dar am să mă schimb, ţi-o jur. Ţii minte, o dată mi-ai spus că îţi place să citeşti anunţurile de la mica publicitate. În fiecare an, în ziua asta, ai să găseşti acolo anunţul meu că n-am uitat nimic şi că mă ţin de cuvînt. Atunci ai să înţelegi ce ai însemnat pentru mine... Şi încă ceva. N-am vrut să primesc nimic de la dumneata, dar te rog mult să accepţi dumneata o mică amintire de la mine. Îşi scoase din deget un inel de aur simplu. A fost inelul mamei. Păstrează-l. Adio.
Clyde Latrell plecă, iar doamna Packington rămase încremenită în mijlocul odăii, cu inelul în palmă.

Întorcîndu-se devreme acasă, George Packington o zări pe soţia lui lîngă cămin, fixînd focul cu o privire absentă.
— Ascultă, Mary, începu el direct, în privinţa fetei aceleia... Vorbea sacadat. Ştii...
— Da, dragă.
— Ştii... n-aş vrea ca tu să te indispui din cauza ei... E o poveste fără nici o importanţă.
— Ştiu. Am fost proastă. N-ai decît să te întîlneşti cu ea cît pofteşti, dacă îţi face plăcere.
Aceste cuvinte ar fi trebuit să-l bucure pe George Packington. Dar curios, el nu simţi decît o înţepătură neplăcută. Ce plăcere mai ai invitînd o fată, cînd propria-ţi nevastă te împinge senină să o faci ? E chiar indecent, dacă te gîndeşti mai bine. Îţi dai seama, te crezi un zmeu care se joacă cu focul şi cînd colo fisii şi te stingi fără glorie. Domnul George se simţi brusc obosit şi propuse sfios :
— Mary, dacă vrei, putem pleca undeva.
— Nu te gîndi la mine, sînt foarte mulţumită !
— Dar vreau eu să mergi. Poate dăm o fugă pe Riviera.
Doamna Packington îi zîmbi de undeva de departe. Bietul George. Doar l-a iubit ! Drăguţul, înduioşătorul bătrînel !
— O să fie foarte plăcut, dragul meu.

Domnul Parker Pine o întrebă pe doamna Lemon :
— Cît a costat toată distracţia ?
— O sută doi pfunzi, patruzeci de şilingi şi şase pence.
În clipa aceea uşa biroului se deschise violent şi intră Clyde Latrell. Era cătrănit rău.
— Bună ziua, îl întîmpină Parker. Ei, cum a decurs ?
— Cred că bine.
— Dar inelul ? I l-ai dat ? Apropo, ce nume ai gravat ?
— Matilda, răspunse Clyde posomorît.
— Excelent !
— Dar anunţul ?
— Mă ţin de cuvînt. N-am uitat nimic, Clyde.
Scrie, te rog, doamnă Lemon : în fiecare an, la 3 noiembrie, publicăm anunţul timp de... o clipă, să calculez. S-au cheltuit o sută doi pfunzi, patruzeci de şilingi şi şase pence. Cred că timp de zece ani. Ne mai rămîne un cîştig de nouăzeci şi doi de pfunzi, doi şilingi şi patru pence. Da, exact atît.
Doamna Lemon ieşi.
— Ascultă, explodă Clyde, nu mai vreau. E un joc murdar.
— Linişteşte-te, băiete !
— Da, un joc murdar ! E o femeie aşa de cumsecade. Ce rost a avut să-i sucesc capul cu toate minciunile acelea scîrboase ? Gîndul ăsta mă îmbolnăveşte.
Domnul Pine îşi îndreptă ochelarii şi începu să-l privească pe Clyde cu un fel de interes ştiinţific.
— Va să zică aşa, făcu el, parcă nu ţin minte să fi avut vreodată mustrări de conştiinţă în decursul — cum să-i spun — activităţii tale. Pe Riviera nu ţi-ai făcut asemenea procese cînd ai exploatat-o la sînge pe nevasta milionarului californian.
— Da, mormăi Clyde, dar acum încep să gîndesc alt fel.
Domnul Parker Pine schimbă tonul şi se apucă să-l lămurească.

— Ai făcut o faptă lăudabilă, dragul meu. Ai dat unei femei nefericite o poveste romantică, iar femeile, toate, fără excepție, tînjesc după așa ceva. Pasiunea le mistuie și nu le lasă nimic, pe cînd o poveste romantică poate fi păstrată mulți ani, presărată cu levănțică, precum lenjeria în dulap. Eu, băiete, cunosc natura omenească și pot să te asigur că o întîmplare ca asta hrănește sufletul unei femei mulți ani.

Își drese glasul.

— Cred că ne-am făcut datoria față de doamna Packington mai mult decît satisfăcător.

— Iar mie povestea asta nu-mi place, mai spuse Clyde și ieși.

În urma lui, domnul Parker Pine scoase din sertarul biroului o mapă și deschise un dosar nou pe care îl intitulă „Un fenomen ciudat de trezire a conștiinței la Șopîrla Lenească. Foarte important ! A se urmări evoluția".

În românește de George AMILCAR TĂSLĂOANU («Impas la rigă») și Iulia SCUTARU («Întîmplare cu o femeie între două vîrste»).

După scenariul «Mînia» al lui Eugen Ionescu, regizorii Max Douy și S. Dhomme au realizat scheciul cu același nume, inclus în filmul «Cele șapte păcate capitale» (printre autorii celorlalte scheciuri îl găsim pe Chabrol, Molinaro, Vadim, Godard, Démy, De Broca). O recunoașteți în fotografie pe Marie-José Nat, interpreta episodului «Mînia»?

eugen ionescu

mînia

Prima imagine reprezintă un cer de primăvară ; se aude dangătul clopotelor unei bisericuțe care se vede apărînd de sus în jos și al cărei orologiu indică amiaza. Pe urmă se vede mica piață a bisericuței dintr-un orășel de provincie. Dangătul clopotelor se aude destul de rar și totul se desfășoară, la început, într-un ritm extrem de lent. Se văd oamenii ieșind din biserică liniștiți, voioși, salutîndu-se veseli și schimbînd formule de politețe foarte ceremonioase. Doamne bătrîne părăsesc biserica. Una dintre ele trece pe lîngă cerșetorul tradițional și îi dă cîțiva gologani : „Pentru duminica ta, prietene !" — „Bunul Dumnezeu să vi-l înapoieze, scumpă doamnă" — răspunde cerșetorul foarte bucuros. Doamna pleacă și cerșetorul spune : „Ce plăcut e să cerșești cînd există persoane atît de caritabile !" — și surîde fericit. O doamnă se adresează alteia : „Dragă, cum se simte sărmanul tău soț ?" Doamna răspunde : „E fericit. S-a obișnuit cu paralizia". Oamenii circulă mereu, se salută cu gesturi afectuoase, scoțîndu-și îndelung pălăriile. Se văd cîțiva pomi, acoperișurile caselor strălucind în razele soarelui, ferestrele ce scînteiază în lumină. La una din ferestre, o femeie îmbrăcată sărbătorește se adresează unui tînăr, care tocmai iese din casă : „Nu uita să cumperi flori pentru mătușa ta !" Tînărul răspunde : „N-am să uit ! Am s-o sărut pentru tine". Se pot adăuga două sau trei alte scene asemănătoare.

Piața se dezvăluie mai mult și se vede o cafenea mică. Un domn respectabil și provincial șade la una din mesele de pe terasă cu soția lui ; un alt cuplu, de aceeași vîrstă, la altă masă. Primul domn spune celuilalt : „Uite, duminica nu beau decît apă minerală. Alcoolul îl rezerv pentru restul zilelor din săptămînă". Celălalt domn răspunde : „Eu fac tocmai invers".

Un băiețaș trece cu bunica lui. E mîngîiat, i se oferă bomboane. Băiețașul : „Mulțumesc, doamnă !" Bunica, adresîndu-se doamnei care i-a oferit bomboane copilului : „Puteți să-i dați bomboane, doamnă, copilul e cuminte, nu-și bagă degetele în nas". Băiețașul : „Am Crucea de onoare !" — și îi arată „decorația", în timp ce persoanele mature din jurul lui rîd în hohote. „Nepoțelul meu e foarte inteligent. Vrea să intre la Școala normală superioară !" Un domn : „La care școală superioară ?" Bunica : „Dar... la Școala *anormală* superioară !" O persoană dintr-un cuplu poate să aibă un cățeluș și alta o pisicuță. Cîinele face pe grozavul, pisica se alintă și toarce, o adevărată scenă tandră între cele două animale ; stăpînii sînt încîntați : „Ce drăgălași !" Doamna cu cățelul : „Pisica dumneavoastră este mai drăguță decît cîinele meu !" Domnul cu pisica : „N-a zgîriat pe nimeni !" Stăpîna cîinelui : „N-a mușcat niciodată pe nimeni !" Stăpînul pisicii : „Vai, știți, animalele astea micuțe !..." Doamna cu cățelul : „Nu le lipsește decît graiul !" Stăpînul pisicii : „Aveți într-adevăr foarte multă dreptate !" Stăpîna cîinelui : „Înțeleg totul !"

Alte imagini pline de voioșie se succed ; vedem trecînd preotul, care a ieșit din biserică. Un domn îi spune : „Bună ziua, părinte !" Preotul răspunde : „Bună ziua, scumpe domnule institutor !" Vedem cerșetorul vagabond de adîncauri salutîndu-l afectuos pe polițist, care îi răspunde de asemenea prietenos : „Cum îți merge, domnule cumsecade ? Ați găsit o locuință ?" Vagabondul : „Merge ! Un suflet bun mă găzduiește !" Polițistul : „Adevărat, sufletele bune nu lipsesc !" Vagabondul : „Așa-i, din fericire !" Polițistul : „Da, da, așa-i, din fericire ! Cînd te plictisești, vino să mă vezi la post".

Vedem interiorul unei cofetării. Tînărul soț ține într-o mînă un carton de prăjituri pe care tocmai le-a cumpărat, iar în cealaltă un buchet de flori. Tînărul soț se adresează vînzătoarei : „Soția mea adoră prăjiturile, îi plac, mai ales, tartele cu fragi". Vînzătoarea : „Sînteți un soț atent. Vă iubiți mult !" Tînărul soț : „Mă grăbesc, mă așteaptă, nu trebuie să fie îngrijorată". Iese din cofetărie. În piață face semne tinerei soții care se află la o fereastră a unui imobil din apropiere. Își trimit sărutări. El se îndreaptă voios spre casă. Putem vedea alți bărbați ținînd cartoane cu prăjituri, ducîndu-se în diferite case. Tînărul soț intră la ei. Tînăra soție îi deschide ușa. Tînărul soț : „Bună ziua, scumpo !" Tînăra soție : „Bună ziua, scumpule ! Ah ! iar o surpriză !" El îi oferă florile. Ea îl sărută. Pe urmă îi dă prăjiturile. Ea îl sărută din nou. Tînăra soție pune prăjiturile pe masa pregătită pentru dejun și așază florile într-un vas. El își scoate pălăria și i-o dă ; se îmbrățișează ; ea se duce să-i pună pălăria în cuier. Vedem interiorul casei : plăcut, simplu, foarte luminos ; mobile și tapete în culori foarte vii, un televizor care transmite știri. El întreabă : „Ce noutăți ?" Ea : „Bune, firește, ca totdeauna". Crainica : „După reuniunea tuturor șefilor de state, a urmat un banchet în cinstea reconcilierii generale. Au fost rostite discursuri, după care șefii de state s-au îmbrățișat". Putem vedea rapid cîțiva șefi de state și generali îmbrățișîndu-se și adresîndu-se unul altuia : „Vă acordăm tot ce veți vrea". „Ce bine, de trei ani se împacă în toate zilele !"

Scenă în care soții se hîrjonesc. Se sărută spunîndu-și „porumbița mea, porumbelul meu, iepurașul meu, mieluțelul meu, pisicuța mea, prepelița mea, puișorul meu, veverița mea, floricica mea, bomboniera mea !"

Înainte s-ar putea vedea cîteva secvențe scurte în care — puțin după sosirea tînărului soț — un domn în vîrstă intră cu flori în alt apartament al imobilului. Pe urmă, după ce tînărul soț își scoate haina, s-ar putea vedea într-un alt apartament un alt bărbat scoțîndu-și haina și dînd-o soției. La fel un alt cuplu : un preot bărbos, care-și sărută soția. În sfîrșit, în apartamentul unui alt cuplu, un bărbat întreabă : „Ce noutăți ?" Evident, această întrebare trebuie pusă imediat după cea a tînărului soț. Scena amoroasă a tinerilor căsătoriți este întreruptă de secvențe înfățișînd scene de iubire identice la toate etajele ; astfel, după ce tînărul căsătorit va spune : „porumbița mea", se vor auzi cuvintele : „comoara mea", care va constitui replica dată soțului ei de nevasta preotului bărbos în apartamentul lor ; după „porumbelul meu" urmează cuvintele „puricelul meu", adresate de un bătrîn soț mărunțel mătăhăloasei sale soții în apartamentul lor, și așa mai departe...

Tînăra soție : „O să ne sărutăm mai tîrziu, trebuie să mîncăm"... Tînărul soț : „Da, mi-e foame". Ea își scoate șorțulețul, pe care se duce să-l agațe în cui ; el o urmărește și o sărută. Se pregătesc să mănînce ; el se așază, se scoală și o sărută din nou de mai multe ori. Tînăra soție : „Fii cuminte, nu vreau să mori de foame !" Această replică și imaginea se repetă în două sau trei alte apartamente, la alte cupluri. Tînăra soție : „Ei, și eu ți-am făcut un cadou !" Îi aduce o cravată. Tînăra soție : „Se potrivește bine la haina pe care o porți". El își îmbracă haina. Se sărută, cuvinte de iubire. El se duce la oglindă, își pune pălăria de pai, se contemplă. „Îmi stă bine". El o sărută. Tînăra soție : „La masă, scumpule !" Se îndreaptă spre masă, se așază. Tînăra soție : „Ei, stai la masă cu pălăria ?" Tînărul soț : „Iartă-mă !" Își scoate pălăria, i-o dă, ea se duce s-o agațe în cuier. El își scoate haina, ea se duce s-o pună în dulap. El face gestul de a-și scoate cravata, pe urmă încîntat : „Nu, o păstrez, e prea frumoasă !" Ultima replică poate fi spusă de mai multe ori de alți soți din imobil.

Tinerii căsătoriți s-au așezat la masă, de data aceasta definitiv. Vedem mîinile tinerei soții ridicînd un castron cu supă și punîndu-l pe masă. Tînărul se strîmbă puțin și spune : „Iar supă !" Se văd de asemenea — în supraimpresiune și „fondu-enchaîné" — perechi de mîini și mai multe castroane de supă, care aparțin, bănuim, diferitelor menaje din același imobil.

Tînăra soție : „Nu o pregătesc în timpul săptămînii, fiindcă o rezerv numai pentru duminică. E o supă ușoară, de vară". Tînărul soț : „Ce delicată atenție !" Tînărul soț vrea să soarbă prima lingură de supă, dar observă o muscă mare plutind în farfurie. Tînărul soț

se încruntă ; tînăra soție se neliniștește : „Nu pari mulțumit ! Ce ai ?" Tînărul soț, conciliant încă : „Nu-i nimic, nimic extraordinar, m-am obișnuit... O muscă în supă, ca în toate duminicile". Tînăra soție : „O muscă în supă ? Mincinosule !" Tînărul soț : „Asta nu-i o muscă ?" Tînăra soție : „Tu ai pus-o, ca să mă jignești !" „Dragă, cum poți să crezi ? E idiot !" Tînăra soție : „Nu merita să mă insulți !" Tînărul soț : „Nu te insult !"

Alte secvențe ne arată diferiți soți observînd că în farfuria lor de supă se află o muscă. Ei se miră : „O muscă !" (Preotul cu barbă, pe urmă o altă femeie răspunzînd unui alt soț : „Ce muscă ?" Preotul bărbos : „Privește !") Într-un alt apartament, judecătorul șezînd la masă : „De treizeci de ani, în toate duminicile găsesc..." Altă imagine. Institutorul adresîndu-se soției : „O muscă în supa mea !" Se vede preotul spunînd îngrijitoarei : „Totuși"... La stăpînii cîinelui, soțul : „De douăzeci și cinci de ani, în toate duminicile !" În apartamentul femeii grase, cumsecade : „Vai, domnul face pe scîrbitul !..."

Din nou în apartamentul tinerilor căsătoriți. Tînăra soție : „Ce tărăboi pentru o muscă ! Vai, domnul face pe scîrbitul. Totuși, n-ai fost crescut la prinți. Știu ce erau părinții tăi". Tînărul soț : „Ce erau ?" Tînăra soție : „Negustori de haine vechi". Tînărul soț : „Acum sînt la pensie și, la urma urmei, nu-i o meserie proastă. Lasă-mi, te rog, părinții în pace". Tînăra soție : „Ce le-am făcut părinților tăi ?" Tînărul soț : „E mai bine să fii negustor de haine vechi decît proxenet !" Tînăra soție : „Dacă nu te superi, cine era proxenet ?" „Tatăl tău, toată lumea o știe, pentru că nu i-a mers ca negustor de haine vechi ! E o meserie grea să fii negustor de haine vechi ! Fiindcă e o meserie onestă !" Tînăra soție : „Nu ți-e rușine să-mi vorbești de rău părinții ? În loc să le fii recunoscător ? ! Ce-ai fi devenit ? Un om de nimic fără dota care ne-au dat-o ?" Tînărul soț : „Mi-au plătit-o în acțiuni falsificate. A trebuit să revînd acțiunile cu jumătate de preț". Tînăra soție : „Dar și așa ai avut o sumă frumușică". Tînărul soț : „Totuși, ăsta nu-i un motiv ca să pui dinadins muște în supa mea în toate duminicile". Tînăra soție : „Și doar am fost prevenită ! Am fost sfătuită să nu mă mărit cu tine, fiindcă ești nebun. Avea dreptate unchiul meu cînd m-a îndemnat. Ar fi trebuit să-l ascult". Tînărul soț : „Bătrînul tău unchi imbecil ! Totdeauna a fost ramolit !" Tînăra soție : „Nu mai ramolit ca vara ta, idioata satului".

Alte secvențe ne înfățișează alte apartamente : la preotul bărbos, soția îi spune : „Mătușa ta !" ; pe urmă judecătorul, soției : „Străbunicul tău cretin !" Soția judecătorului răspunde : „Familia ta, candidați la spînzurătoare !" Preotul, îngrijitoarei : „O familie de necredincioși !" Vagabondul, unei bătrîne doamne, într-un alt apartament : „Nobili parveniți, impostori. Da, doamnă, asta sînteți cu toții". La stăpînul cîinelui vedem nevasta adresîndu-se cîinelui și arătîndu-i pe soțul ei : „Mușcă-l !" La stăpînii pisicii vedem pisica năpustindu-se asupra soției.

Din nou la tinerii căsătoriți vedem soțul aruncînd conținutul castronului cu supă în capul soției. Se văd succedîndu-se rapid secvențe asemănătoare în alte apartamente. Pe urmă vedem șiroaie de supă curgînd pe sub ușile tuturor apartamentelor și formînd un torent care coboară pe scări. Pînă la urmă se ajunge la încăierări. Femeile înfruntă sfidarea. Vedem o jumătate de duzină de mîini abătîndu-se asupra unei jumătăți de duzini de chipuri, respectiv ale soților.

În apartamentul tinerilor căsătoriți, soția strigă soțului : „Asasinule !" În toate familiile, farfuriile și cratițele intră în acțiune. Una din farfurii — aruncată de un soț sau de o soție — cade la picioarele unui sergent de stradă ; acesta abia are timpul să se întoarcă, și o altă farfurie îi cade la picioare, apoi o alta, pe urmă o alta în cap ; fluieră pentru a-și chema colegii în ajutor. O altă imagine ne înfățișează o cîrpă care — aruncată pe un reșou — ia foc ; e începutul incendiului în imobil.

De acum înainte imaginile se succed foarte-foarte rapid. Se văd cîteva imagini în diferite apartamente, imagini înfățișînd încăierări între soți, se sparg farfurii, pahare etc. Unii ies pe palier, alungați cu violență, și se bat care cu cine apucă, talmeș-balmeș, în timp ce supa curge în torente pe scări.

Polițiștii sosesc în autocare ; sînt văzuți de la ferestre de diverse culoruri. „Sticleții !", strigă un soț de la o fereastră, în timp ce încălcerarea continuă. „Sticleții !", urlă o soție.

Polițiștii coboară în grabă din autocare ; intră în casă. Ies repede tîrînd pe soții înfuriați, care se zbat și strigă : „Ajutor ! Sticleții !" Imobilul arde ; sosesc și pompierii ; locuitorii orașului vin în ajutorul celor arestați.

Încăierarea dintre polițiști și populație se extinde în întregul cartier. În acest scop, trebuie căutat în arhivele cinematecilor scene cu lupte de stradă, tancuri atacînd pe muncitori, încăierări între negri și albi în Africa de Sud și altele.

O imagine ne arată cîrpa ce a luat foc în casă dezlănțuind incendiul în întregul imobil. Tot din arhivele cinematecilor : secvențe cu pompieri alergînd și încercînd să stingă incendii uriașe. Pe urmă scene din ultimele războaie mondiale : Poincaré și Clemenceau trecînd în revistă soldații ; Hitler sau Mussolini urlînd în fața mulțimilor ; bombardamente asupra Londrei sau Hamburgului ; apoi calamități care se dezlănțuie : inundații, cutremure de pămînt etc., sfîrșindu-se cu o imagine înfățișînd explozia bombei atomice.

Acest film scurt este centrat pe două personaje care își fac apariția în momentele cruciale ale acțiunii. *Domnul singur* și *Crainica televiziunii*, care apar cînd unul, cînd celălalt, la intervale regulate. *Domnul* șade în fața unei mese, la o cafenea. Calm la început, încetul cu încetul devine mînios. Pe măsură ce încălcerarea se intensifică, și mînia lui crește, reflectînd evoluția încăierării. Înainte de dezagregarea planetei, chipul său va deveni stacojiu și se va descompune și el. Celălalt personaj, *Crainica*, mereu calmă, mereu surîzînd, apare din cînd în cînd pe un ecran de televiziune, anunțînd știri care n-au nici o legătură cu desfășurarea acțiunii. Vorbește despre primăvară, piriuri, fluvii, ogoare. După ce capul *Domnului singur* se descompune, exact înainte de dezagregarea planetei, ea anunță cu cel mai încîntător surîs, dezvăluindu-și splendida dantură : „Doamnelor și domnilor, în cîteva minute va fi sfîrșitul lumii".

Ultima secvență : planeta explodează.

Decembrie, 1961

În românește de Alexandru BACIU

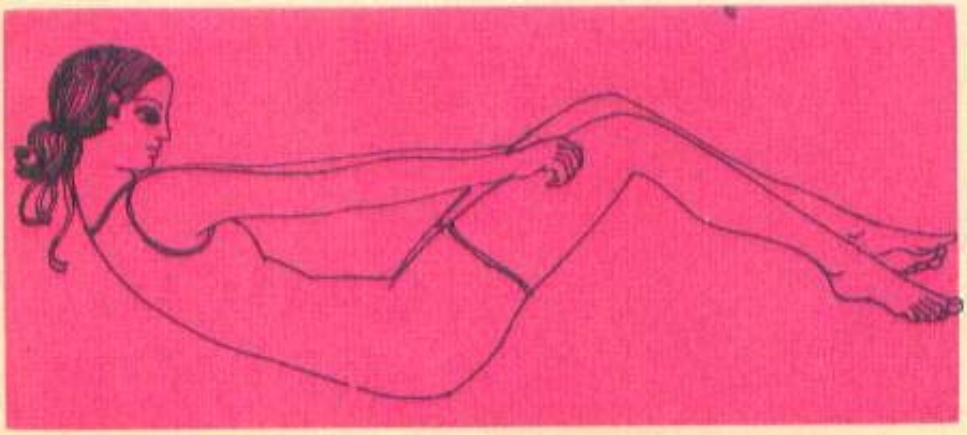

MICI TRUCURI PENTRU A VĂ RELAXA

În opoziție cu școlile care recomandă pentru relaxare diverse droguri, mai mult sau mai puțin nocive, tot mai mulți specialiști prescriu în ultimul timp «mijloacele naturale» în acest scop. Interesante sînt astfel metodele preconizate de «naturiști» în lupta împotriva oboselii, apatiei și enervărilor, metode care pornesc de la gesturile și mișcările cele mai elementare ale omului. Iată cîteva exemple pe care vă propunem să le încercați.

• **PENTRU** relaxarea capului se recomandă o partidă de căscat. Acesta poate fi provocat prin masarea cu vîrful degetelor a articulației maxilarului inferior, sub lobul urechii. Se cască apoi, în voie, cu gura cît mai deschisă. Cîteva «ședințe» de căscat bine executate în fiecare zi evită durerile de cap și migrenele, înlătură senzația de «cap greu», previn ridurile, destind laringele și combat eficace surescitarea.

• **SURÎZÎND** și respirînd alternativ pe cîte o nară (astupînd-o pe cealaltă) ne menținem un tonus ridicat combătînd tendința la depresiune.

• **UN EXERCIȚIU** util pentru a evita oboseala ochilor: să privim cît mai departe, după ce am citit mai mult timp, revenind apoi la lectură. Rotiți, din cînd în cînd, ochii cît de mult puteți; de șase ori în direcția acelor ceasornicului și de șase ori invers.

• **O POZIȚIE** corectă ne putem menține repetînd de cîteva ori pe zi următorul exercițiu: ne vom lipi de perete stînd în picioare, ca și cum am vrea să fim măsurați, păstrînd această poziție cît mai mult timp.

• **DESEORI** stînd aplecați simțim dureri în regiunea cefii. Pentru relaxarea gîtului sînt utile rotirile capului spre dreapta și spre stînga.

• **RÎSUL** întărește mușchii pieptului și ai abdomenului, ameliorează activitatea plămînilor și este un tonic excelent pentru întregul organism. Să fim deci veseli, optimiști, să rîdem ori de cîte ori avem ocazia.

• **DACĂ** vrem să ne menținem «în formă» chiar dacă am trecut de prima tinerețe să ne amintim de anii copilăriei și să consacrăm cel puțin trei minute pe zi unui joc relaxant: săritul cu coarda — bineînțeles nu înainte de a consulta medicul.

• **OBOSEALA** unei zile manifestată prin dureri de spate poate fi combătută prin următorul exercițiu de relaxare: ne așezăm pe un scaun cu spetează pînă ce simțim coloana vertebrală perfect lipită de spetează: numărăm pînă la 10, apoi ne aplecăm în față pînă ce pieptul atinge genunchii. Rămînem în această poziție numărînd de asemenea pînă la 10. Repetăm exercițiul de 5—6 ori.

• **OBSERVAREA** noului născut este plină de învățăminte pentru adepții sistemelor naturiste. Trebuie să-i imităm: el se întinde, suspină, cască... El face astfel să lucreze toți mușchii corpului și feței sale și este bine să-i urmăm exemplul.

• **ÎN CURSUL** oricărei activități (în fabrici sau birouri) doar anumiți mușchi intră în funcțiune, iar alții stagnează permanent împreună cu centrii cerebrali de care sînt legați. Pentru mîini vom face de aceea următorul exercițiu: punem degetele mîinilor sub birou încercînd să-l ridicăm: pentru destinderea picioarelor să contractăm încheieturile de la șold-genunchi-gleznă, împingînd vîrful piciorului înainte spre un obstacol imaginar. Aceste exerciții se pot repeta în cursul unei zile de lucru de 5—6 ori.

• **PENTRU** «aerisirea» plămînilor exercițiile respiratorii sînt absolut necesare. Iată un astfel de complex: 1) inspirație profundă și lentă și expirație profundă și lentă 2) inspirație profundă și lentă, expirație profundă și rapidă 3) inspirație profundă și rapidă și expirație profundă și rapidă 4) inspirație profundă și rapidă și expirație profundă și lentă.

• **DUPĂ** o zi încordată, cîteva exerciții reconfortante: să ne așezăm rezemați împreunînd mîinile la ceafă opunînd rezistența mîinilor cu capul, timp de 1 minut; așezați pe un scaun, cu umerii în poziție dreaptă, tragem cu mîinile scaunul spre corp; dacă picioarele nu stau perfect drepte, punem pe scaun cîteva cărți; în sfîrșit, așezați cu mîinile la șold pe scaun, să ridicăm cu picioarele un coș de hîrtii de 10 ori în sus.

• **ÎMPOTRIVA** insomniei să încercăm un procedeu de relaxare practicat cu succes de Mahatma Gandhi. Culcați pe spate, ridicăm picioarele îndoite și în același timp ridicăm umerii privind cu ochii spre genunchi iar mîinile le ținem alungite paralel cu planul patului. Ne vom simți la un moment dat în această poziție, scuturați de o tremurătură convulsivă ușoară. Menținem această stare cît de mult putem suporta, apoi respirăm profund și... adormim.

• **STRĂNUTUL** nu e politicos, dar e... sănătos. El ușurează, eliberează, relaxează fiind un reflex salutar. «Un strănut puternic poate preveni un infarct la o persoană predispusă» spunea un gerontolog. După o masă copioasă, strănutul ajută digestia, contribuind prin sistemul nervos simpatic la restabilirea circulației sanguine normale. Un strănut este suficient uneori pentru a face să dispară o indispoziție sau o durere de cap. Pentru a strănuta e destul puțin... piper sau gîdilarea nasului cu un fulg.

Execută prin noua secție de pigmenți anorganici de precipitare produse noi, de calitate superioară:

- galben de crom, în mai multe nuanțe
- verde de crom
- albastru de fier
- oxid roșu de fier
- oxid negru de fier

Pigmenți anticorosivi ca:

- cromatul de zinc anticorosiv
- silicocromatul bazic de plumb
- tetraoxicromatul de plumb

Dezlegările jocurilor de cuvinte încrucișate apărute în pag. 294-298

IANUARIE

ORIZONTAL: 1) IANUARIE — GER. 2) DUR — AN — CUZA. 3) B — CAZIMIR — IV. 4) UNIRE — UZANTA. 5) CO — INTII — OAS. 6) URA — ARA — BU — E. 7) ROMANI — COTA. 8) ICA — ABRAC — MA. 9) I — NI — U — BETON. 10) N — SĂRBĂTORI. 11) REVELION — BEN. 12) CAPRA — DANEZA.

FEBRUARIE

ORIZONTAL: 1) GRIVITA — GIZA. 2) ROAITA — AUBER. 3) EV — ROMAN — AN. 4) VIDU — BLOC — IL. 5) ENESCU — TAUTU. 6) EN — URA — RS — P. 7) B — TAP — NANASE. 8) ELATERIDE — IN. 9) NURI — ANI — ORI. 10) IC — TARANIME. 11) URMARE — CRUNT. 12) CARTISTA — LAT.

MARTIE

ORIZONTAL: 1) PRIMAVERI — OA. 2) IERNI — BUNICI. 3) LF — ASC — PARIS. 4) LOT — TEATRE — O. 5) ARGHEZI — ISER. 6) TM — AAA — AP — MI. 7) ACT — ROMANA. 8) B — IUN — SATANA. 9) OGOR — UTC — TAP. 10) BOBILNA — CU — R. 11) OLA — II — MARTI. 12) CINTECE — PAUL.

APRILIE

ORIZONTAL: 1) AGRICULTURA. 2) PACALEALA — LV. 3) RG — RADU — PLOI. 4) IAMBI — RA — I — S. 5) LR — A — R — FARSA. 6) IA — FUM — MAIT. 7) ANDREESCU — MO. 8) M — MER — AO — IBA. 9) APICOL — NADIR. 10) GOSI — AUDIERE. 11) IM — FLUTURAS. 12) TINERE — RILKE.

MAI

ORIZONTAL: 1) FLORAR — BANAT. 2) IASOMIE — LUNI. 3) CN — MAC — CALDA. 4) A — PARIS — MARR. 5) TREN — NAVA — IA. 6) IRIS — HARET. 7) AUL — RAID — VOL. 8) FRAG — RA — BAIE. 9) RI — APA — BANUS. 10) I — MIL — NALT — N. 11) CHICAGO — SATE. 12) ARMINDEN — IRA.

IUNIE

ORIZONTAL: 1) CIRESAR — VARA. 2) DIMA — UNDSET. 3) F — VISINI — IVE. 4) OLANE — DRAGOI. 5) CALE — IA — NUL. 6) Z — SUD — SARUT. 7) DARCLEE — TATU. 8) EROU — ATE — TIR. 9) C — L — CLIMA — OC. 10) ACUSA — LUPENI. 11) DARURI — LUNA. 12) AVIATIE — SERI.

IULIE

ORIZONTAL: 1) CHICAGO — CUBA. 2) LUNAUT — CEZAR. 3) AL — RA — LATINI. 4) DEFA — MILE — U. 5) I — OGOARE — SIP. 6) RACI — RANETTI. 7) EROARE — DUO — C. 8) SALA — VALIZA. 9) VISE — COR — CIT. 10) ATE — DOI — IALU. 11) RE — CUPTOR — ER. 12) A — BASTILIA — I.

AUGUST

ORIZONTAL: 1) INSURECTIE — V. 2) UZINA — ARA — GA. 3) R — BATOZE — ARC. 4) EJO — SCINTEIA. 5) SE — A — AMAN — VN. 6) BACI — IT — MIT. 7) SECERAR — SATE. 8) ULLA — N — SERA. 9) CEA — ROMANI — O. 10) CAMPING — ÎNOT. 11) ENA — UI — ANALE. 12) SUTE — MINERUL.

SEPTEMBRIE

ORIZONTAL: 1) API — CAPRE — I. 2) SCENA — TOAMNE. 3) CURS — POMPIER. 4) I — ECHINOCTIU. 5) NP — RUGINIE — N. 6) TURISM — AU — SC. 7) ELESTEU — NUCI. 8) ISCA — URNE — O. 9) AAR — C — SA — OLS. 10) TULEU — SEDAN. 11) SITAR — CUCORI. 12) VII — BONCANIT.

OCTOMBRIE

ORIZONTAL: 1) FSM — FETEASCA. 2) IOSIF — NUMAR. 3) RECOLTA — ROMM. 4) INSAMINTAT — A. 5) SA — R — MISTRET. 6) I — LESI — A — UDA. 7) OI — TURNU — I. 8) BUMBI — HALICI. 9) R — BRUMA — MOTO. 10) AA — ACI — L — BER. 11) CRIZANTEMA — G. 12) IASI — GIURGIU.

NOIEMBRIE

ORIZONTAL: 1) SCORPION — BUR. 2) TOPIRCEANU — A. 3) US — SIO — BACON. 4) DOFTANA — ZILE. 5) EVA — MASA — UET. 6) NERA — RACEM — T. 7) TIARA — CER — AI. 8) I — GO — AH — ATE. 9) POUSSIN — IRE. 10) LA — ELA — ENN — M. 11) UNITE — FAZANI. 12) ANA — PROMORAR.

DECEMBRIE

ORIZONTAL: 1) TRANSILVANIA. 2) AFRICA — INIMI. 3) U — AMUNDSEN — D. 4) TU — ELEV — MASA. 5) URARE — SUI — T. 6) STI — A — NETOS. 7) CIL — BRAD — RIP. 8) A — ERA — TROACE. 9) PATINE — EIDAR. 10) OPIS — GRADE — B. 11) TAS — NEA — EMSE. 12) E — MINERVA — IR.

Dezlegările jocurilor apărute în pag. 278; 293.

CIFRE ÎNCRUCIȘATE (I)

1	2	5	■	7	9
8	■	7	3	■	6
5	3	■	6	2	7
■	1	6	■	3	5
9	8	■	2	■	3
7	5	1	9	6	8

CAREU MAGIC

11	24	7	20	3
4	12	25	8	16
17	5	13	21	9
10	18	1	14	22
23	6	19	2	15

VITEZA SUNETULUI ESTE TOTDEAUNA ACEEAȘI?

Nu. Avionul care zboară la mică altitudine va ajunge primul, deoarece viteza sa este mai mare.

Iată de ce: viteza sunetului este proporțională cu rădăcina pătrată a temperaturii absolute. La o altitudine de 15 000 metri temperatura este de -40°C, deci mai scăzută decît cea de pe sol, în perioada menționată.

La 0°C viteza sunetului este de 331,30 m/s (1 192 km/oră), în timp ce la — 40°C ea înregistrează numai 305 m/s (1 098 km/oră). Este lesne de presupus că vara temperatura aerului la mică distanță de sol este de cel puțin 0°C!

CIFRE ÎNCRUCIȘATE (II)

■	1	2	■	3	5	■
9	2	8	■	7	1	3
1	3	6	■	2	8	9
■	■	■	■	■	■	■
6	5	7	■	9	3	8
3	6	1	■	8	2	5
■	7	3	■	5	9	■

PERSPICACITATE

1 — erete; 2 — șoim negru; 3 — șoim; 4 — cucuvea; 5 — corb; 6 — cioară; 7 — becață; 8 — becațină; 9 — potîrniche; 10 — rață sălbatică.

SÎNTEȚI UN VÎNĂTOR CALIFICAT?

1 — lup; 2 — cîine; 3 — vulpe; 4 — vidră; 5 — urs; 6 — mistreț; 7 — iepure.

BUCĂTARUL, PLĂCINTA ȘI... DIPLOMA!

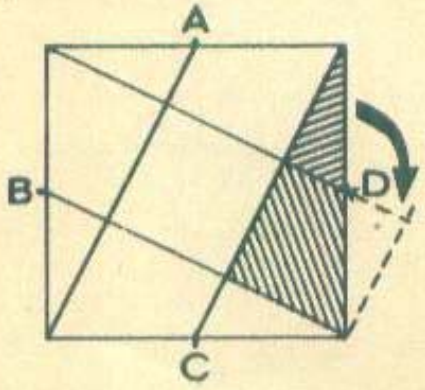

IUBIȚI ANIMALELE?

A. broasca țestoasă = 200—300 ani; elefantul = 150—200 ani; lebăda = 100 ani; gisca = 80 ani; hipopotamul = 40 ani; leul = 25 ani; iepurele = 8 ani.

B. Iepurele trăia, încă în antichitate, în insulele din Marea Mediterană și în anumite zone de pe țărmul de nord al Africii; a fost adus în Europa în evul mediu;

oaia merinos, originară din Africa septentrională, a fost introdusă întîi în Spania, de unde s-a răspîndit apoi în restul continentului, în secolele XVI—XVII;

lebăda n-a fost adusă în Europa, căci ea s-a găsit aici dintotdeauna, întîi în stare sălbatică, fiind ulterior domesticită.

UMOR

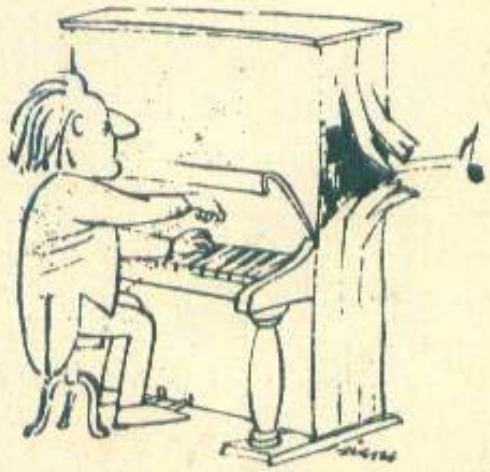

Secretariatul de redacție:	*Mihai MÎRZA și Dan BÎRLĂDEANU*
Prezentarea grafică:	*Vasile OLAC și G. DAN*
Tiparul:	*Combinatul poligrafic «Casa Scînteii»*